Spolufinancovaný Európskou úniou

PROGRAM SLOVENSKO

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

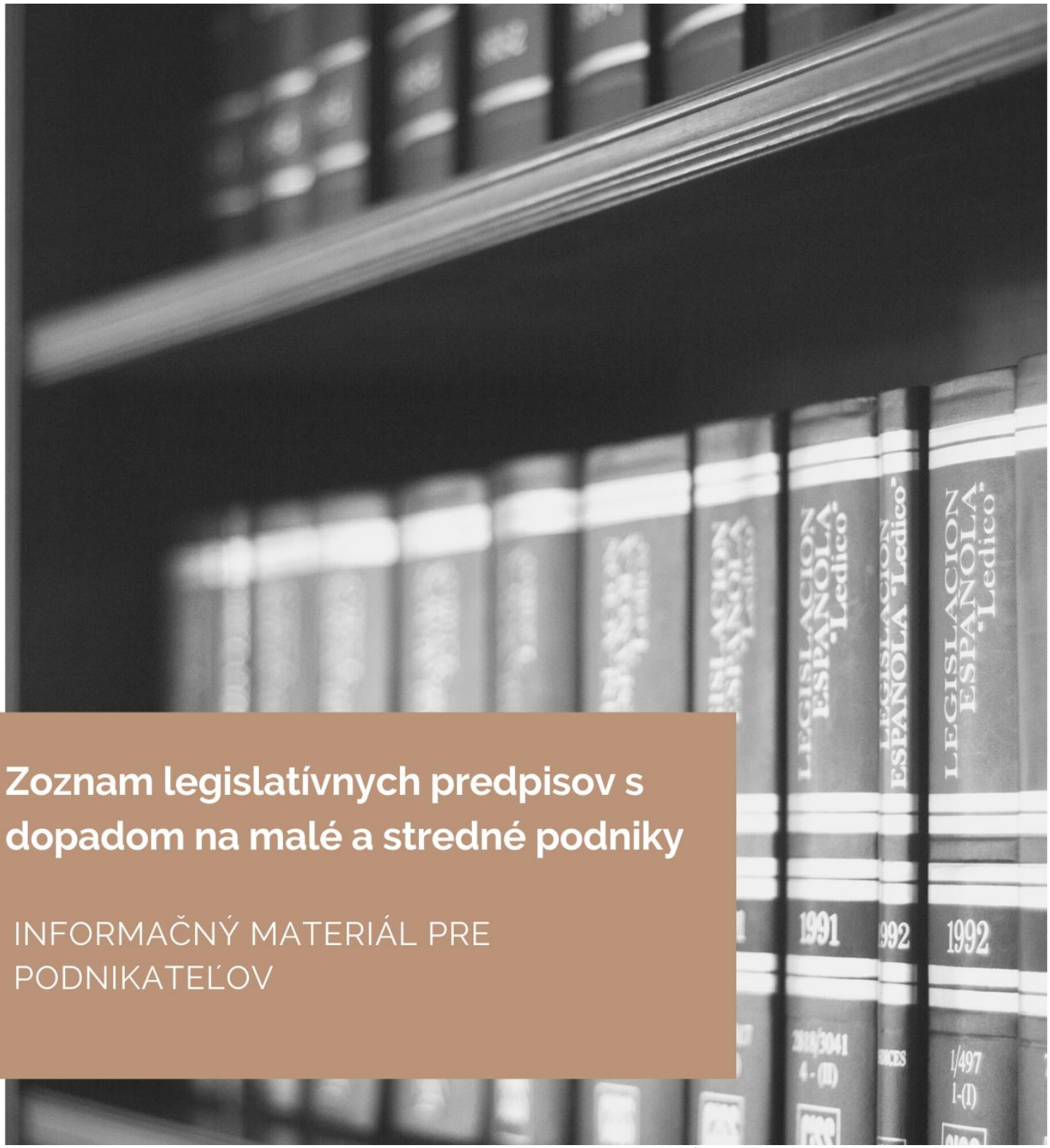

Zoznam legislatívnych predpisov s dopadom na malé a stredné podniky

INFORMAČNÝ MATERIÁL PRE PODNIKATEĽOV

Slovak Business Agency | www.monitoringmsp.sk | Aktualizácia 30.06.2024

Aktualizácia 2. štvrťrok 2024. Uvedené právne predpisy boli spracované na základe právneho stavu k 30.06.2024. resp. publikovaného k tomuto dňu v Zbierke zákonov SR.

Zoznam legislatívnych predpisov s dopadom na malé a stredné podniky

Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť rýchly a prehľadný prístup k právnym predpisom súvisiacim s podnikaním malých a stredných podnikateľov, ktorý by uľahčil orientáciu v právnych predpisoch platných v rôznych oblastiach súvisiacich s vykonávaním podnikateľskej činnosti. Jeho obsahom sú aj podrobné informácie o možnostiach podpory podnikania, napr. o štátnej pomoci, stimuloch, dotáciách ale aj o úľavách, ktoré sa týkajú podnikateľskej činnosti.

© SBA, Bratislava, 2024

Materiál bol vypracovaný na základe právneho stavu k 30.06.2024

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto brožúry nesmie byť reprodukovaná, uchovaná v rešeršnom systéme alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom, vrátane elektronického, mechanického, fotografického alebo iného záznamu alebo akýmkoľvek systémom na ukladanie a vyhľadávanie informácií, bez predchádzajúcej dohody a písomného povolenia autora.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Zoznam uvedených zákonov

Číslo zákona	Názov zákona
455/1991 Zb.	Zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)
513/1991 Zb.	Obchodný zákonník
530/2003 Z. z.	Zákon o obchodnom registri
111/2022 Z. z.	Zákon o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov
431/2002 Z. z.	Zákon o účtovníctve
272/2015 Z. z.	Zákon o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci
7/2005 Z. z.	Zákon o konkurze a reštrukturalizácii
343/2015 Z. z.	Zákon o verejnom obstarávaní
290/2016 Z. z.	Zákon o podpore malého a stredného podnikania
112/2018 Z. z.	Zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch
50/1976 Zb.	Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
200/2022 Z. z.	Zákon o územnom plánovaní
563/2009 Z. z.	Zákon o správe daní (daňový poriadok)
222/2004 Z. z.	Zákon o dani z pridanej hodnoty
595/2003 Z. z.	Zákon o dani z príjmov
311/2001 Z. z.	Zákonník práce
82/2005 Z. z.	Zákon o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní
124/2006 Z. z.	Zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci
5/2004 Z. z.	Zákon o službách zamestnanosti
461/2003 Z. z.	Zákon o sociálnom poistení
580/2004 Z. z.	Zákon o zdravotnom poistení
355/2007 Z. z.	Zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia
57/2018 Z. z.	Zákon o regionálnej investičnej pomoci
91/2010 Z. z.	Zákon o podpore cestovného ruchu
79/2015 Z. z	Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
309/2009 Z. z.	Zákon o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby
152/1995 Z. z.	Zákon o potravinách
106/2018 Z. z.	Zákon o prevádzke vozidiel v cestnej premávke
60/2018 Z. z.	Zákon o technickej normalizácii
305/2013 Z. z.	Zákon o e-Governmente
22/2004 Z. z.	Zákon o elektronickom obchode
289/2008 Z. z.	Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice
452/2021 Z. z.	Zákon o elektronických komunikáciách
250/2007 Z. z.	Zákon o ochrane spotrebiteľa
102/2014 Z. z.	Zákon o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho
161/2011 Z. z.	Zákon o ochrane spotrebiteľa pri poskytovaní niektorých služieb cestovného ruchu
266/2005 Z. z.	Zákon o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku
530/2011 Z. z.	Zákon o spotrebnej dani z alkoholických nápojov
233/1995 Z. z.	Zákon o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)
309/2023 Z. z.	Zákon o premenách obchodných spoločností a družstiev
261/2023 Z. z.	Zákon o žalobách na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov

ZÁKON Č. 455/1991 Zb. O ŽIVNOSTENSKOM PODNIKANÍ (ŽIVNOSTENSKÝ ZÁKON) v znení neskorších predpisov

Živnostenský zákon upravuje vzťahy medzi štátom a podnikateľmi, teda upravuje verejnoprávnu rovinu podnikania, sleduje ochranu verejných záujmov v podnikaní, riadny výkon živnosti, riadnu evidenciu podnikania, ochranu záujmov zákazníkov, zdravia a života občanov a zamestnancov podnikateľov. Živnostenský zákon neupravuje podmienky pre všetky druhy podnikateľskej činnosti, ale len podnikanie, ktoré má živnostenský charakter. **Živnosťou je v zmysle § 2** zákona sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku alebo za účelom dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu a za podmienok ustanovených živnostenským zákonom.

Zákon upravuje **vzájomné uznávanie odbornej spôsobilosti** občanov členských štátov Európskej únie, štátov dohody o Európskom hospodárskom priestore a Švajčiarskej konfederácie (ďalej len „členský štát“), čím **odstraňuje prekážky voľného pohybu osôb**, ktoré vyplývali z odlišných požiadaviek na odbornú spôsobilosť v jednotlivých členských štátoch. Umožňuje slovenským živnostníkom požiadať okresný (živnostenský) úrad o vydanie dokladu o povahe a dĺžke praxe v činnostiach, ktoré sú živnosťou, vykonávaných na Slovensku, ktorý je potrebný na preukázanie odbornej spôsobilosti pri žiadosti o udelenie živnostenského listu v niektorom z členských štátov. Fyzickým a právnickým osobám z členských štátov Európskej únie, štátov dohody o Európskom hospodárskom priestore a Švajčiarskej konfederácie zákon v oblasti odbornej spôsobilosti umožňuje alternatívne preukázať splnenie podmienok dokladmi o vykonaní praxe v postavení podnikateľa, vo vedúcom postavení v podniku, a to v kombinácii s preukázaním zamestnaneckej praxe a dokladom o príslušnom vzdelaní. Zákon obsahuje istý kompenzačný mechanizmus, zásluhou ktorého sa umožňuje osobám z členských štátov spĺňajúcim vo svojej domovskej krajine podmienky na vykonávanie určitej činnosti, aby obdobné činnosti mohli vykonávať aj na území SR.

S účinnosťou **od 01.10.2007** sa vybudovali na obvodných úradoch **jednotné kontaktné miesta**, kde si začínajúci živnostníci zároveň pri ohlasovaní živnosti alebo pri žiadosti o vydanie koncesie splnia daňovú registráciu k dani z príjmov a oznamovaciu povinnosť a prihlásia sa do systému povinného zdravotného poistenia, čím sa zjednodušili administratívne procedúry nielen domácim podnikateľským subjektom, ale aj príslušníkom z iných členských štátov, ktorí majú záujem etablovať sa na území SR. S účinnosťou **od 01.06.2010** sú pre ostatné osoby, ktoré majú záujem **poskytovať služby podľa iných osobitných predpisov**, iných ako je živnostenský zákon (t. j. podnikatelia podľa § 2 odsek 2 písm. c) Obchodného zákonníka), ktoré sú v pôsobnosti rôznych štátnych orgánov a profesijných komôr, vybudované **jednotné kontaktné miesta (2)** tiež na živnostenských úradoch obvodných úradov (od 01.10.2013 okresných úradoch). **JKM (2)** poskytujú pomoc aj občanom z iných členských štátov, ktorí majú záujem podnikať v službách na území SR, či už na trvalom základe alebo cezhranične.

Z pohľadu podnikateľského sektora tak môžeme za najhlavnejšie funkcie JKM považovať:

- poskytovanie informácií o všeobecných a osobitých podmienkach podnikania a postupoch pri vybavovaní potrebných náležitostí,
- prijímanie údajov a dokladov potrebných na začatie podnikania,
- zasielanie prijatých údajov a dokladov príslušným úradom, t. j. napr. daňovému úradu, registrovému súdu a zdravotným poisťovniam.

Od 01.12.2011 novelou zákona (publikovaná pod č. 392/2011 Z. z.) sa skrátila **lehota na vydanie živnostenského oprávnenia sa z 5 pracovných dní na 3 pracovné dni**, za predpokladu, že žiadateľ doložil všetky doklady a splnil zákonné podmienky (§ 47 ods. 1). Zákonom sa zároveň odstránilo duplicitné oznamovanie údajov, ktoré sa zapisujú do obchodného aj živnostenského registra. V zmysle novely stačí, aby obchodné spoločnosti nahlásili údaje obchodnému registru, ktorý ich automaticky postúpi živnostenskému registru (§ 49 ods. 1).

Od 01.01.2012 sa prostredníctvom novely zákona, publikovanej pod č. 395/2011 Z. z., zabezpečila plná funkcionalita elektronických služieb JKM, t. j. ohlásenie živnosti, pozastavenie a zrušenie živnosti, ako aj možnosť úhrady súdnych a správnych poplatkov. Novela tiež ustanovila, že **podanie predložené elektronickými prostriedkami a podpísané zaručeným elektronickým podpisom** (platí pre všetky fyzické osoby a právnické osoby, ktoré sa nezapisujú do obchodného registra) **je bezplatné** (úprava položky 148 sadzobníka správnych poplatkov). Týka sa to nasledovných elektronických podaní:

- vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení pri voľnej živnosti,
- získanie výpisu z verejnej časti živnostenského registra za jedného podnikateľa,
- vydanie prehľadu údajov zapísaných v živnostenskom registri,
- vykonanie zmien v osvedčení o živnostenskom oprávnení,
- vydanie potvrdenia o tom, že v živnostenskom registri nie je zápis,
- vydanie dokladu o tom, že poskytovanie služieb na základe živnostenského oprávnenia nie je obmedzené alebo zakázané.

Od 01.07.2016 dochádza k **zmene v rámci všeobecných podmienok prevádzkovania živnosti, podmienku bezúhonnosti musí spĺňať aj právnická osoba**. V prípade, že na žiadosť zakladateľov, prípadne orgánov alebo osôb oprávnených podať návrh na zápis slovenskej právnickej osoby do obchodného registra, vydá Živnostenský úrad osvedčenie o živnostenskom oprávnení pred zápisom do tohto registra, ak je preukázané, že právnická osoba bola založená a spĺňa určené podmienky, sa vyššie uvedená podmienka nepoužije. Ak nie je splnená podmienka bezúhonnosti, Živnostenský úrad môže namiesto zrušenia živnostenského oprávnenia živnostenské oprávnenie pozastaviť až do času, kým podnikateľ opätovne začne túto podmienku spĺňať.

Od 01.05.2018 novelou zákona (publikovaná pod č. 112/2018 Z. z.) **dochádza k rozšíreniu vymedzenia pojmu živnosti.** V zmysle ustanovenia § 2 je živnosťou sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku alebo za účelom dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak

ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu, a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Od 20.05.2018 prostredníctvom novely zákona publikovanej pod č. 106/2018 Z. z. **došlo k rozšíreniu okruhu činností, ktoré nie sú živnosťami** v zmysle zákona. Ide o vykonávanie činnosti technickej služby overovania; vykonávanie činnosti technickej služby technickej kontroly vozidiel; vykonávanie činnosti technickej služby emisnej kontroly motorových vozidiel; vykonávanie činnosti technickej služby kontroly originality; vykonávanie činnosti technickej služby montáže plynových zariadení do motorových vozidiel; vykonávanie montáže plynových zariadení.

Od 01.08.2021 došlo prostredníctvom novely č. 261/2021 Z. z. k viacerým zmenám v oblasti živnostenského podnikania. Najvýznamnejšou zmenou je **zrušenie minimálnej a maximálnej dĺžky pozastavenia živnosti**. Ďalšími zmenami sú zrušenie povinnosti vyžiadať vyjadrenie Slovenskej živnostenskej komory v prípade odpustenia prekážky prevádzkovania živnosti, umožňuje sa zodpovednému zástupcovi oznámiť ukončenie výkonu svojej funkcie, ak súčasne preukáže, že o ukončení výkonu svojej funkcie vopred písomne informoval podnikateľa.

Novelou sa upravuje aj vznik oprávnenia prevádzkovať živnosť v prípade niektorých zahraničných osôb, tzv. príslušníkov tretích krajín priamo v živnostenskom zákone. V prípade príslušníkov tretích krajín sa vznik živnostenského oprávnenia podmieňuje udelením povolenia na pobyt podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zároveň sa predlžuje lehota na oznámenie dodatočného zriadenia prevádzkarne na 15 dní, znižuje sa miera regulácie pri preukazovaní odbornej spôsobilosti pri remeselných živnostiach, skracuje sa lehota na preukázanie odbornej praxe a zmierňujú sa požiadavky na predkladanie údajov pri ohlasovaní živnosti.

Na základe novely č. 249/2022 Z. z**. s účinnosťou od 01.09.2022** došlo k **predĺženiu lehoty z dvoch rokov na štyri roky**, po uplynutí ktorej môže živnostenský úrad zrušiť živnosť, ak podnikateľ nezačal prevádzkovať živnosť po vzniku živnostenského oprávnenia alebo, ak túto živnosť bez pozastavenia prevádzkovania živnosti prestal prevádzkovať.

Zároveň v Prílohe č. 2 živnostenského zákona došlo k výmazu živnosti predaja pyrotechnických výrobkov kategórie F2, kategórie F3, kategórie T1 a kategórie P1 z tzv. viazaných živností - **po novom budú uvedené živnosti voľnými.**

Novelou č. 114/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.01.2023** sa za ustanovenie § 80aj vkladá § 80ak, ktoré znie: *„Živnostenské oprávnenie na vykonávanie činnosti Autorizovaný bezpečnostný technik vzniknuté podľa tohto zákona v znení účinnom do 31.12.2022 sa od 01.01.2023 považuje za živnostenské oprávnenie na vykonávanie činnosti Bezpečnostný technik.“.*

Na základe novely č. 8/2023 Z. z. **s účinnosťou od 01.02.2023 sa umožní zjednodušeným spôsobom založiť spoločnosť s ručením obmedzeným**, pričom predmetná novela **zavádza aj zoznam voľných živností**.

Ak zakladatelia budú postupovať zjednodušeným spôsobom založenia a zapísania do obchodného registra vo vzťahu k týmto voľným živnostiam, **vznikne živnostenské oprávnenie automaticky zápisom do obchodného registra** (pred zápisom do obchodného

registra nie je potrebné žiadať živnostenský úrad o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení).

Právnickej osobe, podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložke podniku zahraničnej právnickej osoby vydá živnostenský úrad osvedčenie o živnostenskom oprávnení bezodkladne po vykonaní zápisu právnickej osoby, podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby do obchodného registra.

Zoznam voľných živností na účely založenia právnickej osoby a zriadenia podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby zjednodušeným spôsobom **je uvedený v prílohe č. 4a zákona o živnostenskom podnikaní.**

Na základe novely 309/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.03.2024 sa zaviedla úprava pokračovania v živnosti pri premene a zmene právnej formy obchodnej spoločnosti. Ustanovenie §14 ods. 1 deklaruje, že nakoľko pri zmene právnej formy spoločnosť nezaniká, pokračuje v podnikaní v tých živnostiach, v akých podnikala aj pred zmenou právnej formy. Zmena v odseku 2 reflektuje skutočnosť, že zákon zavádza spoločný pojem fúzia pre zlúčenia a splynutia. Podľa odseku 3 *„Pri rozdelení a cezhraničnom rozdelení spoločnosti môžu pokračovať v živnosti rozdeľovanej spoločnosti všetky nástupnícke spoločnosti, ktoré doposiaľ nemajú živnostenské oprávnenie. Osoby oprávnené konať v mene rozdeľovanej spoločnosti oznámia v lehote 15 dní odo dňa zápisu rozdelenia do obchodného registra živnostenskému úradu, v akom rozsahu bude každá z nástupníckych spoločností, a v prípade odštiepenia aj rozdeľovaná spoločnosť, v živnosti pokračovať, ako aj údaje, ktoré sa zapisujú do živnostenského registra. Živnostenský úrad na základe tohto oznámenia vydá nové osvedčenia o živnostenskom oprávnení.“* V zmysle vyššie uvedených zmien sa uvádza zmena aj pre družstvá.

ZÁKON Č. 513/1991 Zb. OBCHODNÝ ZÁKONNÍK v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku alebo na účel dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu. Podnikateľom v zmysle tohto zákona je osoba zapísaná v obchodnom registri, osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia, osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov alebo fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu (§ 1 - § 2).

S účinnosťou od 01.10.2012 bola prijatá novela Obchodného zákonníka, publikovaná pod č. 246/2012 Z. z., ktorá sprísňuje kritéria pre založenie spoločnosti s ručením obmedzeným a prevod väčšinového podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným. Podľa § 105b nemôže spoločnosť s ručením obmedzeným založiť osoba, ktorá má daňový nedoplatok alebo nedoplatok na cle (podmienka týkajúca sa neexistencie nedoplatku na cle sa zaviedla zákonom č. 9/2013 Z. z.). V zmysle uvedeného vznikla v rámci **vyhlášky MS SR 25/2004 Z. z.** povinnosť predložiť spolu s návrhom na zápis spoločnosti s ručením obmedzeným súhlas správcu dane podľa daňového poriadku. Správca dane vydáva v zmysle daňového poriadku písomný súhlas so zápisom v obchodnom registri **do piatich pracovných dní od podania**

žiadosti, ak daňový subjekt nemá daňový nedoplatok alebo nedoplatok na cle. Novela tiež upravila ustanovenia o prevode obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným. V prípade prevodu väčšinového obchodného podielu je spoločnosť povinná k návrhu na zápis zmeny spoločníka do obchodného registra doručiť súhlas správcu dane s prevodom. Tento súhlas je potrebné doložiť o osobe prevodcu aj nadobúdateľa, táto povinnosť odpadá iba ak je prevodca alebo nadobúdateľ zahraničnou osobou. V takomto prípade však bude spoločnosť povinná priložiť písomné vyhlásenie spoločníka a nadobúdateľa, že takúto povinnosť nemá.
Dňa 01.02.2013 nadobudol účinnosť zákon č. 9/2013 Z. z., ktorý mení a dopĺňa najmä ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce úroky z omeškania. Okrem toho novela pri záväzkových vzťahoch medzi podnikateľmi ustanovila, že **maximálna lehota splatnosti, ktorú je možné zmluvne dohodnúť je v trvaní 60 dní** a pre orgány verejnej moci sa táto lehota stanovuje v trvaní maximálne 30 dní.

S účinnosťou od **29.04.2015** nadobudla účinnosť **novela č. 87/2015 Z. z.,** ktorej prijatie reagovalo na aktuálne problémy súvisiace s procesom konkurzu a reštrukturalizácie v SR. V rámci Obchodného zákonníka sa zaviedol **inštitút krízy obchodnej spoločnosti** so súvisiacimi povinnosťami pre štatutárnych zástupcov ako aj **register diskvalifikácií**, ktorý má za cieľ posilnenie zodpovednosti za podnikanie.
Povinnosť splatiť peňažné vklady do základného imania pri založení s. r. o. na osobitný samostatný bankový účet bol od roku 2016 zrušený.

V novelizovanom zákone dochádza **od 01.01.2017** k zavedeniu novej právnej formy podnikania v podobe **jednoduchej spoločnosti na akcie** (v skratke „j.s.a.“) predstavujúcej spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti. Akcie spoločnosti môžu mať len zaknihovanú podobu a môžu znieť len na meno. Spoločnosť môže založiť jedna alebo viacero osôb, pričom hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 1 euro.

Pred vznikom spoločnosti musí byť upísaná celá hodnota základného imania a splatené všetky vklady. Spoločnosť nemôže byť založená na základe výzvy na upisovanie akcií. Zvýšenie základného imania upísaním nových akcií na základe verejnej výzvy sa takisto nepripúšťa. Spoločnosť zabezpečuje vedenie registra akcionárov, ktorý nahrádza zoznam akcionárov. Zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina musí byť vyhotovená vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone. Orgánmi spoločnosti sú valné zhromaždenie, predstavenstvo a eventuálne aj dozorná rada, ktorú spoločnosť nemá povinnosť zriaďovať. Ak dozorná rada nie je zriadená, akcionári majú právo nad rámec práva požadovať od predstavenstva informácie a vysvetlenia súvisiace so záležitosťami spoločnosti.

Jednoduchá spoločnosť na akcie môže zmeniť právnu formu len na akciovú spoločnosť. Pripúšťa sa aj zlúčenie jednoduchej spoločnosti na akcie a akciovej spoločnosti, pri ktorom jednoduchá spoločnosť na akcie zaniká a jej imanie prechádza na akciovú spoločnosť. Obchodná spoločnosť alebo družstvo nemôže zmeniť právnu formu na jednoduchú spoločnosť na akcie. Spoločnosť je možné zrušiť z dôvodov uvedených v zakladateľskej listine, zakladateľskej zmluve alebo v stanovách.

Od 01.01.2018 novela zákona č. 264/2017 Z. z. upravuje podmienky, ktoré musia byť splnené ku dňu účinnosti splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti:

- hodnota záväzkov nástupnickej spoločnosti nesmie presahovať hodnotu jej majetku,

- ani jedna zo zúčastnených spoločností (ani nástupnícka ani zanikajúca) nesmie byť v likvidácii,
- ani voči jednej zo zúčastnených spoločností nesmú pôsobiť účinky konkurzu,
- ani voči jednej zo zúčastnených spoločností nesmú pôsobiť účinky začatia reštrukturalizačného konania alebo povolenia reštrukturalizácie,
- ani voči jednej zo zúčastnených spoločností sa nesmie viesť konanie o jej zrušení a ani jedna nesmie byť súdom alebo na základe rozhodnutia súdu zrušená.

Pokiaľ nie je naplnená niektorá z vyššie uvedených podmienok, spoločnosť nemôže vstúpiť do procesu splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia. Najneskôr 60 dní pred dňom konania valného zhromaždenia, ktoré má rozhodnúť o schválení návrhu zmluvy o zlúčení alebo zmluvy o splynutí spoločností alebo návrhu projektu rozdelenia spoločnosti, musí byť správcovi dane doručené oznámenie, že boli vypracované tieto dokumenty.

V prípade, že sú obchodné podiely alebo akcie zanikajúcej spoločnosti predmetom záložného práva, v lehote 60 dní pred dňom konania valného zhromaždenia musí byť toto oznámenie doručené aj záložnému veriteľovi. Návrh na zápis zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia spoločnosti do obchodného registra musia všetky zanikajúce a nástupnícke spoločnosti podať najneskôr do 30 dní od schválenia zmluvy o splynutí, zmluvy o zlúčení alebo projektu rozdelenia spoločnosti.

Zaviedla sa novú povinnosť každej s. r. o. mať určeného konateľa a to aj v reakcii na prípady tzv. „opustenia spoločnosti“, kedy sa posledný člen štatutárneho orgánu svojej funkcie vzdá a spoločnosť zostane bez obchodného vedenia. V takomto prípade sa bude prezumovať úpadok a zároveň sa ukladá poslednému členovi štatutárneho orgánu povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu a poskytovať súčinnosť.

Zaviedlo sa pravidlo pre osoby, ktoré sú zapísané v registri partnerov verejného sektora a uzatvárajú so subdodávateľmi zmluvy na dodanie tovaru alebo služieb pre verejnú zákazku, plniť subdodávateľom faktúry v lehote 30 dní.

Podľa novelizovaného znenia bude spoločnosť, ktorá sa zrušuje inak ako bez likvidácie s právnym nástupníctvom, povinná si vyžiadať okrem súhlasu príslušného správcu dane s výmazom spoločnosti z obchodného registra aj súhlas Sociálnej poisťovne. **Súhlas Sociálnej poisťovne sa nevyžaduje, ak spoločnosť nie je vedená v zozname dlžníkov Sociálnej poisťovne.**

Od 01.10.2020 nadobudla účinnosť novela č. 390/2019 Z. z. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov, ktorou sa zaviedlo **obmedzenie pre osoby, ktoré majú byť spoločníkom alebo konateľom s. r. o.**

Spoločnosť s ručením obmedzeným nemôže založiť osoba, ktorá je vedená ako povinný (teda osoba, voči ktorej sa vykonáva exekúcia) v registri vydaných poverení na vykonanie exekúcie. Takáto osoba **nemôže nadobudnúť obchodný podiel** v spoločnosti s ručením obmedzeným ani prevodom, teda si nemôže obchodný podiel v s. r. o. od niekoho kúpiť. Ak sa ale spoločník s. r. o. počas vlastníctva obchodného podielu stane povinným a bude zapísaný do registra vydaných poverení na vykonanie exekúcie, bude mať po novom zakázané previesť svoj obchodný podiel v s. r. o. na iného spoločníka alebo inú osobu. **Ani konateľom s. r. o. sa nebude môcť stať osoba,** ktorá bude v čase vykonania zápisu do obchodného registra vedená

ako povinný v registri poverení na vykonanie exekúcie (§ 105b).

V zmysle predmetnej novely sa zmenil aj zoznam osôb zapisovaných do obchodného registra. **Fyzické osoby – podnikatelia s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky** sa od 01.10.2020 nemôžu do obchodného registra zapísať ani na vlastnú žiadosť a ani v prípade, ak by to ustanovoval iný predpis. Ďalej sa nebudú do obchodného registra zapisovať ani podniky zahraničných fyzických osôb a organizačné zložky podnikov zahraničných fyzických osôb.

Novelou Obchodného zákonníka sa zavádza aj **povinnosť pre podnikateľov mať úradne osvedčený súhlas s užívaním nehnuteľnosti,** v prípade, ak obchodná spoločnosť nie je vlastníkom nehnuteľnosti, ktorej adresa má byť ako sídlo zapísaná v obchodnom registri. V prípade, že má nehnuteľnosť viacero spoluvlastníkov, vyžaduje sa písomný súhlas väčšiny podielových spoluvlastníkov nehnuteľnosti počítanej podľa veľkosti ich podielov s úradne osvedčenými podpismi.

Za spoločnosť v kríze sa od 01.10.2020 považuje aj spoločnosť v čase od jej zrušenia do vstupu do likvidácie. V spomínanom medziobdobí medzi zrušením spoločnosti a začatím likvidácie existuje veľké riziko, že by nakladanie s majetkom spoločnosti mohlo zmariť možnosti uspokojenia nárokov veriteľov z likvidačného zostatku. Ak by sa toto pravidlo porušilo, musí sa predmetné plnenie spoločnosti vrátiť naspäť. Za jeho vrátenie spoločne a nerozdielne ručia členovia štatutárneho orgánu, ktorí vykonávali funkciu v čase nezákonného poskytnutia takéhoto plnenia.

Ďalšou významnou zmenou novely Obchodného zákonníka je aj zmena momentu vzniku oprávnenia zahraničných fyzických osôb z tretích krajín**. Oprávnenie podnikať na Slovensku** vzniká **už ku dňu vzniku živnostenského oprávnenia** alebo iného ako živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov.

Do 30.09.2020 Obchodný zákonník rozlišoval dva druhy organizačných zložiek podniku - „odštepný závod“ a tzv. „iný organizačný útvar podniku“. Dá sa povedať, že odštepný závod bol terminologicky preferovanou organizačnou zložkou podniku. Ak si podnikateľ zriadil odštepný závod, bol povinný ho zapísať do obchodného registra. S účinnosťou od 01.10.2020 bol **pojem odštepný závod odstránený z celého Obchodného zákonníka.** Po novom bude akokoľvek pomenovaný organizačný útvar podniku zapisovaný do obchodného registra len na dobrovoľnej báze.

V zmysle predmetnej novely **sa spoločnosť bude zrušovať aj ukončením konkurzu** a nebude musieť nasledovať jej likvidácia. Po ukončení konkurzu následne súd bez zbytočného odkladu takúto spoločnosť z obchodného registra vymaže.

Od 28.12.2021 novela č. 519/2021 Z. z. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov zaviedla **možnosť obnovy zápisu vymazaných spoločností v Obchodnom registri SR**. Táto novela reaguje na novelu č. 390/2019 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 01.10.2020, ktorá zaviedla výmaz neaktívnych spoločností z Obchodného registra SR alebo spoločností, ktoré si neplnili určité svoje povinnosti (napr. povinnosť premeny menovitej hodnoty vkladov alebo základného imania zo slovenskej koruny na menu euro), z Obchodného registra SR. Cieľom predmetnej novely bolo „prečistenie“ Obchodného registra

SR, t. j. predovšetkým výmaz tých obchodných spoločností, ktoré už nemajú povinnosť byť zapísané v Obchodnom registri SR, sú neaktívne alebo si nesplnili určité povinnosti.

V zmysle nových ustanovení zákona tak obchodné spoločnosti, ktoré majú záujem pokračovať vo svojej činnosti a byť naďalej zapísané v Obchodnom registri SR, môžu obnoviť svoj zápis v Obchodnom registri SR. Pre tieto obchodné spoločnosti tak okrem dodatočnej likvidácie a ukončenia činnosti spoločnosti existuje aj možnosť obnovenia ich zápisu v Obchodnom registri SR, o ktorom rozhoduje príslušný registrový súd, ale len na návrh, ktorý musí byť podaný najneskôr do konca januára 2022.

Ak nie sú splnené zákonné podmienky alebo návrh na registrový súd nie je podaný včas, registrový súd vyzve osobu, ktorá návrh podala, na **zloženie preddavku na likvidáciu**. Ak je preddavok na likvidáciu zložený, registrový súd rozhodne o nariadení dodatočnej likvidácie.
Od 17.07.2022 novelou č. 111/2022 Z. z. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov došlo k vypusteniu ustanovení § 115 ods. 6 až 11 Obchodného zákonníka, a teda **už nebude naďalej potrebné dokladať k prevodu alebo rozdeleniu väčšinového obchodného podielu súhlas správcu dane, či čestné vyhlásenie.** Vypustením tejto povinnosti sa celý proces značne administratívne zjednodušuje, keďže pri prevodoch, resp. rozdelení väčšinových obchodných podielov, ku ktorým dôjde po 17.07.2022 nebude potrebné registrovému súdu prikladať ani súhlas správcu dane a ani čestné vyhlásenie o tom, že sa súhlas správcu dane nevyžaduje.

Uvedenou novelou došlo aj k zmene znenia ustanovenia § 115 ods. 5 Obchodného zákonníka, čím sa upravil moment nadobudnutia účinkov prevodu väčšinového obchodného podielu, a tým aj zosúladenie s úpravou nadobudnutia účinkov prevodu menšinového obchodného podielu.

Podľa novelizovaného znenia ustanovenia § 115 ods. 5 Obchodného zákonníka **nastávajú účinky prevodu obchodného podielu voči spoločnosti** *„odo dňa doručenia zmluvy o prevode obchodného podielu spoločnosti, ak nenastanú až s neskoršou účinnosťou zmluvy, nie však skôr, ako valné zhromaždenie vysloví súhlas s prevodom obchodného podielu, ak sa podľa zákona alebo spoločenskej zmluvy sa súhlas valného zhromaždenia na prevod obchodného podielu vyžaduje.“*

Uvedené platí bez ohľadu na to, či sa jedná o prevod väčšinového alebo menšinového obchodného podielu, teda zápis prevodu obchodného podielu v obchodnom registri bude mať len deklaratórny charakter.

Predmetnou novelou sa tiež stanovilo, že návrh na zápis sa podáva výlučne elektronickými prostriedkami registrovému súdu prostredníctvom elektronického formulára zverejneného na webovom sídle ústredného portálu verejnej správy alebo špecializovaného portálu. Na návrh na zápis podaný registrovému súdu v listinnej podobe registrový súd neprihliada.

Na základe novely č. 8/2023 Z. z. **s účinnosťou od 01.02.2023 sa umožňuje zjednodušeným spôsobom založiť spoločnosť s ručením obmedzeným,** a to prostredníctvom na to určeného elektronického formulára na vytvorenie spoločenskej zmluvy, ktorý zverejní Ministerstvo spravodlivosti SR na svojom webovom sídle (aj v anglickom jazyku).

Spoločnosť s ručením obmedzeným môže byť založená zjednodušeným spôsobom, ak sú splnené tieto podmienky:

- spoločnosť nemá viac ako päť spoločníkov,
- spoločnosť je založená za účelom podnikania,
- predmetom podnikania spoločnosti sú len vybrané činnosti zodpovedajúce zoznamu voľných živností podľa osobitného predpisu o živnostenskom podnikaní,
- predmet podnikania spoločnosti netvorí viac ako 15 vybraných činností zodpovedajúcich zoznamu voľných živností podľa osobitného predpisu o živnostenskom podnikaní,
- obchodné meno spoločnosti musí obsahovať dodatok označujúci právnu formu „s. r. o.“,
- vklady spoločníkov spoločnosti sú výlučne peňažné,
- správcom vkladu je konateľ,
- spoločnosť nemá ustanovenú dozornú radu.

Novela umožňuje zriadiť podnik alebo organizačnú zložku podniku zahraničnej právnickej osoby, ktorá má sídlo v niektorom z členských štátov EÚ, taktiež zjednodušeným spôsobom po splnení zákonných podmienok.

Novela zavádza aj zoznam voľných živností, ak zakladatelia budú postupovať zjednodušeným spôsobom založenia a zapísania do obchodného registra vo vzťahu k týmto voľným živnostiam, vznikne živnostenské oprávnenie automaticky zápisom do obchodného registra (pred zápisom do obchodného registra nie je potrebné žiadať živnostenský úrad o vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení).

Návrhy na zápis spoločností zakladaných zjednodušeným spôsobom bude vybavovať **Okresný súd v Žiline.**

Na základe novely č. 309/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.03.2024 dochádza k vyňatiu ustanovení o zlúčeniach, splynutiach a rozdeleniach z Obchodného zákonníka, pričom akákoľvek premena obchodných spoločností a družstva sa riadi už výlučne osobitným predpisom, ktorým je zákon č. 309/2023 Z. z. o premenách obchodných spoločností a družstiev a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle novej právnej úpravy sa podľa ustanovenia §161e umožňuje spoločnostiam poskytovať finančnú asistenciu a teda financovať nadobudnutie ich akcií. Predmetná právna úprava predstavuje transpozíciu smernice (EÚ) 2017/1132, ktorá ju umožňuje členským štátom upraviť ako opčné ustanovenie. V podmienkach slovenského právneho poriadku doposiaľ finančná asistencia dovolená nebola. Finančná asistencia môže byť poskytnutá len v prípade, že tak stanovia stanovy spoločnosti. O poskytnutí finančnej asistencie má rozhodnúť valné zhromaždenie dvojtretinovou väčšinou prítomných akcionárov. Nevyhnutným podkladom pre rozhodovanie je správa predstavenstva a v určitých prípadoch správa dozornej rady.

Na základe novely č. 105/2024 Z. z. s účinnosťou od 01.06.2024 sa transponuje čl. 1 bod 10 smernice (EÚ) 2022/2464 (čl. 30 ods. 1 prvý pododsek smernice 2013/34/EÚ v platnom znení) v nadväznosti na povinnosť uloženia správy o uistení v oblasti vykazovania informácií o udržateľnosti do zbierky listín obchodného registra. V § 40 sa za odsek 3 vkladá nový odsek 4, ktorý znie: „*Ak osobitný zákon zapísanej osobe ukladá povinnosť zabezpečiť, aby jej vykazovanie informácií o udržateľnosti vo výročnej správe podliehalo uisteniu v oblasti*

vykazovania informácií o udržateľnosti audítorom, ukladá sa do zbierky listín spolu s výročnou správou aj správa o uistení v oblasti vykazovania informácií o udržateľnosti s menom, bydliskom fyzickej osoby alebo obchodným menom, sídlom a identifikačným číslom právnickej osoby a s evidenčným číslom zápisu audítora v zozname audítorov v časti pre oblasť udržateľnosti, ktorý vykonal uistenie v oblasti vykazovania informácií o udržateľnosti.“.

ZÁKON Č. 530/2003 Z. Z. O OBCHODNOM REGISTRI v znení neskorších predpisov

Zákon o obchodnom registri upravuje zoznam údajov, ktoré sa zapisujú do obchodného registra, obsah zbierky listín, postup pri zápise údajov do obchodného registra, zápise zmeny zapísaných údajov a výmaze zapísaných údajov, podmienky zápisu údajov do obchodného registra, zápisu zmeny zapísaných údajov a výmazu zapísaných údajov, ukladanie listín do zbierky listín, nahliadanie do obchodného registra, vyhotovovanie výpisov, odpisov a potvrdení z obchodného registra, ako aj vyhotovovanie kópií listín a potvrdení zo zbierky listín (§ 1).

Zákon zavádza pojem **„registrácia“,** t. j. postup pri zápise údajov do obchodného registra, zápise zmien zapísaných údajov a výmaze zapísaných údajov z obchodného registra, ako aj formalizáciu návrhov na zápis do podoby formulárov a ustanovenie presného zoznamu príloh, ktorými je potrebné návrhy na zápis doložiť. Za týmto účelom bola vydaná **vyhláška MS SR č. 25/2004 Z. z.** v znení neskorších predpisov. Zákon ustanovuje fixnú lehotu na vykonanie zápisu do obchodného registra **– 2 pracovné dni.** Časová lehota pre registrovaný súd na upovedomenie navrhovateľa **oznámením o odmietnutí vykonania zápisu je určená na 2 pracovné dni** po uplynutí lehoty na zápis.

Podať návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra a uložiť listinu do zbierky listín je od účinnosti zákona č. 390/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony ako zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov, možné výlučne **elektronickými prostriedkami** v elektronickej podobe tlačiva, ktorá je zverejnená na internetovej stránke ústredného portálu verejnej správy www.slovensko.sk alebo na špecializovanom portáli Ministerstva spravodlivosti SR. Na listinné podania návrhov registrový súd neprihliada a nie sú akceptované. Znížené sumy súdnych poplatkov za elektronické podania ostávajú aj po 01.10.2020 nezmenené. Tento návrh musí byť autorizovaný kvalifikovanou elektronickou pečaťou (KEP) navrhovateľa. Elektronickými prostriedkami možno žiadať aj o vydanie výpisu z obchodného registra, kópie listiny zo zbierky listín alebo potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je. Žiadosť v týchto prípadoch nemusí byť autorizovaná KEP. Zároveň sa zvýhodnili tie subjekty, ktoré vykonávajú úkony vo vzťahu k obchodnému registru prostredníctvom elektronických prostriedkov - **ak sa vo veciach týkajúcich sa obchodného registra celý návrh podáva elektronickými prostriedkami, je sadzba poplatku 50 % z pevnej sumy** ustanovenej v sadzobníku súdnych poplatkov.

Zákonom č. 136/2010 Z. z**.** o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v článku XVIII mení a dopĺňa aj zákon o obchodnom registri, sa od 01.06.2010 umožnilo **podať návrh na zápis (tzv. prvozápis) prostredníctvom Jednotného kontaktného miesta** (JKM). Listiny možno podať v listinnej podobe - JKM prevedie návrh do elektronickej podoby alebo autorizované KEP. **JKM** môže vykonať osvedčenie pravosti

podpisu navrhovateľa, navrhovateľ zaplatí súdny poplatok na JKM, ktoré doručí návrh s prílohami do obchodného registra elektronicky. Lehota na vykonanie zápisu potom začína plynúť doručením návrhu na zápis registrovému súdu (§ 5b-5d).

Od 01.09.2014 sa v súvislosti s novelou zákona, publikovanou pod č. 204/2014 Z. z. umožnilo **bezodplatné vydanie elektronickej podoby výpisu z obchodného registra**, ktorý môže vydať registrový súd elektronickými prostriedkami podpísaný zaručeným elektronickým podpisom. Takáto žiadosť o vydanie výpisu bude vybavená bezodkladne po doručení žiadosti elektronickými prostriedkami. Vydanie elektronickej podoby potvrdenia o tom, že v obchodnom registri určitý zápis nie je bude i naďalej vydávaný do dvoch pracovných dní odo dňa, keď súdu príde informácia o zaplatení súdneho poplatku.

Od 01.07.2016 sa budú **nevykonané tresty právnickej osoby** v súvislosti s novelou zákona, publikovanou pod č. 91/2016 Z. z. **zapisovať v obchodnom registri.**

Do obchodného registra sa budú zapisovať aj údaje o nevykonaných trestoch uložených zapísanej právnickej osobe a nevykonaných trestoch postihujúcich jej zapísaných právnych nástupcov.

Od 15.06.2017 **sa rozšírila zverejňovacia a oznamovacia povinnosť registrovaného súdu**, a to tak, že registrový súd sprístupňuje v elektronickej podobe zapisované údaje a uložené listiny aj prostredníctvom systému prepojenia registrov. Zároveň zapisovaný údaj o dátume vstupu do likvidácie, dátume skončenia likvidácie, dátume vyhlásenia konkurzu a dátume ukončenia konkurzného konania registrový súd sprístupní prostredníctvom systému prepojenia registrov bezodplatne a bezodkladne po ich zapísaní. Ďalšou novou povinnosťou registrového súdu je, že v prípade, ak pri cezhraničnom zlúčení alebo cezhraničnom splynutí zanikne slovenská zúčastnená spoločnosť, registrový súd zapíše zmeny pri zanikajúcej slovenskej zúčastnenej spoločnosti až po prijatí oznámenia, že cezhraničné zlúčenie alebo cezhraničné splynutie nadobudlo účinnosť

Zavádza sa nový pojem „kvalifikovanou elektronickou pečaťou“, ktorý nahrádza slovné spojenie „zaručeným elektronickým podpisom“ a taktiež pojem „podpísanú zaručeným elektronickým podpisom“ sa nahrádza slovom „autorizovanú“.

O vydanie **kópie** uloženej listiny alebo o vydanie potvrdenia o tom, že určitá listina nie je uložená v zbierke listín, **možno žiadať aj prostredníctvom systému prepojenia registrov**. Takýmto istým spôsobom možno žiadať o vydanie výpisu z obchodného registra. Na účely sprístupňovania údajov prostredníctvom systému prepojenia registrov podľa zákona o obchodnom registri sa pre zapísané osoby používa jedinečný identifikačný znak.

Od 01.11.2018 spoločnosti povinne zapisujú do obchodného registra **konečných užívateľov výhod spoločnosti** v zmysle zákona č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Od 01.10.2020 majú spoločnosti povinnosť zapisovať **rodné číslo alebo iný autentifikátor** spoločníkov.

Od 01.12.2021 sa novelou č. 403/2021 Z. z. zaviedlo **automatické doplnenie údajov spoločníkov a štatutárov do Obchodného registra SR**. Údaje spoločníkov a štatutárov, ktoré sa mali dodatočne povinne zapísať do obchodného registra **do 30.09.2022**, budú prednostne automatizovane dopĺňané registrovým súdom.

Podľa § 15h ods. 1 novely č. 403/2021 Z. z.: *Ministerstvo ako správca informačného systému obchodného registra v spolupráci s registrovým súdom vykoná automatizované doplnenie aktuálnych hodnôt identifikačných údajov podľa tohto zákona v znení účinnom od 01.10. 2020 o osobách podľa § 15g ods. 10 a ich logické priradenie k tomu istému subjektu evidencie v referenčnom registri (ďalej len „automatizované doplnenie identifikačných údajov").*

Ďalej podľa § 15h ods. 3*: O automatizovanom doplnení identifikačných údajov zašle registrový súd zapísanej osobe bez zbytočného odkladu do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu oznámenie o doplnení identifikačných údajov spolu s výpisom z obchodného registra. Ak registrový súd nezašle zapísanej osobe oznámenie podľa predchádzajúcej vety do 31.05.2022, platí, že automatizované doplnenie identifikačných údajov nebolo možné vykonať.*

Ak automatizované doplnenie údajov nebolo možné vykonať v súlade s § 15h ods. 3 novely, obchodné spoločnosti sú povinné vykonať zápis do Obchodného registra SR samé a svoje údaje doplniť. Zapísanie iba predmetných informačných údajov do Obchodného registra SR (bez iných zmien) je bezplatné.

Ak do 31.05.2022 **neboli automaticky doplnené identifikačné údaje** do obchodného registra, do úvahy prichádzajú **dve možnosti**:

- podanie samostatného návrhu na zápis identifikačných údajov do 30.09.2022 alebo
- podanie návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov do 30.09.2022**.**

V prvom prípade ide o situáciu, kedy **do konca mája 2022 nedošlo k automatizovanému doplneniu identifikačných údajov do obchodného registra,** a preto si túto povinnosť musí splniť konateľ konkrétnej firmy, a to podaním **samostatného návrhu na zápis identifikačných údajov**, ktorým doplní výlučne identifikačné údaje fyzických osôb (napr. rodné čísla spoločníkov).

Takýto návrh sa podáva výlučne elektronickou formou cez elektronickú službu na portáli www.slovensko.sk. Netreba ho realizovať prostredníctvom nového formulára, použije sa zmenový formulár na zápis údajov do obchodného registra (t. j. návrh na zápis zmeny zapísaných údajov do obchodného registra). Doplnenie identifikačných údajov do 30.09.2022 je teda možné zrealizovať štandardným zmenovým konaním cez elektronickú službu (existujúci formulár) - „Podávanie návrhu na zápis, zmenu a výmaz údajov v obchodnom registri" s tým, že pôjde iba o výlučné doplnenie identifikačných údajov. Podanie tohto návrhu je **bezplatné** (t. j. bez potreby úhrady súdneho poplatku). Ak sa takýmto návrhom na zápis do obchodného registra (zmenovým konaním) nedopĺňajú výlučne len identifikačné údaje o fyzických osobách, registrový súd návrh odmietne. Námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu do obchodného registra nie sú prípustné.

V druhom prípade o situáciu, kedy spoločnosť **bude do 30.09.2022 meniť údaje zapísané v obchodnom registri** (teda podávať registrovému súdu návrh na zápis zmeny zapísaných údajov, napr. zmenu adresy spoločníka, zmenu sídla a pod.). Vtedy musí cez elektronickú službu (formulár) **-** „Podávanie návrhu na zápis, zmenu a výmaz údajov v obchodnom registri" podať návrh na zápis zmeny zapísaných údajov do obchodného registra, v ktorom musí súčasne doplniť aj identifikačné údaje (rodné číslo konateľa/spoločník a pod.) Ak ich v návrhu nedoplní (napr. požiada len o zmenu sídla), registrový súd ju vyzve na ich doplnenie do 15 dní. Ak údaje doplní, súd ich zapíše do obchodného registra, ak ich naopak v určenej lehote nedoplní, súd na takýto návrh neprihliadne (napr. nezapíše ani zmenu sídla).

Návrh na zápis zmeny zapísaných údajov spolu s návrhom na doplnenie identifikačných údajov je **spoplatnený** (t. j. je potreba úhrada súdneho poplatku v sume 33 eur).

Na základe novely č. 8/2023 Z. z. **s účinnosťou od 01.02.2023** sa za § 7 sa vkladá § 7a, ktorý vrátane nadpisu znie:

§ 7a/ Osobitné ustanovenia k zápisu spoločnosti s ručením obmedzeným založenej zjednodušeným spôsobom a zápisu podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby zriadenej zjednodušeným spôsobom

(1) Pred zápisom spoločnosti s ručením obmedzeným založenej zjednodušeným spôsobom prostredníctvom na to určeného elektronického formulára na vytvorenie spoločenskej zmluvy registrový súd okrem skutočností podľa § 6 a podmienok podľa § 7 ods. 3 písm. a), c), e) až g) preverí aj to, či

a) fyzická osoba, ktorá sa navrhuje zapísať ako konateľ spoločnosti

1. je spôsobilá na právne úkony,

2. dosiahla vek 18 rokov,

3. je bezúhonná a

4. je zapísaná v registri fyzických osôb,

b) spoločníkmi spoločnosti sú iba osoby, ktoré majú vedený účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorá má sídlo v členskom štáte Európskej únie alebo v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore,

c) spoločníci spoločnosti, ktorí sú fyzickými osobami, nie sú pri zakladaní spoločnosti zastúpení a

d) spoločníci spoločnosti, ktorí sú právnickými osobami, konajú pri zakladaní spoločnosti prostredníctvom štatutárneho orgánu.

(2) Za bezúhonnú osobu sa na účel uvedený v odseku 1 písm. a) treťom bode považuje fyzická osoba, ktorá nebola právoplatne odsúdená za trestný čin alebo na ktorú sa hľadí, akoby nebola právoplatne odsúdená. Bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov. Na účel preverenia bezúhonnosti fyzická osoba, ktorá

a) je štátnym občanom Slovenskej republiky, poskytne údaje potrebné na vyžiadanie výpisu z registra trestov; tieto údaje registrový súd bezodkladne zašle v elektronickej podobe prostredníctvom elektronickej komunikácie Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky,[15aci]) alebo

b) nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, poskytne výpis z registra trestov alebo rovnocennú listinu vydanú príslušným orgánom štátu, ktorého je občanom.

(3) Pred zápisom podniku zahraničnej právnickej osoby alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby zriadenej zjednodušeným spôsobom registrový súd okrem skutočností podľa § 6 a podmienky podľa § 7 ods. 18 preverí aj to, či vedúci podniku zahraničnej právnickej osoby alebo vedúci organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby spĺňa podmienku podľa odseku 1 písm. a) a zahraničná právnická osoba má vedený účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ktorá má sídlo v členskom štáte Európskej únie alebo v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore.“

Novela č. 268/2023 Z. z. s delenou účinnosťou od 07.07.2023 a 01.11.2023 **ruší povinnosť evidencie druhu a čísla dokladu totožnosti u konečných užívateľoch výhod v obchodnom registri a v registri mimovládnych organizácií**. Podľa doterajšej právnej úpravy sa vyžadovalo zapisovať do uvedených registrov údaje o druhu a čísle dokladu totožnosti. Faktom však je, že nie je možné odvodiť požiadavku na evidenciu údajov o druhu a čísle dokladov totožnosti o konečných užívateľoch výhod v príslušných registroch.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že evidencia druhu a čísla dokladu totožnosti je problematická aj s ohľadom na situácie, kedy dochádza k vydaniu nového dokladu totožnosti, čo núti zapísané osoby aktualizovať údaje zapísané v dotknutých registroch, a teda ide o **zbytočnú administratívnu záťaž**. Uvedené platí o to viac, že nedávne zneplatnenie certifikátov v občianskych preukazoch slúžiacich na vyhotovovanie elektronického podpisu viedlo k hromadným výmenám občianskych preukazov, čo následne spôsobuje hromadné zmenové konania najmä vo vzťahu k podnikateľom zapísaným do obchodného registra.

Pôvodným zámerom zavedenie tejto evidencie bolo dosiahnutie stavu jednoznačnej identifikácie fyzickej osoby, ktorá je konečným užívateľom výhod. Na dosiahnutie tohto zámeru však **plne postačuje rodné číslo ako jednoznačný identifikátor fyzickej osoby**. Berúc do úvahy skutočnosť, že konečnými užívateľmi výhod nie sú len a výlučne občania Slovenskej republiky, tak nie je namieste rezignovať na evidenciu druhu a čísla dokladu totožnosti úplne, pretože v prípade cudzincov títo častokrát nedisponujú rodným číslom či obdobným jednoznačným identifikátorom. Z tohto dôvodu **sa** preto podľa predmetnej právnej úpravy **vyžaduje evidencia druhu a čísla dokladu totožnosti len v prípade osôb, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky**.

Novoprijatý zákon č. 309/2023 Z. z. o premenách obchodných spoločností a družstiev v znení neskorších predpisov, si vyžiadal zmeny aj v zákone č. 530/2003 Zb. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov a vyhláške č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť.

Novela č. 268/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.11.2023 **umožňuje, aby registráciu údajov do obchodného registra mohli vykonávať aj externí registrátori, a to notári**, ktorí už v súčinnosti so súdmi riešia agendu dedičských konaní.

V prípade súdov a externých registrátorov pôjde o participáciu na výkone registrácie údajov v obchodnom registri. Klientom obchodného registra (t. j. zapísaným osobám resp. osobám, ktoré majú byť zapísané) sa rozširujú možnosti, a to zásadným zvýšením počtu registračných miest.

V konkrétnom prípade sa **registrácia notárom uskutoční na základe registračnej žiadosti oprávnenej osoby (navrhovateľa).** Vybrať si môže ktoréhokoľvek notára ako registrátora. Registrátor po vykonaní registrácie postupuje obdobne ako by postupoval registrový súd a teda na žiadosť navrhovateľa mu vydá výpis z obchodného registra a taktiež zabezpečí, aby sa potrebné listiny dostali do zbierky listín.

Na základe novely č, 309/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.03.2024 sa zavádza povinnosť slovenských súdov obligatórne a aktívne spolupracovať so súdmi a registrami ostatných členských štátov s cieľom uskutočniť výmaz zanikajúcej spoločnosti pri cezhraničnej premene, a to aj bez návrhu. Vyžaduje sa, aby obchodné registre medzi sebou komunikovali

prostredníctvom systému prepojenia obchodných registrov BRIS tak, aby na základe zasielaných notifikácií členské štáty ostatných zúčastnených osôb vedeli, aký úkon vykonal obchodný register a či došlo k nadobudnutiu účinnosti danej cezhraničnej premeny. Ustanovenia § 10f a § 10g sa týkajú cezhraničnej fúzie, kedy obchodný register nástupníckej spoločnosti zašle notifikáciu obchodnému registru zanikajúcej spoločnosti, týkajúci sa toho, že transakcia nadobudla účinnosť. Na základe tejto notifikácie je obchodný register povinný vymazať zanikajúcu spoločnosť. Ustanovenia § 10h a § 10i sa týkajú cezhraničnej zmeny právnej formy, kedy obchodný register premenenej spoločnosti, teda spoločnosti po zmene právnej formy zašle notifikáciu obchodnému registru v ktorom bola spoločnosť zapísaná pred cezhraničnou zmenou právnej formy, týkajúcu sa toho, že transakcia nadobudla účinnosť, pričom na základe tejto notifikácie je obchodný register povinný vymazať zanikajúcu spoločnosť. Ustanovenia § 10j, § 10k a § 10l sa týkajú cezhraničného rozdelenia. V danom prípade prebieha v rámci systému BRIS viacero notifikácií.

Na základe novely č. 105/2024 s účinnosťou od 01.06.2024 sa v nadväznosti na čl. 1 bod 10 smernice (EÚ) 2022/2464 dopĺňajú listiny, ktoré sú obsahom zbierky listín obchodného registra, o správu o uistení v oblasti vykazovania informácií o udržateľnosti.

ZÁKON Č. 111/2022 Z. Z. O RIEŠENÍ HROZIACEHO ÚPADKU v znení neskorších predpisov

Nový zákon č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 111/2022 Z. z.“) uvádza v § 1 ods. 1, že upravuje niektoré **nástroje napomáhajúce riešiť hroziaci úpadok**, a to konkrétne verejnú preventívnu reštrukturalizáciu a neverejnú preventívnu reštrukturalizáciu. Nová úprava má poskytnúť pomoc v čase, kedy úpadok ešte len hrozí. Úpadok podnikateľa často vedie až k úplnému ukončeniu podnikania. Pre elimináciu tohto negatívneho následku nová právna úprava prináša **preventívne riešenia**. Ich cieľom je včas riešiť situáciu dlžníka tak, aby mohol ďalej pokračovať vo svojej činnosti a zachovať si svoju životaschopnosť, a teda najmä predísť úpadku a konkurzu.

Základným cieľom nového zákona je dlžníkom poskytnúť priestor na **účinnú, efektívnu, rýchlu a transparentnú preventívnu reštrukturalizáciu v počiatočnom štádiu**, kedy úpadok v podstate ešte len hrozí. Pozitívum by sa ale malo prejaviť aj na strane veriteľov, keďže predpokladom nových inštitútov je maximalizácia celkovej hodnoty pre veriteľov v porovnaní s tým, čo by získali v prípadnom konkurze, ako aj zabránenie zvyšovaniu nesplácaných úverov.
Na dosiahnutie uvedeného účelu nový zákon upravuje **inštitút tzv. dočasnej ochrany**, ktorá má reálne poskytnúť časový priestor pre účinnú reštrukturalizáciu a dosiahnutie vyššie uvedeného cieľa.

Súčasne od 17.07.2022 **dôjde k zrušeniu dočasnej ochrany upravenej zákonom č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach v znení neskorších predpisov.**

Riešenia hroziaceho úpadku z dôvodu hroziacej platobnej neschopnosti sa však vzťahujú len na tých dlžníkov, ktorí sú **právnickými osobami**, pričom nesmú byť vylúčení z pôsobnosti zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, ako napríklad štát, obec, vyšší územný celok, osoba, za ktorej všetky záväzky zodpovedá alebo ručí štát a podobne.

Poradca v preventívnom konaní

Nový zákon si dáva za cieľ podporiť efektívne riešenia hroziaceho úpadku, preto považuje za dôležité zaistiť, aby štatutárne orgány dlžníka neboli odrádzané od vykonania primeraného obchodného úsudku a v prípade finančných ťažkostí mali možnosť prijať potrebné a primerané opatrenia. Príkladom takej možnosti je vyhľadanie **profesionálneho poradenstva** vrátane poradenstva v oblasti reštrukturalizácie a platobnej neschopnosti.

Dlžníkovi (hovoríme pritom výlučne o právnickej osobe) vzniká nová povinnosť, a to **zvážiť využitie poradcu v rámci riešenia hroziaceho úpadku.** Účasť poradcu sa v situácii hroziaceho úpadku javí nevyhnutná. Dokonca v prípade verejnej preventívnej reštrukturalizácie dlžník ani nemá na výber, ale priamo musí poradcu osloviť, s výnimkou, ak získa súhlas s poskytnutím dočasnej ochrany podľa § 17 ods. 1 zákona č. 111/2022 Z. z.

Pri výbere poradcu je dlžník povinný zvážiť a určiť také kritériá výberu, ktoré zabezpečia výber vhodného adepta spôsobilého reálne napomôcť riešeniu situácie dlžníka vzhľadom na jeho odborné vedomosti, skúsenosti a organizačné zázemie vo vzťahu k veľkosti dlžníka a rozsahu jeho problémov, ako aj vzhľadom na iné podstatné skutočnosti ovplyvňujúce výber poradcu. Môže si za poradcu vybrať napríklad advokáta, daňového poradcu či inú odborne spôsobilú osobu.

V prípade, pokiaľ štatutárny orgán zvažuje využitie poradcu, **musí o tom informovať relevantných veriteľov**, resp. pri výbere poradcu by s veriteľmi dlžník mal priamo aktívne spolupracovať. Dokonca si môže zvoliť aj viacero poradcov. Za porušenie povinností podľa zákona č. 111/2022 Z. z. **bude niesť poradca zodpovednosť**. Súčasne ale túto pozíciu nerobí bezplatne, má tak nárok na **primeranú odmenu**. Za primeranú odmenu zákon definuje takú, ktorá v súhrne nie je vyššia, ako jedno percento obratu dlžníka za posledný kalendárny rok podľa priebežnej účtovnej závierky.

Verejná preventívna reštrukturalizácia

Využitie inštitútu verejnej preventívnej reštrukturalizácie je právom, teda nie povinnosťou dlžníka. Dlžník sa sám rozhodne, či k preventívnej reštrukturalizácii pristúpi. Dlžník sa sám rozhodne, či k preventívnej reštrukturalizácii pristúpi. Ak sa tak rozhodne, musí podať návrh, pretože verejná preventívna reštrukturalizácia môže začať **výlučne na návrh dlžníka**, právnickej osoby, ktorému hrozí úpadok z dôvodu hroziacej platobnej neschopnosti. Iný dlžník podať návrh nebude oprávnený.

V návrhu dlžník uvedie:

- **všeobecné náležitosti** (ktorému súdu smeruje, kto návrh podáva, akej veci sa týka, čo návrhom sleduje, podpis navrhovateľa) a
- **osobitné náležitosti**, a to vyhlásenie dlžníka, že sú splnené všetky podmienky na povolenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie, koncept plánu.

Návrh na verejnú preventívnu reštrukturalizáciu dlžník podáva elektronicky do elektronickej schránky súdu na nato určenom formulári, pričom tento návrh musí autorizovať (elektronicky podpísať), inak sa naň nebude prihliadať. Prílohy návrhu na povolenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie upravuje **Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 195/2022 Z. z., účinná od 17.07.2022.**

Zákon počíta aj s určitou chybovosťou, preto prípadné nedostatky umožňuje po výzve súdu v lehote desiatich dní odstrániť. Súd pritom dlžníka poučí, čo konkrétne je potrebné v návrhu upraviť. Neodstránenie nedostatkov návrhu bude znamenať neprihliadanie na návrh. Okrem toho súd verejnú preventívnu reštrukturalizáciu **nepovolí** v nasledujúcich prípadoch, a to ak:

- existujú dôvody na zrušenie dlžníka,
- dlžník bol zrušený alebo je v likvidácii,
- na dlžníka pôsobia účinky vyhlásenia konkurzu alebo začatia reštrukturalizačného konania,
- prebieha exekučné alebo obdobné vykonávacie konanie na vymoženie peňažného nároku s výnimkou, ak dlžník osvedčí, že došlo k úhrade pohľadávky,
- dlžník nevedie riadne účtovníctvo alebo nesplnil povinnosť uložiť účtovnú závierku do zbierky listín,
- dlžník urobil iné opatrenia ohrozujúce jeho finančnú stabilitu a ich následky neodstránil, najmä ak v posledných dvanástich mesiacoch rozdelil zisk alebo iné vlastné zdroje.

O povolení alebo nepovolení verejnej preventívnej reštrukturalizácie súd rozhoduje uznesením, voči ktorému **nie je prípustné odvolanie**. O povolení súd rozhodne do desiatich dní od doručenia úplného návrhu alebo odstránenia jeho nedostatkov. Opätovný vstup dlžníka do procesu verejnej preventívnej reštrukturalizácie je časovo obmedzený na dobu **dvoch rokov od skončenia preventívnej reštrukturalizácie**. Ak ale došlo k potvrdeniu verejného plánu súdom, dlžník môže opätovne žiadať o povolenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie až po uplynutí dvoch rokov od jeho splnenia.

Spolu s rozhodnutím o povolení verejnej preventívnej reštrukturalizácie súd ustanoví dlžníkovi správcu, a to náhodným výberom technickými prostriedkami z osobitného zoznamu správcov. Správca bude ale ustanovený len vtedy, ak (a) sa poskytuje dlžníkovi dočasná ochrana, (b) z konceptu plánu a ostatných príloh návrhu možno dôvodne predpokladať vznik dôvodu na nahradenie súhlasu skupiny rozhodnutím súdu, (c) ustanovenie správcu navrhne dlžník alebo (d) ustanovenie správcu navrhne väčšina veriteľov.

Nový zákon počíta aj s takou možnosťou, že **počas verejnej preventívnej reštrukturalizácie nastane úpadok dlžníka.** Uvedená skutočnosť nemusí hneď znamenať skončenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie. Najskôr je potrebné písomne o úpadku informovať súd, správcu, veriteľský výbor a veriteľov, ktorí súhlasili s poskytnutím dočasnej ochrany, ak bola poskytnutá. Následne možno vo verejnej preventívnej reštrukturalizácii pokračovať, ale len za podmienky, že dlžník bude schopný riadne a včas plniť všetky nové záväzky a dôjde k potvrdeniu verejného plánu súdom, prípadne dlžník odvráti úpadok inak.

Verejná preventívna reštrukturalizácia končí právoplatnosťou rozhodnutia o odmietnutí návrhu alebo zastavení konania alebo právoplatnosťou rozhodnutia o návrhu na potvrdenie verejného plánu.

Verejný preventívny reštrukturalizačný plán

K návrhu na povolenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie dlžník prikladá **koncept plánu**, ktorý obsahuje totožné náležitosti, ako už konkrétny verejný plán. V rámci verejnej preventívnej reštrukturalizácie koncept plánu predstavuje „predbežný verejný plán“, ktorý

bude predmetom schvaľovania. To znamená, že v koncepte plánu nemusí byť uvedené presné percento predpokladanej miery uspokojenia veriteľov, ale môže byť určené v rozpätí maximálne 10 % (t. j. napr. 50 % - 60 %). Týmto opatrením sa má zabezpečiť, aby verejný plán bol v podstatnej miere zhodný s konceptom plánu. Zákon však nevylučuje existenciu iných podstatných odchýlok, ktoré ostávajú na posúdení súdu.

Verejný plán predstavuje **verejný preventívny reštrukturalizačný plán**, ktorého cieľom je zabezpečenie spravodlivého rozdelenia hodnoty majetku dlžníka medzi dotknutých veriteľov. Zákon vyslovene upravuje, že verejný plán musí byť určitý, zrozumiteľný, reálny, udržateľný, podľa možností konsenzuálny a musí obsahovať všetky údaje, ktoré dotknutí veritelia potrebujú na to, aby o ňom mohli hlasovať.
Verejný plán má byť teda vypracovaný tak, aby **mal potenciál zabrániť úpadku** dlžníka a zabezpečiť jeho životaschopnosť. Zákon súčasne zakazuje zvýhodniť niektorého veriteľa poskytnutím výhody, ktorú verejný plán nepredpokladá. Taký úkon dlžníka voči predmetnému veriteľovi by bol absolútne neplatný, t. j. neplatný od počiatku.

Verejný plán má **tri časti**, úvodnú, opisnú a záväznú. Práve záväzná časť plánu bude upravovať konkrétne právne vzťahy medzi veriteľmi a inými dotknutými subjektami, napríklad označenie subjektu, ktorý dlžníkovi poskytuje nový kapitál a pod. a spôsob a podmienky regulácie týchto vzťahov pre prípad schválenia plánu.

Verejný plán posudzuje správca, pričom o výsledkoch posúdenia informuje účastníkov schvaľovacej schôdze. Po jej skončení podáva bezodkladne správu súdu. Súd verejný plán schvaľuje **na základe návrhu dlžníka na jeho potvrdenie**. Na podanie návrhu na potvrdenie má dlžník **7 dní** od skončenia schvaľovacej schôdze. Takže podobne ako v prípade začatia konania o preventívnej verejnej reštrukturalizácii musí byť dlžník aktívny. Okrem toho, že podá návrh na potvrdenie plánu na súd, musí súčasne tento návrh elektronicky odoslať aj každému veriteľovi, ktorý hlasoval proti prijatiu verejného plánu. Takýto nesúhlasiaci veriteľ má totiž právo sa k plánu vyjadriť, a to priamo súdu, ktorý o potvrdení plánu rozhoduje. Ako z uvedeného vyplýva, súd má možnosť návrh na potvrdenie verejného plánu **aj zamietnuť**, v takom prípade sa dlžník môže voči uzneseniu súdu **odvolať**.

Účinky potvrdeného verejného plánu

Základným účinkom súdom potvrdeného verejného plánu je, že sa jeho ustanovenia stanú **záväzné voči dlžníkovi a všetkým dotknutým veriteľom** uvedeným v zozname veriteľov. Záväzky tretích osôb v zásade nemôžu byť verejným plánom dotknuté bez výslovného súhlasu tejto dotknutej tretej osoby. Verejným plánom zostáva nedotknuté najmä právo dotknutého veriteľa domáhať sa v rovnakom čase a rozsahu uspokojenia svojej pohľadávky alebo iného práva, ktoré mal pred účinnosťou verejného plánu, od tretej osoby **z dôvodu výkonu zabezpečovacieho práva** alebo **od spoludlžníka, ručiteľa alebo inej osoby**, ktorá je povinná plniť za alebo popri dlžníkovi. Ide teda o zachovanie práv, ktoré mal dotknutý veriteľ pred účinnosťou verejného plánu.

Ďalším účinkom potvrdeného verejného plánu je napríklad aj to, že v prípade zistenia pohľadávky veriteľa, ktorý ale nebol dlžníkovi známy ani 30. deň od povolenia preventívnej reštrukturalizácie, **sa takáto pohľadávka stáva nevymáhateľnou**. Táto nevymáhateľnosť sa vzťahuje len voči dlžníkovi, ktorému bol potvrdený verejný plán. Pokiaľ je možné domáhať sa jej splnenia od iných osôb, napr. spoludlžníka, na toto verejný plán nemá vplyv.

Dočasná ochrana podľa zákona o riešení hroziaceho úpadku

Dočasná ochrana predstavuje **trojmesačné obdobie**, **počas ktorého dlžník nemá povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu a ani nemožno voči dlžníkovi vyhlásiť konkurz alebo povoliť reštrukturalizáciu.** Pokiaľ také konanie už začalo, preruší sa. Voči dlžníkovi nebude možné počas dočasnej ochrany ani viesť exekučné konanie alebo období vykonávanie konanie, či výkon zabezpečovacieho práva.

Ďalším účinkom poskytnutia dočasnej ochrany je aj tá skutočnosť, že veriteľ nebude môcť ukončiť financovanie dlžníka dohodnuté pred poskytnutím dočasnej ochrany z dôvodu, ak by dlžník neplnil dohodnuté podmienky. Je však potrebné zdôrazniť, že účinky dočasnej ochrany sa nevzťahujú na existujúce alebo budúce pracovnoprávne nároky súčasných alebo bývalých zamestnancov dlžníka.

Podmienkou poskytnutia dočasnej ochrany je vyjadrenie súhlasu väčšiny veriteľov podľa § 17 ods. 1 písm. a) a písm. b) zákona č. 111/2022 Z. z. So súhlasom veriteľského výboru môže dlžník požiadať o **predlženie dočasnej ochrany**. Čas, kedy možno o predlženie požiadať, je však striktne limitovaný obdobím najskôr 30 a najneskôr 10 dní pred uplynutím dočasnej ochrany, pričom zmeškanie lehoty nemožno odpustiť. Predlženie sa poskytuje na ďalšie tri mesiace. Celkom môže dočasná ochrana trvať **najviac 6 mesiacov**.

Neverejná preventívna reštrukturalizácia

Neverejná preventívna reštrukturalizácia je primárne zameraná na **dohodu dlžníka** s finančným subjektom (alebo aj viacerými) podliehajúcim dohľadu Národnej banky Slovenska, ktorý je vo väčšine prípadov i najväčším veriteľom dlžníka. Jedinou podmienkou realizácie neverejnej preventívnej reštrukturalizácie je absencia úpadku dlžníka, t. j. nesmú voči nemu pôsobiť účinky vyhlásenia konkurzu alebo začatia reštrukturalizačného konania.

Na rozdiel od verejnej preventívnej reštrukturalizácie je neverejná určená na riešenie hroziaceho úpadku **najmä s najväčšími veriteľmi**, ktorými sú **banky**. Už z názvu pritom možno dedukovať, že konanie nebude zverejňované a aj plán bude neverejný. Ak s tým budú súhlasiť veritelia, začne konanie oznámením príslušnému súdu. Pokiaľ dlžník oznamuje súdu začatie konania o neverejnej preventívnej reštrukturalizácii, najneskôr do troch mesiacov od oznámenia súdu predloží neverejný plán na posúdenie. Pokiaľ ho súd následne do 15 dní nezamietne, platí predpoklad, že bol potvrdený.

Príslušnosť súdov

O niektorých konaniach nerozhodujú všetky súdy, ale len tie, ktorým je kompetencia prejednávať určité návrhy daná zákonom. Rovnako aj v prípade rozhodovania vo veciach preventívnej reštrukturalizácie zákon č. 111/2022 Z. z. vymedzil, ktoré súdy **sú tzv. kauzálne príslušné.** V súčasnosti sa tak s návrhom na povolenie verejnej preventívnej reštrukturalizácie môžete obrátiť na nasledujúce súdy, a to:

- Okresný súd Košice I pre obvody Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Prešove,
- Okresný súd Žilina pre obvody Krajského súdu v Žiline, Krajského súdu v Banskej Bystrici a Krajského súdu v Trenčíne,

- Okresný súd Nitra pre obvody Krajského súdu v Nitre, Krajského súdu v Trnave a Krajského súdu v Bratislave.

ZÁKON Č. 431/2002 Z. Z. O ÚČTOVNÍCTVE v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje rozsah, spôsob a preukázateľnosť vedenia účtovníctva, rozsah, obsah a preukázateľnosť účtovnej závierky a register účtovných závierok (§ 1).

V súvislosti s prijatím zákona č. **333/2014 Z. z.** sa s účinnosťou od 0**1.01.2015** prepracoval aj zákon o účtovníctve, v rámci ktorého došlo k rozdeleniu účtovných jednotiek v súlade so smernicou EP a Rady č. 2013/34/EÚ. Novela upravuje na účely zostavenia individuálnej účtovnej závierky triedenie účtovných jednotiek podľa veľkostných skupín:

- do veľkostnej skupiny **mikro účtovnej jednotky** sa zatriedi účtovná jednotka, ktorá spĺňa aspoň dve z týchto podmienok: celková suma majetku nepresiahla 350.000,- eur, čistý obrat nepresiahol 700.000,- eur a priemerný prepočítaný počet zamestnancov počas účtovného obdobia nepresiahol desať.
- do veľkostnej skupiny **malej účtovnej jednotky** sa zatriedi účtovná jednotka, ktorá spĺňa aspoň dve z týchto podmienok: celková suma majetku presiahla sumu 350.000,- eur, ale nepresiahla sumu 4.000.000,- eur, čistý obrat presiahol sumu 700.000,- eur, ale nepresiahol sumu 8.000.000,- eur a priemerný prepočítaný počet zamestnancov počas účtovného obdobia presiahol 10 a nepresiahol 50.
- do veľkostnej skupiny **veľkej účtovnej jednotky** sa zatriedi účtovná jednotka, ktorá spĺňa aspoň dve z týchto podmienok: celková suma majetku presiahla 4.000.000 eur, čistý obrat presiahol 8.000.000,- eur a priemerný prepočítaný počet zamestnancov počas účtovného obdobia presiahol 50.

Zatriedenie do veľkostnej skupiny má vplyv na obsahovú štruktúru účtovnej závierky, ktorá sa ustanovuje opatreniami Ministerstva financií SR pre jednotlivé typy účtovných jednotiek. Veľkostné triedenie je pre účtovné jednotky povinné a okrem obchodných spoločností a družstiev sa týka aj podnikajúcich fyzických osôb dobrovoľne účtujúcich v podvojnom účtovníctve. K zmene triedenia do veľkostných skupín dochádza na základe presiahnutia alebo nepresiahnutia veľkostných podmienok za dve bezprostredne po sebe nasledujúce účtovné obdobia.

Jednou z najzásadnejších zmien **novely zákona č. 275/2017 Z. z. od 01.01.2018** je zavedenie inštitútu osobitne závažného porušenia zákona o účtovníctve, na základe ktorého je možné podať podnet na zrušenie živnostenského oprávnenia.

Za závažné porušenie zákona o účtovníctve sa považuje až opakované spáchanie správneho deliktu. Ide o porušenia povinností ustanovených v § 4 ods. 1, § 6 ods. 4 a § 11 ods. 3, a to ak účtovná jednotka neviedla účtovníctvo, nezostavila účtovnú závierku alebo ak účtovná jednotka vykonávala účtovné zápisy mimo účtovných kníh, vykonávala účtovný zápis o účtovnom prípade, ktorý nevznikol, zatajovala a nezaúčtovala skutočnosť, ktorá je predmetom účtovníctva.

V § 16 ods. 1 ZoÚ sa dopĺňa písmenom d) a ods. 4 písmenom e), v ktorých sa ustanovuje otvorenie a uzavretie účtovných kníh pri zmene právnej formy, pri ktorej dochádza k

používaniu inej rámcovej účtovej osnovy, napr. pri zmene právnej formy účtovných jednotiek v oblasti školstva, ak príspevková organizácia prechádza na právnu formu neziskovej organizácie.

V ustanovení § 16 ods. 7 ZoÚ sa spresňuje otvorenie a uzavretie účtovných kníh v prípade, ak sa na účtovnú jednotku v likvidácií vyhlási konkurz. V tomto prípade účtovná jednotka uzavrie účtovné knihy ku dňu predchádzajúcemu deň účinnosti vyhlásenia konkurzu, otvorí účtovné knihy ku dňu účinnosti vyhlásenia konkurzu a uzavrie ich ku dňu právoplatnosti uznesenia o zrušení konkurzu. Ak sa po skončení konkurzu pokračuje v likvidácií, otvoria sa účtovné knihy v deň nasledujúci po skončení konkurzu a uzatvoria sa ku dňu skončenia likvidácie.

V § 23 ods. 3 ZoÚ sa spresňuje možnosť ukladania len riadnej a mimoriadnej účtovnej závierky do registra účtovných závierok, ktorú účtovná jednotka zostavila z vlastného podnetu.

Zmenou v § 23b ods. 1 a 3 ZoÚ sa dopĺňa možnosť pre daňový úrad vyzvať účtovnú jednotku nielen 2 na odstránenie nedostatkov vo všeobecných náležitostiach podľa § 17 ods. 2 ZoÚ a v prípade neúplného podania, ale aj v prípadoch, ak účtovná jednotka neuložila dokumenty podľa § 23 ods. 2 ZoÚ (ďalej len „účtovné dokumenty“) do registra účtovných závierok; resp. neuložila účtovné dokumenty v správnej podobe alebo doručené účtovné dokumenty boli podané na nesprávnom vzore.

V zmysle § 23b ods. 5 ZoÚ, ak účtovná jednotka vyššie uvedené nedostatky odstráni v lehote určenej daňovým úradom vo výzve na odstránenie nedostatkov, považuje sa takto doručené podanie za podané bez nedostatkov v deň pôvodného doručenia podania.

V § 23a ods. 3 ZoÚ sa dopĺňa uloženie účtovných dokumentov do registra účtovných závierok v prípade zrušenia účtovnej jednotky bez likvidácie. Za zanikajúcu účtovnú jednotku ukladá účtovné dokumenty nástupnícka účtovná jednotka, prípadne ich môže do dňa účinkov splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia uložiť zanikajúca účtovná jednotka.

V § 23a ods. 4 a 6 ZoÚ sa predlžuje lehota na uloženie oznámenia o dátume schválenia účtovnej závierky a novo schválenej účtovnej závierky z 5 na 15 pracovných dní od schválenia účtovnej závierky.

Predlžuje sa doba uchovávania účtovných záznamov ustanovených v § 35 ods. 3 písm. b) a c) ZoÚ z 5 na 10 rokov.

Na základe novely č. 456/2021 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2022 došlo k významnej úprave **zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, t. j. k digitalizácii účtovníctva.** V záujme rozšírenia funkcionalít registra účtovných závierok novela zákona o účtovníctve ustanovuje, aby všetky účtovné dokumenty (t. j. účtovné závierky, správy audítorov, výročné správy a oznámenia o schválení účtovnej závierky) boli uložené účtovnou jednotkou **v elektronickej podobe.**

Upresňuje sa definícia elektronického účtovného záznamu, ktorým je účtovný záznam vyhotovený v elektronickom formáte, pričom elektronický formát určuje vyhotoviteľ účtovného záznamu alebo je určený na základe dohody s prijímateľom účtovného záznamu.

Definujú sa požiadavky na účtovný záznam, ktorými sú: **vierohodnosť pôvodu** – to znamená, že vyhotoviteľ preukáže, že naozaj účtovný záznam vyhotovil, pričom vierohodnosť pôvodu je možné zabezpečiť pripojením podpisového záznamu zodpovednej osoby, elektronickou

výmenou údajov alebo vnútorným kontrolným systémom účtovných záznamov, **neporušenosť obsahu** – je zabezpečená, ak zaslaním alebo sprístupnením účtovného záznamu alebo transformáciou účtovného záznamu nenastala zmena obsahu zaznamenaných skutočností v účtovnej jednotke, **čitateľnosť účtovného záznamu** – je zabezpečená, ak obsah účtovného záznamu je čitateľný ľudským okom. Tieto požiadavky na účtovný záznam je účtovná jednotka povinná zabezpečiť od okamihu vyhotovenia účtovného záznamu, v priebehu jeho možnej transformácie, prijatia, odoslania, sprístupnenia až do konca lehoty ustanovenej na jeho uchovávanie (10 rokov).

Na zabezpečenie proti zneužitiu a modifikácii účtovného záznamu sa odporúča použiť elektronický podpis, kvalifikovaný elektronický podpis, prípadne elektronickú pečať. Účtovná jednotka je povinná na tento účel vytvoriť aj podpisový poriadok.

Určenie osôb zodpovedných za kontrolu procesu spracovania účtovných záznamov, ako **vnútorný kontrolný systém účtovných záznamov**. Musí byť určený spôsob kontroly, ktorý je súčasťou účtovného záznamu na vedenie účtovníctva a spracovanie účtovných záznamov.

Zasielanie účtovného záznamu alebo iné sprístupnenie inej osobe podlieha písomnej dohode medzi zúčastnenými stranami o určení technických požiadaviek alebo potvrdenému súhlasu prijímateľa, ktorým môže byť aj informácia o zaplatení požadovanej sumy.

Účtovná jednotka môže vykonať transformáciu toho istého záznamu len raz, transformáciu účtovného záznamu je možné vykonať zaručenou konverziou alebo skenovaním do súborového formátu v rastrovej grafickej forme (napr. uložený vo formáte .pdf, .png, .jpg). Účtovná jednotka je povinná dodržiavať určený spôsob uchovávania účtovnej dokumentácie, ktorý si sama zvolí, napr. v internom predpise. Zároveň sa dopĺňa ustanovenie o uchovávaní elektronických účtovných záznamov, ktoré predstavuje elektronické uchovávanie účtovnej dokumentácie uložením týchto záznamov na dátovom nosiči. Forma dátového nosiča je na voľbe daňovníka, môže to byť napr. optický disk, USB kľúč, pamäťová karta, pevný disk, cloudové úložisko a pod. V prípade kontroly, je daňovník povinný zabezpečiť, aby účtovné záznamy bolo možné sprístupniť z elektronického dátového nosiča do podoby, ktorá je čitateľná ľudským okom.

Novelou zákona č. 198/2020 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2022 tiež došlo k zmenám v oblasti **pokút** a určila sa dolná hranica pokuty pri závažnom porušení zákona, ktorá doteraz stanovená nebola, a to na výšku od 1.000,- eur. Horná hranica tejto pokuty ostáva nezmenená, a to vo výške 3.000.000,- eur.
Takisto sa určuje sa výška sankcie v prípade, ak si účtovná jednotka nesplní povinnosť uloženia účtovného dokumentu do registra**,** nakoľko daňový úrad nebude mať k dispozícii účtovnú závierku, na základe ktorej by bolo možné z hodnotu majetku vyčísliť výšku sankcie. Výška tejto pokuty je ustanovená od 100,- Eur do 10.000,- Eur.

S účinnosťou od 01.09.2022 sa zmenil a doplnil zákon o účtovníctve zákonom č. 249/2022 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia.

Zmeny a doplnenia sa týkajú zostavovania individuálnej účtovnej závierky podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2022 z 19.07.2002 o uplatňovaní

medzinárodných účtovných noriem v platnom znení (ďalej len „IFRS“), **a to v nasledovných ustanoveniach:**

- **§ 2 ods. 14 zákona o účtovníctve** – spresňuje sa v nadväznosti na zmeny v § 17a ods. 2 zákona o účtovníctve vymedzenie účtovných jednotiek, ktoré sa na účely zákona o účtovníctve považujú za subjekt verejného záujmu;
- **§ 17a ods. 2 zákona o účtovníctve** – pre účtovné jednotky, ktoré spĺňajú veľkostné kritériá uvedené v § 17a ods. 2 zákona o účtovníctve, sa mení povinnosť na možnosť viesť účtovníctvo a zostavovať individuálnu účtovnú závierku podľa IFRS;
- **§ 17a 3 a 6 zákona o účtovníctve** – zmeny súvisiace so zmenou v § 17a ods. 2 zákona o účtovníctve.

V nadväznosti na uvedené zmeny sa v prechodnom ustanovení § 39x zákona o účtovníctve k úpravám účinným od 01.09.2022 pri povinnosti viesť účtovníctvo podľa IFRS **upravuje možnosť rozhodnúť sa použiť IFRS pri zostavovaní účtovnej závierky, ktorá sa zostavuje k 01.01.2023 a neskôr.** Súčasne platí, že účtovná jednotka, ktorá bola povinná zostavovať účtovnú závierku podľa IFRS do 31.12.2022, je naďalej povinná zostavovať účtovnú závierku podľa IFRS.

Na základe novely č. 407/2022 Z. z. s delenou účinnosťou od 31.12.2022, 01.01.2023 a 22.06.2023 sa ustanovuje pre konečné materské účtovné jednotky a samostatné účtovné jednotky s cezhraničným aspektom, ktoré prekročia určitú veľkosť, povinnosť vyhotoviť správu s informáciami o dani z príjmov a uložiť ju do registra účtovných závierok a zbierky listín obchodného registra. Novelou sa tiež ustanovujú podmienky, ktorých splnením vznikne veľkým dcérskym účtovným jednotkám a vybraným účtovným jednotkám, ktoré sú organizačnými zložkami podnikov zahraničných právnických osôb so sídlom mimo územia členských štátov, povinnosť uložiť do registra účtovných závierok a do zbierky listín obchodného registra správu s informáciami o dani z príjmov týkajúcu sa ich zahraničného konečného materského subjektu alebo zahraničného samostatného subjektu.

Na základe novely č. 309/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.03.2024 dochádza v zákone o účtovníctve k zosúladeniu terminológie ustanovenej v zákone o premenách, cezhraničných premenách a o zmene právnej formy a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dopĺňa sa ukončenie účtovania a zostavenie účtovnej závierky pri zmene právnej formy a cezhraničnej zmene právnej formy. V nadväznosti na prevzaté princípy stanovenia rozhodného dňa podľa súčasne platnej právnej úpravy Obchodného zákonníka, zostávajú zachované princípy ocenenia v zanikajúcej účtovnej jednotke a prechod majetku a záväzkov na nástupnícku účtovnú jednotku.

Na základe novely č. 105/2024 Z. z. s účinnosťou od 17.05.2024 sa má zabezpečiť transpozícia smernice EÚ o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov**, tzv. ESG vykazovanie.** Cieľom novely je zlepšiť kvalitu, porovnateľnosť a spoľahlivosť informácií, ktoré sa majú uvádzať v osobitnej časti výročnej správy vybraných účtovných jednotiek v rámci vykazovania informácií o udržateľnosti, čím sa má napomôcť investorom a iným používateľom týchto informácií lepšie porozumieť rizikám a príležitostiam účtovnej jednotky pri jej prechode na zelené hospodárstvo. **ESG vykazovanie sa bude týkať spoločností, ktoré splnia aspoň dve z troch podmienok:**

- **obrat nad 50 mil. EUR,**

- **majetok v hodnote 25 mil. EUR,**
- **počet zamestnancov nad 250.**

Výnimku z ESG vykazovania má dcérska firma niektorej spoločnosti z EÚ. **Spoločnosť s povinnosťou ESG vykazovania je povinná zabezpečiť, aby informácie o udržateľnosti vo výročnej správe overil štatutárny audítor.** V súvislosti s tým, sa mení zákon o štatutárnom audite, kde sa upravujú požiadavky týkajúce sa odborných znalostí štatutárnych audítorov, organizácie ich práce, podmienok na poskytovanie uistenia v oblasti vykazovania informácií o udržateľnosti vrátane výkonu dohľadu nad ním.

Novela upravuje tiež veľkostné kritériá pre mikropodniky, malé, stredné a veľké podniky alebo skupiny platné v EÚ. Vybrané podmienky, ako suma majetku alebo čistý obrat sa zvyšujú o 25 %, aby zohľadnili infláciu za uplynulé roky. Firmám sa tak umožní využívať upravenú sumu kritérií a nepodliehať prísnejším požiadavkám, ktoré sa vzťahujú na väčšie účtovné jednotky.

ZÁKON Č. 272/2015 Z. Z. O REGISTRI PRÁVNICKÝCH OSÔB, PODNIKATEĽOV A ORGÁNOV VEREJNEJ MOCI v znení neskorších predpisov

Dňom 01.11.2015 nadobudol účinnosť zákon č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa významne mení postup prideľovania a oznamovania identifikačného čísla pre právnické osoby a podnikateľov. **Identifikačné číslo oznamuje právnickej osobe alebo podnikateľovi povinná osoba**, ktorá o jeho pridelenie predtým požiadala štatistický úrad. Na rozdiel od doterajšieho postupu, kedy s výnimkou subjektov zapísaných do obchodného a živnostenského registra oznamoval identifikačné číslo štatistický úrad prostredníctvom svojich pracovísk, od 01.11.2015 **prechádza táto oznamovacia povinnosť na povinné osoby**. **Povinnými osobami** sú orgány verejnej moci, ktoré podľa platných právnych predpisov vedú evidenciu subjektov povinne zapisovaných do registra právnických osôb, resp. vedú konanie vo veci ich registrácie alebo vydania oprávnenia na podnikanie.

S účinnosťou od 01.10.2023 sa zmenil a doplnil zákon o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci zákonom č. 302/2023 Z. z., ktorý **prináša právnu úpravu sankcionovania povinných osôb, resp. v niektorých prípadoch aj zapisovaných subjektov** pri neposkytnutí súčinnosti povinnej osobe, za nedodržiavanie zákona, a to najmä za:

- neposkytovanie niektorých údajov do **Registra právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci (RPO)**, ktorých absencia alebo neaktuálnosť môže najviac ohroziť právnu istotu a fungovanie elektronických služieb e-Governmentu.

Vymoženie plnenia povinností uložených zákonom však bude primárne **postavené na preventívnych a nápravných opatreniach.**

Štatistický úrad uloží **pokutu od 500 eur do 2 500 eur** povinnej osobe, ktorá poruší povinnosť poskytnúť do RPO v lehote ustanovenej týmto zákonom:

- údaj o dátume vzniku, dátume zrušenia a dátume zániku slovenskej právnickej osoby,

- údaj o dátume začiatku a dátume skončenia pozastavenia alebo prerušenia výkonu činnosti fyzickej osoby – podnikateľa alebo fyzickej osoby,
- údaj o dátume zriadenia a dátume zrušenia podniku zahraničnej osoby alebo organizačnej zložky,
- identifikačné údaje fyzickej osoby, ktorá vykonáva funkciu prokuristu.

Štatistický úrad uloží, a to aj opakovane, **pokutu 5 000 eur** povinnej osobe, ktorá poruší povinnosť poskytnúť do RPO v lehote ustanovenej týmto zákonom údaj, ktorý je súčasťou záznamu o konečnom užívateľovi výhod.

ZÁKON Č. 7/2005 Z. Z. O KONKURZE A REŠTRUKTURALIZÁCII v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje riešenie úpadku dlžníka speňažením majetku dlžníka a kolektívnym uspokojením jeho veriteľov alebo postupným uspokojením veriteľov dlžníka spôsobom dohodnutým v reštrukturalizačnom pláne; zákon upravuje aj riešenie hroziaceho úpadku dlžníka a oddlženie fyzickej osoby.

Od 01.01.2012 sa v súvislosti s prijatím novely zákona, publikovanej pod č. 348/2011 Z. z., mali spriechodniť veriteľské návrhy na vyhlásenie konkurzu z dôvodu platobnej neschopnosti dlžníka. Novela konkurzného zákona umožnila veriteľom **podať návrh na vyhlásenie konkurzu** aj bez toho, aby mali uznanú pohľadávku dlžníkom alebo vykonateľnú pohľadávku. V zmysle novely je veriteľ oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu, ak môže odôvodnene predpokladať platobnú neschopnosť svojho dlžníka. **Platobnú neschopnosť dlžníka** možno odôvodnene predpokladať vtedy, ak je dlžník **viac ako 30 dní v omeškaní s plnením aspoň dvoch peňažných záväzkov viac ako jednému veriteľovi** a bol jedným z týchto veriteľov písomne vyzvaný na zaplatenie.

Výrazné zmeny v procese konkurzu a reštrukturalizácie nastali s účinnosťou od 29.04.2015 v súvislosti s prijatím novely č. 87/2015 Z. z. Do procesu reštrukturalizácie v zmysle novely môže vstúpiť len spoločnosť, ktorá vedie **riadne účtovníctvo**, pričom bude musieť pravdivo opísať všetky obchody, ktoré pred reštrukturalizáciou firmu poškodili. Súčasťou reštrukturalizačného posudku má byť aj vyjadrenie audítora alebo súdneho znalca k vykonaným účtovným závierkam. Súčasťou návrhu na povolenie reštrukturalizácie má byť aj zoznam právnych úkonov dlžníka so spriaznenými osobami. Najvýraznejšou zmenou je časť, ktorá ustanovuje, že **dlžník** alebo preberajúca osoba, **nemôže** po skončení reštrukturalizácie medzi svojich členov **rozdeliť zisk** alebo iné vlastné zdroje skôr ako dôjde k uspokojeniu pohľadávok veriteľov skupiny pre nezabezpečené pohľadávky do výšky ich zistených pohľadávok; na tieto účely pôvodná pohľadávka do výšky 50% nezaniká a vo zvyšnej časti sa má za to, že je iným majetkovým právom veriteľa byť uspokojený v rozsahu zisku alebo iných vlastných zdrojov. Novela zároveň dáva možnosť dlžníkovi alebo preberajúcej osobe dohodnúť sa veriteľom z plánu počas plnenia plánu na vydaní akcií alebo iných majetkových účastí na dlžníkovi alebo preberajúcej osobe na účel ich výmeny za pohľadávku.

Od 01.07.2016 vzniká Register úpadcov, ktorý predstavuje informačný systém verejnej správy sprístupnený na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti. V Registri úpadcov sa zverejňujú údaje o konaniach podľa tohto zákona v stanovenom rozsahu, zoznam úpadcov v konkurze a zoznam dlžníkov v reštrukturalizačnom konaní v stanovenom rozsahu údajov,

ďalšie informácie o konaniach podľa tohto zákona zverejnené v Obchodnom vestníku a informácie o službách obstarávaných správcom.

Dochádza k **zmenám v obsahu malého konkurzu** a jeho doplneniu. **Ak súd zrušil konkurz**, pretože majetok dlžníka nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate, **nárok štátu z prepadnutia majetku možno uspokojiť zo zostávajúceho majetku bez ohľadu na uspokojenie iných veriteľov.** Súčasne vzniká zo zákona predkupné právo vyvlastniteľovi dňom začatia vyvlastňovacieho konania na vyvlastňovaný pozemok alebo na vyvlastňovanú stavbu, ktorá je súčasťou konkurznej podstaty. Ustanovuje sa taktiež **možnosť podávania písomností určených správcovi v elektronickej podobe** do elektronickej schránky správcu prostredníctvom na to určeného elektronického formulára.

Zákonom č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol **účinnosť 01.01.2021** bol novelizovaný aj zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Najdôležitejšia zmena, ktorú táto novela prináša je **zmena** ustanovení prvého oddielu desiatej hlavy druhej časti zákona, ktorá sa týka **tzv. malého konkurzu.**

Pojem „malý konkurz“ pozná zákon od začiatku jeho účinnosti, teda od 01.01.2006. Až do prijatia tejto novely ustanovenia zákona o malom konkurze pozostávali z dvoch ustanovení, a to ustanovenie § 106 a § 107 zákona.

Uvedená novela priniesla zásadnú zmenu v právnej úprave malého konkurzu. Novo vystavaná konštrukcia malého konkurzu má za cieľ prispieť k zlepšeniu kľúčových parametrov týkajúcich sa likvidačných konaní, medzi ktoré patrí najmä čas inkasa pohľadávky veriteľom a miera vymáhateľnosti pohľadávky. Kým do 31.12.2020 malý konkurz predstavoval len akúsi drobnú úpravu likvidačného konkurzu podľa druhej časti zákona, v súčasnosti malý konkurz má byť v zásade osobitným typom likvidačného konkurzu.

Zo zákonných podmienok pre vyhlásenie malého konkurzu je zrejmé, že malý konkurz môže byť vyhlásený len na dlžníka, ktorý je právnickou osobou [§ 106c ods. 1 písm. a)]. Ktoré subjekty sú právnickými osobami, vyplýva z § 18 ods. 2 písm. a) až c) Občianskeho zákonníka alebo s ohľadom na ustanovenie § 18 ods. 2 písm. d) Občianskeho zákonníka z osobitných zákonov.

Predpoklady pre vyhlásenie malého konkurzu ustanovuje § 106c ods. 1. Okrem už uvedeného predpokladu okruhu subjektov, na ktoré môže byť vyhlásený konkurz, musia byť splnené aj ďalšie predpoklady, a to:

- dlžník má ustanovený štatutárny orgán [§ 106c ods. 1 písm. b)],
- štatutárny orgán dlžníka alebo členovia štatutárneho orgánu sú osoby, ktoré nepôsobia ako štatutárny orgán alebo členovia štatutárneho orgánu vo viac ako desiatich právnických osobách zapísaných v obchodnom registri [§ 106c ods. 1 písm. c)],
- bol zložený preddavok na náklady malého konkurzu [§ 106c ods. 1 písm. d)],
- dlžník neporušuje povinnosť podľa § 40 ods. 2 alebo ods. 4 Obchodného zákonníka [§ 106c ods. 1 písm. e)],
- podľa posledných piatich účtovných závierok nemal dlžník záväzky v sume vyššej ako 1 000 000 eur [§ 106c ods. 1 písm. f)],

- podľa posledných piatich účtovných závierok nemal dlžník majetok v hodnote vyššej ako 1 000 000 eur [§ 106c ods. 1 písm. g)],,
- vo vzťahu k dlžníkovi nepôsobia účinky začatia konkurzného konania alebo vyhlásenia konkurzu podľa prvej hlavy [§ 106c ods. 1 písm. h)] a
- návrh na vyhlásenie malého konkurzu je úplný a je autorizovaný osobou oprávnenou konať v mene dlžníka [§ 106c ods. 1 písm. i)].

Nová právna úprava (**zákon č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku v znení neskorších predpisov) od 17.07.2022** rieši situácie podnikateľa, ktorému hrozí úpadok z dôvodu hroziacej platobnej neschopnosti. V preventívnom konaní poskytuje účinný nástroj na včasné riešenie situácie dlžníka tak, aby mohol pokračovať vo svojej činnosti a zachovať svoju existenciu a vyhnúť sa tak úpadku a možnému konkurzu. Zákonom sa upravuje tzv. dočasná ochrana – ktorá poskytuje čas na realizáciu reštrukturalizácie a **zároveň zákon zrušuje dočasnú ochranu upravenú zákonom č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.**

V súlade s prijatou právnou úpravou **došlo aj k úprave zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (zmena právnej úpravy spoločnosti v kríze a iné zmeny**), zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov.

Nové definície

§ 1 ods. 1 zákona:
„Tento zákon upravuje riešenie úpadku dlžníka speňažením majetku dlžníka a kolektívnym uspokojením jeho veriteľov alebo postupným uspokojením veriteľov dlžníka spôsobom dohodnutým v reštrukturalizačnom pláne; zákon upravuje aj hroziaci úpadok, povinnosti súvisiace s hroziacim úpadkom dlžníka a oddlženie fyzickej osoby.“

§ 3 ods. 2 zákona/ Platobná neschopnosť:

Právnická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 90 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi. *Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi. Predpokladá sa, že právnická osoba je platobne schopná, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno odôvodnene predpokladať, že v správe majetku alebo v prevádzkovaní podniku je možné pokračovať a rozdiel medzi výškou jej splatných peňažných záväzkov a peňažného majetku (ďalej len „medzera krytia“) je menej ako desatina výšky jej splatných peňažných záväzkov, alebo v dobe nie dlhšej ako 60 dní medzera krytia pod takúto hranicu klesne. Fyzická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 180 dní po lehote splatnosti aspoň jeden peňažný záväzok. Ak peňažnú pohľadávku nemožno voči dlžníkovi vymôcť exekúciou alebo ak dlžník nesplnil povinnosť uloženú mu výzvou podľa* § 19 ods. 1 písm. a)*, predpokladá sa, že je platobne neschopný.*

§ 4 ods. 1-3 zákona / Hroziaci úpadok:

Dlžník je v hroziacom úpadku, najmä ak mu hrozí platobná neschopnosť.

Dlžníkovi hrozí platobná neschopnosť, ak s prihliadnutím na všetky okolnosti možno dôvodne predpokladať, že v priebehu 12 kalendárnych mesiacov nastane jeho platobná neschopnosť.

Dlžník je povinný predchádzať úpadku. Ak dlžníkovi hrozí úpadok, je povinný prijať bez zbytočného odkladu vhodné a primerané opatrenia na jeho odvrátenie. Ak dlžníkovi hrozí platobná neschopnosť, môže riešiť hroziaci úpadok najmä preventívnym konaním podľa osobitného predpisu.

§ 4a zákona/Povinnosti súvisiace s hroziacim úpadkom dlžníka:

Dlžník je povinný sústavne sledovať svoju finančnú situáciu, ako aj stav svojho majetku a záväzkov tak, aby sa mohol včas dozvedieť o hroziacom úpadku a bez zbytočného odkladu prijať vhodné a primerané opatrenia na jeho odvrátenie; je tiež povinný zdržať sa konania, ktoré by mohlo ohroziť životaschopnosť podniku dlžníka.

Ak je dlžník vedený v zozname dlžníkov podľa osobitných predpisov, ide o okolnosť, ktorá signalizuje, že dlžníkovi môže hroziť úpadok a dlžník je povinný posúdiť, či mu úpadok hrozí.
Ak štatutárny orgán dlžníka nemá dostatok odborných vedomostí alebo skúseností, je povinný vyhľadať pomoc odborníka na posúdenie, či dlžníkovi hrozí úpadok a aké opatrenia je potrebné uskutočniť na prekonanie hroziaceho úpadku.

Štatutárny orgán dlžníka, ktorý sa dozvedel alebo s prihliadnutím na všetky okolnosti mohol dozvedieť, že dlžníkovi hrozí úpadok, je povinný v súlade s požiadavkami potrebnej starostlivosti urobiť všetko, čo by v obdobnej situácii urobila iná rozumne starostlivá osoba v obdobnom postavení na jeho prekonanie.

Počas hroziaceho úpadku je štatutárny orgán dlžníka povinný zohľadňovať spoločné záujmy veriteľov vrátane zamestnancov a ich zástupcov, spoločníkov a iných osôb, ktoré môžu byť hroziacim úpadkom dlžníka dotknuté.

§ 85 ods. 2 až 4 zákona:

*„**Správca je povinný konkurznému súdu, príslušnému orgánu a súdu, ktorý vedie konanie vyvolané alebo súvisiace s konkurzom, do 30 dní po uplynutí piatich rokov od vyhlásenia konkurzu a následne v pravidelných ročných intervaloch zaslať správu (ďalej len „reštančná správa“), v ktorej uvedie***

a) priemerné mesačné náklady na správu a speňažovanie majetku úpadcu,
b) priemerné mesačné príjmy zo správy majetku podliehajúceho konkurzu,
c) označenie majetku, ktorý nebol ešte speňažený, a opis okolností, ktoré bránia jeho speňaženiu.
Ak ide o dlžníka, ktorý je zapísaný v obchodnom registri, správca reštančnú správu bez zbytočného odkladu po jej vyhotovení založí do zbierky listín.

Účastníci konkurzného konania a ich zástupcovia majú právo počas konkurzu nahliadať do správcovského spisu; za úhradu vecných nákladov sú tiež oprávnení požadovať, aby im správca vydal podpísaný výpis zo správcovského spisu. Nahliadanie do správcovského spisu je správca povinný zabezpečiť v bežných pracovných hodinách každý pracovný deň vo svojej kancelárii

umiestnenej v územnom obvode krajského súdu, v ktorého obvode sídli príslušný konkurzný súd; o tom správca bezodkladne po ustanovení do funkcie zverejní v Obchodnom vestníku oznam.´´

Na základe novely č. 6/2023 Z. z. **s účinnosťou od 01.02.2023** v ustanovení § 28 ods. 2 štvrtá veta znie: *„Ak prihlášku podáva zástupca veriteľa, plnomocenstvo vyhotovené v listinnej podobe sa doručuje elektronicky tak, že sa prevedie do elektronickej podoby a pripojí sa k prihláške; ustanovenia osobitného predpisu o zaručenej konverzii sa nepoužijú.“ a na konci sa pripája táto veta:* ***„Ak plnomocenstvo vyhotovené v elektronickej podobe alebo plnomocenstvo podľa predchádzajúcej vety nie je pripojené k prihláške, na prihlášku sa neprihliada.“.***

ZÁKON Č. 343/2015 Z. Z. O VEREJNOM OBSTARÁVANÍ v znení neskorších predpisov

Národná rada SR schválila dňa 18.11.2015 **zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní**, ktorý v celom rozsahu nahradil dovtedajší zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní. Hlavnou príčinou pre prijatie zákona bola potreba implementácie nových smerníc EÚ, ktorých hlavnými cieľmi sú zefektívnenie a **urýchlenie procesov verejného obstarávania** prostredníctvom povinnej elektronizácie, väčšia flexibilita a zníženie administratívnej záťaže, **uľahčenie prístupu malým a stredným podnikom na trh**, podpora využívania verejného obstarávania ako kľúčového nástroja na plnenie cieľov environmentálnej a sociálnej politiky a taktiež zavedenie väčšej právnej istoty pri aplikácii jednotlivých inštitútov, do právneho poriadku SR. Navrhovaná právna úprava okrem toho reflektuje aj požiadavku na vnútroštátnu reguláciu zadávania zákaziek, ktoré nepatria pod pôsobnosť európskej legislatívy a upravuje aj činnosť Úradu pre verejné obstarávanie. Zákon nadobudol účinnosť dňom 18.4.2016.

Na základe novelizovaného zákona nesmie **od 01.02.2017** verejný obstarávateľ a obstarávateľ uzavrieť zmluvu, koncesnú zmluvu alebo rámcovú dohodu s uchádzačom alebo uchádzačmi, ktorí majú povinnosť zapisovať sa do registra partnerov verejného sektora a nie sú zapísaní v registri partnerov verejného sektora alebo ktorých subdodávatelia alebo subdodávatelia podľa osobitného predpisu, ktorí majú povinnosť zapisovať sa do registra partnerov verejného sektora a nie sú zapísaní v registri partnerov verejného sektora. Zákaz sa nevzťahuje na rámcovú dohodu, ktorú uzatvárajú s verejným obstarávateľom alebo obstarávateľom výlučne dvaja alebo viacerí uchádzači, ktorí sú fyzickými osobami a ktorá sa týka poskytovania služieb.

Novela zákona č. 248/2017 Z. z. o verejnom obstarávaní prináša zjednodušenie a zefektívnenie procesu verejného obstarávania pri nízkych prahových hodnotách. Konkrétne ide o zjednodušenie nákupu potravín pre zariadenia školského stravovania, ktoré budú vďaka tomu môcť vo zvýšenej miere využívať ponuky regionálnych výrobcov a overených dodávateľov. Cieľom novely je tiež zatraktívniť dynamický nákupný systém, ktorý sám o sebe predstavuje rýchlejšiu a flexibilnejšiu formu verejného obstarávania. Zásadnou zmenou novely je zjednodušenie postupu v prípade tzv. podlimitných zákaziek. Novelou sa dopĺňa možnosť zadávania podlimitnej zákazky bez elektronického trhoviska aj na bežne dostupné tovary, služby alebo stavebné práce. Umožňuje tiež v prípade podlimitných zákaziek využiť tzv. jednoobálkový systém alebo zmeniť poradie vyhodnocovania dokumentov. Novela ďalej redukuje povinnosť vyhodnotiť splnenie podmienok účasti len na prípad uchádzača, ktorý sa svojou ponukou umiestnil na prvom mieste namiesto súčasných prvých troch uchádzačov. Novela ďalej ukladá verejným obstarávateľom a obstarávateľom, aby využívali už existujúci

register referencií, čím sa zjednotí ich postup a uľahčí účasť hospodárskych subjektov na verejnom obstarávaní.

Novela zákona č. 248/2017 Z. z. o verejnom obstarávaní s účinnosťou **od 01.11.2017** prináša zjednodušenie a zefektívnenie procesu verejného obstarávania pri nízkych prahových hodnotách do 200.000,- eur. Konkrétne ide o zjednodušenie nákupu potravín pre zariadenia školského stravovania, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľských služieb, rehabilitačné strediská, špecializované zariadenia a denné stacionáre, ktoré budú vďaka tomu môcť vo zvýšenej miere využívať ponuky regionálnych výrobcov a overených dodávateľov. Zásadnou zmenou novely je zjednodušenie postupu v prípade tzv. podlimitných zákaziek. Použitie EKS od 01.11.2017 pre bežne dostupné tovary/služby/stavebné práce je dobrovoľné, nie povinné. Umožňuje tiež v prípade podlimitných zákaziek využiť tzv. jednoobálkový systém alebo zmeniť poradie vyhodnocovania dokumentov. Novela ďalej redukuje povinnosť vyhodnotiť splnenie podmienok účasti len na prípad uchádzača, ktorý sa svojou ponukou umiestnil na prvom mieste namiesto súčasných prvých troch uchádzačov. Postačuje vyhodnotiť podmienky účasti uchádzača, ktorý sa umiestnil na prvom mieste v poradí. Novela ďalej ukladá verejným obstarávateľom a obstarávateľom, aby využívali už existujúci register referencií, čím sa zjednotí ich postup a uľahčí účasť hospodárskych subjektov na verejnom obstarávaní.

Dňa **01.05.2018** nadobudol účinnosť **nový zákon č. 112/2018 Z. z.**, ktorým došlo k novelizácií zákona o verejnom obstarávaní. Zmena nastala doplnením ustanovenia § 1 ods. 12 zákona o verejnom obstarávaní, ktorý upravuje pôsobnosť zákona, konk. podlimitné zákazky a zákazky s nízkou hodnotou, na ktoré sa nevzťahuje zákon o verejnom obstarávaní. Do tohto odseku boli **zaradené podlimitné zákazky a zákazky s nízkou hodnotou, na ktoré sa nevzťahuje tento zákon, a ktoré spočívajú v dodaní tovaru alebo poskytnutí služieb alebo uskutočnení stavebných prác pre verejného obstarávateľa**:

- ktorých dodávateľom je registrovaný sociálny podnik,
- ktorých dodávateľom je fyzická osoba so zdravotným postihnutím, ktorá prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku, alebo
- ktoré sú dodávané chránenou dielňou alebo v rámci programov chránených pracovných miest, ak aspoň 30 % zamestnancov vykonávajúcich prácu v chránených dielňach alebo v rámci programov chránených pracovných miest tvoria osoby so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnené osoby.

Medzi základne pojmy bolo zaradené vymedzenie **pojmu sociálne hľadisko**, je ním taký aspekt súvisiaci s predmetom zákazky, ktorý môže viesť k pozitívnemu sociálnemu vplyvu plnenia predmetu zákazky, najmä k vytvoreniu alebo podpore tvorby pracovných príležitostí, dôstojným, spravodlivým a uspokojivým pracovným podmienkam nad rámec zákonom vyžadovanej povinnosti ich zabezpečenia, začleneniu znevýhodnených, ohrozených alebo vylúčených osôb a skupín osôb do spoločenských vzťahov a zjednodušeniu ich prístupu na trh práce, zvýšeniu dostupnosti a použiteľnosti tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne postihnuté osoby, etickému a spravodlivému obchodovaniu, zabezpečeniu rastu ekonomiky založenej na vedomostiach a inováciách, udržateľnosti zdrojov a sociálnej a územnej súdržnosti, k zvyšovaniu zodpovednosti dodávateľov vo vzťahu k záujmom spoločnosti, najmä integrovaním sociálne prospešných aktivít do činnosti dodávateľa a spoluprácou s jeho činnosťou dotknutými subjektmi alebo zmierňovaniu dôsledkov ekonomického a sociálneho zaostávania najmenej rozvinutých okresov.

Novela doplnila zákon o ustanovenie **§ 36a** nazvanom **Výhradné zákazky**. V zmysle tohto ustanovenia **verejný obstarávateľ a obstarávateľ môžu vyhradiť právo účasti vo verejnom obstarávaní** len pre registrované integračné sociálne podniky, chránené dielne, fyzické osoby so zdravotným postihnutím, ktoré prevádzkujú alebo vykonávajú samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku, alebo môžu vyhradiť realizáciu zákazky v rámci programov chránených pracovných miest za predpokladu, že aspoň 30 % zamestnancov registrovaných integračných sociálnych podnikov, zamestnancov vykonávajúcich prácu v chránených dielňach alebo zamestnancov programov chránených pracovných miest tvoria osoby so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnené osoby.

Dňa 01.01.2019 nadobudol účinnosť **zákon č. 345/2018 Z. z.,** ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní. Novelizované znenie zákona o verejnom obstarávaní bolo doplnené o ustanovenie § 1 ods. 14 upravujúce pôsobnosť zákona o verenom obstarávaní. V zmysle tohto ustanovenia **sa zákon o verejnom obstarávaní nevzťahuje na zákazku, ktorej predpokladaná hodnota je nižšia ako 5 000 eur** v priebehu kalendárneho roka alebo počas platnosti zmluvy, ak sa zmluva uzatvára na dlhšie obdobie ako jeden kalendárny rok. Týmto znením ustanovenia § 1 ods. 14 zákona o verejnom obstarávaní došlo k vypusteniu zákaziek malého rozsahu z procesu verejného obstarávania. Pokiaľ ide o **dĺžku uchovávania dokumentácie** súvisiacej s verejným obstarávaním, došlo k predĺženiu lehoty z pôvodných 5 rokov **na 10 rokov** (od uzatvorenia zmluvy).

Od 31.03.2022 nadobudla účinnosť **novela zákona č. 395/2021 Z. z**., ktorá predstavuje **komplexnú úpravu verejného obstarávania.**
Novelou zákona sa sleduje dosiahnutie predovšetkým:

- zrýchlenia a zjednodušenia postupu verejného obstarávania,
- zrýchlenia procesu aj z pohľadu uplatňovania práv dotknutých záujemcov, uchádzačov, účastníkov a iných osôb (napr. zmiernenie obmedzenia možnosti podať námietky v rámci verejného obstarávania),
- zlepšenia kontroly verejného obstarávania prostredníctvom automatizácie zadávania a vyhodnocovania zákaziek a zabezpečenia efektívneho zberu a analýzy údajov o cenách.

V § 5 ods. 3 zákona sa **podlimitná civilná zákazka zadávaná verejným obstarávateľom definuje** ako zákazka, ktorej predpokladaná hodnota je nižšia ako finančný limit podľa odseku 2 a súčasne rovnaká alebo vyššia ako

a) 100.000,- eur, ak ide o zákazku na dodanie tovaru okrem potravín a zákazku na poskytnutie služby okrem služby uvedenej v prílohe č. 1 zadávanú verejným obstarávateľom podľa § 7 ods. 1 písm. a),
b) 180.000,- eur, ak ide o zákazku na dodanie tovaru okrem potravín a zákazku na poskytnutie služby okrem služby uvedenej v prílohe č. 1 zadávanú verejným obstarávateľom podľa § 7 ods. 1 písm. b) až e),
c) 400.000,- eur, ak ide o zákazku na poskytnutie služby uvedenej v prílohe č. 1,
d) 300.000,- eur, ak ide o zákazku na uskutočnenie stavebných prác.

Zároveň sa zaviedlo, že na podlimitnú zákazku a zákazku s nízkou hodnotou, ktorej predmetom je dodanie krmív pre chovné a rehabilitačné stanice, sa tento zákon nebude vzťahovať a verejné obstarávanie nebude potrebné.

Takisto v prípade námietok proti výsledku verejného obstarávania, ak časť namietaných skutočností je opodstatnená a časť nie a úrad v časti podaným námietkam vyhovie a v časti námietky zamietne, teda navrhovateľ má sčasti úspech v konaní, platí, že navrhovateľovi sa vráti 50 % zo zloženej kaucie a zvyšná časť kaucie prepadne.

Novela uplatňuje rovnaké pravidlo aj na situáciu, ak kontrolovaný na základe podaných námietok urobí v priebehu konania sčasti "autoremedúru" v rámci konania o preskúmanie úkonov kontrolovaného v zmysle zákona o verejnom obstarávaní, a v časti úrad námietky zamietne.

Na základe novely zákona č. 395/2021 s účinnosťou **od 01.08.2022** boli prijaté nasledovné zmeny:

§ 1 odsek 14:
*„**Tento zákon sa nevzťahuje na zákazku s nízkou hodnotou, ktorej predmetom je***
a) uskutočnenie stavebných prác pre verejného obstarávateľa,
1. ktorých dodávateľom je registrovaný sociálny podnik,
2. ktorých dodávateľom je fyzická osoba so zdravotným postihnutím, ktorá prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku, alebo
3. ktoré sú dodávané chránenou dielňou alebo v rámci programov chránených pracovných miest, ak najmenej 30 % zamestnancov vykonávajúcich prácu v chránených dielňach alebo v rámci programov chránených pracovných miest tvoria osoby so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnené osoby.
b) tvorba a vydanie učebníc, učebných textov a pracovných zošitov alebo nákup učebníc, učebných textov a pracovných zošitov, ktorú zadáva škola.“.

§ 5 odsek 3:

*„**Podlimitná civilná zákazka zadávaná verejným obstarávateľom je zákazka, ktorej predpokladaná hodnota je nižšia ako finančný limit podľa odseku 2 a súčasne rovnaká alebo vyššia ako***
a) 100.000,- eur, ak ide o zákazku na dodanie tovaru okrem potravín a zákazku na poskytnutie služby okrem služby uvedenej v prílohe č. 1 zadávanú verejným obstarávateľom podľa § 7 ods. 1 písm. a),
b) 180.000,- eur, ak ide o zákazku na dodanie tovaru okrem potravín a zákazku na poskytnutie služby okrem služby uvedenej v prílohe č. 1 zadávanú verejným obstarávateľom podľa § 7 ods. 1 písm. b) až e),
c) 400.000,- eur, ak ide o zákazku na poskytnutie služby uvedenej v prílohe č. 1,
d)300.000,- eur, ak ide o zákazku na uskutočnenie stavebných prác.“.

Na základe novely č. 32/2024 Z. z. s účinnosťou od 31.03.2024 sa **využívanie odborného garanta na vykonávanie činnosti vo verejnom obstarávaní stáva dobrovoľným.**

Fakultatívnosť využívania odborných garantov však dáva právomoc každému verejnému obstarávateľovi alebo obstarávateľovi možnosť ad hoc sa rozhodnúť, že konkrétne verejné obstarávanie bude napríklad z dôvodu jeho významnosti alebo odbornej náročnosti realizované prostredníctvom osoby, ktorá je odborným garantom. **Významná je aj skutočnosť, že sa vypúšťa sankčný mechanizmus a vyvodzovanie deliktuálnej zodpovednosti podľa**

pôvodnej úpravy voči konkrétnemu garantovi. Vyvodzovanie sankcií v rovine pracovno-právnej, zmluvnej alebo trestnoprávnej nie je dotknuté.

ZÁKON Č. 290/2016 Z. Z. O PODPORE MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA v znení neskorších predpisov

Zákon o podpore malého a stredného podnikania **upravuje formy a spôsob poskytovania podpory a pôsobnosť Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky** (MH SR) **v oblasti malého a stredného podnikania.** MH SR môže poskytnúť **podporu priamou alebo nepriamou formou** v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci a minimálnej pomoci žiadateľovi, ktorého možno charakterizovať ako mikropodnikateľa, malého podnikateľa alebo stredného podnikateľa. V prípade nepriamej formy podpory môže byť podpora poskytnutá aj fyzickej osobe – nepodnikateľovi.

MH SR alebo vykonávateľ podpory, ktorého určí MH SR na základe písomnej zmluvy, môže poskytnúť podporu na:

- zakladanie mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov,
- rozvoj existujúcich mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov,
- vytváranie nových pracovných miest alebo udržanie existujúcich pracovných miest
- v mikropodnikoch, malých podnikoch a stredných podnikoch,
- zvyšovanie konkurencieschopnosti mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov a posilnenie ich postavenia na vnútornom trhu Európskej únie a mimo vnútorného trhu Európskej únie,
- projekty združení na rozvoj mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov,
- zachovanie a rozvoj tradičných priemyselných odvetví, remesiel, tradičných ľudových remesiel a ľudových umeleckých výrob,
- zakladanie a rozvoj obchodných spoločností povinne vytvárajúcich základné imanie,
- so sídlom v SR, od vzniku ktorých neuplynulo viac ako 36 mesiacov a ktoré sú ovládané fyzickými osobami, ktoré sú jej zakladateľmi, a sú inovačným podnikom, mikropodnikom, malým podnikom alebo stredným podnikom,
- výskum a vývoj okrem pomoci poskytovanej podľa osobitných predpisov,
- inovácie produktov, služieb a procesov,
- zlepšovanie podnikateľského prostredia.

Žiadosť o poskytnutie podpory sa spolu s prílohami predkladá v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Žiadosti vyhodnocuje najmenej trojčlenná komisia, ktorú zriaďuje minister hospodárstva SR alebo štatutárny zástupca vykonávateľa podpory. Komisia je pri schvaľovaní žiadostí nezávislá a schvaľuje ich podľa kritérií uvedených vo výzve na predkladanie žiadostí. Vyhodnotenie žiadosti komisiou sa netýka poskytovania informácií a poradenstva v oblasti podnikania.

MH SR alebo vykonávateľ podpory vykonáva v súlade s novoprijatým zákonom **test vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky** na základe metodiky pre vykonávanie testu vplyvov na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky, ktorú schvaľuje vláda Slovenskej republiky so zámerom lepšej regulácie. Pod lepšou reguláciou sa rozumie súhrn činností zameraných na znižovanie neprimeranej regulačnej záťaže podnikov a zlepšovanie podnikateľského prostredia v SR s dôrazom na mikropodniky, malé podniky a stredné podniky. Navrhované opatrenia na zníženie regulačnej záťaže pre mikropodniky, malé podniky a stredné podniky spolu so zisteniami o systematickom monitorovaní a výskume malého a stredného

podnikania zapracováva MH SR alebo vykonávateľ podpory do **Správy o stave malého a stredného podnikania v SR**.

ZÁKON Č. 112/2018 Z. Z. O SOCIÁLNEJ EKONOMIKE A SOCIÁLNYCH PODNIKOCH v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky dňa 13.03.2018 schválila zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predmetný zákon nadobudol účinnosť dňa 01.05.2018. Tento zákon ustanovuje subjekty sociálnej ekonomiky, sociálne podniky, organizácie sektora sociálnej ekonomiky, poskytovanie podpory pre podniky v širšom priestore sociálnej ekonomiky a vymedzuje sektor sociálnej ekonomiky a štátnu správu v oblasti sociálnej ekonomiky.

Cieľom zákona je vytvárať priestor pre sociálne orientovanú ekonomiku ako integrálnu súčasť verejnej ekonomiky, prostredníctvom vymedzenia podmienok vzniku subjektov sociálnej ekonomiky a ich podpory. Subjekty sociálnej ekonomiky by sa mali zamerať na napĺňanie preferovaných spoločenských cieľov v podobe dosahovania **merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu**. Zákon vo svojom znení rozlišuje pozitívny sociálny vplyv **napĺňaním verejného alebo komunitného záujmu**.

V zmysle ustanovenia § 2 ods. 2 **napĺňaním verejného záujmu** na účely tohto zákona **je poskytovanie spoločensky prospešnej služby pre spoločnosť ako celok alebo pre neobmedzený okruh fyzických osôb, poskytovanie spoločensky prospešnej služby znevýhodneným osobám alebo zraniteľným osobám a poskytovanie spoločensky prospešnej služby podľa odseku 4 písm. i).**

Podľa toho istého ustanovenia § 2 ods. 3 **napĺňaním komunitného záujmu** na účely tohto zákona **je poskytovanie spoločensky prospešnej služby pre skupinu osôb, ktorú je možné ohraničiť a identifikovať podľa územného, členského, záujmového alebo iného objektívneho kritéria, okrem poskytovania spoločensky prospešnej služby znevýhodneným osobám alebo zraniteľným osobám a spoločensky prospešnej služby podľa odseku 4 písm. i).**

Na účely tohto zákona sa **spoločensky prospešnou službou rozumie**: poskytovanie zdravotnej starostlivosti; poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť; tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt; ochrana ľudských práv a základných slobôd; vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry; výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby; tvorba a ochrana životného prostredia a ochrana zdravia obyvateľstva; služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti; zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu. Ide o taxatívny výpočet činností, od ktorých sa nie je možné odchýliť.

Predmetná právna úprava sa dotkne subjektov sociálnej ekonomiky. V zmysle ustanovenia § 4 tohto zákona sa za **subjekt sociálnej ekonomiky považuje občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia, účelové zariadenie cirkvi, obchodná spoločnosť, družstvo alebo fyzická osoba – podnikateľ, ktorá je zamestnávateľom**, ktorí

- nie sú väčšinovo riadení štátnym orgánom, štátny orgán ich z väčšej časti nefinancuje, nevymenúva ani nevolí štatutárny orgán ani viac ako polovicu jeho členov a

nevymenúva ani nevolí viac ako polovicu členov riadiaceho orgánu alebo dozorného orgánu,

- vykonávajú hospodársku činnosť alebo nehospodársku činnosť v rámci aktivít sociálnej ekonomiky, a
- ak podnikajú alebo vykonávajú inú zárobkovú činnosť podľa osobitných predpisov, nevykonávajú ich výhradne na účely dosiahnutia zisku alebo zisk z nich používajú spôsobom podľa tohto zákona.

V druhej časti zákona o sociálnych podnikoch ustanovenie § 6 a nasl. upravuje podmienky priznania štatútu registrovaného sociálneho podniku, druhy registrovaných sociálnych podnikov a niektoré povinnosti registrovaných sociálnych podnikov.
Registrované sociálne podniky rozdeľujeme podľa dosahovania pozitívneho sociálneho vplyvu napĺňaním:

a) verejného záujmu (**verejnoprospešný podnik**)
b) komunitárneho záujmu (**komunitárnoprospešný podnik**)

Ďalším triediacim kritériom je zameranie ich činnosti:

a) integračný podnik
b) sociálny podnik bývania
c) iný registrovaný sociálny podnik

Registrácia sociálneho podniku má vplyv na získanie rôznych druhov podpory od štátu. Zákon pre sociálne podniky vytvára možnosť získať, či už priamu alebo nepriamu formu podpory. Sociálny podnik, registrovaný sociálny podnik a aj podnik sociálneho dosahu môžu získať priamu formu pomoci v podobe **čerpania investičnej a kompenzačnej finančnej pomoci**. Jej čerpanie je odstupňované v závislosti od toho, či je podnik sociálnym podnikom, podnikom sociálneho dosahu, registrovaným sociálnym podnikom alebo registrovaným sociálnym podnikom, ktorý pre naplnenie svojho dominantného cieľa používa 100 % zo svojho zisku. Registrovaný sociálny podnik môže ďalej získať pomoc vo forme **podpory dopytu v podobe servisných poukážok, úľavy na dani z príjmov** (z tej časti zisku, ktorú sa rozhodne použiť na dosiahnutie svojho hlavného cieľa), **zníženej sadzby DPH vo výške 10 % zo základu dane** (za splnenia podmienky, že celých 100 % svojho zisku vloží do naplnenia hlavného cieľa), podpora vo forme náhradného plnenia. Znenie zákona sa ďalej venuje spôsobu poskytovania pomoci. Vymedzuje podmienky poskytnutia investičnej pomoci, kompenzačnej pomoci a pomoci na podporu dopytu.

Na základe novely č. 494/2022 Z. z. **s delenou účinnosťou od 01.01.2023** a 01.07.2023 sa zákon precizuje a dopĺňa ustanovenia ohľadom podmienok priznania štatútu registrovaného sociálneho podniku.

Štatút registrovaného sociálneho podniku je možné priznať žiadateľovi v súlade s ustanovením § 6 zákona, ktorý:

a) **spĺňa podmienky** podľa § 5 ods. 1,
b) **má zriadený poradný výbor** podľa § 9 alebo uplatňuje demokratickú správu podľa § 10,
c) **má základný dokument, ktorý obsahuje:**
1. opis hlavného cieľa žiadateľa podľa § 5 ods. 1 písm. b),

2. spôsob merania pozitívneho sociálneho vplyvu,

3. predmet hospodárskej činnosti,

4. opis, akým spôsobom tovary alebo služby, ktoré žiadateľ" vyrába, dodáva, poskytuje alebo distribuuje, alebo spôsob ich výroby alebo poskytovania prispievajú k dosahovaniu pozitívneho sociálneho vplyvu,

5. záväzok žiadateľa využívať viac ako 50 % zisku na dosiahnutie hlavného cieľa podľa § 5 ods. 1 písm. b) a určenie postupov a pravidiel rozdeľovania zvyšnej časti zisku, ktoré nenarušia hlavný cieľ",

6. opis zapájania zainteresovaných osôb prostredníctvom poradného výboru podľa § 9 alebo uplatňovaním demokratickej správy podľa § 10,

d) **má sídlo, ak ide o právnickú osobu, alebo miesto podnikania, ak ide o fyzickú osobu, na území Slovenskej republiky,** iného členského štátu Európskej únie, štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo Švajčiarskej konfederácie (ďalej len „iný členský štát“),

e) **je dôveryhodný,**

f) **má vypracovaný projekt činnosti registrovaného sociálneho podniku vo vzťahu k činnosti, ktorou dosahuje merateľný pozitívny sociálny vplyv**, a vo vzťahu k hospodárskej činnosti; u žiadateľa, ktorý je novým podnikom, a u žiadateľa podľa § 7 ods. 5 poslednej vety projekt činnosti obsahuje aj kalkuláciu predpokladaných príjmov a výdavkov najmenej na tri hospodárske roky,

g) **je bezúhonný;** ak ide o právnickú osobu, podmienku bezúhonnosti musí spĺňať aj štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,

h) **ak žiada o priznanie štatútu integračného podniku, má najmenej dvoch zamestnancov v pracovnom pomere dohodnutom najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času,**

1.ktorí nie sú spoločníkmi obchodnej spoločnosti, ak ide o žiadateľa, ktorý je obchodnou spoločnosťou, alebo

2.ak ide o žiadateľa, ktorý je fyzickou osobou – podnikateľom,

i) **nemá nedoplatky poistného na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v Slovenskej republike**, v štáte sídla, ak ide o právnickú osobu, alebo v štáte miesta podnikania, ak ide o fyzickú osobu,

j) **nemá nedoplatky na dani v Slovenskej republike, ktorej správcom je daňový úrad alebo colný úrad,** v štáte sídla, ak ide o právnickú osobu, alebo v štáte miesta podnikania, ak ide o fyzickú osobu,

k) **neporušil zákaz nelegálneho zamestnávania** v období troch rokov pred podaním žiadosti o priznanie štatútu registrovaného sociálneho podniku,

l) **nemá na majetok vyhlásený konkurz,** proti ktorému nebolo zastavené konkurzné konanie pre nedostatok majetku, alebo nebol zrušený konkurz pre nedostatok majetku, nie je v reštrukturalizácii a nie je v likvidácii,

m) **nemal zrušený štatút registrovaného sociálneho podniku v období troch rokov pred podaním žiadosti o priznanie štatútu registrovaného sociálneho podniku.**

Základným dokumentom podľa odseku 1 písm. c):
a) občianskeho združenia, účelového zariadenia cirkvi, družstva a akciovej spoločnosti sú stanovy,

b) neziskovej organizácie je štatút,
c) nadácie je nadačná listina,
d) verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným je spoločenská zmluva alebo zakladateľská listina,
e) jednoduchej spoločnosti na akcie je zakladateľská zmluva, zakladateľská listina alebo stanovy,
f) fyzickej osoby - podnikateľa, ktorá je zamestnávateľom, a žiadateľa, ktorý má sídlo alebo miesto podnikania na území iného členského štátu, je iný dokument.

Za dôveryhodného sa na účely § 6 ods. 1 písm. e) **nepovažuje ten, u koho je preukázateľne spochybnené, že bude v súvislosti s vykonávaním hospodárskej činnosti registrovaného sociálneho podniku čestne a svedomito plniť povinnosti podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov.**

Za bezúhonného sa na účely § 6 ods. 1 písm. g) nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, ak jeho odsúdenie nebolo zahladené alebo ak sa na neho nehľadí, akoby nebol odsúdený.

Konanie o priznanie štatútu registrovaného sociálneho podniku sa začína na žiadosť:

Žiadosť o priznanie štatútu registrovaného sociálneho podniku musí byť písomná, musí obsahovať identifikačné údaje žiadateľa a určenie registrovaného sociálneho podniku podľa § 11, o ktorého priznanie štatútu žiadateľ žiada. Žiadosť o štatút sa podáva na formulári určenom ministerstvom práce a doručuje sa spolu s prílohami.

Registrovaný sociálny podnik je pri svojom obchodnom mene alebo názve povinný uvádzať označenie „registrovaný sociálny podnik“ alebo skratku „r. s. p.“.

Na základe novely č. 494/2022 Z. z. sa s účinnosťou od 1. júla 2023 do zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch pribudla **nová tretia časť venovaná problematike rodinných podnikov.** Predmetom úpravy zákona tak sú nielen sociálne podniky a fungovanie štátnej správy v tejto oblasti, ale po novom aj rodinné podniky a fungovanie štátnej správy v oblasti rodinných podnikov.

Zavedenie definície rodinného podniku do legislatívy

Ako prvé novela zavádza definíciu rodinného podniku, ktorým sa rozumie nielen obchodná spoločnosť (napr. s.r.o.) či družstvo, ale aj fyzická osoba – podnikateľ (napr. živnostník), a to za podmienky, že členovia spoločnej rodiny (napr. manželia) spĺňajú zákonné požiadavky (t. j. majú na podnik zákonom ustanovené väzby – napr. živnostník môže mať status rodinného podniku, ak v pracovnoprávnom vzťahu zamestnáva aspoň jedného člena spoločnej rodiny).

V nadväznosti na túto definíciu novela určuje, koho treba považovať za člena spoločnej rodiny. Sú to napríklad manželia, potomkovia či súrodenci.

Zavedenie rady rodinného podniku

Novela ďalej ustanovuje kolektívny orgán rodinného podniku, a to radu rodinného podniku. Jej vnútornú organizáciu a fungovanie má upravovať štatút rady rodinného podniku, ktorý

schvaľuje rodinný podnik (t. j. obchodná spoločnosť, družstvo alebo fyzická osoba – podnikateľ).

Musí mať najmenej troch členov a medzi jej kompetencie patrí napríklad rozhodovanie o dlhodobom strategickom smerovaní rodinného podniku alebo o nástupníctve a príprave budúcej generácie na prevzatie rodinného podniku. Musí mať **najmenej troch členov** a medzi jej kompetencie patrí napríklad rozhodovanie o dlhodobom strategickom smerovaní rodinného podniku alebo o nástupníctve a príprave budúcej generácie na prevzatie rodinného podniku..

Zavedenie evidencie a registrácie rodinných podnikov

Novela umožňuje rodinným podnikom získať osobitný status. Od júla 2023 sa budú rozlišovať tieto druhy rodinných podnikov, a to:

- evidovaný rodinný podnik a
- registrovaný rodinný podnik.

Evidovaný rodinný podnik je taký, ktorý bol na základe podanej žiadosti (predpísaného formuláru spolu s prílohami) zaradený do evidencie rodinných podnikov vedenej Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Do evidencie rodinných podnikov môže byť zaradený iba rodinný podnik, ktorý spĺňa zákonné definičné znaky rodinného podniku. Takýto podnik môže v písomnom styku uvádzať označenie „rodinný podnik“ alebo skratku „r. p.“ (napr. SOS s.r.o., rodinný podnik).

Registrovaný rodinný podnik je taký, ktorému bol na základe podanej žiadosti (predpísaného formuláru spolu s prílohami) priznaný štatút registrovaného rodinného podniku od Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Priznať štatút registrovaného rodinného podniku je možné iba rodinnému podniku, ktorý okrem zákonných definičných znakov rodinného podniku spĺňa aj ďalšie zákonné podmienky (napr. vykonáva hospodársku činnosť). Takýto podnik musí v písomnom styku uvádzať označenie „registrovaný rodinný podnik“ alebo skratku „r. r. p.“ (napr. SOS s.r.o., registrovaný rodinný podnik).

Zavedenie definície rodinnej farmy do legislatívy

Ďalší pojem, ktorý novela zákona definuje je rodinná farma. Ide o rodinný podnik, ktorý vykonáva poľnohospodársku činnosť vrátane hospodárskeho chovu rýb, alebo produkuje, spracováva a obchoduje s poľnohospodárskymi surovinami a výrobkami.

Rodinná farma môže byť na základe žiadosti (predpísaného formuláru spolu s prílohami) zaradená do evidencie rodinných podnikov, ak žiadateľ žiada aj o zápis údaja, že jeho rodinný podnik je rodinnou farmou. Na evidenciu však musia byť splnené zákonné definičné znaky rodinného podniku vrátane definičných znakov rodinnej farmy (o tom musia svedčiť predložené prílohy k žiadosti). Ak sú tieto podmienky splnené, pôjde o evidovanú rodinnú farmu.

Rodinná farma sa môže na základe podanej žiadosti (predpísaného formuláru spolu s prílohami) aj registrovať, resp. jej môže byť priznaný štatút registrovaného rodinného podniku, ak žiadateľ žiada aj o zápis údaja, že jeho rodinný podnik je rodinnou farmou. Na registráciu musia byť splnené všetky zákonné požiadavky (napr. zákonné definičné znaky rodinného

podniku, vykonávanie hospodárskej činnosti i definičné znaky rodinnej farmy). V takom prípade pôjde o registrovanú rodinnú farmu.

Fungovanie štátnej správy v oblasti rodinných podnikov

Štátnu správu v oblasti rodinných podnikov bude od júla 2023 vykonávať Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Medzi jeho oprávnenia podľa novely patrí napríklad:

- priznať a zrušiť štatút registrovaného rodinného podniku,
- zaradiť rodinný podnik do evidencie rodinných podnikov a vyradiť podnik z tejto evidencie,
- vykonávať kontrolu dodržiavania povinností podľa zákona,
- ukladať pokuty v prípade porušenia ustanovení zákona.

ZÁKON Č. 50/1976 Zb. O ÚZEMNOM PLÁNOVANÍ A STAVEBNOM PORIADKU (STAVEBNÝ ZÁKON) v znení neskorších predpisov

Prvá časť zákona upravuje ciele a úlohy územného plánovania, určuje zabezpečovanie obstarávania územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie, jej schvaľovanie a záväznosť, definuje územnoplánovacie podklady a dokumentáciu a rieši koncepciu územného rozvoja Slovenska. Druhou časťou zákona je stavebný poriadok, v ktorom sa stanovuje oprávnenie na uskutočňovanie stavieb, všeobecné a technické požiadavky na výstavbu, povoľovanie stavieb či zmien stavieb, ich vyúčtovanie, užívanie, údržbu a odstránenie. Vymedzuje tiež úlohy štátneho stavebného dohľadu a stavebných úradov.

Územné plánovanie

Územným plánovaním sa rieši priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia a navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Tieto ciele sú zabezpečované sledovaním, vyhodnocovaním a evidenciou údajov a informácií o území, prevádzkovaním informačného systému o územnom plánovaní a informačného systému o výstavbe, územnoplánovacou činnosťou a rozhodovaním o územnom konaní.

Základnými nástrojmi územného plánovania sú územnoplánovacie podklady, územnoplánovacia dokumentácia a územné rozhodnutie. Tieto podklady a dokumentácia sú zabezpečované obcami a samosprávnymi krajmi. Medzi takéto podklady zaraďujeme urbanistickú štúdiu, územný generel, územnú prognózu a územno-technické podklady. Dokumentáciou sa rozumie koncepcia územného rozvoja Slovenska, územný plán regiónu, územný plán obce, územný plán zóny.

Územnoplánovacia dokumentácia sa člení na záväznú a smernú časť, ktoré sú stanovené schvaľujúcim orgánom. Ten v záväznej časti vždy určí verejnoprospešné stavby a chránené časti krajiny. Obstarávanie týchto dokumentov majú na starosti orgány územného plánovania, a teda ministerstvo, kraje a obce. Obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie zahŕňa:

a) prípravné práce,
b) zabezpečenie spracovania prieskumov a rozborov,
c) zabezpečenie spracovania zadania a jeho prerokovanie,
d) zabezpečenie spracovania konceptu riešenia územnoplánovacej dokumentácie (ďalej len "koncept"), dohľad nad jeho spracovaním a jeho prerokovanie,
e) zabezpečenie spracovania návrhu územnoplánovacej dokumentácie, dohľad nad jeho spracovaním a jeho prerokovanie,
f) prípravu podkladov na schválenie návrhu územnoplánovacej dokumentácie.
g) zabezpečenie vyhlásenia záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie, uloženie územnoplánovacej dokumentácie a vyhotovenie registračného listu a jeho doručenie ministerstvu.

Územnoplánovaciu dokumentáciu schvaľuje v prípade koncepcie územného rozvoja Slovenska vláda, územné plány regiónov a obcí schvaľujú kraje, respektíve obce. Záväzné časti dokumentácie sú určené schvaľovateľom. Orgán územného plánovania, ktorý obstaral územnoplánovaciu dokumentáciu, sústavne sleduje, či sa nezmenili územno-technické, hospodárske a sociálne predpoklady, na základe ktorých bola navrhnutá koncepcia organizácie územia. Ak dôjde k zmene predpokladov, alebo je potrebné umiestniť verejnoprospešné stavby, orgán územného plánovania obstará doplnok alebo zmenu územnoplánovacej dokumentácie.

Územné konanie

Umiestňovať stavby, meniť využitie územia a chrániť dôležité záujmy v území možno len na základe územného rozhodnutia, ktorým je:

a) rozhodnutie o umiestnenie stavby,
b) rozhodnutie o využití územia,
c) rozhodnutie o chránenom území alebo o ochrannom pásme,
d) rozhodnutie o stavebnej uzávere.

Na územné konanie je príslušný stavebný úrad. Účastníkom územného konania je navrhovateľ, obec, ak nie je stavebným úradom príslušným na územné konanie a ten, komu toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu. V územnom konaní o umiestnení stavby, o využívaní územia, o stavebnej uzávere a o ochrannom pásme sú účastníkmi konania aj právnické osoby a fyzické osoby, ktorých vlastnícke alebo iné práva k pozemkom alebo stavbám, ako aj k susedným pozemkom a stavbám vrátane bytov môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté. Nie sú nimi však nájomcovia bytov, či nebytových priestorov.

Územné konanie sa začína na písomný návrh účastníka, z podnetu stavebného úradu alebo iného orgánu štátnej správy. Návrh sa doloží dokumentáciou ustanovenou vykonávacími predpismi k tomuto zákonu spracovanou oprávnenou osobou (§ 45 ods. 4), a dokladmi ustanovenými osobitnými predpismi. V návrhu sa uvedie zoznam právnických osôb a fyzických osôb, ktoré prichádzajú do úvahy ako účastníci konania a sú navrhovateľovi známi. Stavebný úrad oznámi začatie územného konania dotknutým orgánom a všetkým známym účastníkom a nariadi ústne pojednávanie spojené spravidla s miestnym zisťovaním. Od ústneho pojednávania môže stavebný úrad upustiť v prípade, že je pre územie spracovaná územnoplánovacia dokumentácia, na základe ktorej možno posúdiť návrh na územné rozhodnutie. Lehota na prípadné námietky nesmie byť kratšia ako 7 pracovných dní. Dotknuté orgány oznámia svoje stanoviská v rovnakej lehote, v ktorej môžu uplatniť svoje pripomienky

a námietky účastníci územného konania. Neoznámenie stanoviska v stanovenej lehote sa berie ako súhlas. Začatie územného konania oznámi stavebný úrad účastníkom územného konania verejnou vyhláškou.

Územné rozhodnutie

V územnom rozhodnutí vymedzí stavebný úrad územie na navrhovaný účel a určí podmienky, ktorými sa zabezpečia záujmy spoločnosti v území. V rozhodnutí o umiestnení stavby si v odôvodnených prípadoch stavebný úrad môže vyhradiť predloženie podrobnejších podkladov, projektovej dokumentácie alebo jej časti; podľa nich môže dodatočne určiť ďalšie podmienky, ktoré sa musia zahrnúť do stavebného povolenia.

Rozhodnutie o umiestnení stavby

Rozhodnutím o umiestnení stavby sa určuje stavebný pozemok, umiestňuje sa stavba na ňom, určujú sa podmienky na umiestnenie stavby, určujú sa požiadavky na obsah projektovej dokumentácie a čas platnosti rozhodnutia. Umiestnenie stavby sa vyznačí v grafickej prílohe územného rozhodnutia.
Rozhodnutie o umiestnení stavby sa nevyžaduje na:

a) stavby, ktorých podmienky na umiestnenie podrobne rieši územný plán zóny, ak je to v jeho záväznej časti uvedené,
b) drobné stavby,
c) stavebné úpravy a udržiavacie práce,
d) stavby umiestňované v uzavretých priestoroch existujúcich stavieb, ak sa nemení vonkajšie pôdorysné ohraničenie a výškové usporiadanie priestoru,
e) informačné zariadenia, reklamné zariadenia a propagačné zariadenia.

Stavebný úrad spojí územné konanie o umiestnení stavby so stavebným konaním pri jednoduchej stavbe alebo jej prístavbe a nadstavbe, ak sú podmienky umiestnenia jednoznačné vzhľadom na pomery v území; pri ostatných stavbách tak urobí za predpokladu, že podmienky na ich umiestnenie vyplývajú z územného plánu zóny.

Rozhodnutie o využívaní územia

Rozhodnutím o využívaní územia sa povoľuje nové využívanie územia, určujú sa jeho podmienky a čas jeho platnosti. Rozhodnutie o využívaní územia sa vyžaduje na:

a) vykonávanie terénnych úprav, ktorými sa podstatne mení územný systém ekologickej stability, vzhľad krajiny, využitie významných krajinných prvkov alebo odtokové pomery v území, najmä na výkop alebo zasypanie priekop, zavážky, na násypy a meliorácie,

b) zriadenie alebo zrušenie verejných sadov, parkov, okrasných záhrad a inej zelene, ak sú spojené s terénnymi prácami, s odstraňovaním zelene, s vybavením chodníkmi a inými spevnenými plochami, s umiestnením drobnej záhradnej architektúry a technickým prevádzkovým zariadením na osvetlenie a údržbu zelene,

c) zriadenie alebo zrušenie športových ihrísk, odstavných a skladovacích plôch,

d) delenie a sceľovanie pozemkov, ak podmienky na to nie sú určené územným plánom zóny, projektom pozemkových úprav, iným rozhodnutím alebo opatrením,

e) ťažobné práce, im podobné práce a s nimi súvisiace práce, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Stavebný úrad môže v rozhodnutí o využívaní územia určiť, že sa upúšťa od povolenia terénnych úprav. Rozhodnutie o využívaní územia sa zlúči s rozhodnutím o umiestnení stavby, ak sa má na pozemku, ktorého sa rozhodnutie týka, uskutočniť aj stavba.

Rozhodnutie o chránenej časti krajiny

Rozhodnutím o chránenej časti krajiny sa ustanovujú jej hranice, zakazujú alebo obmedzujú určité činnosti z dôvodov ochrany verejného záujmu a určujú sa podmienky jej ochrany, najmä ktoré činnosti v území nemožno vykonávať a ktoré činnosti možno vykonávať iba pri splnení určených podmienok, týkajúcich sa predovšetkým spôsobu ochrany. Ak zanikne účel, na ktorý bolo vydané rozhodnutie o chránenej časti krajiny, alebo to isté územie rieši schválený územný plán zóny, stavebný úrad zruší rozhodnutie aj bez návrhu.

Rozhodnutie o stavebnej uzávere

Rozhodnutím o stavebnej uzávere sa vymedzuje územie, v ktorom sa dočasne zakazuje alebo obmedzuje stavebná činnosť, najmä ak by mohla sťažiť alebo znemožniť budúce využívanie územia alebo jeho organizáciu podľa pripravovaného územného plánu. Stavebnú uzáveru možno určiť iba na nevyhnutne potrebný čas, najviac však na päť rokov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o stavebnej uzávere. Rozhodnutím o stavebnej uzávere nemožno zakázať ani obmedziť vykonávanie udržiavacích prác. Ak pominuli dôvody, pre ktoré bolo vydané rozhodnutie o stavebnej uzávere, alebo to isté územie rieši schválený územný plán zóny, stavebný úrad zruší rozhodnutie aj bez návrhu.

Rozhodnutie o umiestnení stavby a rozhodnutie o využití územia platí dva roky odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť a rozhodnutie o umiestnení líniovej stavby platí tri roky odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť, ak stavebný úrad neurčil v odôvodnených prípadoch dlhšiu lehotu; nestráca však platnosť, pokiaľ bola v týchto lehotách podaná žiadosť o stavebné povolenie alebo o povolenie na terénne úpravy, práce a zariadenia podľa tohto zákona (§ 71 ods. 1), alebo ak sa začalo s využitím územia na určený účel. Čas platnosti rozhodnutia o chránenej časti krajiny, ako aj rozhodnutia o stavebnej uzávere určí stavebný úrad. Čas platnosti územného rozhodnutia môže stavebný úrad predĺžiť na žiadosť navrhovateľa, ak ju podal pred uplynutím lehoty. Čas platnosti rozhodnutia o stavebnej uzávere ani po predĺžení nesmie presiahnuť päť rokov odo dňa, keď územné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Čas platnosti územného rozhodnutia nemožno predĺžiť,ak bol na to isté územie schválený územný plán zóny, ktorý rieši predmet územného rozhodnutia. Územné rozhodnutie je záväzné aj pre právnych nástupcov jeho navrhovateľa a ostatných účastníkov územného konania. Účastníkom sa oznamuje doručením písomného vyhotovenia.

Stavebný poriadok

Stavbou sa pre účely zákona rozumie stavebná konštrukcia postavená stavebnými prácami zo stavebných výrobkov, ktorá je pevne spojená so zemou alebo ktorej osadenie vyžaduje úpravu podkladu. Stavby sa podľa stavebnotechnického vyhotovenia a účelu členia na pozemné stavby a inžinierske stavby.

Stavby musia byť navrhnuté a zhotovené tak, aby spĺňali základné požiadavky na stavby podľa osobitného predpisu. Stavbu a jej zmenu môže uskutočňovať len právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená na vykonávanie stavebných prác podľa osobitných predpisov a vedenie uskutočňovania stavby vykonáva stavbyvedúci. Jednoduché stavby a ich zmeny môže

uskutočňovať stavebník sám pre seba svojpomocou, ak vedenie ich uskutočňovania vykonáva stavebný dozor.

Všeobecné technické požiadavky na výstavbu

Stavby sa musia navrhovať tak, aby boli po celý čas životnosti v súlade so základnými požiadavkami na stavby, so zastavovacími podmienkami a aby boli zhotovené z vhodných stavebných výrobkov. Stavby sa musia uskutočňovať v súlade s overeným projektom a stavebným povolením a musia spĺňať základné požiadavky na stavby. Pri zakladaní stavby sa musí dbať, aby sa zakladaním stavby neohrozila stabilita susedných stavieb a nezmenili sa základové pomery susedných pozemkov. Zemné práce pri zakladaní stavby a pri umiestňovaní podzemných stavieb, ktoré sa uskutočňujú v rovnakom čase a na rovnakom mieste, sa musia koordinovať. Základy stavieb musia bezpečne prenášať do podložia stavieb zaťaženie vyvolané stavebnými konštrukciami a úžitkovým zaťažením. Nosné konštrukcie musia trvale a bezpečne odolávať zaťaženiu vyvolanému stavbou, užívaním stavby a vonkajšími vplyvmi a toto zaťaženie prenášať do základov stavby, tiež aj požiarnemu zaťaženiu. Steny a stropy stavieb musia podľa druhu stavieb vykazovať potrebné izolačné vlastnosti. Obvodové steny stavieb musia odolávať všetkým vonkajším klimatickým vplyvom. Strechy stavieb musia zachytávať a odvádzať zrážky a zabraňovať ich vnikaniu do stavebných konštrukcií. Schodištia musia byť prevádzkovo bezpečné a primerané druhu stavby, účelu a spôsobu užívania stavby. Priestory schodíšť musia byť dostatočne osvetlené a musia byť vybavené bezpečným zábradlím, konštrukčne primeraným druhu stavby, účelu a spôsobu užívania stavby a zodpovedať požiadavkám požiarnej ochrany. Komíny a výduchy musia bezpečne odvádzať odpadové plyny zo zariadení na spaľovanie palív a z iných technologických zariadení do vonkajšieho ovzdušia a odolávať účinkom spalín. Vnútorné rozvody musia byť bezpečné a musia umožňovať užívanie stavby na účel, na ktorý je určená.

Povoľovanie stavieb, zmien stavieb a udržiavacích prác

Stavby, ich zmeny a udržiavacie práce na nich sa môžu uskutočňovať iba podľa stavebného povolenia alebo na základe ohlásenia stavebnému úradu. Žiadosť o stavebné povolenie sa podáva pre:

a) samostatnú stavbu alebo jej zmenu,
b) súbor stavieb vrátane stavieb zariadenia staveniska,
c) jednotlivé stavby súboru stavieb podľa písmena b), ak budú po dokončení schopné samostatného užívania,
d) podmieňujúce preložky sietí a zariadení technického vybavenia.Účastníkmi stavebného konania sú
    a. stavebník,
    b. osoby, ktoré majú vlastnícke alebo iné práva k pozemkom a stavbám na nich vrátane susediacich pozemkov a stavieb, ak ich vlastnícke alebo iné práva k týmto pozemkom a stavbám môžu byť stavebným povolením priamo dotknuté,
    c. ďalšie osoby, ktorým toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu, 1g)
    d. stavebný dozor alebo kvalifikovaná osoba,
    e. projektant v časti, ktorá sa týka projektu stavby.

Stavebné konanie

Stavebný úrad oznámi začatie stavebného konania dotknutým orgánom štátnej správy, všetkým známym účastníkom a nariadi ústne konanie spojené s miestnym zisťovaním. Stavebný úrad oznámi začatie stavebného konania do 7 dní odo dňa, keď je žiadosť o stavebné povolenie úplná. So stavebným konaním sa spájajú, pokiaľ to nevylučuje povaha veci alebo ak osobitné predpisy neustanovujú inak, aj iné konania 4c) potrebné na uskutočnenie stavby.

Stavebné povolenie

V stavebnom povolení určí stavebný úrad záväzné podmienky uskutočnenia a užívania stavby a rozhodne o námietkach účastníkov konania. Stavebný úrad po vydaní stavebného povolenia zašle projektovú dokumentáciu po jednom overenom vyhotovení stavebníkovi, obci, v ktorej územnom obvode sa stavba bude uskutočňovať, a vlastníkovi stavby, ak nie je stavebníkom; jedno vyhotovenie projektovej dokumentácie si stavebný úrad ponechá. Stavebné povolenie stráca platnosť, ak sa so stavbou nezačalo do dvoch rokovodo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť, pokiaľ stavebný úrad v odôvodnených prípadoch neurčil na začatie stavby dlhšiu lehotu. Stavebný úrad môže v odôvodnených prípadoch na žiadosť stavebníka povoliť zmenu stavby ešte pred jej dokončením. Stavebné povolenie a rozhodnutie o predĺžení jeho platnosti sú záväzné aj pre právnych nástupcov účastníkov konania.

Vytyčovanie stavieb

Pred začatím stavby, zmeny stavby, terénnych úprav a ťažobných prác na povrchu musí stavebník zabezpečiť vytýčenie stavieb fyzickou osobou alebo právnickou osobou oprávnenou vykonávať geodetické a kartografické činnosti a autorizačné overenie vybraných geodetických a kartografických činností autorizovaným geodetom a kartografom. Vytyčovanie sa robí podľa vytyčovacích výkresov v súlade s územným rozhodnutím alebo stavebným povolením. Stavebný úrad môže pri jednoduchých, drobných a dočasných stavbách, zmenách týchto stavieb a pri terénnych úpravách menšieho rozsahu upustiť od vytýčenia.

Užívanie stavieb

Dokončenú stavbu, prípadne jej časť spôsobilú na samostatné užívanie alebo tú časť stavby, na ktorej sa vykonala zmena alebo udržiavacie práce, pokiaľ tieto stavby vyžadovali stavebné povolenie, možno užívať len na základe kolaudačného rozhodnutia. Kolaudačné konanie vykonáva stavebný úrad, ktorý vydal stavebné povolenie alebo povolil terénne úpravy, ťažobné a im podobné alebo s nimi súvisiace práce, ako aj informačné, reklamné a propagačné zariadenia. Kolaudačné konanie sa začína na návrh stavebníka. Stavebný úrad oznámi účastníkom konania, obci, ak nie je stavebným úradom príslušným na kolaudačné konanie, a dotknutým orgánom začatie kolaudačného konania najmenej 10 dní pred ústnym pojednávaním spojeným s miestnym zisťovaním. V kolaudačnom konaní stavebný úrad najmä skúma, či sa stavba uskutočnila podľa dokumentácie overenej stavebným úradom v stavebnom konaní a či sa dodržali zastavovacie podmienky určené územným plánom zóny alebo podmienky určené v územnom rozhodnutí a v stavebnom povolení. Kolaudačné rozhodnutie sa nevydá, ak nie je zaistená bezpečnosť a ochrana zdravia ľudí a životného prostredia, ako aj riadne užívanie stavby na určený účel. Stavebný úrad môže od kolaudácie upustiť, ak ide o:

a) drobné stavby, stavebné úpravy a udržiavacie práce, po ktorých ohlásení stavebný úrad určil, že podliehajú stavebnému povoleniu,

b) jednoduché stavby a ich zmeny s výnimkou stavieb na bývanie, stavieb na individuálnu rekreáciu, garáží a stavieb s prevádzkovým alebo výrobným zariadením.

Zmena v užívaní stavby

Stavbu možno užívať len na účel určený v kolaudačnom rozhodnutí, prípadne v stavebnom povolení. Zmeny účelu užívania stavby vyžadujú rozhodnutie stavebného úradu o zmene v užívaní stavby. Zmenu v užívaní stavby, ktorá je spojená so zmenou stavby, prerokuje stavebný úrad pri stavebnom konaní a po jej dokončení vykoná kolaudáciu zmeny stavby. Zmeny účelu užívania stavby stavebný úrad nepovolí, ak sú v rozpore so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie.

Údržba stavieb a ich odstraňovanie

Vlastník stavby je v súlade s dokumentáciou overenou stavebným úradom a s rozhodnutím stavebného úradu (stavebné povolenie, kolaudačné rozhodnutie) povinný udržiavať stavbu v dobrom stave tak, aby nevznikalo nebezpečenstvo požiarnych a hygienických závad, aby nedochádzalo k jej znehodnoteniu alebo ohrozeniu jej vzhľadu a aby sa čo najviac predĺžila jej užívateľnosť. Ak tomu tak nie je, môže stavebný úrad požiadať o nápravu.

Stavebný úrad nariadi vlastníkovi stavby odstránenie:

a) závadnej stavby ohrozujúcej život alebo zdravie osôb, pokiaľ ju nemožno hospodárne opraviť,
b) stavby postavenej bez stavebného povolenia alebo v rozpore s ním alebo bez písomného oznámenia stavebného úradu podľa § 57 ods. 2 pri stavbách, ktoré treba ohlásiť; odstránenie stavby sa nenariadi iba v prípadoch, keď dodatočné povolenie stavby nie je v rozpore s verejným záujmom,
c) stavby, na ktorú bolo zrušené stavebné povolenie (§ 102 ods. 3),
d) dočasnej stavby, pri ktorej uplynul určený čas jej trvania alebo pominul účel, na ktorý bola zriadená.

Ak odstránenie nie je nariadené, je na odstránenie potrebné povolenie stavebného úradu.

Konanie o dodatočnom povolení stavby

Ak stavebný úrad zistí, že stavba bola postavená bez stavebného povolenia alebo v rozpore s ním, začne z vlastného podnetu konanie a vyzve vlastníka stavby, aby v určenej lehote predložil doklady o tom, že dodatočné povolenie nie je v rozpore s verejnými záujmami chránenými týmto zákonom. Ak vlastník stavby požadované doklady nepredloží v určenej lehote alebo ak sa na ich podklade preukáže rozpor stavby s verejným záujmom, stavebný úrad nariadi odstránenie stavby. Náklady na odstránenie stavby znáša jej vlastník. V rozhodnutí o dodatočnom povolení stavby stavebný úrad dodatočne povolí už vykonané stavebné práce a určí podmienky na dokončenie stavby alebo nariadi úpravy už realizovanej stavby.

Sankcie

V prípade, že sa vlastník dopustí priestupku alebo deliktu stanovené zákonom, hrozí mu udelenie finančnej sankcie.

Vyvlastnenie

Pozemky, stavby a práva k nim, potrebné na uskutočnenie stavieb alebo opatrení vo verejnom záujme, možno vyvlastniť alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám možno obmedziť. Vyvlastniť možno len vtedy, ak cieľ vyvlastnenia nemožno dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom. Vyvlastnenie musí byť v súlade s cieľmi a zámermi územného plánovania a ten sa dokazuje územným rozhodnutím a len v nevyhnutnom rozsahu.

Náhrada za vyvlastnenie

Vyvlastnenie sa uskutočňuje za náhradu. Ak sa náhrada za vyvlastňovanú nehnuteľnosť poskytuje v peniazoch, určuje sa jej primeranosť podľa trhovej ceny určenej znaleckým posudkom.

Novela č. 195/2023 Z. z. s delenou účinnosťou od 01.07.2024 do 31.03.2024 zaviedla do stavebného konania nasledovnú modifikáciu ustanovenia **§ 17 ods. 1** stavebného zákona:

„Orgány územného plánovania sú povinné obstarávať územnoplánovaciu dokumentáciu v súlade s potrebami územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v primeranom a hospodárnom rozsahu. Orgány územného plánovania sú povinné obstarávať územnoplánovaciu dokumentáciu aj vtedy, ak to vyplýva z podnetu orgánu uvedeného v ustanovení **§ 17 ods. 2 písm. d)** stavebného zákona. Územné plány obcí a územné plány zón sa obstarávajú vždy na výstavbu nových obcí, na umiestnenie verejnoprospešných stavieb a na podstatnú prestavbu, dostavbu alebo asanáciu existujúcich obcí alebo ich častí s cieľom zlepšiť životné prostredie, zabezpečiť ekologickú stabilitu a trvalo udržateľný rozvoj“

Predmetná novela tiež zaviedla nové ustanovenia **§ 17 ods. 2 písm. d) a § 25 ods. 1 písm. f)** stavebného zákona:

„Orgány územného plánovania obstarávajú územnoplánovaciu dokumentáciu z podnetu zastupiteľstva samosprávneho kraja alebo obecného zastupiteľstva prijatého formou uznesenia“ (ustanovenie **§ 17 ods. 2 písm. d)** stavebného zákona).

„Pred predložením návrhu územného plánu na schválenie sa preskúma, či návrh je v súlade s uznesením príslušného zastupiteľstva samosprávneho kraja alebo obecného zastupiteľstva“ (ustanovenie **§ 25 ods. 1 písm. f)** stavebného zákona).

V rámci stavebného zákona dochádza tiež k doplneniu prechodného ustanovenia **§ 142k** stavebného zákona.

„Uznesenia zastupiteľstiev na obstaranie územnoplánovacej dokumentácie schválené do 30. júna 2023 sa považujú za podnety podľa ustanovenia **§ 17 ods. 2 písm. d)** stavebného zákona v znení účinnom od 1. júla 2023“ (ustanovenie **§ 142k** stavebného zákona).

ZÁKON Č. 200/2022 Z. Z. O ÚZEMNOM PLÁNOVANÍ

Od 1. apríla 2024 vstúpil do účinnosti nový zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní, ktorý je súčasťou reformy stavebnej legislatívy.

Stavebné právo bolo do 1. apríla 2024 regulované zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších právnych predpisov (Stavebný zákon). Ešte v roku 2022 schválil parlament novú stavebnú legislatívu, ktorej nosnými piliermi sú zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní a zákon č. 201/2022 Z. z. o výstavbe. Tieto zákony majú nahradiť pôvodný Stavebný zákon a priniesť systémové zmeny v územnoplánovacích a povoľovacích procesoch.

Na základe novely zákona č. 46/2024, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) sa ponechal v účinnosti pôvodný stavebný zákon až do 31. marca 2025, pričom do účinnosti od 1. apríla 2024 vstúpil len zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní.

Cieľom nového zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní je najmä elektronizácia a digitalizácia dát v tejto oblasti zriadením nového informačného systému, ako aj zjednodušenie a zrýchlenie procesu územného plánovania zjednodušením procesov (zrušenie konceptu, neprerokovávanie zadania, harmonizácia s procesmi posudzovania vplyvov na životné prostredie).

Na základe prijatého zákona sa zavádzajú **nové elektronické procesy územného plánovania** v jednotnej metodike a v jednotnom informačnom systéme územného plánovania a výstavby Urbion, ktorý bude uchovávať a zverejňovať relevantné údaje a informácie.
Verejná časť informačného systému bude obsahovať územnoplánovaciu dokumentáciu, informácie o území poskytnuté orgánmi územného plánovania na zverejnenie, rozhodnutia a záväzné stanoviská orgánov územného plánovania a vybrané údaje rozhodnutí a opatrení stavebných úradov.

Informačný systém bude podľa príslušných oprávnení prístupný pre všetkých účastníkov územného plánovania a konania pri výstavbe a bude poskytovať potrebné služby pre jednotlivé fázy územného plánovania, výstavby a prevádzky stavieb.

V súlade so zákonom sa zriaďuje aj nový **Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR** ako ústredný orgán štátnej správy pre územné plánovanie, výstavbu a vyvlastnenie, ktorý bude centrálne riadiť aj povoľovanie stavieb a bude vydávať stavebné povolenia. K stavebným povoleniam budú môcť obce vydávať stanoviská. Hlavnou úlohou Úradu pre územné plánovanie a výstavbu bude obstarávať Koncepciu územného rozvoja Slovenska a vystupovať ako koordinátor jednotného postupu a procesov územného plánovania prostredníctvom metodických usmernení. Zachované ostávajú doterajšie stupne jednotlivých územnoplánovacích dokumentácií a dopĺňa sa **nový typ územnoplánovacej dokumentácie - územný plán mikroregiónu.**

Územný plán mikroregiónu bude schvaľovať samosprávny kraj spolu so všeobecne záväzným nariadením, ktorým sa bude vyhlasovať jeho záväzná časť. Osobitný režim bude mať hlavné mesto Bratislava a Košice vo forme metropolitného územného plánu s osobitnou metodikou.

ZÁKON Č. 563/2009 Z. Z. O SPRÁVE DANÍ (DAŇOVÝ PORIADOK) v znení neskorších predpisov

Zákon o správe daní upravuje správu daní, práva a povinnosti daňových subjektov a iných osôb, ktoré im vzniknú v súvislosti so správou daní. Zákon umožňuje daňovým subjektom zasielať **podania elektronickými prostriedkami.** Takéto podanie sa podáva prostredníctvom elektronickej podateľne Finančného riaditeľstva (§ 33 ods. 2) alebo prostredníctvom elektronickej podateľne ústredného portálu verejnej správy, pričom musí byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom osoby, ktorá ho podáva. Ak daňový subjekt chce doručovať správcovi dane písomnosti elektronickými prostriedkami, ktoré nebudú podpísané zaručeným elektronickým podpisom, oznámi správcovi dane údaje potrebné na doručovanie na tlačive podľa vzoru uverejneného na webovom sídle Finančného riaditeľstva a uzavrie so správcom dane písomnú dohodu o elektronickom doručovaní. Dohoda obsahuje najmä náležitosti elektronického doručovania, spôsob overovania elektronického podania a spôsob preukazovania doručenia (§ 13 ods. 5).

Od 01.01.2014 daňové subjekty, ktoré sú platiteľmi dane z pridanej hodnoty podľa zákona o DPH alebo ich zástupcovia ako aj zástupca daňového subjektu, ktorý nie je platiteľom dane a tento zástupca je v postavení advokáta alebo daňového poradcu, ktorému tento daňový subjekt udelil plnomocenstvo na zastupovanie pred správcom dane, budú komunikovať, t. j. podávať – doručovať správcovi dane všetky **podania len elektronicky prostredníctvom elektronickej podateľne** alebo prostredníctvom elektronickej podateľne ústredného portálu verejnej správy. Podrobnosti o elektronickej komunikácii a poskytovaní elektronických služieb uverejňuje Finančné riaditeľstvo a ministerstvo na svojich webových sídlach (§ 33 ods. 4).

Zákon č. 435/2013 Z. z. v záujme zníženia administratívnej záťaže daňových subjektov pri registračnom konaní s účinnosťou od 01.01.2014 vypúšťa povinnosť daňových subjektov uvádzať niektoré údaje pri registrácii. **Od 01.09.2014** vstúpila do účinnosti aj časť zákona zavádzajúca **inštitút záväzného stanoviska** k uplatneniu daňových predpisov. Rozsah daňových predpisov, ku ktorých uplatneniu možno vydať záväzné stanovisko **ustanovuje vyhláška č. MF SR č. 229/2014 Z. z.**

Zákon č. 218/2014 Z. z. s účinnosťou od 0**1.10.2014** upravuje aj daňový poriadok, pričom umožňuje, aby správca dane počas daňovej kontroly mohol **vyhotoviť čiastkový protokol**, na základe ktorého by napr. **vrátil preverenú časť nadmerného odpočtu ešte pred ukončením daňovej kontroly.** Zároveň sa s účinnosťou od 0**1.01.2015** skracuje sledované obdobie, v ktorom je platiteľ DPH v zozname platiteľov DPH, u ktorých nastali dôvody na zrušenie registrácie zverejnený, **z 12 mesiacov na 6 mesiacov.**

Zákon č. 269/2015 Z. z. prináša zmeny zohľadňujúce časové hľadisko pri dodatočnom priznaní a vyrubení správnej výšky dane, zmeny súvisiace so sankciami za nesplnenie niektorých povinností a dochádza tiež k zavedeniu absorpčnej zásady pri ukladaní pokút. Novela daňového poriadku priniesla **zmeny v podaniach**, na základe ktorej **osoba povinná doručovať podania elektronickými prostriedkami** (t. j. daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty, daňový poradca za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní, advokát za daňový subjekt, ktorého zastupuje pri správe daní a zástupca neuvedený v predošlom texte za daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty, ktorého zastupuje pri správe daní), **ktorá nedoručila podanie elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom** alebo v súlade s dohodou uzavretou so správcom dane, bude **vyzvaná na správne doručenie** podania. Podanie, ktoré **nebude spĺňať** predpísanú

štruktúrovanú formu a nebude doručené elektronickými prostriedkami so zaručeným elektronickým podpisom a subjekt ani dodatočne nevyhovie výzve správcu dane, také podanie sa bude považovať **za nepodané**.

Opravné daňové priznanie po novom nemožno podať za zdaňovacie obdobie, za ktoré sa vykonáva daňová kontrola **po uplynutí 15 dní** odo dňa **(i)** spísania zápisnice o začatí daňovej kontroly, **(ii)** doručenia oznámenia o daňovej kontrole, **(iii)** doručenia oznámenia o rozšírení daňovej kontroly na iné zdaňovacie obdobie, ktorého by sa dodatočné daňové priznanie týkalo a po uplynutí 15 dní odo dňa doručenia oznámenia o rozšírení daňovej kontroly o inú daň, ktorej by sa dodatočné daňové priznanie týkalo, až do dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vydaného vo vyrubovacom konaní; ak vyrubovacie konanie nezačne (§ 68 ods. 1), **dodatočné daňové priznanie nemožno podať do dňa ukončenia daňovej kontroly.**

Mesačne sa bude aktualizovať zoznam daňových dlžníkov podľa stavu k poslednému dňu kalendárneho mesiaca, u ktorých úhrnná výška daňových nedoplatkov presiahla 170,- Eur a zverejňovať sa bude vždy do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa zoznam vyhotovuje za účelom lepšej informovanosti daňových subjektov. V prípade, ak bude daň alebo rozdiel dane vyrubený správcom dane na základe výsledkov daňovej kontroly, uloží sa **pokuta vypočítaná ročnou sadzbou, ktorá sa určí ako trojnásobok základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky**, pričom ak tento nedosiahne 10%, použije sa ročná sadzba 10% z dorubenej sumy dane za každý deň odo dňa pôvodnej splatnosti dane. Ak správca dane znížil nárok uplatnený v daňovom priznaní, pokuta sa počíta za každý deň omeškania odo dňa uplynutia lehoty na podanie daňového priznania, ktorým bol príslušný nárok uplatnený.

Novela zákona s platnosťou od 01.01.2015 upravuje nový inštitút, tzv. **úhrnnú pokutu, čím sa do daňového poriadku zavádza absorpčnú zásadu pri ukladaní pokút**. Tomu, kto sa dopustil **viac ako jedného správneho deliktu podľa daňového poriadku**, ak ide o správny delikt, za ktorý sa ukladá pokuta, ktorej výšku možno určiť v rámci ustanoveného rozpätia, správca dane, ktorý je oprávnený uložiť pokutu, ak je to účelné a možné, uloží úhrnnú pokutu podľa toho ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na správny delikt s najvyššou hornou hranicou sadzby pokuty; ak sú za takéto viaceré správne delikty horné hranice sadzieb pokút rovnaké, úhrnná pokuta sa uloží podľa toho ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na jeden z nich. Úhrnná pokuta sa uloží najmenej vo výške najvyššej dolnej hranice sadzby pokuty ustanovenej za správny delikt z tých správnych deliktov, ktorých sa dopustil. Uloženie úhrnnej pokuty spôsobom podľa horeuvedeného sa uplatní primerane pri uložení pokút za správne delikty, ktoré sú porušením osobitného predpisu, napríklad zákona o účtovníctve, zákona o spotrebnej dani z minerálneho oleja, zákona o dani z pridanej hodnoty, zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice.

Novelizovaný zákon od 01.11.2016 rozširuje pravidlá správy daní o **miestny poplatok za rozvoj**. **Predmetom** poplatku za rozvoj **je pozemná stavba na území obce, na ktorú je vydané právoplatné stavebné povolenie, ktorým sa povoľuje stavba.** Predmetom poplatku za rozvoj nie je odstránenie poruchy stavby alebo havarijného stavu stavby, drobná stavba, nadstavba a prístavba s výmerou podlahovej plochy do 25 m2, stavba rodinného domu s výmerou podlahovej plochy do 150 m2, stavba alebo časť stavby. Poplatková povinnosť vzniká dňom právoplatnosti stavebného povolenia a zaniká dňom, ktorým stavebné povolenie stratilo platnosť, ak súčasne poplatník nezačal stavbu realizovať. Sadzba poplatku za rozvoj je od 10 eur do 35 eur za každý, aj začatý m^2 podlahovej plochy nadzemnej časti stavby. Obec môže ustanoviť sadzby poplatku za rozvoj rôzne pre odlišné stavby a vyrubiť poplatok rozhodnutím.

Novelou daňového poriadku č. 267/2017 Z. z. sa s účinnosťou od 01.1.2018 v zákone č. 563/2009 Z. z. v § 14 ods. 1 písm. a) a písm. d.) doplnili ustanovenia o ďalšie osoby na elektronickú komunikáciu. Od 01.01.2018 sa rozšíri okruh elektronicky komunikujúcich o právnické osoby zapísané v obchodnom, registri a ich zástupcov a od 1.7.2018 fyzické osoby – podnikateľov registrovaných pre daň z príjmov a ich zástupcov.

Novela daňového poriadku upravila aj znenie § 13 ods. 5 zákona č. 563/2009 Z. z., v ktorom sa uvádza, že podanie, ktoré má predpísanú štruktúrovanú formu podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu (napr. zákona č. 222/2004 Z. z.), možno podať len prostredníctvom elektronickej podateľne podľa § 33 ods. 2 cez určené dátové rozhranie a v súlade s podmienkami a podrobnosťami o elektronickej komunikácii zverejnenými na webovom sídle finančného riaditeľstva podľa § 33 ods. 4. Všetky podania, ktoré majú štruktúrovanú formu ako napr. daňové priznanie, súhrnný výkaz, kontrolný výkaz sa po 01.01.2018 budú musieť podávať výlučne len cez portál finančnej správy, resp. cez aplikáciu eDANE/Java alebo eDANE/Win.

Fyzická alebo právnická osoba môže elektronicky odosielať dokumenty finančnej správe prostredníctvom:

- aktivovanej kvalifikovanej elektronickej pečate (KEP),
- aktivovanej eID karty (občianskeho preukazu s čipom),
- prostredníctvom dohody (dohoda sa uzatvára s daňovým úradom podľa 13 ods. 5 zákona č. 563/2009 Z. z.).

Novelou došlo k presnejšiemu vymedzeniu daňového tajomstva a sprísnenie jeho ochrany v §11. Štátny orgán, orgán územnej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba budú musieť preukázať oprávnenosť na oznámenie alebo sprístupnenie daňového tajomstva, ktorá bude vyplývať len z plnenia ich úloh podľa tohto zákona, osobitného predpisu alebo medzinárodnej zmluvy. Po novom nebude možné sprístupniť alebo oznámiť napr. údaje, ktoré daňový subjekt nahlásil pri plnení svojej registračnej povinnosti, údaje o jeho podnikateľskej činnosti (informácie o objednávkach, dodávateľoch, o finančnej situácii daňového subjektu, o bankových úveroch a pod.). Za daňové tajomstvo sa naopak nepovažuje informácia, ktorá bola alebo je verejne prístupná a po novom ani informácia o tom, či prebieha alebo prebiehala daňová kontrola alebo daňové exekučné konanie.

Novela zavádza index daňovej spoľahlivosti (objektívne a nezávislé hodnotenie daňových subjektov), vrátane osobitných daňových režimov pre spoľahlivé daňové subjekty. Podrobnosti týkajúce sa kritérií určenia oprávnenosti daňového subjektu na osobitné daňové režimy a zoznam osobitných daňových režimov uverejňuje Finančné riaditeľstvo SR na svojom webovom sídle.

Novela znižuje úhradu za vydanie záväzného stanoviska o polovicu. Kým dnes zaplatí daňový subjekt spolu so žiadosťou o záväzné stanovisko k uplatneniu daňových predpisov najmenej v rozmedzí 4.000 – 6.000 eur (v závislosti od sumy predpokladaného obchodného prípadu), po novom to bude 2.000 – 3.000 eur.

Novelou účinnou odo dňa 01.01.2020 (zákon č. 369/2019 Z. z.) priniesla do znenia daňového poriadku nové ustanovenie § 148a, **ktorým sa zavádza daňová exekúcia zadržaním**

vodičského preukazu fyzickej osoby. Predovšetkým ide o preventívne opatrenie, ktoré má na dotknuté subjekty pôsobiť motivujúco, aby si splnili svoje povinnosti.
Kompletné znenie § 148a daňového poriadku upravuje:

*(1) „Správca dane je oprávnený vykonať **daňovú exekúciu zadržaním vodičského preukazu daňového dlžníka, ktorého príjmy nie sú priamo podmienené držbou vodičského preukazu**, pričom daňová exekučná výzva neobsahuje údaje uvedené v § 91 ods. 2 písm. i).*

(2) Daňový exekučný príkaz na zadržanie vodičského preukazu správca dane doručí daňovému dlžníkovi a orgánu Policajného zboru príslušnému podľa miesta pobytu daňového dlžníka.

(3) Právoplatné rozhodnutie o zastavení daňového exekučného konania správca dane bezodkladne doručí orgánu Policajného zboru príslušnému podľa miesta pobytu daňového dlžníka.“.

Daňovú exekúciu nemožno uložiť vodičom z povolania.

Na základe novely č. 408/2021 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2022 došlo k **zavedeniu tzv. inštitútu vylúčenia fyzickej osoby,** ktorá je štatutárom daňového subjektu na základe nového ustanovenia § 157a, ktorým sa zavádza rozhodnutie o vylúčení fyzickej osoby.

Správca dane môže rozhodnúť o vylúčení fyzickej osoby v 2 prípadoch:

a) ak ide o fyzickú osobu, ktorá je štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu u daňového subjektu, ktorý mal ukončenú daňovú kontrolu dňom zániku nároku na vrátenie nadmerného odpočtu a zároveň výška jeho daňového nedoplatku a nedoplatku na inom peňažnom plnení je v úhrne 5.000 € a viac ako jeden rok od splatnosti, a

b) ak ide o fyzickú osobu, ktorá bola u daňového subjektu štatutárnym orgánom alebo vo funkcii člena štatutárneho orgánu, v čase keď daňový subjekt podal daňové priznanie na DPH za zdaňovacie obdobie, za ktoré bola daňová kontrola oprávnenosti nároku podľa osobitného predpisu ukončená dňom zániku nároku na vrátenie nadmerného odpočtu.

Rozhodnutie o vylúčení znamená pre vyššie uvedenú fyzickú osobu to, že nesmie vykonávať funkciu štatutára alebo člena štatutárneho orgánu alebo člena dozorného orgánu v obchodnej spoločnosti alebo družstve, a to po dobu troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia o vylúčení.

Správca dane doručí následne príslušnému súdu rovnopis rozhodnutia o vylúčení spolu s diskvalifikačným listom po uplynutí 90 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Predmetnou novelou došlo aj k **prepracovaniu indexu daňovej spoľahlivosti**, pričom od tohto dátumu sa indexom daňovej spoľahlivosti hodnotí daňový subjekt nielen na základe plnenia si povinností voči finančnej správe, ale aj od ekonomických ukazovateľov (napr. počet zamestnancov podnikateľa, výška jeho obratu a pod.). Index daňovej spoľahlivosti je transparentným, nezávislým a objektívnym hodnotením týchto daňových subjektov, a to na základe plnenia ich povinnosti voči finančnej správe.

Daňový subjekt dostane svoj prvý index daňovej spoľahlivosti najneskôr do konca mesiaca po uplynutí dvoch rokov od konca roka, v ktorom bol daňový subjekt registrovaný pre daň z príjmov. V prípade, ak dôjde k zmene indexu daňovej spoľahlivosti u daňového subjektu,

daňový úrad zašle odôvodnené oznámenie do konca mesiaca po uplynutí hodnoteného obdobia, ktorým je kalendárny polrok (ak k zmene nedôjde, oznámenie sa nezasiela). V uvedenom oznámení budú uvedené benefity, na ktoré bol daňový subjekt kvalifikovaný.

Daňové subjekty, ktoré budú na základe indexu považované za vysoko spoľahlivé, získajú rôzne benefity: napr. splátkový kalendár, odloženie splatnosti, vyhotovenie čiastkového protokolu v rámci výkonu daňovej kontroly, určenie lehoty najmenej 15 dní vo výzve na plnenie si povinnosti, ktorá sa daňovému subjektu zasiela, alebo ktorá je uvedená v zápisnici (v súvislosti s výkonom daňovej kontroly alebo výkonom miestneho zisťovania).

Daňové subjekty, ktoré budú na základe indexu považované za nespoľahlivé, chce schválená novela daňového poriadku motivovať k zodpovednejšiemu prístupu **udelením tzv. malusu** (opak bonusu), t. j. určením lehoty osem dní na splnenie si určenej povinnosti v súvislosti s vykonávaním daňovej kontroly, vyrubovacieho konania alebo výkonom miestneho zisťovania správcom dane. V prípade, ak však takýto subjekt podá riadne odôvodnenú žiadosť na predĺženie tejto lehoty, správca dane ju môže primerane predĺžiť.

Novelou daňového poriadku s účinnosťou sa tiež **znížila suma záväzného stanoviska**, ktoré vydáva daňovému subjektu finančná správa na úhradu vo výške 1 000 eur, pričom cieľom tohto zníženia je sprístupnenie záväzného stanoviska väčšej skupine daňových subjektov. Vysoko spoľahlivý daňový subjekt zaplatí so žiadosťou o záväzné stanovisku len polovicu tejto sumy.

Za účelom zníženia administratívnej záťaže sa novelou daňového poriadku **zrušila povinnosť zasielania osvedčenia o registrácií – tzv. kartičiek DPH.** Správca dane bude od účinnosti novely daňového poriadku zasielať daňovým subjektom už len rozhodnutia o registrácii.

Na základe novely boli **od 01.01.2022** zverejnené aj tri nové informačné zoznamy na webovej stránke Finančnej správy SR. Ide o **aktualizované informačné zoznamy**, ktoré obsahujú:

a) *čísla bankových účtov platiteľov dane z pridanej hodnoty, ktoré budú sprístupnené v informačnom zozname o platiteľoch DPH,*
b) *čísla účtov správcu dane vedených pre daňové subjekty (tzv. osobný účet daňovníka), ktoré sú platiteľmi DPH, ktoré budú sprístupnené v informačnom zozname o platiteľoch DPH,*
c) *zoznam daňových subjektov spolu s ich indexom daňovej spoľahlivosti, a to v súvislosti so zavedením tzv. verejného indexu daňovej spoľahlivosti,*

pričom Finančná správa tento zoznam zverejní najneskôr do 30.06.2022.

Na základe novely č. 325/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.11.2022** bolo doplnené ustanovenie § 13 o odseky 5 až 6, ktoré sa týkajú podania a znejú:

„(5) Podanie v elektronickej podobe musí byť autorizované kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo uznaným spôsobom autorizácie podľa osobitného predpisu. Podanie, ktoré má predpísanú štruktúrovanú formu podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu možno podať len prostredníctvom špecializovaného portálu prevádzkovaného finančným riaditeľstvom cez určené dátové rozhranie. Ak daňový subjekt, ktorý je fyzickou osobou, chce doručovať finančnej správe písomnosti elektronickými prostriedkami, ktoré nebudú autorizované podľa prvej vety, oznámi správcovi dane údaje potrebné na doručovanie na tlačive podľa vzoru uverejneného na webovom sídle finančného riaditeľstva a uzavrie so správcom dane písomnú

dohodu o elektronickom doručovaní. Táto dohoda obsahuje najmä náležitosti elektronického doručovania, spôsob overovania elektronického podania a spôsob preukazovania doručenia.
(6) Podanie v elektronickej podobe, ktoré nebolo podané spôsobom podľa odseku 5, je potrebné doručiť aj v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe spôsobom podľa odseku 5, a to do piatich pracovných dní odo dňa odoslania podania v elektronickej podobe, inak sa považuje za nedoručené.‘‘

Na základe novely č. 496/2022 Z. z. s účinnosťou **od 01.01.2023** sa za ustanovenie § 157a sa vkladá § 157b:

„Na účel zániku trestnosti daňového trestného činu podľa Trestného zákona z dôvodu účinnej ľútosti možno aj po zániku práva podľa § 69 vyrubiť daň zaplatením dane, pričom táto daň je splatná dňom jej zaplatenia.“.

Novela č. 59/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.07.2023 zavádza novú daň z osobitnej stavby využívanej na prepravu plynu v Slovenskej republike. Jedným z dôvodov zavedenia dane z osobitnej stavby je skutočnosť, že táto osobitná stavba nepodlieha zdaneniu daňou z nehnuteľnosti.

Predmetná novela tiež upravuje výšku a spôsob platenia dane, ako aj jej správu. Základom pre výpočet dane je dĺžka osobitnej stavby vyjadrená v kilometroch a ustanovená sadzba dane. Zdaňovacím obdobím podľa navrhovaného zákona je kalendárny mesiac.

Na základe novely č. 496/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024 sa zavádza **systém tzv. druhej šance pri ukladaní pokút,** podľa ktorej daňový úrad alebo colný úrad pokutu, ktorej výšku možno určiť v rámci ustanoveného rozpätia, **pri prvom porušení povinnosti neuloží, ale vyzve na splnenie povinnosti.** Ak bola povinnosť splnená oneskorene, upozorní daňový subjekt, že pri ďalšom porušení mu už bude uložená pokuta.

To znamená, že ak daňový subjekt podá v roku 2024 daňové priznanie oneskorene, správca dane neuloží za toto porušenie pokutu, ale upozorní daňový subjekt, že pri ďalšom podaní daňového priznania oneskorene, už pokuta uložená bude.

ZÁKON Č. 222/2004 Z. Z. O DANI Z PRIDANEJ HODNOTY v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje daň z pridanej hodnoty. **Predmetom dane je** dodanie tovaru za protihodnotu v tuzemsku uskutočnené zdaniteľnou osobou, ktorá koná v postavení zdaniteľnej osoby, poskytnutie služby za protihodnotu v tuzemsku uskutočnené zdaniteľnou osobou, ktorá koná v postavení zdaniteľnej osoby, nadobudnutie tovaru za protihodnotu v tuzemsku z iného členského štátu Európskej únie alebo dovoz tovaru do tuzemska. **Zdaniteľnou osobou je** každá osoba, ktorá vykonáva nezávisle akúkoľvek ekonomickú činnosť (činnosť, z ktorej sa dosahuje príjem, vrátane využívania hmotného majetku a nehmotného majetku na účel dosahovania príjmu z tohto majetku) bez ohľadu na účel alebo výsledky tejto činnosti.

Odpočítanie dane pri registrácii

Osoba, ktorá sa stala platiteľom, môže odpočítať daň viažucu sa k majetku, ktorý nadobudla pred dňom registrácie, kedy sa stala platiteľom, ak tento majetok nebol zahrnutý do daňových

výdavkov podľa zákona o dani z príjmov v kalendárnych rokoch predchádzajúcich kalendárnemu roku, v ktorom sa stala platiteľom, okrem zásob. Daň pri uvedenom majetku, ktorý je odpisovaný podľa osobitného predpisu, platiteľ zníži o pomernú časť dane zodpovedajúcu odpisom. Platiteľ nemôže odpočítať daň, ak majetok nepoužije na dodávky tovarov a služieb ako platiteľ. Platiteľ odpočíta daň v rozsahu a za podmienok stanovených v § 49 až § 51 zákona o DPH.

Samozdanenie pri dovoze

Pri dovoze tovaru vyrubuje daň colný orgán a dovozca je povinný túto daň zaplatiť colnému úradu. **Novela zákona o dani z pridanej hodnoty (publikovaná pod č. 331/2011 Z. z., článok V) s účinnosťou od 01.01.2013** umožnila, že pri splnení určitých zákonných podmienok, aby daň pri dovoze tovaru v prípade vzniku daňovej povinnosti bola priznaná v daňovom priznaní a platená daňovému úradu, čo znamená, že daň pri dovoze nebude vyrubovať vo všetkých prípadoch colný orgán. Takáto úprava vychádza z čl. 211 smernice Rady 2006/112/ES, ktorý umožňuje členským štátom, aby pri dovoze tovaru platiteľ dane daň neplatil ihneď pri prepustení tovaru do príslušného colného režimu, ale túto daň platil prostredníctvom daňového priznania. Týmto sa vytvoria rovnaké podmienky z hľadiska platenia dane (tzv. samozdanenie) pre tovary nadobudnuté platiteľom dane z iných členských štátov Európskej únie a pre tovary dovezené platiteľom dane z tretích štátov (štáty mimo Európskej únie). Výhodou tejto úpravy pre platiteľa dane je, že platiteľ dane v rovnakom zdaňovacom období prizná daň a súčasne uplatní odpočítanie dane.

Tento systém prinesie podnikateľom cash flow výhodu a ovplyvní ich rozhodovanie o tom, ktorý členský štát si vyberú za štát dovozu tovaru do Európskej únie, v ktorom bude tovar prepustený do colného režimu voľný obeh. Samozdanenie pri dovoze tovaru prinesie výhodu v konečnom dôsledku aj pre štát, a to z dôvodu, že slovenskí podnikatelia si nebudú vyberať za štát dovozu susedné členské štáty, ktoré umožňujú systém platenia dane pri dovoze tovaru prostredníctvom daňového priznania podávaného daňovému úradu, čo znamená, že clo sa vyberie v Slovenskej republike. V súčasnosti je tento systém zo štátov susediacich so Slovenskou republikou zavedený v Českej republike, Maďarsku a Rakúsku. Samozdanenie pri dovoze tovaru však nebude uplatňovať každý platiteľ dane, ale len ten, ktorý spĺňa podmienky ustanovené v zákone. Platiteľ dane, ktorý spĺňa podmienky pre samozdanenie, je povinný daň pri dovoze tovaru sám vypočítať a uviesť do daňového priznania za zdaňovacie obdobie, v ktorom vznikla daňová povinnosť.

Čl. I zákona č. 246/2012 Z. z. bola posunutá účinnosť pre tzv. samozdanenie o jeden rok, od 01.01.2014. Z dôvodu konsolidácie verejných financií zákon č. 360/2013 **odložil účinnosť opatrenia týkajúceho sa samozdanenia** dovozu tovaru z tretích štátov platiteľom dane z **01.01.2014 až na 01.01.2017.**

Dňa 31.12.2013 nadobudol účinnosť zákon č. 360/2013 Z. z., ktorý zaviedol povinnosť platiteľov dane predkladať údaje o dodávkach tovarov a služieb v elektronickej forme, tzv. **kontrolný výkaz.** Platitelia dane sú povinní uvádzať v kontrolnom výkaze tie údaje, ktoré oni sami neuvádzajú už v iných typoch výkazov, ako sú napríklad colné vyhlásenia pri vývoze tovarov do tretích štátov, prípadne súhrnné výkazy pri intrakomunitárnych dodaniach tovarov do iných členských štátov.

Od 01.01.2015 sa v súvislosti s novelou zákona, zverejnenou pod č. 218/2014 Z. z., budú **kontrolné výkazy podávať vždy do 25 dní** po skončení zdaňovacieho obdobia, bez ohľadu na to, kedy podnikateľ podáva priznanie k DPH.

Novelou zákona, zverejnenou pod č. 218/2014 Z. z., sa o. i. **skrátila lehota** pre daňový úrad na vykonanie registrácie na daň **z 30 na 21 dní.** Novela zároveň s účinnosť **od 01.10.2014** zaviedla aj nové pravidlá pre **podávanie súhrnných výkazov.** Povinnosť podávať súhrnný výkaz má platiteľ, ak hodnota jeho obchodu za posledný kalendárny štvrťrok prekročila **50.000,- Eur** (predtým 100.000,- Eur).

Novelou zákona, zverejnenou pod č. 268/2015 Z. z., sa zavádza **osobitná úprava** dane na základe **prijatia platby za dodanie tovaru alebo služby** – podmienka zaplatenia dane na výstupe aj na vstupe. Môže ju **dobrovoľne** uplatniť platiteľ, ak za predchádzajúci rok nedosiahol obrat 100.000,- Eur a odôvodnene predpokladá podobný obrat v prebiehajúcom kalendárnom roku a nebol naňho vyhlásený konkurz alebo nevstúpil do likvidácie. Dodávatelia prác a služieb, ktorí chcú platiť DPH, až keď im odberateľ uhradí faktúry, to musia písomne nahlásiť daňovému úradu, a to najneskôr do konca mesiaca, v ktorom začali uplatňovať nové pravidlá. Platiteľ DPH môže ukončiť využívanie tejto novinky v posledný deň kalendárneho roka. Dátum skončenia treba daňovému úradu oznámiť písomne najneskôr do 5 dní od skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom sa uplatňovanie tejto úpravy skončilo. Dodávateľ tovaru a služieb bude musieť na faktúru napísať upozornenie že "daň sa uplatňuje na základe prijatia platby". Platiteľ dane (dodávateľ) nesmie opravovať už vyhotovenú faktúru doplnením tejto informácie. Portál Finančnej správy zverejní zoznam spoločností, ktoré sa rozhodnú uplatňovať nové pravidlá o DPH. Zavádza sa **tuzemské samozdanenie stavebných prác** a dodania stavby alebo jej časti, ktoré patria **do sekcie F Klasifikácie produktov** osobitného predpisu. Podmienkou tuzemského samozdanenia je vo všeobecnosti, že ide o dodanie medzi platiteľmi dane. Týka sa **aj dodania tovaru s inštaláciou alebo montážou**, ak inštalácia alebo montáž patrí do sekcie F Klasifikácie produktov. **Klasifikácia produktov** je ustanovená Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 451/2008 v znení neskorších predpisov.

Ruší sa povinnosť **zložiť zábezpeku na daň v prípade, že zdaniteľná osoba v čase podania žiadosti o dobrovoľnú registráciu pre daň neuskutočňuje dodanie tovarov alebo služieb, ale vykonáva len prípravnú činnosť na podnikanie.** Zmierňujú sa podmienky pre **skoršie vrátenie uplatneného nadmerného odpočtu**. Daňový úrad vráti nadmerný odpočet do 30 dní od uplynutia lehoty na podanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie, v ktorom nadmerný odpočet vznikol, ak platiteľ má zdaňovacie obdobie kalendárny mesiac, bol platiteľom najmenej 12 kalendárnych mesiacov pred skončením kalendárneho mesiaca, v ktorom nadmerný odpočet vznikol, a nemal v období šiestich (pôvodne dvanástich) kalendárnych mesiacov pred skončením kalendárneho mesiaca, v ktorom nadmerný odpočet vznikol, daňové nedoplatky, colné nedoplatky a nedoplatky na zdravotných a sociálnych odvodoch viac ako 1.000 eur. **Pomer** použitia nákupov služieb a neinvestičného majetku na podnikanie **a na iný účel ako podnikanie** určí platiteľ **podľa výšky príjmov** (výnosov), doby používania alebo iného objektívneho kritéria. **Pomer** použitia nákupov nehnuteľností na podnikanie a **na iný účel ako podnikanie** určí platiteľ **podľa plochy nehnuteľnosti**, doby používania alebo iného objektívneho kritéria. Budú platiť dve **lehoty pre vyhotovenie faktúry** k prijatej platbe – faktúra musí byť vyhotovená do 15 dní odo dňa prijatia platby pred dodaním tovaru alebo služby alebo **do konca kalendárneho mesiaca**, v ktorom bola platba prijatá. Doplňuje sa príloha č. 7 zákona o **tovary, ktoré sa zdaňujú 10 % sadzbou dane**, sú to najmä –mäso (hovädzie, bravčové, ovčie, kozie, z králikov, hydina, sladkovodné ryby), mlieko, maslo, čerstvý chlieb. Novela je účinná **od 01.01.2016.**

V novelizovanom zákone je s účinnosťou **od 01.01.2016** stanovená **možnosť nevyrubenia dane pri dovoze tovaru, ktorý je navrhnutý platiteľom na prepustenie do colného režimu** podľa § 21 ods. 1 písm. a) až d), colným úradom, ak platiteľ:

- má v tuzemsku sídlo, miesto podnikania alebo organizačnú zložku zapísanú v obchodnom registri,
- dováža tovar, ktorý použije na dodávky tovarov a služieb ako platiteľ,
- doviezol v kalendárnom roku predchádzajúcom kalendárnemu roku, v ktorom vzniká daňová povinnosť pri dovoze tovaru, tovar, ktorého celková colná hodnota je najmenej 150.000,- Eur, a ak platiteľ neuskutočnil dovoz tovaru v predchádzajúcom kalendárnom roku alebo nepodnikal v predchádzajúcom kalendárnom roku, colná hodnota tovaru pri prvom dovoze tovaru v kalendárnom roku, v ktorom vzniká daňová povinnosť pri dovoze tovaru, je najmenej 30.000,- Eur,
- nemal daňové nedoplatky voči daňovému úradu a colnému úradu k 30.11. kalendárneho roka predchádzajúceho kalendárneho roka, v ktorom vzniká daňová povinnosť pri dovoze tovaru, a ak platiteľ začal podnikať v kalendárnom roku, v ktorom vzniká daňová povinnosť pri dovoze tovaru, nemal daňové nedoplatky voči daňovému úradu a colnému úradu k poslednému dňu druhého kalendárneho mesiaca, ktorý predchádza kalendárnemu mesiacu, v ktorom vzniká daňová povinnosť pri dovoze tovaru, a colná hodnota dovážaného tovaru je najmenej 30.000,- Eur; splnenie tejto podmienky je platiteľ povinný preukázať pri prvom dovoze tovaru v kalendárnom roku potvrdením vydaným daňovým úradom.

Od 01.01.2017 platí, že ak daňový úrad začal daňovú kontrolu v lehote na vrátenie nadmerného odpočtu a nadmerný odpočet nebol vrátený do uplynutia šiestich mesiacov od posledného dňa lehoty na vrátenie nadmerného odpočtum, má platiteľ **nárok na úrok z nadmerného odpočtu** vo výške dvojnásobku základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej prvý deň kalendárneho roka, za ktorý sa úrok počíta, a ak táto úroková sadzba nedosiahne 1,5 %, pri výpočte úroku z nadmerného odpočtu sa použije ročná úroková sadzba vo výške 1,5 %.

Za najvýznamnejšie zmeny novely zákona č. 334/2017 Z. z. s **účinnosťou od 01.01.2018** možno považovať zavedenie nového ustanovenia, ktoré **umožňuje zahraničným osobám, aby si zvolili daňového zástupcu vo veci nadobudnutia tovaru z iného členského štátu v tuzemsku na účely jeho dodania z tuzemska do iných štátov**. Daňového zástupcu si môžu zvoliť tie zahraničné osoby, ktoré budú tieto obchody uskutočňovať výlučne prostredníctvom elektronického komunikačného rozhrania.

Povinnosť zložiť zábezpeku na daň sa počnúc rokom 2018 rozšírila aj na prípady, ak je žiadateľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má ku dňu podania žiadosti o registráciu pre daň nedoplatok na DPH 1.000,- Eur a viac alebo ktorej bola zrušená registrácia pre DPH z dôvodu opakovaného porušovania povinností administratívnej povahy.

Zavádza sa povinnosť podávania súhrnných výkazov aj pre zdaniteľné osoby, ktoré sú registrované podľa § 7 alebo § 7a zákona o DPH, ak sa zúčastňujú na trojstrannom obchode.
Novela prináša úpravu vo forme rýchleho vrátenia časti nadmerného odpočtu, o ktorom nie sú pochybnosti o jeho oprávnenosti. Daňový úrad na základe údajov z kontrolného výkazu môže platiteľovi dane vrátiť časť nadmerného odpočtu už pred samotným začatím daňovej kontroly.

Kontrola tak bude zameraná už len na sporné faktúry, avšak naďalej ostáva zachovaná možnosť preveriť v rámci výkonu daňovej kontroly aj vrátenú časť nadmerného odpočtu.

V rámci uplatňovania dane na základe prijatia platby za dodanie tovaru alebo služby sa ustanovil osobitne vznik daňovej povinnosti pre prípad, ak platiteľ dane postúpi pohľadávku a to na deň postúpenia pohľadávky a základom dane bude cena bez dane požadovaná za dodaný tovar alebo službu od príjemcu plnenia. Týmto dňom vznikne odberateľovi právo na odpočítanie dane. Pokiaľ pôjde o odberateľa, ktorý používa bežný režim, nebude právo na odpočítanie dane viazané na výšku zaplatenej sumy. Táto úprava týkajúca sa postúpenia pohľadávky predstavuje výnimku zo systému uplatňovania dane na základe prijatia platby. V prípade, ak je odberateľ platiteľom dane, ktorý používa osobitnú úpravu a za dodaný tovar alebo službu nezaplatí dodávateľovi, ale na základe postúpenej pohľadávky zaplatí inej osobe (postupníkovi), vznikne mu právo na odpočítanie dane dňom zaplatenia postupníkovi, a to v rozsahu zaplatenej sumy. Novela prináša aj úpravu odpočítanej dane pri hnuteľnom majetku v súvislosti so zmenou rozsahu použitia hnuteľného majetku na podnikanie.

Od 15.11.2021 vstúpila do platnosti novela č. 408/2021 Z. z., ktorou došlo k opätovnému zavedeniu povinnosti podnikateľov oznámiť čísla bankových účtov určených na podnikanie, ako aj každú ich zmenu Finančnému riaditeľstvu SR.

Platitelia DPH, t. j. daňovníci, ktorí sú registrovaní pre daň z pridanej hodnoty podľa § 4 zákona sú povinní oznámiť podľa nového ustanovenia § 6 čísla všetkých vlastných bankových účtov, ktoré budú využívať na príjem platieb za dodanie tovarov a služieb, ktoré sú predmetom dane z pridanej hodnoty, a na odosielanie platieb za dodanie tovarov a služieb, ktoré sú predmetom dane z pridanej hodnoty.

Lehota na oznámenie uvedeného čísla účtu je bezodkladne odo dňa, kedy si platiteľ DPH takýto účet zriadil, bezodkladne potom, ako bola zdaniteľná osoba daňovým úradom zaregistrovaná ako platiteľ DPH do 30.11.2021, ak ide o zdaniteľné osoby, ktoré sú platiteľmi dane k 15.11.2021, pričom platí, že ak platitelia majú zriadené viacero bankových účtov a niektoré z nich pôvodne neplánovali využívať na účely podnikania podliehajúcemu DPH, v prípade, ak dôjde k zmene ich rozhodnutia a budú chcieť na podnikanie využívať aj iné účty, tak ich budú musieť oznámiť finančnému riaditeľstvu ešte pred ich použitím na účely podnikania podliehajúcemu DPH.

Povinnosť oznámiť účet sa vzťahuje iba na fyzické a právnické osoby, ktoré majú postavenie platiteľa DPH. To znamená, že uvedená povinnosť vzniká zdaniteľným osobám registrovaným podľa § 4, skupinám DPH registrovaným podľa § 4b a zahraničným osobám registrovaným podľa § 5 zákona o DPH.

Novela č. 408/2021 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2022 priniesla významné zmeny v daňovej oblasti.

V súvislosti so zavedením registrácie bankových účtov platiteľa dane platí, že od 01.01.2022 daňový úrad vráti **nadmerný odpočet alebo jeho časť len na registrovaný bankový účet platiteľa,** ktorý bude zverejnený v zozname bankových účtov správcom dane. Ak účet oznámený nie je, daňový úrad vráti nadmerný odpočet alebo jeho časť do desiatich dní odo dňa, kedy platiteľ túto povinnosť dodatočne splnil (odo dňa, kedy oznámil číslo bankového účtu daňovému úradu).

Od tohto dátumu sa tiež **ruší povinnosť zasielania tzv. registračnej kartičky DPH**, ktorú správca dane zasielal po povinnej registrácii alebo dobrovoľnej registrácii fyzickej/právnickej osobe, či zdaniteľnej osobe, ktorá sa registruje pre daň z pridanej hodnoty. Cieľom tejto zmeny je zníženie administratívnej záťaže. Platí, že po registrácii na daň z pridanej hodnoty bude správca dane (daňový úrad) zasielať daňovému subjektu už len rozhodnutie o registrácii.

Nové ustanovenie § 69c zavádza aj **osobitný spôsob úhrady dane**, kedy odberateľ daň uvedenú na faktúre nezaplatí v cene zdaniteľného plnenia dodávateľovi (štandardný mechanizmus DPH), ale dodávateľom fakturovanú sumu pri jej úhrade rozdelí tak, že dodávateľovi zaplatí len základ dane a samotnú sumu dane zaplatí na osobný účet daňovníka (OÚD), ktorý je vedený správcom dane pre dodávateľa, takže priamo daňovému úradu, pričom ju označí tak, ako by ju platil sám dodávateľ.

Cieľom tohto ustanovenia je umožniť odberateľovi vyhnúť sa potenciálnemu uplatneniu ručenia za daň voči platiteľovi dane, pričom tento spôsob bude u odberateľa možný len do momentu doručenia rozhodnutia, ktorým mu daňový úrad miestne príslušný dodávateľovi uložil povinnosť zaplatiť nezaplatenú daň za dodávateľa. V prípade, ak odberateľ zaplatí daň z dodania za dodávateľa, ktorý si v lehote splnil svoje platobné povinnosti, daň zaplatená odberateľom sa stáva daňovým preplatkom dodávateľa, z určitých dôvodov neuhradí daň, potom odberateľom zaplatená daň sa použije na úhradu daňového nedoplatku dodávateľa za dané zdaňovacie obdobie, v ktorom vznikla predmetná daňová povinnosť z dodania tovaru alebo služby. Ak odberateľom zaplatená daň prevyšuje celkovú splatnú daň, ktorú mal dodávateľ zaplatiť za zdaňovacie obdobie, tento kladný rozdiel taktiež bude predstavovať preplatok dodávateľa.

V súvislosti so zálohovaním PET fliaš a plechoviek sa v zákone o DPH mení aj § 22 ods. 3, ktorý dopĺňa informáciu, že pri dodaní nápoja v zálohovanom jednorazovom obale na nápoje (napr. PET fľaše alebo plechovky) sa v celom distribučnom reťazci nezahŕňa do základu dane suma zálohy za tento obal. Rovnaké pravidlo platilo a platí aj pre vratné zálohované obaly (napr. sklenené fľaše).

Na základe novely č. 530/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024 sa vylučuje podávanie alkoholických nápojov, v ktorých obsah alkoholu prevyšuje **0,5 %** jeho objemu, z uplatňovania zníženej sadzby dane na reštauračné a stravovacie služby od 1. januára 2024. **Podávanie alkoholických nápojov v rámci poskytovania reštauračných a stravovacích služieb tak bude podliehať základnej sadzbe dane vo výške 20 % zo základu dane.**

Novelou zákona č. 516/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024 sa za ustanovenie § 70 vkladá § 70a, ktorým dochádza k zavedeniu osobitnej záznamovej a oznamovacej povinnosti pre poskytovateľov platobných služieb o cezhraničných platbách uskutočnených v prospech dodávateľov cezhraničných dodaní tovarov a služieb. Tuzemský poskytovateľ platobnej služby je povinný sprístupniť finančnému riaditeľstvu tieto záznamy prostredníctvom elektronického formulára. Túto povinnosť viesť záznamy o príjemcovi platby cezhraničnej platby má poskytovateľ platobnej služby v prípade, ak tomuto istému príjemcovi platby poskytol za obdobie kalendárneho štvrťroka viac ako 25 cezhraničných platieb. Záznamové povinnosti budú mať predovšetkým tuzemskí poskytovatelia platobných služieb príjemcu platby, avšak povinnosť viesť záznamy a sprístupniť ich finančnému riaditeľstvu sa rovnako vzťahuje aj na tuzemského poskytovateľa platobných služieb poskytovateľa platby v osobitnom prípade, že ide o platobnú operáciu, na realizácii ktorej sa podieľa jeden alebo viacero poskytovateľov

platobných služieb príjemcu platby, z ktorých sa ani jeden nenachádza na území Európskej únie.

Na základe novely zákona č. 309/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.03.2024 sa menia a dopĺňajú nasledové ustanovenia zákona o DPH. V ustanovení §4 ods. 4 dochádza k doplneniu písm. e), na základe ktorého sa rozširuje zoznam osôb, ktoré sa stávajú platiteľom zo zákona o zdaniteľnú osobu, na ktorú v tuzemsku prechádza hmotný majetok alebo nehmotný majetok platiteľa, ktorý sa rozdelil odštiepením alebo cezhraničným odštiepením a to dňom účinnosti premeny pri odštiepení alebo dňom účinnosti premeny pri odštiepení podľa zákona platného v inom členskom štáte EÚ alebo zmluvnom štáte Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo dňom účinnosti premeny pri cezhraničnom odštiepení.
Novelou sa zároveň dopĺňa ustanovenie § 5 o ods. 3, podľa ktorého sa ustanovuje, aby sa zahraničná osoba v určitých, presne vymedzených prípadoch, stala platiteľom zo zákona, ak na ňu v tuzemsku prechádza hmotný majetok alebo nehmotný majetok platiteľa. Pre zahraničné osoby, ktoré sa stanú platiteľom dane zo zákona, sa ustanovuje povinnosť oznámiť Daňovému úradu Bratislava skutočnosť, na základe ktorej sa stal platiteľom, do desiatich dní odo dňa vzniku tejto skutočnosti a rovnako sa zavádza povinnosť v tej istej lehote predložiť doklady osvedčujúce skutočnosť, na základe ktorej sa stali platiteľom dane, pričom ak sa táto skutočnosť nezapisuje do obchodného registra, doklady musia byť úradne overené.

V novelizovanom ustanovení § 10 dochádza k precizovaniu ods. 1 zákona o DPH o skutočnosť, že nadobúdateľ podniku alebo časti podniku tvoriacej samostatnú organizačnú zložku sa na účely uplatňovania práv a povinností vyplývajúcich zo zákona o DPH, založených právnymi skutočnosťami, ku ktorým došlo po dni účinnosti prevodu, resp. vkladu, považuje v rozsahu na neho prevádzaného hmotného a nehmotného majetku za právneho nástupcu prevodcu, resp. vkladateľa podniku alebo jeho časti. Pôjde napríklad o uplatňovanie práv a povinností vyplývajúcich z § 53, 53b, 54b, 81 zákona o DPH. Tieto následky nenastanú, ak ide o prevod, resp. vklad podniku alebo jeho časti tvoriacej samostatnú organizačnú zložku podľa navrhovaného § 10 ods. 2 zákona o DPH.

V prípade, ak je predmetom prechodu investičný majetok podľa § 54 ods. 2 zákona o DPH dopĺňa sa, ako je tomu aj v súčasnosti pri prevode alebo vklade podniku resp. časti podniku, aby spoločnosť, ktorá sa rozdeľuje odštiepením resp. cezhraničným odštiepením, bola povinná oznámiť nástupnickej spoločnosti údaje týkajúce sa úprav odpočítanej dane.
Novelou sa dopĺňa ustanovenie § 81 ods. 7, podľa ktorého daňová povinnosť nevznikne ani v prípade zániku platiteľa bez likvidácie, ktorého právny nástupca sa stáva platiteľom podľa § 5 ods. 3 písm. a) novely zákona o DPH.

Na základe novely č. 102/2024 s účinnosťou od 17.05.2024 sa ustanovuje, že ak záznamy, ktoré je tuzemský poskytovateľ platobných služieb povinný viesť podľa § 70a ods. 2 a 3, neboli FRSR sprístupnené v ustanovenej lehote alebo ustanoveným spôsobom alebo sprístupnené záznamy boli neúplné alebo nesprávne, bude tuzemský poskytovateľ platobných služieb povinný tieto záznamy sprístupniť, resp. opätovne sprístupniť FRSR, na základe výzvy daňového úradu v určenej lehote. Ustanovuje sa, že nesplnenie povinnosti sprístupnenia záznamov ani na základe výzvy správcu dane či opätovného sprístupnenia záznamov sa považuje za nesplnenie povinnosti nepeňažnej povahy, čo predstavuje správny delikt

ZÁKON Č. 595/2003 Z. Z. O DANI Z PRÍJMOV v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje daň z príjmov fyzickej osoby alebo právnickej osoby a spôsob jej platenia a vyberania. **Predmetom dane** je v zmysle zákona príjem (výnos) z činnosti daňovníka (FO alebo PO) a z nakladania s majetkom daňovníka okrem osobitne vymedzeného predmetu dane. **Za príjem** sa považuje peňažné plnenie a nepeňažné plnenie dosiahnuté aj zámenou, ocenené cenami bežne používanými v mieste a v čase plnenia alebo spotreby, a to podľa druhu, kvality, prípadne miery opotrebenia predmetného plnenia.

Novela zákona o dani z príjmov zrušila od 01.01.2013 rovnú daň a taktiež bolo zavedené **progresívne zdaňovanie príjmov fyzických osôb** s dvomi sadzbami dane:

- **19 %** zo základu dane do výšky 176,8-násobku sumy platného životného minima vrátane,
- **25 %** zo základu dane presahujúceho 176,8-násobok platného životného minima.

Novela sprísnila podmienky na uplatňovanie **nezdaniteľnej časti základu dane na manželku/manžela.** Túto nezdaniteľnú časť základu dane si bude môcť uplatniť manžel/manželka žijúca s daňovníkom v spoločnej domácnosti, v prípade:

- ak sa stará o dieťa do dovŕšenia 3, resp. 6 rokov života dieťaťa, a to do zániku nároku na rodičovský príspevok na dieťa alebo
- ak poberá príspevok na opatrovanie alebo
- ak je evidovaná ako uchádzač o zamestnanie.

Taktiež sa zavádza obmedzenie možnosti uplatnenia **daňového bonusu** len za podmienky, že daňovník dosahuje zákonom ustanovenú minimálnu výšku príjmov len z tzv. „aktívnych príjmov“, t. j. príjmov zo závislej činnosti podľa § 5 zákona o dani z príjmov a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov. Ak tento daňovník dosiahne v zdaňovacom období len iné zdaniteľné príjmy (tzv. „pasívne príjmy“) uvedené v § 6 ods. 3 a 4 až 8 zákona o dani z príjmov, tomuto daňovníkovi sa daňový bonus neprizná.

Od 01.01.2013 sa zavádza osobitná sadzba dane platná pre zabezpečenie dane určená rozhodnutím správcu dane voči fyzickým alebo právnickým osobám, vo výške 9,5 % (§ 44 ods. 1 zákona) a taktiež sa zavádza osobitná sadzba dane vo výške 19 % platná na zabezpečenie dane z príjmu, ktorý plynie daňovníkovi s obmedzenou daňovou povinnosťou (§ 44 ods. 2 zákona). Zároveň sa vypúšťa možnosť pri vyplácaní príjmu z prenájmu daňovníkovi s obmedzenou daňovou povinnosťou uplatniť pred zabezpečením dane paušálne výdavky tak ako pre všetkých daňovníkov dosahujúcich tieto príjmy.

Novela zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení, publikovaná pod **č. 25/2015 Z. z.,** s účinnosťou od 15.03.2015 v súvislosti s otvorením II. piliera ustanovila, že sporitelia, ktorí v minulosti využili v súvislosti s platením dobrovoľných príspevkov daňové zvýhodnenie a **rozhodli sa vystúpiť z II. piliera**, budú povinní zvýšiť si základ dane o sumu uplatnených zaplatených dobrovoľných príspevkov.

Zákonom č. 318/2013 Z. z. sa s účinnosťou od 01.01.2014 zavádza sa **nový druh nezdaniteľnej časti základu dane na príspevky daňovníka na doplnkové dôchodkové**

sporenie a to vo výške preukázateľne zaplatených príspevkov za zdaňovacie obdobie, a to v úhrne **najviac vo výške 180 eur ročne**. Na uplatnenie daňového zvýhodnenia je potrebné splnenie podmienok, a to zaplatenie príspevkov na základe účastníckej zmluvy uzatvorenej po 31.12.2013, pričom obsahom zmeny musí byť upustenie od dávkového plánu, ktorý tvoril súčasť zmluvy. V prípade ak si daňovník vyberie zo systému svoje príspevky v podobe predčasného výberu po tom, ako si uplatnil daňovú výhodu, do troch zdaňovacích období je povinný sumu, ktorú si uplatnil ako daňovú výhodu, doplatiť zvýšením základu dane (§ 12 ods. 10 až 13).

Novela **č. 463/2013 Z. z.**, zavádza **zrážkovú daň**, ktorá zdaní **35 %** platby subjektov do tzv. off shore krajín (týka sa fyzických osôb, ktoré majú trvalý pobyt alebo právnických osôb, ktoré majú sídlo v štáte, s ktorým SR nemá uzavretú platnú a účinnú medzinárodnú zmluvu obsahujúcu klauzulu o výmene informácií na daňové účely).

Zákon od 01.01.2014 zároveň zavádza možnosť uplatniť si **náklady za používanie vlastného osobného motorového vozidla nezahrnutého do obchodného majetku vo forme paušálnych výdavkov do výšky 50%** z celkového preukázaného nákupu pohonných látok. Novela zmenila aj zásady zdaňovania dlhu voči obchodnému partnerovi (tzv. **zdanenie starých záväzkov**). Daňovník bude od 01.01.2014 povinný zvýšiť základ dane v nadväznosti na počet dní, ktoré uplynuli od lehoty splatnosti neuhradeného záväzku vo výške:

- 20 % menovitej hodnoty záväzku alebo jeho nesplatenej časti, ak uplynulo viac ako 360 dní po dátume splatnosti,
- 50 % menovitej hodnoty záväzku alebo jeho nesplatenej časti, ak uplynulo viac ako 720 dní po dátume splatnosti,
- 100 % menovitej hodnoty záväzku alebo jeho nesplatenej časti, ak uplynulo viac ako 1 080 dní po dátume splatnosti.

Zmeny v zákone o dani z príjmov nastali od 01.12.2014 v súvislosti so zákonom 333/2014 Z. z.. Veľká časť novely sa venuje **oblasti odpisovania** a možnosti uplatňovania daňových výdavkov. Najvýznamnejšou zmenou je **rozšírenie odpisovaných skupín zo štyroch na šesť**. Toto rozdelenie je spojené so zvýhodnením odpisovania majetku technologického charakteru nachádzajúce sa v 3. skupine, ktoré je možné odpisovať 8 rokov a znevýhodnením odpisovania nevýrobných budov zaradených do odpisovej skupiny 6, ktoré sa po novom odpisujú 40 rokov (doposiaľ sa všetky budovy odpisovali 20 rokov). Súčasťou legislatívnych zmien je aj **obmedzenie možnosti využívania zrýchlenej metódy odpisovania** iba pre hmotný majetok zaradený do 2. a 3. odpisovej skupiny. K zmene spôsobu odpisovania dochádza aj v prípade **finančného prenájmu** (lízingu).

Novela zavádza aj finančný strop na nákup automobilov, ustanovuje **tzv. super odpočet na podporu výskumu a vývoja** a zavádza tiež možnosť paušálneho uplatňovania výdavkov vo výške 80 % pri nákupe majetku osobnej spotreby.

Od **01.01.2017** si SZČO môžu uplatniť paušálne výdavky vo výške 60 % z úhrnu príjmov, najviac do výšky 20 000 eur ročne. Súčasne sa znižuje daň z príjmov právnických osôb z 22 % na 21 % a zavádza sa zdaňovanie dividend 7 % zrážkou z celej sumy vyplatených dividend.

Od 01.01.2018 sa novelou zákona č. 344/2017 Z. z. v ustanovení § 4 ods. 8 ZDP doplnilo, že príjmy vymedzené v § 6 ods. 3 a § 8 ZDP, ktoré plynú manželom z ich bezpodielového

spoluvlastníctva, sa zahŕňajú do základu dane v rovnakom pomere u každého z nich, ak sa nedohodnú inak len vtedy, ak § 8 ods. 16 ZDP neustanovuje inak. Podľa § 8 ods. 16 ZDP príjmy vymedzené v § 8 ods. 1 ZDP plynúce manželom z prevodu majetku alebo práva v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, ktoré boli zahrnuté v obchodnom majetku niektorého z manželov, sa zdaňujú u toho z manželov, ktorý mal takýto majetok alebo právo zahrnuté v obchodnom majetku ako posledný. Táto úprava sa týka zdanenia príjmu z prevodu majetku (napr. nehnuteľnosti) alebo práva v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, ktoré jeden z manželov mal zaradený do obchodného majetku a majetok, resp. právo je prevádzané po jeho vyradení z obchodného majetku.

Z novelizovaného znenia § 4 ods. 9 ZDP vyplýva, že u daňovníka s príjmami z podnikania podľa § 6 ZDP sa základ dane zisťuje vždy za kalendárny rok, a to aj vtedy, ak bol na daňovníka vyhlásený konkurz alebo mu bol povolený splátkový kalendár. Naďalej u tohto daňovníka platí, že je povinný zostaviť účtovnú závierku k poslednému dňu kalendárneho roka, pričom povinnosť zostaviť účtovnú závierku podľa § 18 ods. 1 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“) týmto nie je dotknutá.

Od dane z príjmov sa oslobodzuje nepeňažné plnenie poskytnuté zamestnancovi od zamestnávateľa za účelom zabezpečenia dopravy zamestnanca na miesto výkonu práce a späť, podľa § 5 ods. 7 písm. m) a § 52zn ods. 19 ZDP, vo výške rozdielu medzi sumou výdavkov preukázateľne vynaložených zamestnávateľom a sumou hradenou zamestnancami zamestnávateľovi za takto poskytnutú dopravu pripadajúceho na príslušného zamestnanca, ak úhrada od zamestnancov v úhrne dosiahne aspoň:

- 60 % zo sumy výdavkov preukázateľne vynaložených zamestnávateľom na zabezpečenie takejto dopravy,
- 30 % zo sumy výdavkov preukázateľne vynaložených zamestnávateľom na zabezpečenie takejto dopravy, pričom prevažujúca činnosť zamestnávateľa je výroba vykonávaná vo viaczmennej prevádzke a takýto spôsob dopravy na miesto výkonu práce využíva najmenej 30 % z celkového priemerného evidenčného počtu zamestnancov.

Ak úhrada od zamestnancov v úhrne nedosiahne aspoň 60 % alebo 30 %, potom zamestnávateľ do základu dane (čiastkového základu dane) zamestnanca zahrnie plnenie vo výške rozdielu medzi sumou zodpovedajúcou 60 % alebo 30 % zo sumy výdavkov preukázateľne vynaložených zamestnávateľom a úhradou od zamestnancov pripadajúce na zamestnanca.

Ustanovenie Príležitostné príjmy § 8 ods. 1 písm. a) ZDP sa legislatívne spresnilo. Za príjem z príležitostnej činnosti sa nepovažuje príjem dosahovaný z činnosti vykonávanej na základe zmluvného vzťahu, ak vyplácajúci daňovník, ktorý je právnickou osobou alebo fyzickou osobou s príjmami podľa § 6 ZDP, môže znížiť základ dane podľa § 17 až 29 ZDP o odmenu vyplatenú na základe dokladu spĺňajúceho náležitosti účtovného dokladu vymedzené v § 10 ods. 1 písm. a) až d) zákona o účtovníctve.

Príjmy, ktoré sa nezdaňujú a príjmy oslobodené od dane

1. Predmetom dane z príjmov:

a) fyzických osôb nie je podiel na zisku (dividenda) vyplácaný zo zisku obchodnej spoločnosti alebo družstva, určeného na rozdelenie osobám, ktoré sa podieľajú na ich základnom imaní alebo členom štatutárneho a dozorného orgánu tejto obchodnej spoločnosti alebo družstva,

aj keď sú zamestnancami tejto obchodnej spoločnosti alebo družstva, vyrovnací podiel, podiel na likvidačnom zostatku obchodnej spoločnosti alebo družstva a podiel na výsledku podnikania vyplácaný tichému spoločníkovi okrem podielu na výsledku podnikania vyplácaného tichému spoločníkovi verejnej obchodnej spoločnosti, podielu na zisku spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti (v.o.s.) a komplementára komanditnej spoločnosti (k.s.) a okrem podielu spoločníka v.o.s. a komplementára k.s. na likvidačnom zostatku pri likvidácii spoločnosti a vyrovnacieho podielu pri zániku účasti spoločníka vo v.o.s. alebo pri zániku účasti komplementára v k.s. ; za obchodnú spoločnosť alebo družstvo sa považuje aj obdobná obchodná spoločnosť alebo družstvo so sídlom v zahraničí, (§ 3 ods. 2 písm. c/),

b) právnických osôb nie je podiel na zisku, vyrovnací podiel, podiel na likvidačnom zostatku alebo podiel na výsledku podnikania, ak nie sú predmetom dane podľa § 3 ods. 2 písm. c) a sú vyplácané právnickej osobe, (§ 12 ods. 7 písm. c/).

2. Od dane oslobodené sú najmä:

a) príjmy z prenájmu nehnuteľností a príjmy z príležitostných činností vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu hnuteľných vecí, ak úhrn týchto príjmov nepresiahne v zdaňovacom období 500 eur, pričom ak takto vymedzené príjmy presiahnu 500 eur, do základu dane sa zahrnú len príjmy nad takto ustanovenú sumu; výdavky k príjmom zahrnovaným do základu dane sa zistia rovnakým pomerom, ako je pomer príjmov zahrnovaných do základu dane k celkovým príjmom (§ 9 ods. 1 písm. g/),

b) príjmy z prevodu opcií, z prevodu cenných papierov, z prevodu účasti (podielu) na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva, ak úhrn týchto príjmov znížený o výdavok podľa § 8 ods. 5 a 7 nepresiahne v zdaňovacom období 500,- eur; ak takto vymedzený rozdiel medzi úhrnom príjmov a úhrnom výdavkov presiahne 500,- eur, do základu dane sa zahrnie len rozdiel nad takto ustanovenú sumu; ak daňovník súčasne dosiahol aj príjmy podľa § 6 ods. 3 a § 8 ods. 1 písm. a), uplatní sa oslobodenie od dane podľa písmena g) a podľa tohto písmena, najviac v úhrnnej výške 500,- eur (§ 9 ods. 1 písm. i/),

c) plnenia poskytované fyzickým osobám v rámci aktívnej politiky trhu práce okrem platieb prijatých v súvislosti s výkonom činností, z ktorých plynú príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu (§ 9 ods. 2 písm. d/),

d) príjem z predaja podielového listu do výšky aktuálnej ceny podielového listu platnej v deň jeho predaja, okrem predaja podielového listu osobe so sídlom alebo s bydliskom v zahraničí (§ 9 ods. 2 písm. p/)

e) zamestnanecká prémia podľa § 32a (§ 9 ods. 2 písm. t/),

f) členské príspevky podľa stanov, štatútu, zriaďovacích listín alebo zakladateľských listín prijaté záujmovými združeniami právnických osôb, profesijnými komorami, občianskymi združeniami vrátane odborových organizácií, politickými stranami a politickými hnutiami (§ 13 ods. 2 písm. b/),

g) úhrady za výkon správy bytov vo vlastníctve bytových družstiev spravovaných bytovými družstvami a za výkon správy bytov spoločenstvami vlastníkov bytov (§ 13 ods. 2 písm. d/),

h) úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek, výnosy z majetku v podielovom fonde, príjmy z podielových listov dosiahnutých z ich vyplatenia (vrátenia), dlhopisov, vkladových certifikátov, pokladničných poukážok vkladových listov a iných cenných papierov a vkladov plynúce zo zdroja na území SR právnickej osobe, ktorá je daňovníkom členského štátu EÚ a ktorá je aj konečným príjemcom týchto príjmov od

právnickej osoby, ktorá má na území SR sídlo alebo miesto skutočného vedenia, ak ide o prepojené či združené osoby s 25 % podielom na základnom imaní (§ 13 ods. 2 písm. f/),

i) odplaty za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie predmetu priemyselného vlastníctva, počítačových programov (softvér), návrhov alebo modelov, plánov, výrobno-technických a iných hospodársky využiteľných poznatkov (know-how), odplaty za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie autorského práva alebo práva príbuzného autorskému právu a náhrady za použitie alebo za poskytnutie práva na použitie priemyselného, obchodného alebo vedeckého zariadenia plynúce zo zdroja na území SR právnickej osobe, ktorá je daňovníkom členského štátu EÚ a ktorá je aj konečným príjemcom týchto príjmov od právnickej osoby, ktorá má na území SR sídlo alebo miesto skutočného vedenia, za podmienok uvedených v zákone (§ 13 ods. 2 písm. h/).

Novelou zákona č. 344/2017 Z. z. sa od 01.012018 upravil § 9 ods. 1 písm. e) ZDP nadväzne na doplnenie zákona č. 7/2005 Z. z., ktorý u fyzických osôb umožňuje pre oddlženie využiť buď splátkový kalendár alebo konkurz. Z tohto dôvodu sa z § 9 ods. 1 písm. e) ZDP vypustila reštrukturalizácia, nakoľko túto formu môže využiť už iba právnická osoba a doplnil sa odpis záväzku na základe splátkového kalendára. Príjem z predaja majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze alebo pri splátkovom kalendári, ktoré sú vykonané podľa zákona č. 7/2005 Z. z., vrátane odpisu záväzkov voči veriteľom, ktorí v konkurze neuplatnili svoje pohľadávky voči daňovníkovi, je oslobodený od dane. Od dane bude oslobodený aj odpis záväzkov v prípade, ak dôjde k zrušeniu konkurzu, avšak len v prípade, ak k zrušeniu konkurzu dôjde podľa § 167v ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. Podľa § 52zn ods. 2 ZDP sa ustanovenie § 9 ods. 1 písm. e) ZDP v znení účinnom od 01.01.2018 prvýkrát použije pri podaní daňového priznania po 31.12.2017.

V § 9 ods. 2 písm. y) ZDP sa od dane z príjmov fyzickej osoby oslobodzuje nepeňažné plnenie poskytnuté držiteľom vo forme hodnoty stravy poskytnutej poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti na odbornom podujatí, ktoré definuje osobitný predpis, určenom výhradne na vzdelávací účel. Oslobodenie nepeňažného plnenia poskytnutého vo forme hodnoty stravy na odbornom podujatí určenom výhradne na vzdelávací účel bolo limitované výškou, ktorá je ustanovená pre zamestnancov podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“). Od 01.01.2018 je toto nepeňažné plnenie oslobodené od dane v plnej výške.

Zavádza sa nová nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú preukázateľne zaplatené úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami, § 11 ods. 14, § 32 ods. 6 písm. d), vynaložené v príslušnom zdaňovacom období v prírodných liečebných kúpeľoch a kúpeľných liečebniach prevádzkovaných na základe povolenia podľa osobitného predpisu (§ 33 zákona č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Daňovník si môže túto nezdaniteľnú časť základu dane za rok uplatniť v úhrne najviac do výšky 50 eur, pričom za nezdaniteľnú časť základu dane daňovníka sa považujú aj tieto zaplatené úhrady za manželku (manžela) daňovníka a dieťa daňovníka, ktoré sa na účely tohto zákona považujú u tohto daňovníka za vyživované podľa § 33 ZDP, a to v úhrne najviac do výšky 50 eur za rok, za každého z nich. Nezdaniteľnú časť základu dane si môže uplatniť len jeden z týchto daňovníkov. Ak nárok na uplatnenie tejto nezdaniteľnej časti základu dane na dieťa daňovníka spĺňa viac daňovníkov a ak sa nedohodnú inak, nezdaniteľná časť základu dane, ktorou sú úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou a s ňou spojenými službami, sa

uplatňuje v poradí matka, otec, iná oprávnená osoba. Spôsob preukazovania nároku na túto nezdaniteľnú časť základu dane pre daňovníka, ktorý si nezdaniteľnú časť základu dane uplatní pri podaní daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby alebo pri ročnom zúčtovaní preddavkov na daň, sa dopĺňa do § 32 ods. 6 písm. d) a § 37 ods. 1 písm. d) ZDP.

Podľa § 13a ZDP sa oslobodzuje časť príjmov (výnosov) právnickej osoby z odplát za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie vynálezu chráneného patentom alebo technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom, ktoré sú výsledkom výskumu a vývoja vykonávaného daňovníkom, a to aj vynálezu, ktorý je predmetom patentovej prihlášky, a technického riešenia, ktoré je predmetom prihlášky úžitkového vzoru, a to výške 50 % z týchto odplát (príjmov), alebo počítačového programu (softvér), ktorý je výsledkom vývoja vykonávaného daňovníkom a podlieha autorskému právu podľa osobitného predpisu, a to výške 50 % z týchto odplát (príjmov).

Podľa § 13b ZDP sa oslobodzuje časť príjmov (výnosov) právnickej osoby z predaja výrobkov, pri ktorých výrobe sa úplne alebo čiastočne využil vynález chránený patentom alebo technické riešenie chránené úžitkovým vzorom, ktoré sú výsledkom výskumu a vývoja vykonávaného daňovníkom, pričom tieto výrobky sú obstarané od osôb, ktorým daňovník ako vlastník umožnil pri ich výrobe využívať vynález chránený patentom alebo technické riešenie chránené úžitkovým vzorom alebo vytvorené vlastnou činnosťou daňovníka. Oslobodenie podľa § 13b sa uplatní vo výške 50 % z tej časti príjmov (výnosov) z predaja výrobkov, ktorá pripadá na predajnú cenu výrobku po znížení o skutočné priame náklady a skutočné nepriame náklady spojené s funkciami výroby, správy a odbytu vrátane k nim prislúchajúcich režijných nákladov a ziskových marží, ktoré by dodávateľ uplatnil vo vzťahu k nezávislým osobám z hľadiska vykonávaných funkcií a trhových podmienok.

Ustanovuje sa nové oslobodenie príjmov (výnosov) právnickej osoby z predaja akcií a obchodných podielov na vymedzenom okruhu právnických osôb, a to akcií akciovej spoločnosti, obchodného podielu u spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, obchodného podielu u komanditistu komanditnej spoločnosti, alebo obdobnej spoločnosti v zahraničí. Oslobodenie uplatnia právnické osoby – daňovníci s neobmedzenou daňovou povinnosťou, ako aj daňovníci s obmedzenou daňovou povinnosťou so stálou prevádzkarňou na území Slovenskej republiky okrem daňovníka, ktorý vykonáva obchodovanie s cennými papiermi podľa osobitného predpisu. Pre uplatnenie oslobodenia musí daňovník súčasne splniť všetky podmienky podľa § 13c ods. 2 ZDP. Oslobodenie sa uplatní, ak príjem z predaja akcií a predaja obchodného podielu plynie najskôr po uplynutí 24 bezprostredne po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov odo dňa nadobudnutia priameho podielu najmenej 10 % na základnom imaní vymedzeného okruhu právnických osôb a daňovník na území Slovenskej republiky vykonáva podstatné funkcie, riadi a znáša riziká spojené s vlastníctvom akcií a obchodného podielu, pričom disponuje personálnym a materiálnym vybavením potrebným na výkon týchto funkcií a pri zisťovaní základu dane postupuje podľa § 17 ods. 1 písm. b) alebo písm. c) ZDP.

Zriaďovacie výdavky

Daňovník (fyzická osoba) s príjmami z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu môže zahrnúť do základu dane, počnúc zdaňovacím obdobím, v ktorom začal túto činnosť vykonávať, výdavky vynaložené na zásoby a iné nevyhnutne vynaložené výdavky spojené so začatím činnosti vynaložené v kalendárnom roku, ktorý predchádzal roku, v ktorom začal túto činnosť vykonávať (§ 4 ods. 4).

Evidencia daňovníka a daňová evidencia

Ak daňovník (fyzická osoba) uplatňuje pri príjmoch z prenájmu nehnuteľností preukázateľne vynaložené daňové výdavky, vedie počas celého zdaňovacieho obdobia evidenciu o

a) príjmoch v časovom slede v členení potrebnom na zistenie základu dane (čiastkového základu dane) vrátane prijatých dokladov, ktoré spĺňajú náležitosti účtovných dokladov,
b) daňových výdavkoch v časovom slede v členení potrebnom na zistenie základu dane (čiastkového základu dane) vrátane vydaných dokladov, ktoré spĺňajú náležitosti účtovných dokladov,
c) hmotnom majetku a nehmotnom majetku zaradenom do obchodného majetku,
d) zásobách a pohľadávkach,
e) záväzkoch. (§ 6 ods. 11)

Zrýchlené odpisovanie hmotného majetku

Pri zrýchlenom odpisovaní hmotného majetku sa odpisovým skupinám priraďujú koeficienty pre zrýchlené odpisovanie. Zrýchlené odpisovanie sa od 0**1.01.2015** týka iba hmotného majetku zaradeného do **odpisovej skupiny 2 a 3** (§ 28).

Od 01.01.2018 sa za **iný majetok** bude považovať úhrn technického zhodnotenia a opráv vykonaných na budove, v ktorej sa poskytuje kúpeľná starostlivosť a s ňou spojené služby na základe povolenia podľa osobitných predpisov, ktorý je najmenej 10 % vstupnej ceny tejto budovy. Rovnako bude postupovať nájomca, ak ide o budovu prenajatú na tento účel na základe nájomnej zmluvy. Pre tento nový druh iného majetku podľa § 22 ods. 6 písm. f) ZDP sa ustanovuje doba odpisovania 6 rokov.

Odpočet daňovej straty

Od základu dane daňovníka, ktorý je právnickou osobou, alebo od základu dane (čiastkového základu dane) z príjmov z podnikania a z príjmov z inej samostatnej zárobkovej činnosti daňovníka, ktorý je fyzickou osobou, možno odpočítať daňovú stratu **rovnomerne počas štyroch** bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, a to počnúc zdaňovacím obdobím bezprostredne nasledujúcim po zdaňovacom období, za ktoré bola táto daňová strata vykázaná. Ku dňu vstupu daňovníka do likvidácie, vyhlásenia konkurzu alebo povolenia vyrovnania nárok na odpočet daňovej straty odo dňa vstupu do likvidácie alebo dňa vyhlásenia konkurzu alebo povolenia vyrovnania zaniká. Ak je zdaňovacie obdobie kratšie ako rok, daňovník môže uplatniť celý ročný odpočet daňovej straty (§ 30 ods. 1). **(účinnosť od. 01.01.2014)**

Daňový bonus

Daňový bonus sa podľa ustanovenia § 33 uplatňuje na každé vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom, ktoré sa považuje za nezaopatrené dieťa podľa zákona NR SR č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa; pričom prechodný pobyt dieťaťa mimo domácnosti nemá vplyv na uplatnenie tohto daňového bonusu.

Nárok na daňový bonus má každý daňovník, ktorý spĺňa nasledovné podmienky:

- dosiahne tzv. aktívne príjmy za zdaňovacie obdobie r. 2017 aspoň vo výške 2.610,- Eur a to:
  - z príjmov zo závislej činnosti (zo zamestnania), alebo z
  - príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti; okrem dosiahnutia minimálnej výšky týchto príjmov (2.610,- Eur) musí byť vykázaný i základ dane z týchto príjmov.
- vyživuje vo svojej domácnosti dieťa – vlastné, osvojené, dieťa manžela/ky, v náhradnej starostlivosti, ktoré sa (podľa zákona o prídavku na dieťa) považuje za nezaopatrené podľa zákona o prídavku na dieťa,
- preukáže nárok príslušnými dokladmi (kópia rodného listu dieťaťa a potvrdenie o návšteve školy, ak sa pripravuje na povolanie štúdiom a pod.)

Nárok na daňový bonus si môže uplatniť i daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou (rezident SR) pri splnení zákonom stanovených podmienok, ktorý mal zdaniteľné príjmy z podnikania, alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti a to bez ohľadu na to, či zdaniteľné príjmy dosiahol zo zdrojov na území SR, alebo aj zo zdrojov mimo územia SR.

Preddavky na daň

Preddavky na daň neplatí:

a/ <u>fyzická osoba</u>
- daňovník, ktorého posledná známa daňová povinnosť nepresiahla **2.500,- Eur,**
- daňovník, ak skončil podnikanie, inú samostatnú zárobkovú činnosť, prenájom (§ 17 ods. 9) a výkon závislej činnosti a poberanie príjmov (§ 5), z ktorých sa platia preddavky na daň, a to od platby preddavku, ktorá je splatná po dni, v ktorom došlo k zmene rozhodujúcich skutočností,
- daňovník, ktorý poberal v predchádzajúcom zdaňovacom období len príjmy z kapitálového majetku (§ 7) alebo ostatné príjmy (§ 8), alebo z ktorých sa daň vyberá zrážkou (§ 43) alebo príjmy zo závislej činnosti, ktoré sú zdaňované podľa § 35, pričom môže ísť aj o kombináciu takýchto príjmov,
- daňovník, ktorého základ dane tvorí súčet čiastkových základov dane z príjmov podľa § 5 a 6, neplatí preddavky na daň, ak čiastkový základ dane z príjmov podľa § 5 tvorí viac ako 50 % zo súčtu čiastkových základov dane podľa § 5 a 6 (§ 34 ods. 1, 8, 9, 10);

b/ <u>právnická osoba</u> (pokiaľ správca dane neurčí platenie preddavkov rozhodnutím podľa § 42 ods. 11):
- daňovník, ktorého daň za predchádzajúce zdaňovacie obdobie nepresiahla 2 500 eur (§ 42 ods. 3 písm. a/),
- daňovník v likvidácii alebo v konkurze v zdaňovacom období podľa § 41 ods. 4 a 6 (§ 42 ods. 3 písm. b/),
- daňovník, ktorý vznikol počas kalendárneho roka, a nevznikol zlúčením, splynutím alebo rozdelením (nový daňovník), neplatí preddavky na daň za zdaňovacie obdobie, v ktorom vznikol (§ 42 ods. 4),

  - ak sa daň za predchádzajúce zdaňovacie obdobie týkala len časti zdaňovacieho obdobia, daňovník v nasledujúcom zdaňovacom období platí preddavky na daň na toto zdaňovacie obdobie podľa odsekov 1 a 2 (§ 42 ods. 5),

- daňovník, ktorý podáva daňové priznanie prvýkrát, v zdaňovacom období, v ktorom má byť podané daňové priznanie, do lehoty na jeho podanie. Tento daňovník sumu preddavkov splatných do lehoty na podanie priznania vyrovná v lehote na podanie daňového priznania vo výške vypočítanej z dane uvedenej v daňovom priznaní (§ 42 ods. 8),
- daňovník, ktorého zaplatené preddavky na daň od začiatku zdaňovacieho obdobia do lehoty na podanie daňového priznania (od 1.1. do 31.3.) sú vyššie, ako vyplývajú z výpočtu podľa daňového priznania, v ktorom je uvedená daň za predchádzajúce zdaňovacie obdobie. Daňovník je povinný zaplatiť rozdiel vzniknutý na zaplatených preddavkoch na daň od začiatku zdaňovacieho obdobia do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po lehote na podanie daňového priznania. Zaplatené preddavky sa použijú buď na budúce preddavky alebo sa na základe žiadosti daňovníka vrátia (§ 42 ods. 9).

Poznámka: Správca dane vráti do 30 dní odo dňa podania žiadosti daňovníka zaplatené preddavky na daň, ak daňovníkovi nevznikla povinnosť platiť preddavky na daň podľa tohto zákona, alebo rozdiel zaplatených preddavkov na daň, ak daňovník zaplatil preddavky na daň v sume vyššej, akú bol povinný zaplatiť podľa tohto zákona. Na postup správcu dane sa pri vrátení takto zaplatených preddavkov alebo rozdielu zaplatených preddavkov na daň použijú ustanovenia osobitného predpisu, ktorým je § 79 zákona č. 563/2009 Z. z. v znení zákona č. 331/2011 Z. z. (§ 34 ods. 11).

Zamedzenie dvojitého zdanenia

1. Ak plynú daňovníkovi s neobmedzenou daňovou povinnosťou príjmy zo štátu, s ktorým Slovenská republika má uzavretú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia, postupuje sa pri zamedzení dvojitého zdanenia podľa tejto zmluvy s výnimkou prípadu, ak daňovníkovi s neobmedzenou daňovou povinnosťou plynú príjmy zo zdrojov v zahraničí zo štátu, s ktorým má Slovenská republika uzatvorenú zmluvu, tieto príjmy boli v zahraničí preukázateľne zdanené, a ak tento postup je pre daňovníka výhodnejší. Ak sa podľa zmluvy uplatňuje metóda zápočtu dane, daň zaplatená v druhom zmluvnom štáte sa započíta na úhradu dane podľa tohto zákona najviac sumou, ktorá môže byť v druhom zmluvnom štáte vyberaná v súlade s touto zmluvou, pričom zápočet dane sa vykoná najviac v sume dane pripadajúcej na príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí. Ak sa podľa zmluvy uplatňuje metóda vyňatia príjmov, základom dane z príjmov podliehajúcich zdaneniu v zahraničí na účely vyňatia príjmov je základ dane vyčíslený podľa § 5 ods. 8 zákona o dani z príjmov alebo rozdiel medzi zdaniteľnými príjmami zo zdrojov v zahraničí a daňovými výdavkami vyčíslený podľa § 17 ods. 14 zákona o dani z príjmov. Metóda vyňatia príjmov sa uplatní, ak daňovníkovi s neobmedzenou daňovou povinnosťou plynú príjmy zo závislej činnosti:

a/ za prácu vykonávanú pre Európsku úniu a jej orgány, ktoré boli preukázateľne zdanené v prospech všeobecného rozpočtu EÚ, alebo

b/ zo zdrojov v zahraničí, zo štátu, s ktorým SR nemá uzavretú zmluvu a tieto príjmy boli v zahraničí preukázateľne zdanené,

c/ zo zdrojov v zahraničí zo štátu, s ktorým SR má uzavretú zmluvu a tieto príjmy boli v zahraničí preukázateľné zdanené, ak je tento postup pre daňovníka výhodnejší (§ 45 ods. 1, 3).

2. Ak daňovníkovi, ktorý je fyzickou osobou s neobmedzenou daňovou povinnosťou, fyzická osoba alebo právnická osoba vrátane stálej prevádzkarne, vyplatila, poukázala

alebo pripísala úrokový príjem v štátoch a závislých územiach podľa prílohy č. 3 zákona o dani z príjmov a preukázateľne zrazila daň z tohto úrokového príjmu v súlade s právne záväzným aktom EÚ upravujúcim zdaňovanie príjmov fyzických osôb z úspor v podobe výplat úrokov, započíta sa táto daň na úhradu dane do výšky, v ktorej môže byť zrazená podľa tohto zákona. Ak takto zrazená daň fyzickou osobou alebo právnickou osobou vrátane stálej prevádzkarne z úrokového príjmu je vyššia ako celková daňová povinnosť daňovníka, rozdiel sa považuje za daňový preplatok. Ak bola daňovníkovi súčasne zrazená z úrokového príjmu plynúceho zo zdrojov v zahraničí aj daň podľa zmluvy alebo daňovej legislatívy štátu, v ktorom je zdroj tohto príjmu, postupuje v tomto prípade pri zamedzení dvojitého zdanenia podľa § 45 ods. 1 až 3 zákona o dani z príjmov (§ 45 ods. 4).

Predĺženie lehoty na podanie daňového priznania

Na základe oznámenia daňovníka, ktorý je povinný podať daňové priznanie po uplynutí zdaňovacieho obdobia správcovi dane, sa predlžuje táto lehota najviac o tri celé kalendárne mesiace. Daňovník v oznámení uvedie novú lehotu, ktorou je koniec kalendárneho mesiaca, v ktorej podá daňové priznanie, a v tejto novej lehote je aj daň splatná. Ak súčasťou príjmov daňovníka sú zdaniteľné príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí, na základe oznámenia sa predlžuje lehota na podanie dane z príjmov najviac o šesť celých kalendárnych mesiacov (§ 49 ods. 3).

Úľava na dani pre príjemcov investičnej pomoci

1. Daňovník, ktorému bolo vydané rozhodnutie o schválení investičnej pomoci obsahujúce úľavu na dani podľa zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov alebo podľa schémy de minimis, môže si uplatniť nárok na úľavu na dani do výšky podľa bodu 2, ak súčasne spĺňa podmienky stanovené zákonom o investičnej pomoci a osobitné podmienky podľa bodu 3 alebo podmienky podľa schémy štátnej pomoci de minimis.

2. Daňovník si môže uplatniť nárok na úľavu na dani do výšky dane pripadajúcej na pomernú časť základu dane. Pomerná časť základu dane sa vypočíta tak, že základ dane sa vynásobí koeficientom, ktorý sa vypočíta ako podiel:

I. oprávnených nákladov (§ 8 zákona č. 561/2007 Z. z.), na ktoré bola poskytnutá investičná pomoc podľa zákona o investičnej pomoci, najviac však do úhrnnej výšky obstarávacej ceny dlhodobého hmotného a dlhodobého nehmotného majetku tejto investície obstaraného po vydaní písomného potvrdenia žiadateľovi, že investičný zámer spĺňa podmienky na poskytnutie investičnej pomoci (§ 10 ods. 4 zákona č. 561/2007 Z. z.) do konca príslušného zdaňovacieho obdobia, za ktoré sa uplatňuje nárok na úľavu na dani, a

II. súčtu hodnoty vlastného imania daňovníka vykázaného v účtovnej závierke za zdaňovacie obdobie, v ktorom bolo vydané písomné potvrdenie podľa zákona o investičnej pomoci (§ 10 ods. 4 zákona č. 561/2007 Z. z.) a oprávnených nákladov uvedených v bode I.

3. Osobitnými podmienkami podľa bodu 1 sú:
a) daňovník počas zdaňovacích období, za ktoré si uplatňuje úľavu na dani, využije všetky ustanovenia tohto zákona znižujúce základ dane, na ktoré mu vzniká nárok, a to najmä uplatnením

1. odpisov podľa § 22 až 29 zákona o dani z príjmov; v období uplatňovania úľavy na dani nie je možné prerušiť odpisovanie hmotného majetku podľa § 22 ods. 9 ,

2. opravných položiek a rezerv podľa § 20 zákona o dani z príjmov,

b) daňovník je povinný počas zdaňovacích období, za ktoré si uplatňuje úľavu na dani, odpočítať od základu dane daňovú stratu alebo časť daňovej straty, o ktorú v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach nezniţoval základ dane, a to vo výške základu dane; ak je základ dane vyšší ako výška daňovej straty, o ktorú sa v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach nezniţoval základ dane, zníži sa základ dane o výšku tejto straty,

c) daňovník nemôže uplatniť úľavu na dani podľa bodu 4 pri zrušení bez likvidácie, pri vstupe do likvidácie, pri vyhlásení konkurzu alebo pri zrušení alebo pozastavení podnikateľskej činnosti,

d) daňovník je povinný pri vyčíslení základu dane vo vzájomnom obchodnom vzťahu so závislou osobou postupovať podľa § 18 zákona o dani z príjmov a dodržiavať princíp nezávislého vzťahu.

4. Nárok na úľavu na dani podľa odseku 1 si daňovník môže uplatniť najviac **na desať** bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, pričom prvým zdaňovacím obdobím, za ktoré si možno úľavu na dani uplatniť, je zdaňovacie obdobie, v ktorom bolo daňovníkovi vydané rozhodnutie o schválení investičnej pomoci a daňovník splnil podmienky stanovené zákonom o investičnej pomoci a osobitné podmienky podľa odseku 3, najneskôr však zdaňovacie obdobie, v ktorom uplynuli tri roky od vydania rozhodnutia vydaného podľa zákona o investičnej pomoci.

5. Nárok na úľavu na dani si daňovník môže uplatniť najviac do výšky, ktorá v priebehu zdaňovacích období, za ktoré sa uplatňuje úľava na dani, v úhrne nepresiahne hodnotu uvedenú pre tento druh investičnej pomoci v rozhodnutí o schválení investičnej pomoci vydanom podľa zákona o investičnej pomoci (§ 30a).

6. Vybraný postup výpočtu pomernej časti základu dane podľa bodu 2 je daňovník povinný uplatňovať aj v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach.

Úľava na dani pre prijímateľa stimulov

1. Daňovník, ktorému bolo vydané rozhodnutie o schválení poskytnutia stimulov podľa zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov si môže uplatniť nárok na úľavu na dani podľa bodu 2 jednotlivo za každé zdaňovacie obdobie počas celého obdobia, na ktoré bolo toto rozhodnutie vydané, najviac však do výšky nákladov vykázaných v účtovnej závierke daňovníka hradených z jeho vlastných prostriedkov na účel podľa zákona č. 185/2009 Z. z., ak daňovník súčasne spĺňa podmienky podľa zákona č. 185/2009 Z. z. a osobitné podmienky podľa bodu 3.

2. Daňovník si môže uplatniť nárok na úľavu na dani do výšky dane pripadajúcej na pomernú časť základu dane. Pomerná časť základu dane sa vypočíta tak, že základ dane sa vynásobí koeficientom, ktorý sa vypočíta ako podiel

a) nákladov vykázaných v účtovnej závierke daňovníka hradených z jeho vlastných prostriedkov na účel podľa zákona č. 185/2009 Z. z. za príslušné zdaňovacie obdobie, v ktorom si uplatňuje nárok na úľavu na dani a

b) súčtu nákladov podľa písmena a) a dotácie poskytnutej na základe rozhodnutia o schválení poskytnutia stimulov podľa zákona č. 185/2009 Z. z. vo výške podľa bodu 3 písm. e) za príslušné zdaňovacie obdobie, v ktorom si uplatňuje nárok na úľavu na dani.

3. Osobitnými podmienkami podľa odseku 1 sú:

a) daňovník počas zdaňovacích období, za ktoré si uplatňuje úľavu na dani využije všetky ustanovenia tohto zákona znižujúce základ dane, na ktoré mu vzniká nárok, a to najmä uplatnením
   1. odpisov podľa § 22 až 29 zákona o dani z príjmov; v období uplatňovania úľavy na dani nie je možné prerušiť odpisovanie hmotného majetku podľa § 22 ods. 9,
   2. opravných položiek a rezerv podľa § 20 zákona o dani z príjmov,
b) daňovník je povinný počas zdaňovacích období, za ktoré si uplatňuje úľavu na dani, odpočítať od základu dane daňovú stratu alebo časť daňovej straty, o ktorú v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach neznižoval základ dane, a to vo výške základu dane; ak je základ dane vyšší ako výška daňovej straty, o ktorú sa v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach neznižoval základ dane, zníži sa základ dane o výšku tejto straty,
c) daňovník nemôže uplatniť úľavu na dani podľa bodu 4 pri zrušení bez likvidácie, pri vstupe do likvidácie, pri vyhlásení konkurzu alebo pri zrušení alebo pozastavení podnikateľskej činnosti,
d) daňovník je povinný pri vyčíslení základu dane vo vzájomnom obchodnom vzťahu so závislou osobou postupovať podľa § 18 a dodržiavať princíp nezávislého vzťahu,
e) dotácia poskytnutá na základe rozhodnutia o schválení poskytnutia stimulov podľa zákona č. 185/2009 Z. z. sa zahrnie do koeficientu na účely výpočtu pomernej časti základu dane podľa odseku 2
   1. rovnomerne počas doby čerpania daňovej úľavy, ak sa poskytuje na obstaranie odpisovaného hmotného majetku a nehmotného majetku a
   2. vo vecnej a časovej súvislosti so zaúčtovaním nákladov podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ak sa poskytuje na prevádzkové náklady.

4. Nárok na úľavu na dani podľa bodu 1 si daňovník môže uplatniť najviac na **tri** bezprostredne po sebe nasledujúce zdaňovacie obdobia, pričom prvým zdaňovacím obdobím, za ktoré si možno úľavu na dani uplatniť je zdaňovacie obdobie, v ktorom bolo daňovníkovi vydané rozhodnutie o schválení poskytnutia stimulov a daňovník splnil podmienky ustanovené zákonom č. 185/2009 Z. z. a osobitné podmienky podľa bodu 3, najneskôr však zdaňovacie obdobie, v ktorom uplynuli tri roky od vydania rozhodnutia o schválení poskytnutia stimulov podľa § 7 ods. 7, 8 a 10 zákona č. 185/2009 Z. z.

5. Nárok na úľavu na dani si daňovník môže uplatniť najviac do výšky, ktorá v priebehu zdaňovacích období, za ktoré sa uplatňuje úľava na dani, v úhrne nepresiahne hodnotu uvedenú v rozhodnutí o schválení poskytnutia stimulov podľa § 7 ods. 7, 8 a 10 zákona č. 185/2009 Z.z.

6. Výška úľavy na dani sa nemení, ak je daňovníkovi dodatočne vyrubená alebo ak je daňovníkom v dodatočnom daňovom priznaní uvedená vyššia daňová povinnosť, ako bola uvedená v daňovom priznaní.

7. Výška nevyčerpanej hodnoty stimulov formou úľavy na dani sa nemení, ak bola daňovníkovi vyrubená alebo ak je daňovníkom v dodatočnom daňovom priznaní uvedená nižšia daňová povinnosť, ako bola uvedená v daňovom priznaní.

8. Ak daňovník nedodrží niektorú zo všeobecných podmienok ustanovených zákonom č. 185/2009 Z. z. alebo niektorú z osobitných podmienok uvedených v bode 3 okrem podmienky uvedenej v bode 3 písm. a) a b), nárok na úľavu na dani podľa bodu 1 zaniká a daňovník je povinný podať dodatočné daňové priznanie za všetky zdaňovacie obdobia, v ktorých úľavu na dani uplatnil. Daň, na ktorú bola uplatnená úľava na dani a ktorá bola priznaná v dodatočnom daňovom priznaní, je splatná do konca tretieho kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bolo podané dodatočné daňové priznanie.

9. Ak daňovník nedodrží podmienku uvedenú v bode 3 písm. a) alebo b), stráca nárok na úľavu na dani v príslušnom zdaňovacom období a je povinný podať dodatočné daňové priznanie za každé zdaňovacie obdobie, v ktorom podmienku nedodržal. Daň priznaná v dodatočnom daňovom priznaní je splatná v lehote podľa bodu 8 (§ 30b).

Odpočet výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj
(§ 30c ods. 1 ZDP) Od 01.01.2018 dochádza k zvýšeniu odpočtu výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj z 25 % na 100 % výdavkov (nákladov).
(§ 30c ods. 5 písm. b) ZDP) Dochádza aj k zmene v uplatňovaní odpočtu v súvislosti so softvérom. Odpočet možno uplatniť aj na výdavky (náklady) na licencie na počítačový program (softvér) priamo využívaný pri realizácii projektu výskumu a vývoja, hoci bol obstaraný od iných osôb.

MINIMÁLNA VÝŠKA DANE

Daň na úhradu vypočítaná v daňovom priznaní sa neplatí, ak nepresiahne 5,- Eur. Daň vyberaná zrážkou podľa § 43 ods. 17 sa neplatí, ak nepeňažné plnenie podľa § 43 ods. 17 v úhrnnej sume za príslušný kalendárny štvrťrok nepresiahne 10,- Eur (§ 46).

Minimálna výška dane fyzickej osoby

Daň fyzickej osoby sa nevyrubí a neplatí, ak za zdaňovacie obdobie 2017 nepresiahne 17,- eur alebo celkové zdaniteľné príjmy tohto daňovníka za rok 2017 sumu 1.901,67 eura. To neplatí, ak daňovník uplatňuje daňový bonus podľa § 33 alebo ak sa daň vyberá podľa § 43, alebo ak sa zrážajú preddavky na daň podľa § 35, alebo preddavky na zabezpečenie dane podľa § 44. Daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou uvedený v § 11 ods. 6, postup podľa prvej a druhej vety použije, ak úhrn jeho zdaniteľných príjmov zo zdrojov na území Slovenskej republiky (§ 16) v príslušnom zdaňovacom období tvorí najmenej 90 % zo všetkých príjmov tohto daňovníka, ktoré mu plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí.

Dňa **01.05.2018** nadobudla účinnosť novela zákona č. **63/2018 Z. z.** ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Táto novela doplnila ustanovenie § 5 ods. 7 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, v zmysle ktorého došlo k rozšíreniu vymedzenia príjmov oslobodených od dane. Uvedená novela zákona je zameraná na oslobodenie finančných odmien zamestnancov od zdanenia. Z uvedeného vyplýva, že za príjem oslobodený od dane sa považuje aj:

- **suma peňažného plnenia** podľa osobitných predpisov (Zákonníka práce, zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znp., zákona 55/2017 Z. z. o štátnej službe v znp.) **vyplatená v termíne** podľa osobitných predpisov **najviac 500,- eur v úhrne od všetkých zamestnávateľov, ak suma**

vyplateného peňažného plnenia, na ktoré sa vzťahuje toto oslobodenie, je najmenej vo výške priemerného mesačného zárobku (funkčného platu) zamestnanca a pracovnoprávny (štátnozamestnanecký) vzťah zamestnanca u tohto zamestnávateľa k 30.04. príslušného kalendárneho roka trvá nepretržite aspoň 24 mesiacov; do základu dane (čiastkového základu dane) sa zahrnie len príjem prevyšujúci sumu, na ktorú sa vzťahuje oslobodenie,

- suma peňažného plnenia podľa osobitných predpisov vyplatená v termíne podľa osobitných predpisov najviac 500,- Eur v úhrne od všetkých zamestnávateľov, ak suma vyplateného peňažného plnenia, na ktoré sa vzťahuje toto oslobodenie, je najmenej vo výške priemerného mesačného zárobku (funkčného platu) zamestnanca a pracovnoprávny (štátnozamestnanecký) vzťah zamestnanca u tohto zamestnávateľa **k 31.10. príslušného kalendárneho roka trvá nepretržite aspoň 48 mesiacov** a za príslušné zdaňovacie obdobie bolo zamestnancovi vyplatené peňažné plnenie, na ktoré sa vzťahuje oslobodenie podľa písmena n); do základu dane (čiastkového základu dane) sa zahrnie len príjem prevyšujúci sumu, na ktorú sa vzťahuje oslobodenie.

Novelou zákona č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinnou **od 01.10.2018 došlo** v zákone o dani z príjmov **k spresneniu zdaňovania príjmov nadobudnutých predajom virtuálnej meny**. V zmysle § 2 písm. ai) zákona o dani z príjmov bol medzi základné pojmy doplnený pojem **predaj virtuálnej meny.** Pričom predajom virtuálnej meny sa rozumie výmena virtuálnej meny za majetok, výmena virtuálnej meny za inú virtuálnu menu, výmena virtuálnej meny za poskytnutie služby alebo odplatný prevod virtuálnej meny. Taktiež do predmetného zákona bolo doplnené, že príjmy z predaja virtuálnej meny sú zaradené medzi ostatné príjmy. Ďalej zákon o dani z príjmov v § 17 upravuje spôsob zdaňovania príjmov z virtuálnej meny.

Na základe novely č. 496/2022 Z. z. s účinnosťou **od 01.01.2023** boli prijaté nasledovné zmeny:

⇒ **<u>Registráciu na daň z príjmov budú robiť úrady automaticky:</u>**

Prijatou novelou zákona dochádza k zmene spôsobu registrácie daňovníkov na daň z príjmov a to tak, že správca dane bude registrovať daňovníkov – právnické a fyzické osoby na daň z príjmov z úradnej moci. Registráciu správca dane vykoná na základe údajov zapísaných do registrov, ako je obchodný register a živnostenský register.

⇒ **<u>Definícia ekonomického prepojenia sa dopĺňa o spočítavanie podielov blízkych osôb:</u>**

Na základe prijatej novely sa dopĺňa ustanovenie o určení ekonomického prepojenia o spočítavanie podielov blízkych osôb. Podľa tohto novelizovaného ustanovenia sa na účely počítania priameho podielu, nepriameho podielu alebo nepriameho odvodeného podielu spočítavajú podiely blízkych osôb, a ak ich súčet je najmenej 25 %, príslušné osoby alebo subjekty sa považujú za ekonomicky prepojené. Ide o prípad, ak má napríklad manžel podiel 100 % v spoločnosti Alfa a 15 % v spoločnosti Beta a manželka má taktiež podiel 15 %, ale len v spoločnosti Beta, podľa nového znenia sa považujú tieto spoločnosti za prepojené, nakoľko súčet podielu príslušných osôb je viac ako 25 %.

⇒ **Transakcie pod 10.000,- Eur budú oslobodené od transferového oceňovania:**

Novela zákona o dani z príjmov dopĺňa definíciu významnej kontrolovanej transakcie alebo skupiny kontrolovaných transakcií. Za kontrolovanú transakciu sa už nepovažuje právny vzťah alebo iný obdobný vzťah, na základe ktorého ani jedna závislá osoba nedosiahne zdaniteľný príjem (výnos), ani daňový výdavok v príslušnom zdaňovacom období v hodnote prevyšujúcej 10.000,- eur. Uvedené neplatí, ak ide o úver alebo pôžičku s istinou nad 50 000 eur.

Okrem toho sa spresňujú pravidlá pri úprave základu dane závislej osoby, a to: pravidlá pri úprave základu dane v prípade nedodržania princípu nezávislého vzťahu a pravidlá pri úprave zahrnovania nákladov vynaložených inou závislou osobou do základu dane daňovníka. Pričom tieto pravidlá sa rozdeľujú do dvoch samostatných bodov, a to z dôvodu odstránenia problémov pri daňových kontrolách (napr. nejednoznačné označenie titulu dorubenia dodatočnej dane pri službách prijatých od závislých osôb a pod.).

⇒ **Daňovým výdavkom veriteľa sa stáva aj záväzok odpustený podľa reštrukturalizačného plánu:**

Novelou zákona o dani z príjmov sa dopĺňa aj ustanovenie, ktoré upravuje situácie tzv. zákonného a daňovo uznaného odpisu pohľadávok, o zánik pohľadávky v dôsledku jej odpustenia pri tzv. preventívnej reštrukturalizácii. Preventívna reštrukturalizácia spočíva na aktívnom jednaní dlžníka, ktorý podáva návrh na jej začatie. Má za úlohu vypracovať plán, ktorý obsahuje reštrukturalizačné opatrenia, a v rámci nich môže obsahovať aj odpustenie záväzku dlžníka. Od 01.01.2023 bude pohľadávka v rozsahu, v akom je záväzok (dlh) podľa potvrdeného plánu odpustený, u veriteľa daňovým výdavkom.

Ďalšou zmenou súvisiacou s preventívnym reštrukturalizačným konaním je doplnenie možnosti zahrňovania tvorby opravných položiek k pohľadávkam voči dlžníkovi, ktoré s týmto konaním súvisia do daňových výdavkov, a to obdobne, ako je tomu v prípade pohľadávok voči dlžníkovi v tzv. klasickej (úpadkovej) reštrukturalizácii.

⇒ **Zvyšuje sa daňový bonus a upravujú sa podmienky na jeho uplatnenie:**

Od 01.01.2023 sa tiež upravujú podmienky pre uplatnenie daňového bonusu na dieťa, t. j. **dochádza k jeho zvýšeniu na jedno dieťa do 18 rokov na 140,- eur, a pokiaľ má dieťa 18 a viac rokov ide o zvýšenie na sumu 50,- eur.**

Nie každý rodič však bude mať právo uplatniť si daňový bonus v uvedenej výške - konečná suma sa bude odvíjať od výšky čiastkového základu dane rodiča, pričom v závislosti od počtu detí boli stanovené percentuálne limity. Pri jednom dieťati môže byť suma daňového bonusu najviac 20 percent čiastkového základu dane. Pri dvoch deťoch to môže byť najviac suma 27 percent čiastkového základu dane, pri troch deťoch 34 percent čiastkového základu dane, pri štyroch deťoch 41 percent čiastkového základu dane, pri piatich deťoch 48 percent čiastkového základu dane a pri šiestich deťoch 55 percent čiastkového základu dane.

Schválená novela však umožní zohľadniť pri výpočte bonusu príjem oboch rodičov, nakoľko si pre tento účel budú môcť spočítať čiastkové daňové základy v daňovom priznaní.

S účinnosťou od 01.05.2023 sa zákonom č. 128/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, **zjednodušuje administratíva**

a podávanie daňových priznaní športových odborníkov, ak majú príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ak nepatria do príjmov zo závislej činnosti a sú tzv. aktívnymi príjmami. Tieto príjmy športových odborníkov sa budú zdaňovať daňou vyberanou zrážkou.

Daňovník sa však môže vopred písomne dohodnúť s platiteľom dane, že daň vyberanú zrážkou neuplatní. V takom prípade príjem zdaní sám podaním daňového priznania. Obdobný systém podľa predkladateľov platí aj pre zdaňovanie príjmov z vytvorenia diela a z podania umeleckého výkonu.

Postup podľa tejto novely zákona sa uplatní pri zdanení príjmov daňovníka plynúcich od 01.01.2024.

Novelou č. 278/2023 Z. z. sa s delenou účinnosťou od 01.08.2023 a 01.11.2023 **sa** zo zákona o dani z príjmov **vypúšťa pravidlo týkajúce sa kontrolovaných zahraničných spoločností pre fyzické osoby (tzv. CFC pravidlá)**.

Dôvodom zrušenia týchto pravidiel je, že v aplikačnej praxi vznikali otázky ohľadne ich proporcionality a účelnosti. CFC pravidlá pre fyzické osoby nie sú upravené EÚ legislatívou. Smernica rady EÚ 2016/1164 v Článku 1 "Rozsah pôsobnosti" uvádza, že sa uplatňuje na všetkých daňovníkov, ktorí podliehajú dani z príjmov právnických osôb. Rovnako OECD v rámci akčného plánu BEPS, reformy medzinárodného zdaňovania s cieľom zamedziť obchádzanie zdanenia nadnárodnými spoločnosťami a zabezpečiť spravodlivé odvádzanie daní tam, kde sa ekonomické aktivity uskutočňujú (BEPS, Action 3 - 2015 Final Report) uvádza, že pravidlá kontrolovaných zahraničných spoločností je nevyhnutné zaviesť pre právnické osoby. Pripúšťa ako marginálnu aj možnosť aplikovať pravidlá na fyzické osoby. Slovenská republika má možnosť sa rozhodnúť, či tieto pravidlá zavedie (vrátane rozsahu týchto pravidiel a spôsobu aplikácie), alebo sa rozhodnúť tieto pravidlá vôbec nezaviesť. Z členských krajín EU zaviedlo tieto pravidlá iba 5 krajín s podmienkami oveľa menej striktnými ako Slovensko. Pravidlá pre právnické osoby majú všetky členské krajiny EU.

Novela č. 281/2023 Z. z. sa s účinnosťou od 01.08.2023 predstavuje základný právny rámec bezpečnosti spotrebiteľských výrobkov. Upravuje požiadavky na bezpečnosť výrobkov, povinnosti hospodárskych subjektov pri výrobe, dovoze, distribúcii a predaji výrobkov. Návrh zákona upravuje postavenie orgánov verejnej správy, právomoci orgánov dohľadu pri výkone kontrol na trhu s výrobkami, ako aj sankcie za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona.

Novela zrušila okrem nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov tiež štyri ďalšie predpisy - vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 635/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na bezpečnosť textilných vlákien a priadzí, textilných usňových a odevných výrobkov z textilu a usne určených na priamy styk s pokožkou v znení vyhlášky č. 466/2006 Z. z., vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 109/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na bezpečnosť zapaľovačov, vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 253/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na bezpečnosť magnetických hračiek, a vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 194/2009 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na bezpečnosť výrobkov obsahujúcich biocídny dimetylfumarát. Pri preskúmavaní účelnosti platnej úpravy všeobecnej bezpečnosti výrobkov boli identifikované tieto štyri vykonávacie predpisy, ktoré sú buď vydané na základe už zrušeného zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, a sú teda obsolétne, pričom predmet ich úpravy je už v súčasnosti náležite regulovaný na úrovni EÚ, alebo právny

predpis EÚ, na základe ktorého boli prijaté, už medzičasom stratil účinnosť, a sú preto neaktuálne, nadbytočné.

Na základe novely č. 530/2023 s účinnosťou od 01.01.2024 sa **zvyšuje sadzba zrážkovej dane z dividend zo 7 % na 10 %.** Oproti pôvodnému vládnemu návrhu poslanci Národnej rady SR posunuli zvýšenie sadzby o rok, a to až na zisky z roku 2024 a odstránili tak možnú retroaktivitu. **Na zisky z roku 2023 a skoršie roky sa bude naďalej uplatňovať 7 % sadzba dane.** Na základe prijatej novely sa tiež upravuje hranica zdaniteľných príjmov pre uplatnenie zníženej sadzby dane z príjmov. Z dôvodu právnej istoty daňovníkov a jednoznačného určenia hranice zdaniteľných príjmov pre **uplatnenie 15 % sadzby dane z príjmov sa zavádza pevná suma vo výške 60 000 eur.**
Na základe prijatej novely sa tiež **zavádza staro-nový inštitút v podobe minimálnej dane pre právnické osoby, kedysi označovaný aj ako daňová licencia.**

- **Minimálna daň sa týka len právnických osôb.** Nová minimálna daň sa nevzťahuje na fyzické osoby (zamestnancov, živnostníkov a iné SZČO). Inštitút minimálnej dane sa prvýkrát použije za zdaňovacie obdobie, ktoré sa začína najskôr 1. januára 2024. Z uvedeného vyplýva, že pri daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie roku 2023, ktoré bude podané v roku 2024, sa minimálna daň ešte platiť nebude. **Prvykrát budú právnické osoby platiť minimálnu daň za zdaňovacie obdobie roku 2024 pri podaní daňového priznania v roku 2025.**
- **Výška minimálnej dane** bude závisieť od dosiahnutých zdaniteľných príjmov za zdaňovacie obdobie, pričom môže byť **od 340 € do 3 840 €**.
- Právnická osoba, ktorá z celkového počtu zamestnancov zamestnáva aspoň 20 % zamestnancov so zdravotným postihnutím, má sumu minimálnej dane polovičnú.

Minimálna daň právnickej osoby sa netýka právnických osôb:

- za prvý rok po vzniku,
- ktoré nie sú založené alebo zriadené na podnikanie,
- ktoré sú v likvidácii, v konkurze,
- ktoré prevádzkujú aj chránenú dielňu alebo chránené pracovisko,
- verejných obchodných spoločností,
- pozemkových spoločenstiev, ak dosahujú len príjmy z činností podľa osobitného predpisu so zdaniteľnými príjmami (výnosmi) neprevyšujúcimi sumu 10 000 eur.

Na základe prijatej novely zákona sa vzhľadom na infláciu taktiež **zvyšuje horná hranica príjmov z tzv. charitatívnej reklamy z doterajších 20 000 eur na 30 000 eur**. V rámci charitatívnej reklamy **môžu vybrané právnické osoby z neziskového sektora prijímať od podnikateľských subjektov príspevky oslobodené od dane, určené na stanovené verejnoprospešné účely.** Zároveň sa novelou zákona zosúlaďuje úprava príjemcov charitatívnej reklamy tak, aby zahŕňala všetky právne formy tak ako je uvedené v zákone o dani z príjmov o prijímateľoch 2 % z dane.

Novelou č. 496/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024 sa zavádza v zákone o dani z príjmov **nové pravidlo o limitácii čistých úrokových nákladov**, ktoré sa bude uplatňovať prednostne pred pravidlami podľa ustanovenia § 21a. Účelom tohto nového ustanovenia je **obmedzenie čistých úrokových nákladov aj u právnických osôb s cieľom zabrániť umelému**

znižovaniu základu dane z príjmov právnických osôb prostredníctvom dlhového financovania.

Pravidlo o obmedzení zahrňovania čistých úrokových nákladov do základu dane sa uplatňuje teda u:

- právnických osôb so sídlom alebo miestom skutočného vedenia na území SR (rezident SR), alebo
- právnických osôb, ktorými sú daňovníci s obmedzenou daňovou povinnosťou, ktorí majú na území SR zriadenú stálu prevádzkareň.

Títo daňovníci sú povinní v prípade, ak suma čistých úrokových nákladov je vyššia ako 3 000 000 eur, zvýšiť základ dane o úroky, ktoré presiahnu 30 % hodnoty ukazovateľa tzv. daňová EBITDA (t. j. zisk pred zdanením, úrokmi a odpismi), ktorý vychádza z daňových položiek.

ZÁKON Č. 311/2001 Z. Z. ZÁKONNÍK PRÁCE v znení neskorších predpisov

Zákonník práce upravuje individuálne pracovnoprávne vzťahy v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby a kolektívne pracovnoprávne vzťahy. **Závislá práca** je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, v pracovnom čase určenom zamestnávateľom, za mzdu alebo odmenu. Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu (§ 1).

Od 01.07.2014 sa v súvislosti s novelou, publikovanou pod č. 183/2014 Z. z., mení aj časť zákonníka práce týkajúca sa dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Zákon ustanovil nasledovné zmeny:

1. **Ustanovenia o splatnosti mzdy (odmeny), výplate mzdy (odmeny) a zrážkach zo mzdy (odmeny)** vrátane poradia týchto zrážok sa po novom uplatňujú aj na dohody.
2. **Splatnosť odmeny v prípade dohody o brigádnickej práci študentov a dohody o pracovnej činnosti**. Podľa novely sa od 01.07.2014 musí odmena pri dohode o pracovnej činnosti a pri dohode o brigádnickej práci študentov vyplatiť najneskôr do konca mesiaca, nasledujúceho po mesiaci v ktorom sa vykonala práca.
3. **Obmedzenie trvania dohody o pracovnej činnosti, dohody o brigádnickej práci študentov a dohody o vykonaní práce**. Podľa novely účinnej od 01.07.2014 zamestnávateľ tieto dohody nebude môcť uzatvoriť na neurčitý čas, ale len na dobu určitú, **a to najviac na 12 mesiacov.**

Cieľom ďalšej novely Zákonníka práce, publikovanej pod **č. 14/2015 Z. z.**, bola úprava problematiky **dočasného prideľovania zamestnancov**, ktorá vyplynula z potreby aplikačnej praxe. S účinnosťou od 0**1.03.2015** sa prostredníctvom tohto zákona:

- zavádza spoločná zodpovednosť užívateľského zamestnávateľa za **vyplatenie porovnateľnej mzdy** agentúrou dočasného zamestnávania alebo zamestnávateľom,
- rieši zastreté dočasné prideľovanie zamestnanca právnickými osobami alebo fyzickými osobami,
- obmedzuje dočasné pridelenie zamestnanca na výkon rizikovej práce zaradenej do 4. kategórie,
- obmedzuje možnosť užívateľského zamestnávateľa dočasne prideliť už dočasne prideleného zamestnanca k inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe,
- **obmedzuje maximálnu dĺžku dočasného pridelenia** (najdlhšie na 24 mesiacov) a počtu opätovných dočasných pridelení a predĺžení dočasných pridelení (v rámci 24 mesiacov najviac štyrikrát),
- ustanovuje spôsob dojednania doby trvania pracovného pomeru na určitú dobu medzi agentúrou dočasného zamestnávania a dočasne prideleným zamestnancom a zavedením výpovedného dôvodu v prípade skončenia dočasného pridelenia pred uplynutím doby, na ktorú bol dohodnutý pracovný pomer na určitú dobu,
- obmedzuje možnosť zamestnávateľa dočasne prideliť zamestnanca počas prvých troch mesiacov od vzniku pracovného pomeru.

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti novely Zákonníka práce odo dňa **01.05.2018** (novela publikovaná pod č. **63/2018 Z. z.**) došlo k niektorým zmenám ustanovení tohto zákona. Predmetná novela doplnila ustanovenie § 41 odsekom 10, v zmysle ktorého **zamestnávateľ pri uzatvorení pracovnej zmluvy nesmie so zamestnancom dohodnúť základnú zložku mzdy v nižšej sume, ako je suma základnej zložky mzdy, ktorú zverejnil v ponuke zamestnania podľa osobitného predpisu.**

Novelou došlo aj k úprave oblasti odmeňovania zamestnancov. V ustanovení § 122 Zákonníka práce upravujúcom mzdu a náhradu mzdy za sviatok **dochádza k zvýšeniu minimálnej výšky mzdového zvýhodnenia za prácu vo sviatok** zo súčasnej sadzby 50 % priemerného zárobku zamestnanca **na najmenej 100 % priemerného zárobku zamestnanca.** Taktiež sa dopĺňa právna úprava o ustanovenia upravujúce mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu, v nedeľu a za nočnú prácu.

- **Zamestnancovi patrí za prácu v sobotu** popri dosiahnutej mzde **za každú hodinu práce v sobotu mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 50 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu** podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala v sobotu, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 45 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu,
- **Zamestnancovi patrí za prácu v nedeľu** popri dosiahnutej mzde **za každú hodinu práce v nedeľu mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 100 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu** podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa práca pravidelne vykonávala v nedeľu, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 90 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu,
- **Zamestnancovi patrí za nočnú prácu** popri dosiahnutej mzde **za každú hodinu nočnej práce mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 40 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu** podľa osobitného predpisu, a **ak ide o zamestnanca vykonávajúceho rizikovú prácu, patrí mu mzdové zvýhodnenie najmenej v sume 50 % minimálnej mzdy v**

eurách za hodinu podľa osobitného predpisu. U zamestnávateľa, u ktorého sa vzhľadom na povahu práce alebo podmienky prevádzky vyžaduje, aby sa prevažná časť práce vykonávala ako nočná práca, možno dohodnúť v kolektívnej zmluve alebo pracovnej zmluve, ak nejde o zamestnanca vykonávajúceho rizikovú prácu, nižšiu sumu mzdového zvýhodnenia najmenej však 35 % minimálnej mzdy v eurách za hodinu.

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti novely Zákonníka práce odo dňa 0**1.03.2021** došlo k významnej zmene ustanovenia § 152 ods. 7 v súvislosti so zabezpečovaním stravovania zamestnanca zamestnávateľom. Medzi stále povinnosti zamestnávateľov patrí zabezpečenie stravovania zamestnancom v rámci zásad správnej výživy priamo na pracovisku alebo v jeho blízkosti. Ideálnou formou je teda zabezpečenie teplého hlavného jedla:

- vo vlastnom stravovacom zariadení,
- v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa alebo,
- prostredníctvom stravných poukážok (gastrolístkov).

Od 01.03.2021 pribudla aj štvrtá možnosť, a tou je **poskytnutie účelovo viazaného finančného príspevku na stravovanie.** Pri tejto možnosti nie je už povinnosťou zamestnávateľa zabezpečiť stravovanie. Podmienky na poskytnutie príspevku však zostávajú rovnaké ako pri zabezpečení stravovania. Finančný príspevok na stravovanie patrí zamestnancovi v rámci pracovnej zmeny, ak pracuje viac ako 4 hodiny. Ak pracuje viac ako 11 hodín, zamestnávateľ je povinný poskytnúť mu ďalší finančný príspevok.

Je však dôležité upozorniť, že vyberať medzi poskytnutím stravných lístkov a finančným príspevkov na stravovanie si môže zamestnanec len v prípade, že mu strava nie je poskytovaná v stravovacom zariadení zamestnávateľa (vo vlastnej jedálni), v inom blízkom stravovacom zariadení alebo ju nezabezpečuje zamestnávateľ inou formou (catering, donáška jedla...). Ak by mal dostávať gastrolístky, tak v tom prípade má možnosť vybrať si a zamestnávateľ musí jeho voľbu akceptovať.

S účinnosťou od 01.01.2022 novelou č. 76/2021 Z. z. došlo k **zrovnoprávneniu daňového zaťaženia stravných lístkov a účelovo viazaného finančného príspevku na stravovanie**. V zmysle uvedeného sa **oslobodenie od dane z príjmov** bude uplatňovať **jednotne** pre všetky formy zabezpečenia stravovania, resp. jej finančného krytia, a to v zmysle Zákonníka práce **najviac do výšky 2,81 Eur** (t. j. 55 % sumy stravného poskytovaného pri pracovnej ceste v trvaní 5 až 12 hodín). Suma, ktorá bude navyše, sa u zamestnanca zdaní a zaplatia sa z nej aj odvody, a to zhodne v prípade stravných lístkov aj finančného príspevku na stravovanie.

S účinnosťou od 01.11.2022 bola schválená novela Zákonníka práce č. 350/2022 Z. z., ktorou sa majú zabezpečiť **transparentné a predvídateľné pracovné podmienky pre zamestnancov** povinnou transpozíciou 2 európskych smerníc, a to:

a) Smernice EÚ o transparentných a predvídateľných pracovných podmienkach v Európskej únii,

b) Smernice EÚ o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami.

Prijaté boli nasledovné zmeny:

- **doplnenie vybraných ustanovení Zákonníka práce týkajúcich sa pracovnej zmluvy a poskytovania informácií o pracovných podmienkach a podmienkach zamestnávania:**

Ide predovšetkým o presné vymedzenie okruhov informácií, ktoré zamestnávateľ poskytuje svojim zamestnancom, ako aj o vymedzenie časového horizontu na ich poskytnutie. Zároveň návrh ustanovuje možnosť poskytovania informácií aj v elektronickej podobe. Transpozíciou smerníc z veľkej časti iba dochádza k legislatívnej úprave súčasnej bežnej praxe u zamestnávateľov a nejde o zavádzanie nového typu povinností.

- **rozšírenie, resp. spresnenie okruhu informácií, ktoré má zamestnanec dostať** s cieľom, aby bola zabezpečená požiadavka transparentnosti a predvídateľnosti vykonávanej práce,
- **ustanovenie práva zamestnanca žiadať prechod na inú formu zamestnania** (napr. z určitej doby na neurčitý čas),
- **ustanovenie poskytovania informácií aj v elektronickej podobe:**

Jasné vyjadrenie možnosti elektronickej komunikácie v zákone, ako aj jednoznačné rozdelenie informácií na dohodnutý obsah pracovnej zmluvy (t. j. jeho náležitosti) a zvyšné informácie, ktoré sa môžu stať zmluvným obsahom pracovnej zmluvy ale aj nemusia, **uľahčí fungovanie zamestnávateľov v každodennom živote,** keďže väčšinu pravidiel nastavuje zamestnávateľ sám (ak u neho nepôsobia zástupcovia zamestnancov) podľa ustanovení Zákonníka práce (napr. presná dĺžka pracovného času, pracovné dni, rozvrhy práce, rozsah dovolenky a pod.)
Novelou Zákonníka práce sa dopĺňajú a spresňujú ustanovenia, ktoré sa týkajú rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, napr. **inštitút tzv. otcovskej dovolenky, možnosť žiadať flexibilné formy práce, ak ide o osoby, ktoré sa napr. starajú o deti.**

Novelou č. 222/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.01.2023** sa za ustanovenie § 152b vkladá § 152c:

§ 152c / Príspevok na štátom podporované nájomné bývanie:

(1) Zamestnávateľ môže poskytnúť zamestnancovi, ktorý je nájomcom bytu štátom podporovaného nájomného bývania na základe nájomnej zmluvy podľa osobitného predpisu, príspevok na štátom podporované nájomné bývanie, v sume najviac 4 eurá na meter štvorcový podlahovej plochy bytu, najviac však v sume 360,- Eur za kalendárny mesiac, ak je zamestnanec v pracovno-právnom vzťahu so zamestnávateľom k poslednému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa príspevok poskytuje. U zamestnanca, ktorý má dohodnutý pracovný pomer na kratší pracovný čas podľa § 49, sa suma príspevku na štátom podporované nájomné bývanie za kalendárny mesiac podľa prvej vety zníži v pomere zodpovedajúcom kratšiemu pracovnému času. U zamestnanca, s ktorým zamestnávateľ uzatvoril pracovný pomer v priebehu kalendárneho mesiaca, sa suma príspevku na štátom podporované nájomné bývanie podľa prvej vety zníži v pomere zodpovedajúcom počtu kalendárnych dní od začatia pracovného pomeru k poslednému dňu kalendárneho mesiaca a počtu kalendárnych dní v danom mesiaci. Príspevok na štátom podporované nájomné bývanie sa zaokrúhľuje na najbližší eurocent nahor.

(2) Ak má súčasne zamestnanec uzatvorený pracovný pomer s viacerými zamestnávateľmi, zamestnanec si môže za kalendárny mesiac požiadať o príspevok na štátom podporované nájomné bývanie len u jedného zamestnávateľa.
(3) Ak byt štátom podporovaného nájomného bývania užívajú viacerí zamestnanci, ktorí sú nájomcami príslušného bytu štátom podporovaného nájomného bývania, môže o príspevok na štátom podporované nájomné bývanie požiadať len jeden z nich.
(4) Zamestnanca, ktorý požiada o príspevok na štátom podporované nájomné bývanie, nemožno žiadnym spôsobom znevýhodniť v porovnaní so zamestnancom, ktorý o tento príspevok nepožiada.
(5) Príspevok na štátom podporované nájomné bývanie je splatný najneskôr posledný deň mesiaca nasledujúcom po mesiaci, za ktorý sa príspevok poskytuje.“.

Zároveň sa novelou č. 248/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.01.2023 zaviedol nový poddruh dohody o pracovnej činnosti – t. j. dohoda o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce.** Táto dohoda má mať maximálny rozsah 520 hodín v kalendárnom roku a priemerný týždenný pracovný čas za obdobie najviac štyroch mesiacov nesmie presiahnuť 40 hodín.

Osoba vykonávajúca sezónnu prácu na základe takejto dohody, bude zároveň zamestnancom na účely nemocenského a dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, bez ohľadu na to, či jej vznikne právo na pravidelný alebo nepravidelný mesačný príjem.

Novelou sa stanovuje aj výnimka z platenia poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti formou novej odvodovej odpočítateľnej položky pri výkone sezónnej práce (v sume 50 % priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve SR spred dvoch rokov).

Pri vyššom príjme ako odvodová odpočítateľná položka zamestnanec spolu so svojím zamestnávateľom zaplatí poistné na starobné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti len zo sumy, ktorá prevyšuje odpočítateľnú položku. Za obdobia, počas ktorých sa nebude platiť poistné, sezónnemu pracovníkovi nevznikne nárok na predčasný starobný dôchodok, starobný dôchodok a súvisiace pozostalostné dôchodky ani na dávku v nezamestnanosti.

Novelou č. 1/2023 Z. z., účinnou od 01.06.2023 sa mení doterajšie znenie § 120 o určení výšky minimálnej mzdy a viacerých paragrafov o určení výšky niektorých príplatkov ku mzde. V roku 2020 presadila vláda také znenie ustanovení, ktoré navrhujeme zmeniť, ktoré viedlo k zhoršeniu odmeňovania pracovníkov poberajúcich minimálnu mzdu, ako aj všetkých pracovníkov poberajúcich príplatky ku mzde, najmä pokiaľ ide o príplatky za prácu v neštandardnom pracovnom čase, resp. za pracovnú pohotovosť mimo pracoviska. Zhoršenie odmeňovania sa dokonca netýka len zamestnancov na trvalý pracovný pomer, ale aj tých, ktorí pracujú na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Podstata zhoršenia odmeňovania spočíva v zmene určovania výšky príplatkov: namiesto jeho naviazania na vývoj minimálnej mzdy zákonodarca ustanovil pevné sumy, ktoré sa od roku 2020 nemenili, zatiaľ čo minimálna mzda rastie. V dôsledku takto nastaveného mechanizmu sa reálna výška príplatkov za posledné dva roky znížila, k čomu prispela najmä bezprecedentná inflácia. Keďže rast cien bude pokračovať aj v nasledujúcom období je zrejmé, že reálna výška príplatkov sa bez zmeny bude naďalej znižovať a dá sa očakávať, že onedlho klesne na polovicu úrovne z roku 2020.

Takýto prístup vlády mohol byť pochopiteľný, v čase pandémie, a jej závažných dopadov na výkon práce (napr. výrazný presun práce do domácnosti, obmedzenie prevádzky a teda aj výskytu práce v neštandardnom pracovnom čase), avšak akceptovateľný by bol aj vtedy iba, ak by bol adekvátne kompenzovaný mimoriadnymi príplatkami alebo zvýšením odmeňovania tam, kde znamenal výrazný nárast práce v neštandardnom pracovnom čase.

V súčasnosti je však vládne riešenie z roku 2020 neakceptovateľné a výrazne poškodzuje pracujúcich ľudí a znižuje ich príjmy. Navyše nastavenie určovania výšky príplatkov platné do konca roku 2020 malo preventívny charakter, aby znižovalo rozsah práce v neštandardnom pracovnom čase najmä na pracoviskách, na ktorých to nie je nevyhnutné. Novelizované nastavenie určovania výšky príplatkov teda pôsobí pozitívne aj na rovnováhu medzi pracovným a osobným / rodinným životom pracujúcich.

Od 01.01.2024 nadobudol účinnosť zákon č. 530/2023 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so zlepšením stavu verejných financií, pričom uvedeným zákonom boli, okrem iných právnych predpisov, novelizované aj zákon č. 241/1993 Z. z. o štátnych sviatkoch a zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce. Pre štátny sviatok 1. september sa ustanovila výnimka, že štátne sviatky sú dňami pracovného pokoja. Od roku 2024 tak 1. september (Deň Ústavy Slovenskej republiky) bude štátnym sviatkom, ale nebude dňom pracovného pokoja, ani sviatkom v zmysle Zákonníka práce. Zamestnancovi za výkon práce v deň štátneho sviatku 1. septembra tak nevzniká nárok na mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok.

ZÁKON Č. 82/2005 Z. Z. O NELEGÁLNEJ PRÁCI A NELEGÁLNOM ZAMESTNÁVANÍ v znení neskorších predpisov

Zákon vymedzuje nelegálnu prácu a nelegálne zamestnávanie, ustanovuje zákaz vykonávania nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, výkon kontroly, povinnosti kontrolného orgánu a postih za porušenie zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania (§ 1).

- **Nelegálne zamestnávanie nie je**, ak pre fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom, vykonáva prácu jeho príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel, ktorý je dôchodkovo poistený, je poberateľom dôchodku podľa osobitných predpisov alebo je žiakom, alebo študentom do 26 rokov veku (§ 2a ods. 1),
- **Nelegálna práca nie je práca**, ktorú vykonáva pre fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom, príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel, ktorý je dôchodkovo poistený, je poberateľom dôchodku alebo je žiakom, alebo študentom do 26 rokov veku (§ 2a ods. 2).

(napr. ak je manželka dôchodkovo poistená, resp. dôchodkyňa, môže manželovi – podnikateľovi vypomáhať bez toho, aby sa to považovalo za nelegálnu prácu).

S účinnosťou od 01.01.2018 sa novelou zákona č. 294/2017 Z. z. menia pravidlá pre posúdenie nelegálneho zamestnávania. Novelou zákona sa prihlásenie zamestnanca do registra Sociálnej poisťovne v lehote 7 dní od dátumu začatia vykonávania práce, ak v tejto lehote u zamestnávateľa nezačne výkon kontroly, nebude považovať za nelegálne zamestnávanie a nebudú voči zamestnávateľovi vyvodzované žiadne sankcie za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania. Ak si zamestnávateľ splní oznamovaciu povinnosť až po

lehote 7 dní alebo si ju nesplní vôbec, v takom prípade to kontrolný orgán, bez ohľadu na čas výkonu kontroly, bude považovať za nelegálne zamestnávanie, a to aj spätne. Naďalej však platí, že zamestnávateľ je povinný prihlásiť zamestnanca do registra Sociálnej poisťovne najneskôr pred začatím výkonu práce. Ak sa výkon kontroly začne v lehote kratšej ako 7 dní od dátumu začatia výkonu práce zamestnanca, a zamestnávateľ si u tohto zamestnanca ešte nesplnil prihlasovaciu povinnosť, bude sa to aj naďalej považovať za nelegálne zamestnávanie.

Novela zužuje objektívnu zodpovednosť za nelegálne zamestnávanie dodávateľom. Podnikateľ bude objektívne zodpovedný za nelegálne zamestnávanie osoby len ak ide prostredníctvom tejto osoby o cezhraničné poskytovanie služby po dobu presahujúcu 5 dní v období 12 mesiacov od prvého poskytnutia služby alebo ak uňho táto osoba pôsobí v rámci vnútroštátnej či cezhraničnej dodávky práce, ktorá už bude vymedzená ako dočasné pridelenie, t. j. v rámci poskytovania služieb agentúrneho zamestnávania.

S účinnosťou od 01.01.2020 novelou zákona č. 320/2019 Z. z. došlo k zmene v **právnej úprave zamestnávania rodinného príslušníka bez uzatvorenia riadneho pracovnoprávneho vzťahu**. Právna úprava zamestnávanie rodinných príslušníkov bez náhrady mzdy za vykonanú prácu, umožňovala pred 01.01.2020 len živnostníkom. Novela zákona **rozšírila túto možnosť aj pre spoločníkov s. r. o., ktorými sú fyzické osoby a zároveň ide o jediného spoločníka s. r. o.** Ak budú splnené zákonné podmienky nepôjde o nelegálnu prácu členov rodiny. V opačnom prípade za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania hrozí uloženie pokuty v zákonom stanovenej výške.

Na základe novely č. 112/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.01.2023 sa v prípade SZČO a 2-osobových s. r. o.** (pokiaľ sú spoločníkmi príbuzní v priamom rade, súrodenci alebo manželia) **za nelegálnu prácu alebo zamestnanie nebude považovať práca príbuzného v priamom rade, súrodenca alebo manžela podnikateľov, ak je:**

- dôchodkovo poistený,
- poberateľom dôchodku alebo
- žiakom alebo študentom do 26 rokov veku.

ZÁKON Č. 124/2006 Z. Z. O BEZPEČNOSTI A OCHRANE ZDRAVIA PRI PRÁCI v znení neskorších predpisov

Zákon o BOZP ustanovuje všeobecné zásady prevencie a základné podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na vylúčenie rizík a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce. **Zákon sa vzťahuje na zamestnávateľov** a zamestnancov vo všetkých odvetviach výrobnej sféry a nevýrobnej sféry (§ 1-2).

Zákonom č. 204/2014 Z. z. sa s účinnosťou od 0**1.08.2014** presunula právna úprava pracovnej zdravotnej služby do **zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia**, kde sa nanovo upravili povinnosti zamestnávateľa týkajúce sa ochrany zdravia pri práci súvisiace so zabezpečením zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a nad zdravým zamestnancov. Novela v praxi opäť zavádza pre zamestnávateľov povinnosť zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu aj pre zamestnancov v prvej a druhej pracovnej kategórii. Pracovnú zdravotnú službu môže zabezpečiť vlastnými zamestnancami alebo ju môže preňho robiť externá firma. Ak kontrolou poverí vlastných zamestnancov, nemôže ju

robiť hociktorý zamestnanec, ale len lekár s určenou špecializáciou, verejný zdravotník, bezpečnostný technik alebo autorizovaný bezpečnostný technik (§ 30a a § 30d zákona č. 355/2007 Z. z.). Zamestnávatelia sú povinní zabezpečiť pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad najneskôr **do 31.12.2014** (§ 63d).

V rámci zákona č. 124/2006 Z. z. sa zároveň spresnili ustanovenia súvisiace so zriadením a činnosťou bezpečnostnotechnickej služby (§ 21 zákona č. 124/2006 Z. z.).

Na základe novely č. 114/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.01.2023** sa v § 22 ods. 8 zákona vypúšťajú slová „autorizovaný bezpečnostný technik“ a slová „alebo autorizovaný bezpečnostný technik“. Zároveň § 23 ods. 1 definuje bezpečnostného technika:

„Bezpečnostným technikom je fyzická osoba, ktorá má platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti bezpečnostného technika (ďalej len „osvedčenie bezpečnostného technika“) vydané Národným inšpektorátom práce.“

Novela precizuje doterajšiu právnu úpravu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, jej zosúladenie s potrebami aplikačnej praxe, zapracováva systémové zmeny a znižuje administratívnu záťaž bez negatívneho vplyvu na súčasnú úroveň BOZP.

S dôrazom na zlepšovanie podnikateľského prostredia, znižovanie administratívnej záťaže a zvyšovanie úrovne BOZP sa zosúlaďujú lehoty pre spísanie záznamu o registrovanom pracovnom úraze, upravuje interval odbornej praxe na účely splnenia odbornej spôsobilosti žiadateľa o vydanie oprávnenia na výchovu a vzdelávanie, predlžujú lehoty na absolvovanie aktualizačnej odbornej prípravy a lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci u držiteľov osvedčení alebo preukazov na vykonávanie určených pracovných činností v oblasti BOZP v prípade ich dočasnej pracovnej neschopnosti, umožňuje sa odbornému zástupcovi zodpovednému za odborné vykonávanie činností vykonávať činnosti odborného garanta aj pre inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu. Novela tiež upravuje povinnosť nahlásenia zmeny údajov o školiteľoch u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie, a to do 30 dní.

Za účelom systematického zvyšovania kvality a úrovne BOZP novela zjednocuje a stanovuje jednoznačné podmienky získania oprávnenia na činnosť oprávnenej právnickej osoby.

Rovnako za účelom zvyšovania úrovne BOZP novela zavádza zlúčenie odbornej spôsobilosti bezpečnostného technika a autorizovaného bezpečnostného technika a ponechanie iba jednej odbornej spôsobilosti bezpečnostného technika s odbornosťou na úrovni súčasného autorizovaného bezpečnostného technika. Novela tak zabezpečuje jednotnú úroveň odbornosti a zároveň zvýšenie odbornosti osôb, ktoré vykonávajú funkciu bezpečnostného technika.

Novela tiež dopĺňa kompetencie Národného inšpektorátu práce vykonať skúšku spôsobilosti žiadateľa o uznanie odbornej spôsobilosti bezpečnostného technika v zmysle § 28 zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov.

ZÁKON Č. 5/2004 Z. Z. O SLUŽBÁCH ZAMESTNANOSTI v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje právne vzťahy pri poskytovaní služieb zamestnanosti. **Zamestnávateľom** na účely tohto zákona je právnická osoba, ktorá má sídlo alebo sídlo svojej

organizačnej jednotky na území Slovenskej republiky, alebo fyzická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt a ktorá zamestnáva fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu. (§ 1, § 3).

Nástroje podpory a pomoci poskytované úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny

I. AKTÍVNE OPATRENIA NA TRHU PRÁCE

Informačné a poradenské služby

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len "úrad") zabezpečuje zamestnávateľom bezplatné informačné a poradenské služby a odborné rady pri hľadaní vhodného zamestnanca na konkrétne pracovné miesto (§ 42).

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca

Na základe uzatvorenej písomnej dohody môže úrad poskytnúť zamestnávateľovi príspevok na všeobecné vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnanca a na špecifické vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnanca, ak po ich skončení bude zamestnávateľ zamestnávať zamestnanca najmenej počas dvanástich mesiacov alebo ak sa vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca uskutočňujú ako súčasť opatrení, ktoré umožňujú predísť hromadnému prepúšťaniu alebo obmedziť hromadné prepúšťanie.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca sa uskutočňujú v pracovnom čase a sú prekážkou v práci na strane zamestnanca; za toto obdobie patrí zamestnancovi náhrada mzdy vo výške jeho priemerného mesačného zárobku. Mimo pracovného času sa vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca uskutočňujú len vtedy, ak je to nevyhnutné vzhľadom na spôsob ich zabezpečenia (§ 47 ods. 3, 2).

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť

Úrad môže poskytnúť príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti uchádzačovi o zamestnanie, ktorý bol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, ak v odseku 10 nie je ustanovené inak, a ktorý bude samostatne zárobkovo činnou, ak o príspevok písomne požiada. Uchádzač o zamestnanie, ktorému bol poskytnutý príspevok, je povinný samostatnú zárobkovú činnosť prevádzkovať nepretržite najmenej tri roky. Príspevok sa neposkytuje uchádzačovi o zamestnanie, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím, ktorému bol poskytnutý príspevok podľa § 57 (príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť) alebo ktorému je poskytovaný príspevok podľa § 60 (príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov).

Výška príspevku je závislá od celkovej ceny práce, typu regiónu oprávneného na poskytovanie štátnej pomoci podľa zákona o štátnej pomoci a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom bude uchádzač vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť. Príspevok sa poskytuje na základe písomnej dohody o poskytnutí príspevku uzatvorenej medzi úradom a uchádzačom o zamestnanie. Príspevok poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode občan vytvorí pracovné miesto, na ktorom bude prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť. Súčasťou žiadosti o poskytnutie príspevku je podnikateľský zámer vrátane predpokladaných

nákladov na začatie prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý je podkladom na posúdenie komisiou.

Úrad môže opätovne poskytnúť príspevok uchádzačovi o zamestnanie najskôr po uplynutí ôsmich rokov od začatia prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti, na ktorej prevádzkovanie mu bol poskytnutý príspevok.

Úrad môže poskytnúť príspevok uchádzačovi o zamestnanie, ktorý v období 6 mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie pozastavil, prerušil alebo skončil prevádzkovanie samostatnej zárobkovej činnosti, ak bol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 mesiacov (§ 49).

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto príjme do pracovného pomeru znevýhodneného uchádzača o zamestnanie vedeného v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace. Výška poskytovaného príspevku je diferencovaná podľa okresu, v ktorom je vytvorené pracovné miesto pre znevýhodneného uchádzača o zamestnanie, v závislosti od úrovne priemernej miery nezamestnanosti v záujme ďalšieho znižovania regionálnych disparít v úrovni zamestnanosti a nezamestnanosti. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené pracovné miesto, na ktoré mu bol poskytnutý príspevok, najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.
Príspevok poskytuje zamestnávateľovi úrad, v ktorého územnom obvode sa vytvorí pracovné miesto, ak o tento príspevok zamestnávateľ písomne požiada a poskytuje sa najviac počas 24 kalendárnych mesiacov od uzatvorenia písomnej dohody medzi úradom a zamestnávateľom (§ 50 ods. 1 - 8).

Znevýhodnený uchádzač o zamestnanie na účely tohto zákona je uchádzač o zamestnanie, ktorý je:

a) občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu
na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelne platené zamestnanie
b) občan starší ako 50 rokov veku,
c) občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov
d) občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie podľa osobitného predpisu,
e) občan, ktorý najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelne platené zamestnanie,
f) štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana,
g) občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky,
h) občan so zdravotným postihnutím.

Príspevok na podporu udržania pracovných miest

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny môže poskytnúť príspevok na podporu udržania pracovných miest zamestnávateľovi, ktorý najmenej tri mesiace pred podaním žiadosti o poskytnutie príspevku udržal pracovné miesta aj v prípade pretrvávajúcich vážnych prevádzkových dôvodov vymedzených v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov, na základe ktorých po dohode s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na prechodné obdobie obmedzí svoju prevádzkovú činnosť tak, že nebude zamestnancom prideľovať prácu v rozsahu najmenej 6 % a najviac 20 % ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 50 % z náhrady mzdy poskytnutej zamestnancovi, najviac 50 % z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje.

Príspevok sa poskytuje na základe písomnej dohody o poskytnutí príspevku uzatvorenej medzi úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a zamestnávateľom. Príspevok poskytuje zamestnávateľovi úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode zamestnávateľ udrží pracovné miesta, ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Súčasťou žiadosti o poskytnutie príspevku je písomná dohoda so zástupcami zamestnancov, realizačný plán na odstránenie obmedzenia prevádzkovej činnosti a vyhlásenie o predpokladanom termíne ukončenia prechodného obdobia.

Príspevok sa poskytuje najviac počas 12 mesiacov. Príspevok sa poskytuje za dni, v ktorých bola zamestnancovi poskytnutá náhrada mzdy, v úhrne najviac za 60 dní, ak bola dohoda o poskytnutí príspevku uzatvorená na obdobie 12 mesiacov. Ak bola dohoda o poskytnutí príspevku uzatvorená na kratšie obdobie ako 12 mesiacov, úhrn počtu dní, za ktoré sa poskytne príspevok, sa pomerne kráti (§ 50k).

Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny môže poskytnúť príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru uchádzača o zamestnanie, ktorý je občanom mladším ako 25 rokov veku vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, alebo uchádzača o zamestnanie, ktorý je občanom mladším ako 29 rokov veku vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej šesť mesiacov, a ktorí pred prijatím na vytvorené pracovné miesto nemali pravidelne platené zamestnanie, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Mesačná výška príspevku je regionálne diferencovaná, konkrétne:

a) v Bratislavskom kraji v sume preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom mesačne zo mzdy zamestnanca, najviac 30 % priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje,

b) v ostatných krajoch

1. v okresoch s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti nižšou alebo rovnakou ako je celoslovenský priemer v kalendárnom roku, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, 70 % z celkovej ceny práce zamestnanca, najviac 50 %

priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje,

2. v okresoch s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti vyššou ako je celoslovenský priemer v kalendárnom roku, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, 80 % z celkovej ceny práce zamestnanca, najviac 60 % priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje.

Príspevok sa poskytuje na základe písomnej dohody o poskytnutí príspevku uzatvorenej medzi úradom a zamestnávateľom najmenej počas 6 kalendárnych mesiacov a najviac počas 12 kalendárnych mesiacov. Výška príspevku podľa odseku 2 zodpovedá pracovnému pomeru dohodnutému na ustanovený týždenný pracovný čas; ak je pracovný pomer dohodnutý na kratší pracovný čas, výška príspevku sa pomerne kráti. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené pracovné miesto, na ktoré mu bol poskytnutý príspevok, najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku. Ak zamestnávateľ nesplnil túto povinnosť, je povinný vrátiť úradu pomernú časť poskytnutého príspevku zodpovedajúcu obdobiu, počas ktorého nezachoval vytvorené pracovné miesto (§ 51a).

(účinnosť od 01.01.2015)

Príspevok na dopravu do zamestnania

Úrad môže zamestnávateľovi poskytnúť príspevok na dopravu do zamestnania na základe uzatvorenej písomnej dohody, ak zamestnávateľ zabezpečuje každodenne dopravu zamestnancov do zamestnania a späť z dôvodu, že hromadnými dopravnými prostriedkami nie je doprava preukázateľne vykonávaná vôbec alebo v rozsahu zodpovedajúcom potrebám zamestnávateľa. Príspevok sa poskytuje vo výške najviac 50 % nákladov vynaložených na dopravu zamestnancov do zamestnania a späť. Príspevok poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode má zamestnávateľ sídlo alebo trvalý pobyt, ak je zamestnávateľ fyzickou osobou (§ 53b).

Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta

Za aktívne opatrenie na trhu práce sa považuje aj investičná pomoc na podporu počiatočnej investície formou príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta, na ktorú bolo vydané rozhodnutie o poskytnutí investičnej pomoci podľa zákona o investičnej pomoci. Príspevok môže byť poskytnutý na čiastočnú úhradu oprávnených nákladov najviac vo výške a za podmienok podľa nariadenia EÚ č. 651/2014 zo 17.06.2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.06.2014, s. 1) zamestnávateľovi, ktorý vytvorí nové pracovné miesto v okrese, v ktorom priemerná miera evidovanej nezamestnanosti vypočítaná z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie zverejnená ústredím za kalendárny rok, ktorý bezprostredne predchádza kalendárnemu roku, v ktorom bol investičný zámer doručený Ministerstvu hospodárstva SR alebo Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, ak ide o investičnú pomoc pre oblasť cestovného ruchu, je vyššia ako priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v SR vypočítaná z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie. Splnenie podmienky priemernej miery evidovanej nezamestnanosti sa nevyžaduje pri podpore vytvárania technologických centier a centier strategických služieb. Príspevok poskytuje ústredie na základe zmluvy o

poskytnutí príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta uzatvorenej so zamestnávateľom (§ 53d).

II. PODPORA ZAMESTNÁVANIA OBČANOV SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska
Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska poskytuje úrad zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku príjme uchádzača o zamestnanie, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím, vedeného v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej jeden mesiac, ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Výška príspevku je závislá od miesta zriadenia chráneného pracoviska alebo chránenej dielne, od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom zamestnávateľ zriaďuje chránenú dielňu alebo chránené pracovisko a od právnej formy a predmetu činnosti zamestnávateľa. Príspevok poskytuje zamestnávateľovi úrad, v ktorého územnom obvode sa zriadi chránená dielňa alebo chránené pracovisko, ak o tento príspevok zamestnávateľ požiada písomne; súčasťou žiadosti je podnikateľský zámer, kalkulácia predpokladaných nákladov na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a kalkulácia nákladov na celkovú cenu práce občanov so zdravotným postihnutím. Zamestnávateľ, ktorému bol poskytnutý príspevok, je povinný zachovať zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku najmenej dva roky (§ 56).

Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní

Zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % občanov so zdravotným postihnutím z priemerného evidenčného počtu svojich zamestnancov a ktorý nemá priznané postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, sa poskytuje príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom mesačne zo mzdy zamestnanca, najviac vo výške preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom vypočítaných zo 60 % priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode má zamestnávateľ sídlo alebo trvalý pobyt, ak je zamestnávateľ fyzickou osobou, na základe písomnej žiadosti zamestnávateľa, na základe uzatvorenej písomnej dohody so zamestnávateľom. Príspevok sa poskytuje štvrťročne najneskôr do 30 kalendárnych dní po uplynutí príslušného štvrťroka (§ 56a).

Novelou zákona č. 81/2017 Z. z. s účinnosťou od 01.10.2017 zamestnávateľ môže získať príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov. Úrad poskytne zamestnávateľovi na zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku alebo samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím a ktorá na chránenom pracovisku prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov, najviac vo výške 25 % zo súm upravených v odseku 6 ustanovenia § 60 „Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov“. Zamestnávateľ alebo samostatne zárobkovo činná osoba sú povinní predložiť

doklady úradu práce, sociálnych vecí a rodiny najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom štvrťroku, za ktorý sa príspevok poskytuje. Úrad poskytne príspevok do 60 kalendárnych dní odo dňa predloženia dokladov.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti

Úrad môže poskytnúť príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti uchádzačovi o zamestnanie, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace a ktorý bude samostatne zárobkovo činnou osobou prevádzkujúcou samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku, ak o príspevok písomne požiada. Výška príspevku je závislá od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom občan so zdravotným postihnutím zriaďuje chránenú dielňu alebo chránené pracovisko na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti. Uchádzač o zamestnanie, ktorému bol poskytnutý príspevok, je povinný samostatnú zárobkovú činnosť prevádzkovať na chránenom pracovisku nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa neposkytuje na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie platených samostatne zárobkovo činnou osobou, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím, a na úhradu nájomného. Príjemca príspevku má povinnosť prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku nepretržite najmenej dva roky.

Príspevok poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode občan so zdravotným postihnutím vytvorí chránené pracovisko, na ktorom bude prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť. Úrad zabezpečí uchádzačovi o zamestnanie, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím, na základe písomnej žiadosti absolvovanie prípravy na začatie prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti na chránenom pracovisku. Súčasťou prípravy na začatie prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti je vypracovanie podnikateľského zámeru vrátane predpokladaných nákladov na zriadenie chráneného pracoviska, ktoré sú podkladom na posúdenie komisiou (§ 57).

Príspevok na činnosť pracovného asistenta

Úrad poskytuje zamestnávateľovi alebo samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím, príspevok na činnosť pracovného asistenta ak z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby vyplýva potreba pracovného asistenta. Príspevok sa poskytuje mesačne najmenej vo výške 41 % a najviac 70 % celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa uzatvára dohoda na činnosť jedného pracovného asistenta počas dĺžky trvania:

a/ pracovného pomeru zamestnanca, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím alebo zamestnancov,
ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím, ktorí sú v priamej starostlivosti pracovného asistenta,
b/ prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti osobou, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím.

Príspevok poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode občan so zdravotným postihnutím vykonáva prácu alebo prevádzkuje, alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť (§ 59).

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov sa poskytuje právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ak o tento príspevok písomne požiada najneskôr do konca prvého kalendárneho mesiaca štvrťroka nasledujúceho po štvrťroku, za ktorý príspevok žiada. Ročná výška príspevku, ktorý poskytuje úrad, v ktorého územnom obvode je zriadená chránená dielňa alebo chránené pracovisko, je najviac 2,5-násobok alebo 5-násobok celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, na jedného občana so zdravotným postihnutím vykonávajúceho prácu v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času.

Príspevok poskytuje príslušný úrad na základe dokladov preukazujúcich vynaložené náklady za príslušný štvrťrok najviac vo výške 25 % z 2,5-násobku alebo 5-násobku celkovej ceny práce, a to do 60 kalendárnych dní odo dňa podania žiadosti o poskytnutie príspevku (§ 60).Výšku príspevkov a ďalšie podrobnosti poskytovania príspevkov upravuje vyhláška MPSVR SR **č. 106/2013** Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zadávanie zákaziek na účely plnenia povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím

Zamestnávateľ je v zmysle § 63 ods. 1 písm. d) zákona č. 5/2004 Z. z. povinný zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím, ak zamestnáva najmenej 20 zamestnancov a ak úrad v evidencii uchádzačov o zamestnanie vedie občanov so zdravotným postihnutím v počte, ktorý predstavuje 3,2 % z celkového počtu jej zamestnancov. Túto povinnosť môže zamestnávateľ plniť aj zadaním zákazky vhodnej na zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím alebo zadaním zákazky občanovi so zdravotným postihnutím, ktorý prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť.

Na započítanie jedného občana so zdravotným postihnutím je potrebné zadať zákazku vo výške 0,8 násobku celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom zamestnávateľ povinnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) zadaním zákazky plní. Plnenie povinnosti podľa § 63 ods. 1 písm. d) zadaním zákazky je zamestnávateľ povinný preukázať úradu najneskôr do 31.03. nasledujúceho kalendárneho roka (§ 64).

Odoberanie výrobkov alebo služieb na účely plnenia povinného podielu zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím

Povinnosť zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím vo výške povinného podielu podľa § 63 ods. 1 písm. d) môže zamestnávateľ plniť aj odoberaním výrobkov alebo služieb od
a/ chránenej dielne alebo chráneného pracoviska,

b/ občana so zdravotným postihnutím, ktorý prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť,
c/ zamestnávateľa, ktorého zamestnanci, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím, sa podieľali na výrobe odobratých výrobkov alebo na poskytovaní odobratých služieb.

Na započítanie počtu občanov so zdravotným postihnutím podľa § 63 ods. 1 písm. d), ktorých si zamestnávateľ môže započítať, je potrebné odobrať výrobky alebo služby vo výške podielu celkovej sumy platieb za odobrané výrobky alebo služby v kalendárnom roku, za ktorý týmto spôsobom zamestnávateľ plní povinnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) po započítaní alebo nezapočítaní dane z pridanej hodnoty do ceny odobratých výrobkov alebo služieb podľa § 64 ods. 3 a 0,8 násobku celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrťrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom zamestnávateľ povinnosť podľa § 63 ods. 1 písm. d) odoberaním výrobkov alebo služieb plnil. Plnenie povinnosti podľa § 63 ods.1 písm. d) odoberaním výrobkov alebo služieb podľa odseku 1 je zamestnávateľ povinný preukázať úradu najneskôr do 31.03. nasledujúceho kalendárneho roka (§ 64a).

Zákon č. 495/2013 Z. z. (novela zákona o azyle) s účinnosťou od 01.01.2014 upravuje podmienky **udeľovania povolenia na zamestnanie pre štátnych príslušníkov tretích krajín** v SR, upravuje podmienky ich zamestnávania a v tejto súvislosti rozširuje pôsobnosť Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. Okrem toho upravuje pôsobenie **Agentúr dočasného zamestnávania** a zabraňuje zamestnávateľom dočasné prideľovanie zamestnanca, na ktorého zamestnávanie sa mu poskytuje príspevok, na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi. Zákon č. 353/2015 Z. z. zavádza od 01.01.2016 **nové podmienky poskytovania príspevku na podporu mobility** za prácou. Pôjde o príspevok vo výške 80 % preukázaných výdavkov na bývanie, maximálne 250,- Eur mesačne počas šiestich mesiacov, pričom znevýhodneným uchádzačom o prácu bude štát poskytovať príspevok aj ďalších šesť mesiacov, a to v sume najviac 125,- Eur mesačne.

Na získanie nároku na príspevok na podporu mobility bude po novom stačiť aj **nahlásenie prechodného pobytu v súvislosti so získaním zamestnania**, ak miesto prechodného pobytu na území SR je vzdialené od miesta trvalého pobytu najmenej 70 km. V súčasnosti sa pritom príspevok na presťahovanie za prácou poskytuje jednorazovo vo výške najviac 1.327,76 Eura a je viazaný len na zmenu trvalého pobytu, pričom sa vyžaduje, aby bolo miesto nového trvalého pobytu vzdialené od pôvodného trvalého pobytu najmenej 50 km.

Zamestnávateľom na účely absolventskej praxe bude podľa schválenej novely zákona aj **samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá nemá žiadnych zamestnancov**. Aj tieto SZČO tak budú môcť využiť nezamestnaného absolventa a ponúknuť mu absolventskú prax.

Od 01.07.2016 je stanovená **nová podmienka na poskytnutie príspevku** podľa tohto zákona žiadateľovi, ktorým je právnická osoba, a to, že **nemá právoplatne uložený trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie alebo trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie.**

Najdôležitejšia zmena predmetného zákona od 01.05.2017 je regulácia podmienok, za ktorých môže uchádzač o zamestnanie vykonávať zárobkovú činnosť tak, že sa vymedzuje **vykonávanie zárobkovej činnosti** uchádzačom o zamestnanie len na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru podľa Zákonníka práce, t. j. **formou dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti.** Týmto dochádza k zrušeniu

možnosti vykonávania zárobkovej činnosti v **pracovnom pomere alebo v právnom vzťahu** podľa osobitného predpisu, t. j. na základe právneho vzťahu uzavretého v zmysle Občianskeho, príp. Obchodného zákonníka, zo strany uchádzača o zamestnanie. Upravuje **maximálne obdobie** vykonávania zárobkovej činnosti uzatvorením dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru na obdobie v úhrne **40 kalendárnych dní v roku** s možnosťou jej vykonávania u jedného zamestnávateľa, čo v predchádzajúcej právnej úprave absentovalo. **Neumožňuje** vykonávanie uvedenej zárobkovej činnosti u **zamestnávateľa,** u ktorého uchádzač o zamestnanie **bezprostredne pred zaradením** do evidencie uchádzačov o zamestnanie **pracoval,** alebo u zamestnávateľa, ktorý odmietol uchádzača o zamestnanie prijať do zamestnania sprostredkovaného úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. **Súčasne novela priniesla vyššiu motiváciu uchádzača o zamestnanie** v podobe prijatia a udržania si zamestnania sprostredkovaného úradom práce tým, že sa neumožní jeho bezprostredný opätovný vstup do evidencie na obdobie šiestich mesiacov od skončenia zamestnania, **ak tento občan skončil zamestnanie, ktoré mu sprostredkoval úrad, do jedného mesiaca, a to opakovane, minimálne dvakrát v priebehu troch rokov**. **Zároveň sa rozšíril okruh uchádzačov o zamestnanie** – absolventov škôl, na účely zabezpečenia lepšieho prístupu k získavaniu chýbajúcich odborných zručností a praktických skúseností na pracoviskách zamestnávateľa, čo zvýšilo predpoklady pre ich prvý vstup na trh práce. **Legislatívnou zmenou došlo i k zvýšeniu mobility za prácou** nastavením priaznivejších podmienok pre poskytovanie príspevku na dochádzku za prácou a príspevku na podporu mobility za prácou, ako aj zosúladenie so zákonom o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Novelizácia zákona publikovaná pod **č. 64/2018 Z. z.,** ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov účinná od 0**1.05.2018** priniesla zmenu v podobe **skrátenia obdobia pre nahlasovanie voľných pracovných miest za účelom posúdenia situácie na trhu práce z 30 dní na aktuálne 20 kalendárnych dní**, čo by malo prispieť k zrýchleniu samotného procesu. Ďalej, prijatou novelou zamestnávateľovi pripadne povinnosť priložiť k žiadosti o udelenie povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania **doklad o zabezpečení primeraného ubytovania, ktoré spĺňa minimálne požiadavky** podľa osobitných predpisov. Novelou došlo k zavedeniu podmienky pre vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré obsahuje súhlas s jeho obsadením. **Zamestnávateľ, ktorý má záujem prijať do zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny,** musí splniť podmienku **neporušenia zákazu nelegálneho zamestnávania v období dvoch rokov pred podaním žiadosti** o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania. Od 01.05.2018 má Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny za úlohu **identifikovať zamestnania s nedostatkom pracovnej sily za uplynulý kalendárny rok v okresoch, v ktorých priemerná miera evidovanej nezamestnanosti bola nižšia ako 5 %, a zverejňovať na svojom webovom sídle zoznam** týchto zamestnaní do 31.01. nasledujúceho kalendárneho roka. Tento krok by mal viesť k zjednodušeniu podmienok zamestnávania príslušníkov z tretích krajín, pričom by mal napomôcť s dlhodobo pretrvávajúcim problémom obsadenia zamestnaní s nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily, práve týmito zamestnancami.

Predmetná novelizácia zákona priniesla aj zmenu **v oblasti právnej úpravy príspevku na dochádzku za prácou a príspevku na presťahovanie za prácou**. Príspevok na dochádzku za prácou sa poskytuje najviac počas šiestich mesiacov. Zamestnancovi, ktorý bol pred získaním zamestnania znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie, **sa príspevok poskytuje aj počas ďalších najviac šiestich mesiacov.** Týmto môže znevýhodnený uchádzač o zamestnanie poberať príspevok na dochádzku za prácou až 12 mesiacov. Taktiež došlo k navýšeniu

príspevku z pôvodných 135,- EUR na najviac 200,- EUR. Uvedené, môže napomôcť zamestnávateľom obsadiť voľné pracovné miesta znevýhodnenými uchádzačmi o zamestnanie a odstrániť tak komplikácie s obsadzovaním voľnej pracovnej pozície.

S účinnosťou **od 01.01.2023** boli zo zákona o službách zamestnanosti **vypustené nástroje zamerané na podporu integračných podnikov** a vložené do zákona o sociálnej ekonomike ako napríklad umiestňovací príspevok a vyrovnávací príspevok, a zároveň boli upravené aj podmienky poskytovania týchto príspevkov.

Od 01.01.2023 boli prijaté aj nasledovné zmeny:

⇒ **Podanie žiadosti o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“):**

Občan si môže podať žiadosť o zaradenie do evidencie UoZ osobne, elektronickými prostriedkami podpísanú kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo ***odoslaním žiadosti prostredníctvom prístupového miesta, ktoré vyžaduje úspešnú autentifikáciu***. Stále platí, že v čase mimoriadnej situácie si občan môže podať žiadosť o zaradenie aj e-mailom alebo poštou.

⇒ **Zavedenie novej možnosti pre podanie žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ, obvyklý pobyt:**

Občan si môže podať žiadosť o zaradenie do evidencie UoZ v mieste trvalého bydliska, alebo v mieste, kde sa zdržuje. **Obvyklý pobyt** je miesto, kde sa občan zdržuje a je mimo adresy trvalého pobytu. Obvyklý pobyt občana nie je potrebné zdokladovať žiadnym listinným dokumentom, občan si ho iba uvedie v žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ.

⇒ **Lehota na zaradenie občana do evidencie UoZ:**

Lehota zaradenia pri podaní žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ **sa predlžuje zo 7 kalendárnych dní na 10 kalendárnych dní**, t. j. ak si občan podá žiadosť napr. po skončení zamestnania do 10 kalendárnych dní, bude po splnení zákonných podmienok zaradený do evidencie UoZ nasledujúcim dňom po skončení zamestnania.

⇒ **Nezaradenie do evidencie UoZ:**

Do evidencie UoZ sa nezaradí občan, ktorý nesplnil povinnosť prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť, na ktorú mu bol poskytnutý príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť alebo príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť alebo príspevok v rámci projektu alebo programu.

⇒ **Preukazovanie hľadania zamestnania:**

UoZ je povinný aktívne si hľadať zamestnanie a aktívne hľadanie zamestnania preukazovať úradu osobne alebo ***elektronicky*** podľa určenia úradu v termíne určenom úradom.

Novelou č. 488/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024 sa precizuje právna úprava týkajúcu sa definície chránenej dielne a chráneného pracoviska, a zároveň aj pracovné podmienky v nich vyžadujúce.

Za chránenú dielňu sa považuje pracovisko, na ktorom právnická osoba alebo fyzická osoba zriadi viac ako jedno pracovné miesto pre občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce, na ktorom sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce, a na ktorom pracuje v pracovnom pomere najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce.

Za chránené pracovisko sa považuje pracovisko, na ktorom:

- právnická osoba alebo fyzická osoba zriadi pracovné miesto, na ktorom zamestnáva občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce v pracovnom pomere, a na ktorom sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce, a toto pracovné miesto nie je zriadené v chránenej dielni,
- občan so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce vykonáva alebo prevádzkuje samostatnú zárobkovú činnosť na pracovnom mieste, na ktorom sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce, pričom toto **chránené pracovisko môže byť zriadené aj v domácnosti tohto občana so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce.**

V chránených dielňach alebo na chránených **pracoviskách budú môcť byť zamestnaní len občania so zdravotným postihnutím so sťaženým prístupom na trh práce (zohľadní sa pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou**, ako aj nevykonávanie závislej činnosti alebo podnikania pred zamestnaním sa v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku).

ZÁKON Č. 461/2003 Z. Z. O SOCIÁLNOM POISTENÍ v znení neskorších predpisov

Tento zákon vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia. Zákon upravuje aj výber, registráciu a postúpenie povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (§ 1).

- **Samostatne zárobkovo činnej osobe** (SZČO) v roku, v ktorom začne/začala podnikať, nevzniká povinnosť prihlásiť sa v Sociálnej poisťovni ani platiť poistné na sociálne poistenie. SZČO, ktorá začala/začne podnikať iba v roku 2014, povinnosť platiť poistné na NP a DP môže vzniknúť **od 01.07.2015** (dovtedy sa SZČO môže prihlási na NP a DP dobrovoľne). Povinnosť platiť poistné na sociálne poistenia vzniká SZČO po dosiahnutí určitej hranice hrubého príjmu v predchádzajúcom období,

- **poistenie v nezamestnanosti** sa nevzťahuje na fyzickú osobu, ktorej bol priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % a fyzickú osobu, ktorá má priznaný invalidný dôchodok a dovŕšila dôchodkový vek (§ 19 ods. 3),

- poistné na **invalidné poistenie** neplatí poistenec, ktorý je dôchodkovo poistený po priznaní starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo výsluhového dôchodku (§ 128 ods. 4),

- zamestnávateľ neplatí poistné na **invalidné poistenie** za zamestnanca, ktorý je dôchodkovo poistený po priznaní starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo výsluhového dôchodku ak dovŕšil dôchodkový vek (§ 128 ods. 4).

Zákon č. **252/2012 Z. z.** o sociálnom poistení, ktorým sa mení a dopĺňa predovšetkým zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ale aj zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení, zavádza nové odvody pre zamestnancov pracujúcich na dohody.

- zamestnancom na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti **nie je** fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ak je poberateľom starobného, invalidného alebo výsluhového dôchodku (§ 4 ods. 1),
- zamestnancom na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti **nie je:**
  a) fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov
  b) fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ak je poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku alebo výsluhového dôchodku (§ 4 ods. 1)

- zamestnancom na účely dôchodkového poistenia **je** aj:

  c) fyzická osoba v právnom vzťahu, ktorý jej zakladá právo na **nepravidelný príjem** podľa § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, ak priemerný mesačný príjem z tejto dohody nepresiahne sumu podľa odseku 5, žiaka strednej školy a študenta vysokej školy pri praktickom vyučovaní v období odbornej (výrobnej) praxe.
  d) fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov, ktorý jej zakladá právo na **pravidelný mesačný príjem** podľa § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, ak mesačný príjem z tejto dohody nepresiahne sumu podľa odseku 5. (§ 4 ods. 2).

Od roku 2015 je maximálna suma mesačného príjmu a maximálna suma priemerného mesačného príjmu z dohody o brigádnickej práci študentov stanovená **na 200 eur** (§ 4 ods. 5). Na základe skutočnosti, že „dohodári" budú platiť odvody rovnako ako regulárni zamestnanci v pracovnom pomere, z povinného poistenia im budú plynúť aj nároky. Napr. na dávky nemocenského poistenia vrátane nároku na náhradu príjmu počas prvých 10 dní práceneschopnosti, na dávky v nezamestnanosti a samozrejme i na dávky z dôchodkového poistenia a pod.

Prehľad kombinácií sociálneho a zdravotného poistenia, ktoré platia zamestnanci pracujúci na dohodu:

Dohoda o brigádnickej práci študentov (v prípade, že maximálna suma mesačného príjmu a maximálna suma priemerného mesačného príjmu z dohody o brigádnickej práci študentov **nepresiahne 200 eur**): garančné poistenie, úrazové poistenie. Spolu zamestnanec 0%, zamestnávateľ 1,05%

Dohoda o brigádnickej práci študentov (v prípade, že maximálna suma mesačného príjmu a maximálna suma priemerného mesačného príjmu z dohody o brigádnickej práci študentov **presiahne 200 eur**): garančné poistenie, úrazové poistenie, starobné poistenie, rezervný fond a navyše invalidné poistenie. Spolu zamestnanec 7%, zamestnávateľ 22,80%.

Poberateľ starobného dôchodku a výsluhového dôchodku, ak dovŕšil dôchodkový vek (dohoda o vykonaní práce alebo dohoda o pracovnej činnosti): garančné poistenie, úrazové poistenie a navyše starobné poistenie a rezervný fond. Spolu zamestnanec 4%, zamestnávateľ 19,80%.

Ostatní dohodári s nepravidelným príjmom: garančné poistenie, úrazové poistenie, starobné poistenie, rezervný fond, invalidné poistenie a navyše zdravotné poistenie. Spolu zamestnanec 11%, zamestnávateľ 32,80%.

Ostatní dohodári s pravidelným príjmom: garančné poistenie, úrazové poistenie, starobné poistenie, rezervný fond, invalidné poistenie, zdravotné poistenie a navyše nemocenské poistenie a poistenie v nezamestnanosti. Spolu zamestnanec 13,4%, zamestnávateľ 35,20%.

Novela (zákon č. 252/2012 Z. z.) zároveň mení aj **výpočet vymeriavacieho základu na sociálne a zdravotné poistenie**. **Od 01.07.2015 je vymeriavací základ s koeficientom 1,486.** Nový vymeriavací základ bude daný ako podiel pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutý vykonávaním podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý nie je znížený o odvody a príslušného koeficientu podľa obdobia.

Status SZČO na účely sociálneho poistenia sa s účinnosťou od 01.07.2014 neposudzuje v závislosti od registrácie u správcu dane, ale od dosahovania príjmov (zákon č. 338/2013 Z. z.). Ide o príjmy, ktoré sú zdaňované ako príjmy z podnikania alebo z výkonu inej samostatnej zárobkovej činnosti (podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov), v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik povinného sociálneho poistenia SZČO. Na účely statusu SZČO zostáva zachovaná podmienka dovŕšenia 18 rokov veku. Z postavenia SZČO zostávajú naďalej vyňaté fyzické osoby, ktoré vykonávajú osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzické osoby, ktoré dosahujú príjmy z prenájmu nehnuteľností. SZČO, ktorá činnosť vykonáva na základe oprávnenia, zaniká povinné poistenie odo dňa, kedy nie je oprávnená na výkon tejto činnosti. Samostatne zárobkovo činným osobám „bez oprávnenia“, napr. umelcom, autorom, bude povinné poistenie zanikať dňom, keď Sociálnej poisťovni predložia čestné vyhlásenie o skončení činnosti. Novela zákona upravuje status SZČO na účely posúdenia vzniku a zániku povinného poistenia.

Novela zákona upravuje i **nové určenie vymeriavacieho základu SZČO.** Za obdobie **od 01.07.2014** sa určuje nasledovne: Čiastkový základ dane, neznížený o zaplatené poistné na povinné verejné zdravotné poistenie a poistné na povinné sociálne poistenie SZČO : koeficient 1,6 / 12. Na rozdiel od predošlej právnej úpravy, do vymeriavacieho základu SZČO nebudú patriť príjmy, ktoré nesúvisia s jej činnosťou, napr. poistné zaplatené na dobrovoľné poistenie a príspevky na dobrovoľné starobné dôchodkové sporenie. Základ dane na účely vymeriavacieho základu sa upraví o príjmy a výdavky spojené s výkonom činnosti osobného asistenta a o príjmy a výdavky zo zahraničia, ktoré nie sú rozhodujúce na určenie vymeriavacieho základu samostatne zárobkovo činnej osoby. Na účely určenia vymeriavacieho základu SZČO sa už nebude zohľadňovať pomerná časť základu dane pripadajúca na mesiace, kedy mala fyzická osoba postavenie SZČO, ale zohľadnia sa všetky mesiace kalendárneho roka, z ktorého sa príjem zisťuje – čiže 12.

Veľkou praktickou zmenou účinnou **od 01.01.2015 je zavedenie povinnosti pre Sociálnu poisťovňu písomne oznámiť SZČO** vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, vymeriavací základ na platenie poistného, výšku poistného na nemocenské poistenie, výšku poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, výšku poistného na invalidné poistenie a výšku poistného do rezervného fondu solidarity, dátum splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a údaje týkajúce sa úhrady poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, určených na základe údajov vedených v informačnom systéme Sociálnej poisťovne, a to **do 20 dní** od vzniku povinného poistenia. SZČO si tak už nebudú musieť výšku poistného a príspevkov vypočítavať sami.

Okrem uvedeného **novela publikovaná pod č. 338/2013 Z. z.:**

- **skracuje obdobia**, za ktoré sa skúma zaplatenie poistného na nemocenské poistenie na účely nemocenských dávok pre samostatne zárobkovo činné osoby a dobrovoľne poistené osoby z desiatich na päť rokov,
- **zrušuje prihlasovaciu a odhlasovaciu povinnosť** na povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe
- zavádza **automatický zánik dobrovoľného poistenia**, ak dobrovoľne poistená osoba nezaplatila poistné na dobrovoľné poistenie dva kalendárne mesiace za sebou idúce,
- predlžuje obdobie doterajšej jednotnej sadzby poistného na úrazové poistenie,
- ustanovuje, že štatutári s najmenej 50 % účasťou na majetku zamestnávateľa už nebudú mať nárok na garančnú dávku.

Novelou zákona, publikovanou pod **č. 298/2014 Z. z., sa s účinnosťou od 01.01.2015** zmení spôsob určenia maximálnej sumy mesačného príjmu z dohody o brigádnickej práci študentov. Maximálna suma mesačného príjmu a maximálna suma priemerného mesačného príjmu podľa § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3 z dohody o brigádnickej práci študentov bude od nového roku **taxatívne stanovená na 200,- eur.** Novela zároveň **odstránila vekovú diferenciáciu študentov**, ktorá podľa predošlej právnej úpravy vplývala na hranicu príjmu z dohody o brigádnickej práci študentov, z ktorej študent nie je povinne dôchodkovo poistený. Okrem ďalších zmien novela upravuje aj **určenie rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu ako aj spôsob určenie sumy starobného dôchodku.**

Od 01.01.2017 sa pre samostatne zárobkovo činné osoby zvyšuje maximálny vymeriavací základ na platenie poistného na sociálne poistenie z 5-násobku na 7-násobok jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu, ktorý platil v kalendárnom roku, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné.

Novela zákona č. 266/2017 Z. z. upravuje od 01.01.2018 niektoré termíny pre plnenie oznamovacích povinností zamestnávateľa.

- Od 01.01.2018 lehota na prihlásenie zamestnávateľa do registra zamestnávateľov SP je najneskôr v deň predchádzajúci dňu, v ktorom začal zamestnávať aspoň jedného zamestnanca,
- Predlžuje sa lehota na splnenie povinnosti zamestnávateľa predložiť Sociálnej poisťovni evidenčný list dôchodkového poistenia z troch dní na osem dní,
- Predlžuje sa lehota na odhlásenie zamestnanca zo Sociálnej poisťovne z 1 dňa na 8 dní,

- Upravuje podmienky pre vznik nároku na dávku v nezamestnanosti, od 01.01.2018 existuje jediná podmienka a jedna dĺžka podporného obdobia – nárok na dávku v nezamestnanosti majú osoby, ktoré v posledných 4 rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie boli poistené v nezamestnanosti najmenej 2 roky.

Novelou zákona č. 125/2022 Z. z. od 0**1.06.2022** došlo k viacerým čiastkovým úpravám v oblasti sociálneho poistenia, a teda k:

- zavedeniu opätovného plynutia (resp. predĺženia) ochrannej lehoty pre ženy, ktoré otehotneli v období 180 dní (6 mesiacov) od zániku nemocenského poistenia,
- zrušeniu možnosti úhrady poistného na sociálne poistenie v hotovosti, nakoľko bezhotovostný platobný styk možno považovať za jeden z nástrojov, ktorým sa dá eliminovať podiel nelegálneho pohybu peňazí,
- predĺženiu doterajšej lehoty 30 dní na vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu na 60 dní pre prípady, ak skutočnosť, že poistné bolo zaplatené bez právneho dôvodu, zistí Sociálna poisťovňa na základe vlastnej činnosti,
- zrušeniu platby sociálnych odvodov v hotovosti (len prevodom na účet Sociálnej poisťovne alebo hotovostným vkladom v banke či na pošte),
- možnosti poukazovať krátkodobé dávky sociálneho poistenia (nemocenské a dávku v nezamestnanosti) aj na iný účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ako je účet prijímateľa, resp. jeho manžela (manželky),
- zavedeniu povinnosti Sociálnej poisťovni oznámiť Úradu verejného zdravotníctva porušenie liečebného režimu poistencom počas nariadeného karanténneho opatrenia alebo izolácie,
- zmene spôsobu výpočtu starobného dôchodku poistencov, ktorým vznikol nárok na starobný dôchodok pred 01.01.2004 a zároveň sa im zarátavalo pred 01.01.1993 československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré poskytuje dôchodok ČR. Starobný dôchodok týchto poistencov sa bude určovať podľa predpisov SR.

Touto novelou sa **zároveň zavádza elektronické potvrdzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti (tzv. e-PN) - povinne pre všetkých lekárov od 01.06.2023**.

Avšak na dobrovoľnej báze **už bola spustená od 01.06.2022** u obvodných lekárov a špecialistov, ktorý o ňu prejavili záujem, nakoľko významne znižuje administratívne zaťaženie poistencov, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, zamestnávateľov a Sociálnej poisťovne a nahrádza doterajšie tlačivo predpísané Sociálnou poisťovňou, ktoré bolo potrebné fyzicky doručovať zamestnávateľovi a do Sociálnej poisťovne.

Zavedením e-PN sa odstraňuje tiež potreba fyzického doručovania tlačiva zamestnávateľovi a súčasne aj pre poskytovateľa zdravotnej starostlivosti doručovať príslušnú časť tlačiva do Sociálnej poisťovne. Celý proces od potvrdzovania dočasnej PN až po ukončenie dočasnej PN bude v čo najväčšej možnej miere realizovaný elektronickým spôsobom a nahradí momentálne používané tlačivo, zamestnávateľ tak údaje o PN svojho zamestnanca dostane automaticky zo Sociálnej poisťovne.

Záznam e-PN budú vypisovať, resp. posudzovať a rozhodovať o dočasnej PN aj všetci lekári poskytujúci špecializovanú ambulantnú starostlivosť, čím sa odbremení všeobecný lekár od administratívneho úkonu vypisovania záznamu e-PN.

Sociálna poisťovňa však už od 01.06.2022 poskytuje túto novú službu (e-PN), aj pre zamestnávateľov. Komunikácia a výmena údajov pri e-PN sa uskutočňuje prostredníctvom e-Služieb Sociálnej poisťovne. Zamestnávatelia si v nich nájdu novú záložku s názvom e-PN, kde sa budú sústreďovať všetky potrebné údaje o práceneschopnosti ich zamestnancov, bezodkladne online.

Zamestnávateľ bude Sociálnej poisťovni prostredníctvom e-PN:

- za zamestnanca, ktorý je uznaný za dočasne práceneschopného, zasielať číslo účtu zamestnanca, na ktoré mu vypláca mzdu alebo informáciu, že mzdu vypláca v hotovosti,
- poskytne tiež údaj o poslednom dni výkonu práce zamestnanca pred vznikom dočasnej pracovnej neschopnosti.

Tieto informácie odošle cez e-PN čo najskôr, ak predpokladá, že práceneschopnosť bude trvať viac ako 10 dní.

Novelou č. 350/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.11.2022** sa **umožnilo súbežné čerpanie dávky materského otcom aj matkou dieťaťa počas dvoch týždňov** v období šiestich týždňov od narodenia dieťaťa.

Predmetnou novelou sa novelizoval aj zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku, ktorým sa zase umožnilo súbežné poskytovanie rodičovského príspevku a materského, ktoré sa bude vyplácať otcovi dieťaťa počas trvania tzv. otcovskej dovolenky. **Otcovská dovolenka bude platená zo sociálneho poistenia, a teda pre zamestnávateľa nevzniknú dodatočné náklady.**

Na základe novely č. 248/2022 Z. z. sa **s účinnosťou od 01.01.2023 zavádza odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci** v ustanovení § 138b, ktorý znie:

„Odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci na účely určenia vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti je vo výške 50 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu platného v kalendárnom roku, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa platí poistné. Ak vymeriavací základ zamestnanca v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce je za kalendárny mesiac nižší ako výška odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci podľa prvej vety, odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci je vo výške tohto vymeriavacieho základu.“.

Na základe novely zákona č. 28/2024 Z. z. s účinnosťou od 01.03.2024, sa predlžuje **obdobie uplatňovania si tzv. odvodovej úľavy pre potravinárov, a to do 30. júna 2024**. Okruh zamestnávateľov v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore, ktorí si môžu túto daňovú úľavu uplatniť, sa rozšíri taktiež. Okruh zamestnávateľov v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore **sa rozšíri o oblasti vinohradníctva, zeleninárstva, ovocinárstva či o chov hospodárskych zvierat s rastlinnou výrobou.** Zamestnávatelia v poľnohospodárskom a potravinárskom priemysle mali od 1. augusta minulého roka do 31. januára tohto roka odpustené odvody najviac v sume 700 eur za každého zamestnanca. **Po novom pôjde o sumu najviac 750 eur mesačne za každého zamestnanca, čiže vo výške minimálnej mzdy platnej v tomto roku**. Celkovo sa zamestnávateľom znížia náklady o 24,15 % vymeriavacieho základu

každého zamestnanca, najviac do vymeriavacieho základu vo výške 750 eur. **Odvodová úľava bude uplatnená na rozšírený okruh zamestnávateľov v poľnohospodárstve a potravinárskom sektore od 1. marca 2024 do 30. júna 2024.**

Novelou zákona č. 87/2024 s účinnosťou od 15.05.2024 sa upravuje jedna z podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok, a to získanie 40 odpracovaných rokov. Po novom sa počet odpracovaných rokov potrebných na splnenie podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok pre jednotlivé ročníky (doteraz 40) naviaže na všeobecný dôchodkový vek jednotlivých ročníkov. Touto zmenou sa zavedie zásada, že osoby narodené v rovnakom roku budú musieť na splnenie podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok získať rovnaký počet odpracovaných rokov. Potrebné odpracované obdobie sa pre príslušný ročník narodenia určí ako rozdiel všeobecného dôchodkového veku pre príslušný ročník a čísla 23. Ak všeobecný dôchodkový vek pre príslušný ročník nie je v čase posudzovania splnenia podmienky získania potrebného odpracovaného obdobia známy, za všeobecný dôchodkový vek pre príslušný ročník sa na účely určenia potrebného odpracovaného obdobia považuje „domnelý“ dôchodkový vek stanovený ako posledný určený všeobecný dôchodkový vek zvýšený o dva mesiace za každý kalendárny rok rozdielu roku narodenia tohto poistenca a príslušného ročníka, pre ktorý bol určený posledný všeobecný dôchodkový vek.

Zároveň sa od 15. mája 2024 zjednocuje spôsob určovania sumy predčasného starobného dôchodku pre všetkých poistencov bez ohľadu na to, či im do dovŕšenia dôchodkového veku chýbajú najviac 2 roky, alebo či získali potrebné odpracované obdobie, a to takým spôsobom, že suma predčasného starobného dôchodku sa im bude znižovať o 0,5% za každých začatých 30 dní odo dňa vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku.

ZÁKON Č. 580/2004 Z. Z. O ZDRAVOTNOM POISTENÍ A O ZMENE A DOPLNENÍ ZÁKONA Č. 95/2002 Z. Z. O POISŤOVNÍCTVE v znení neskorších predpisov

Tento zákon ustanovuje zdravotné poistenie, právne vzťahy vznikajúce na základe zdravotného poistenia a prerozdeľovanie poistného na verejné zdravotné poistenie. Zdravotné poistenie je **povinné verejné zdravotné poistenie**, na základe ktorého sa poskytuje poistencom verejného zdravotného poistenia za podmienok ustanovených týmto zákonom zdravotná starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Zdravotné poistenie je aj **individuálne zdravotné poistenie**, na základe ktorého sa poskytuje poistencom individuálneho zdravotného poistenia zdravotná starostlivosť v rozsahu určenom v zmluve podľa osobitného predpisu.

- ak je samostatne zárobkovo činná osoba, osobou so zdravotným postihnutím, sadzba poistného
  na zdravotné poistenie je nižšia - **7 %** z vymeriavacieho základu (§ 12 ods. 1 písm. b/),

- zamestnávateľ, ktorý zamestnáva osoby so zdravotným postihnutím, sadzba poistného na zdravotné poistenie je za tieto osoby nižšia - **5 %** z vymeriavacieho základu (§ 12 ods. 1 písm. d/ bod 1)

- zamestnávateľ, ktorý zamestnáva zamestnanca, ktorý bol pred vznikom pracovného pomeru občanom **vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov** a spĺňa ďalšie stanovené podmienky podľa § 11 ods. 7 písm. v),

sadzba poistného je za tieto osoby **0 %** z vymeriavacieho základu (§ 12 ods. 1 písm. d/ bod 2) – ustanovenie zavedené zákonom č. 338/2013 Z. z.

- do vymeriavacieho základu SZČO sa nezapočítavajú príjmy zdanené zrážkovou daňou (napr. z úroku, z výhry v lotériách, plnenia poistenia pre prípad dožitia určitého veku, z príjmu autorov do novín a časopisov, preplatku z ročného zúčtovania poistného na zdravotné poistenie, a pod.), a príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú oslobodené od dane (napr. úver a pôžička, cestovná náhrada, príjem z predaja nehnuteľností oprávnenou osobou, z dávok a príspevkov podľa osobitných predpisov, štipendiá, a pod.) (§ 10b ods. 4),

- zdravotné poistenie sa neplatí z príjmov z dohody o brigádnickej práci študentov, dohody o vykonaní práce poberateľov výsluhového dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov, ak dovŕšili dôchodkový vek podľa osobitného predpisu, poberateľov invalidného výsluhového dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov, poberateľov starobného dôchodku alebo poberateľov invalidného dôchodku, dohody o pracovnej činnosti poberateľov výsluhového dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov, ak dovŕšili dôchodkový vek podľa osobitného predpisu, poberateľov invalidného výsluhového dôchodku z výsluhového zabezpečenia policajtov a vojakov, poberateľov starobného dôchodku alebo poberateľov invalidného dôchodku (§ 10b ods. 1 písm. a),

- zdravotné poistenie sa neplatí z **výkonu činnosti osobného asistenta** (t. j. z príjmu, ktoré dosahuje osoba poskytujúca pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím) (§ 10 ods. 1 písm. b),

- SZČO, ktorá začína vykonávať podnikateľskú činnosť v súbehu so zamestnaním, v období od začatia podnikania do 30.06. nasledujúceho kalendárneho roka nie je povinná preddavky odvádzať. Odvodová povinnosť nej nastane až od 01.07. nasledujúceho roka za podmienky, že výška preddavkov jej z ročného zúčtovania poistného za predchádzajúci kalendárny rok vyšla v čiastke aspoň 3 eurá. Ak výška preddavkov vyšla v nižšej čiastke ako je 3,- Eurá, preddavky naďalej neodvádza,

- preddavok na poistné neodvádza SZČO, ak jeho výška nedosahuje najmenej 3,- Eurá (§ 16 ods. 9).

Novela zákona (**133/2011 Z. z.**) ustanovila, **že ročné zúčtovanie poistného bude od 01.01.2012 vykonávať za poistenca jeho zdravotná poisťovňa.** Ročné zúčtovanie zdravotná poisťovňa vykoná a zašle do konca septembra, v prípade osôb, ktoré majú predĺženú lehotu na podanie daňového priznania a toto oznámili zdravotnej poisťovni, do konca októbra (§ 19).

Podľa novely zákona publikovanej pod č. 463/2013 Z. z. sa **zrušuje osobitný vymeriavací základ na príjmy z dividend**, ktorý platil od januára 2013.

Od **01.01.2017** sa ruší maximálny vymeriavací základ pre zdravotné poistenie.
Na základe novely č. 518/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.01.2023 sa pri platení poistného a preddavkov na poistné uplatňuje inštitút tzv. minimálneho poistného a minimálneho preddavku zamestnanca.**

Poistné a preddavok na poistné musia byť najmenej vo výške poistného a preddavku na poistné, ktoré by platil v súčte zamestnanec a zamestnávateľ zamestnanca vo výške životného minima, určeného pre jednu plnoletú fyzickú osobu, platného k 01.01. príslušného kalendárneho roka.

Ak je skutočné poistné a preddavok na poistné zamestnanca a zamestnávateľa v súčte nižšie, zamestnanec má povinnosť doplatiť odvody do tejto sumy. O tento doplatok sa zvyšuje poistné a preddavok na poistné zamestnanca.

Minimálne poistné sa nevzťahuje na určené skupiny zamestnancov, konkrétne:

- zamestnanci, ktorí sú zároveň aj poistencami štátu (napr. pracujúci dôchodca, pracujúci študent a pod.),
- zamestnanci so zdravotným postihnutím s nárokom na zníženú sadzbu poistného.
  Títo zamestnanci naďalej platia odvody na zdravotné poistenie zo skutočného príjmu, a to aj v prípade, ak je nižší ako životné minimum.

V prípade, ak je zamestnanec zamestnaný u viacerých zamestnávateľov, alebo ak je zároveň SZČO, môže si uplatniť výnimku z uplatňovania minimálneho preddavku (minimálne poistné sa u neho potom zohľadní až v ročnom zúčtovaní poistného). O uplatnení výnimky zamestnanec informuje zamestnávateľa predložením vyhlásenia, zverejneného na webovom sídle **MZ SR**. Rovnako postupuje zamestnanec aj v prípade, ak je poistencom štátu a zamestnávateľ doposiaľ nemá informáciu o tejto skutočnosti.

Na zamestnanca, ktorý si uplatnil výnimku podľa vyššie uvedeného, sa nebude vzťahovať ustanovenie o minimálnom preddavku a preddavok za takéhoto zamestnanca bude určovaný rovnako ako doposiaľ.

Odvodové zaťaženie zamestnávateľa sa nemení. Prípadný doplatok do sumy minimálneho preddavku a minimálneho poistného uhrádza v plnej výške zamestnanec.
Preddavok na poistné sa zaokrúhľuje na najbližší eurocent nadol. Minimálny preddavok zamestnanca je súčet preddavku na poistné zamestnanca určeného zo sumy životného minima, platného k prvému dňu kalendárneho roka a preddavku na poistné zamestnávateľa za takéhoto zamestnanca .

Suma mesačného životného minima je k 01. 01. 2023 vo výške 234,42 eur. Odvod zamestnanca predstavuje: 234,42 x 4 % = 9,3768. Po zaokrúhlení je to 9,37 eur.
Odvod zamestnávateľa predstavuje: 234,42 x 10 % = 23,442. Po zaokrúhlení je to 23,44 eur.
Minimálny preddavok je súčet týchto preddavkov, teda 9,37 + 23,44 = 32,81 eur.
Ak by bol skutočný súčet preddavku zamestnanca a zamestnávateľa za tohto zamestnanca nižší ako 32,81 eur, preddavok zamestnanca sa navýši o sumu rozdielu.

Ak zamestnanecký vzťah netrvá celý mesiac, výška minimálneho preddavku sa alikvotne znižuje, a teda minimálny preddavok predstavuje preddavok (fiktívneho) zamestnanca, ktorý by bol s príjmom vo výške životného minima zamestnaný u zamestnávateľa danú časť mesiaca.

V prípade, ak dohoda o vykonaní práce a dohoda o pracovnej činnosti predstavuje výkon zárobkovej činnosti a nie sú medzi výnimkami (ako napr. dohody, týkajúce sa dôchodcov), potom sa ustanovenia o minimálnom preddavku uplatňujú aj na tieto

dohody. Samozrejme, stále platí pravidlo o alikvotnom znižovaní minimálneho preddavku, ak zamestnanie na základe dohody netrvá celý mesiac.

Minimálny preddavok a minimálne poistné sa vzťahuje aj na zmluvy o výkone činnosti konateľa a na pracovné pomery na čiastočný úväzok s tým, že v prípade, ak príjem z tohto pracovného pomeru, alebo zmluvy nedosiahne výšku životného minima určeného pre jednu plnoletú fyzickú osobu, platného k 01.01. príslušného kalendárneho roka, tak zamestnanec má povinnosť doplatiť odvody do sumy preddavkov (poistného), ktoré by platil v súčte zamestnanec a zamestnávateľ zamestnanca zo sumy životného minima.

Ak sa na odvod zamestnanca vzťahuje odpočítateľná položka, táto sa v procese výpočtu jeho preddavku na poistné uplatní rovnako, ako sa uplatňuje doposiaľ.

Následne, ak sa na zamestnanca nevzťahujú výnimky z uplatnenia minimálneho preddavku a ak skutočný súčet preddavku zamestnanca a zamestnávateľa za tohto zamestnanca je nižší ako minimálny preddavok, preddavok zamestnanca sa navýši o sumu rozdielu.

Na základe prijatej novely č. 530/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024 sa zamestnávateľom, SZČO a samoplatiteľom **od 1. januára 2024 zvyšujú zdravotné odvody.** Minimálny vymeriavací základ vzhľadom na rast priemernej mzdy na Slovensku stúpa z minuloročných 605,50 eura na tohtoročných 652 eur. Minimálne zdravotné odvody pre živnostníkov a ostatných SZČO idú nahor z 84,77 eura na 97,80 eura mesačne. **Sadzba poistného pre zamestnávateľov stúpa z 10 % na 11 %** z hrubej mzdy zamestnanca a sadzba poistného **pre SZČO a samoplatiteľa zo 14 % na 15 %** z ich vymeriavacieho základu.

- Ak zamestnávateľ zamestnáva osoby so zdravotným postihnutím, sadzba poistného sa zvyšuje **z 5 % na 5,5 %.**
- Ak ide o SZČO so zdravotným postihnutím sadzba poistného sa zvyšuje **zo 7 % na 7,5 %** z vymeriavacieho základu.
- Sadzba pre zamestnanca vo výške 4 % z hrubej mzdy sa zachováva. Zvýšenie sadzby poistného zamestnávateľa, SZČO a samoplatiteľa nezmení čistý príjem zamestnanca, avšak zníži čistý príjem SZČO a samoplatiteľa.

ZÁKON Č. 355/2007 Z. Z. O OCHRANE, PODPORE A ROZVOJI VEREJNÉHO ZDRAVIA v znení neskorších predpisov

Dňa 21.06.2007 bol uverejnený **zákon č. 355/2007 Z. z.**, ktorý upravuje ovplyvnenie tvorby a ochrany zdravých životných podmienok a zdravých pracovných podmienok. V zákone sa definujú základné pojmy, upresňuje sa pôsobnosť úradov verejného zdravotníctva a precizuje sa pôsobnosť orgánov verejného zdravotníctva mimo rezortu zdravotníctva. Tento zákon nadobudol **účinnosť 01.09.2007**.

V zmysle **novely zákona č. 204/2014 Z. z.** je každý do 31.12.2014 povinný zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu. Zamestnávateľ môže pracovnú zdravotnú službu zabezpečiť dvoma spôsobmi:

- vlastnými zamestnancami - v tomto prípade je zamestnávateľ povinný mať dostatočný počet vlastných zamestnancov, ktorými môže byť len lekár s určenou špecializáciou, verejný zdravotník, bezpečnostný technik alebo autorizovaný bezpečnostný technik.

Tieto osoby môžu zabezpečovať vykonávanie PZS len pre zamestnancov prvej a druhej kategórie.
- alebo dodávateľským spôsobom - s poskytovateľom, ktorý je na výkon tejto služby oprávnený.

Za nezabezpečenie pracovnej zdravotnej služby hrozí zamestnávateľovi od orgánu verejného zdravotníctva pokuta vo výške od 150 do 20.000,- Eur.

Novelizovaný **zákon č. 289/2017 Z. z.** o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia zavádza zmeny v úlohách a rozsahu pracovnej zdravotnej služby vo vzťahu k zamestnávateľovi v závislosti na kategórií prác a hodnotenia pracovného prostredia z pohľadu zdravotných rizík. Hlavnou zmenou je skutočnosť, že zamestnávatelia nemusia zabezpečiť pre svojich zamestnancov pracovnú zdravotnú službu trvalým zmluvným vzťahom; nahrádza sa spresnením existujúcej povinnosti zamestnávateľov zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika zamestnancov z expozície faktorom práce a pracovného prostredia v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou, a to jednorazovo s ohľadom na zdravotné riziko. Účinnosť zákona je od **01.12.2017.**

Na základe novely č. 249/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.9.2022** sa v ustanovení § 30 za odsek 7 vkladá nový odsek 8, ktorý znie:

„Právnická osoba, ktorej jediným štatutárnym zástupcom je jej spoločník, ktorý je fyzickou osobou, alebo konateľ, ktorý je fyzickou osobou, ***na základe zmluvy o výkone funkcie konateľa, bez ohľadu na to, či je alebo nie je táto fyzická osoba zároveň zamestnancom právnickej osoby, je povinná zabezpečiť a plniť povinnosti pri ochrane zdravia pri práci v rozsahu povinností fyzickej osoby – podnikateľa, ktorá nezamestnáva iné fyzické osoby uvedené v odseku 6, ak fyzická osoba v jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným vykonáva prácu zaradenú do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie.“.***

Novelou č. 392/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.12.2022 sa za ustanovenie § 27c sa vkladajú § 27d a 27e, ktoré definujú diagnosticko-nákladové skupiny a nákladové skupiny zdravotníckych pomôcok nasledovne:

Diagnosticko-nákladové skupiny

(1) Diagnostická skupina je skupina diagnóz podľa Medzinárodnej klasifikácie chorôb pri prepustení z hospitalizácie v období od 01.01. do 31.12. kalendárneho roka, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa vypočítava index rizika nákladov, je uvedená v zozname diagnosticko-nákladových skupín a umožňuje odhadnúť budúce náklady na poskytovanú zdravotnú starostlivosť poistenca s diagnózou uvedenou v zozname diagnostických skupín.
(3) Ak diagnózu pri ukončení hospitalizácie poistenca nemožno zaradiť do žiadnej diagnostickej skupiny podľa zoznamu diagnostických skupín, poistenec sa do diagnosticko-nákladovej skupiny nezaraďuje.
(4) Príslušná zdravotná poisťovňa zaradí poistenca v kalendárnom mesiaci, za ktorý sa vykonáva mesačné prerozdeľovanie, do diagnosticko-nákladovej skupiny zaradenej do zoznamu diagnosticko-nákladových skupín, ak mal počas 12 za sebou nasledujúcich kalendárnych mesiacov predchádzajúcich kalendárnemu mesiacu, za ktorý sa vykonáva mesačné prerozdeľovanie, ukončenú hospitalizáciu s diagnózou uvedenou v zozname

diagnostických skupín a ktorú príslušná zdravotná poisťovňa alebo zdravotná poisťovňa, ktorá naposledy vykonávala verejné zdravotné poistenie poistenca, zaevidovala v účtovnej evidencii.
(5) Ak možno poistenca zaradiť podľa odseku 4 do viacerých diagnosticko-nákladových skupín zaradených do zoznamu diagnosticko-nákladových skupín, poistenec sa na účely mesačného prerozdeľovania zaradí do diagnosticko-nákladovej skupiny s najvyšším indexom rizika nákladov.

Nákladové skupiny zdravotníckych pomôcok

(1) Nákladová skupina zdravotníckych pomôcok je tvorená uhrádzanými zdravotníckymi pomôckami, je uvedená v zozname nákladových skupín zdravotníckych pomôcok a umožňuje odhadnúť budúce náklady na zdravotnú starostlivosť poistenca.
(2) Ak uhrádzanú zdravotnícku pomôcku poskytnutú poistencovi nemožno zaradiť do žiadnej nákladovej skupiny zdravotníckych pomôcok, poistenec sa do nákladovej skupiny zdravotníckych pomôcok nezaraďuje.
(3) Na účely prerozdeľovania poistného sa za poistenca, ktorému bola poskytnutá uhrádzaná zdravotnícka pomôcka za celý kalendárny mesiac, považuje poistenec, ktorý mal uhrádzanú zdravotnícku pomôcku poskytnutú aspoň jeden deň v tomto kalendárnom mesiaci.

Novelou č. 517/2022 Z. z. **s účinnosťou od 12.01.2023** sa transponujú požiadavky smernice Európskeho parlamentu a Rady EÚ o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, pričom **cieľom je najmä ochrana ľudského zdravia pred účinkami kontaminovanej pitnej vody a zlepšenie prístupu k vode.**

<u>Novelou zákona sa</u>:

- **zavádzajú nové povinnosti v oblasti uplatňovania prístupu, ktorý je založený na manažmente rizík** (ktorý bol doteraz dobrovoľný) vo všetkých častiach dodávateľského systému,
- **dopĺňajú a spresňujú povinnosti dodávateľov pitnej vody** (rozširuje sa definícia dodávateľ pitnej vody, kde na základe praxe k dodávateľom doplnil aj subjekt, ktorý na vlastné podnikateľské účely alebo vo verejnom záujme pitnú vodu používa alebo dodáva od iného dodávateľa pitnej vody),
- dodávateľovi sa dopĺňa **nová povinnosť vypracovať a aktualizovať manažment rizík systému zásobovania** (doteraz išlo o dobrovoľný prístup),
- ďalšími ustanoveniami od niektorých povinností **oslobodzujú dodávatelia,** ktorí dodávajú alebo používajú v priemere 10 až 100 m3 pitnej vody za deň alebo zásobujú 50 až 500 osôb a dodávatelia pitnej vody, ktorý dodávajú alebo používajú na podnikateľské účely alebo vo verejnom záujme v priemere menej ako 10 m3 pitnej vody za deň alebo zásobujú menej ako 50 osôb,
- ustanovujú **nové požiadavky na zdravotnú bezpečnosť materiálov, výrobkov a filtračných médií určených na styk s pitnou vodou** a chemických látok na úpravu vody a na vykonávania opatrení na ochranu zdravia (fyzickým osobám-podnikateľom alebo právnickým osobám, ktoré uvádzajú uvedené produkty na trh, je uložená povinnosť zabezpečiť ich súlad s požiadavkami na zdravotnú bezpečnosť).

Novelou č. 120/2024 Z. z. s účinnosťou od 01.06.2024 sa má, v súlade so smernicou EÚ o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci, **zlepšiť ochrana zdravia zamestnancov pri práci s reprodukčne toxickými faktormi.**

Zoznam faktorov práce a pracovného prostredia, pri expozícii ktorých je zamestnávateľ povinný viesť a uchovávať evidenciu zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do druhej kategórie, tretej kategórie alebo štvrtej kategórie je doplnený **o reprodukčne toxické faktory.**

Upravuje sa tiež frekvencia výkonu lekárskych preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci u zamestnancov vykonávajúcich prácu s expozíciou karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom zaradenú do druhej kategórie, pričom podľa ustanovenia § 30e ods. 11, lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k vyššie uvedenej práci sa vykonávajú **raz za tri roky.**

ZÁKON Č. 57/2018 Z. Z. O REGIONÁLNEJ INVESTIČNEJ POMOCI v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky dňa 06.02.2018 schválila zákon č. 57/2018 Z. z. o regionálnej investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. **Cieľom** prijatého zákona je **vytvorenie uceleného a transparentného právneho rámca pre poskytovanie regionálnej investičnej pomoci v oblasti poskytovania štátnej pomoci.** Právna úprava má **vytvoriť priestor pre znižovanie regionálnych rozdielov v rámci Slovenskej republiky** a **zabezpečenie udržateľného hospodárskeho rozvoja a konkurencieschopnosti Slovenskej republiky v globálnom priestore**. Tento zákon si vytýčil za cieľ adresnejšie zameranie sa na **podporu investícií týkajúcich sa progresívnych technológií a činností s vysokou pridanou hodnotou**.

Predmetný **zákon upravuje poskytovanie regionálnej investičnej pomoci** (ďalej len „investičná pomoc“), práva a povinnosti prijímateľa investičnej pomoci a pôsobnosť orgánov štátnej správy pri poskytovaní investičnej pomoci a kontrole jej použitia. **Investičnou pomocou sa rozumie pomoc na podporu realizácie investičného zámeru v priemyselnej výrobe, technologickom centre, centre podnikových služieb.** Investičná pomoc sa poskytuje vo forme dotácie na dlhodobý hmotný majetok a dlhodobý nehmotný majetok, úľavy na dani z príjmov, príspevku na vytvorené nové pracovné miesta, prevodu nehnuteľného majetku alebo nájmu nehnuteľného majetku za hodnotu nižšiu, ako je hodnota nehnuteľného majetku alebo hodnota nájmu nehnuteľného majetku stanovená znaleckým posudkom. Z uvedeného vyplýva, že snahou zákonodarcu je vyhnúť sa priamej peňažnej forme pomoci.

Prijímateľom investičnej pomoci (ďalej len „prijímateľ“) je fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba zriadená za účelom podnikania, ktorá podá na ministerstvo hospodárstva žiadosť o investičnú pomoc (ďalej len „žiadosť“), má miesto podnikania alebo sídlo na území Slovenskej republiky, je zapísaná v živnostenskom registri alebo v obchodnom registri. Prijímateľ sa zaraďuje do kategórie mikropodnikov, malých podnikov, stredných podnikov a veľkých podnikov podľa osobitného predpisu. Zákon, zároveň upravuje aké subjekty nemôžu byť prijímateľom investičnej pomoci.

Znenie zákona tiež upravuje **podmienky na poskytnutie investičnej pomoci** v priemyselnej výrobe, technologických centrách a centrách podnikových služieb. Podstatnou zmenou oproti pôvodnej právnej úprave je vypustenie požiadavky tvorby pracovných miest v priemyselnej výrobe. Zároveň došlo k zmene podmienky týkajúcej sa technologických centier a centier podnikových služieb, bola zavedená podmienka vyplácania vyšších ako priemerných miezd v danom okrese, na miesto podmienky zamestnávania podielu vysokoškolský vzdelaných ľudí.

Ustanovenie § 7 ods. 1 predmetného zákona vymedzuje podmienky na poskytnutie investičnej pomoci na podporu realizácie investičného zámeru **v priemyselnej výrobe** sú nimi: a) práce na investičnom zámere sa nezačali pred podaním žiadosti o investičnú pomoc na ministerstvo hospodárstva; b) obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku podľa § 6 ods. 1 písm. a); c) obstaranie minimálneho podielu nových strojov, prístrojov a zariadení určených na výrobné účely na obstaranom dlhodobom hmotnom majetku a dlhodobom nehmotnom majetku podľa písmena b); d) vytvorenie minimálneho počtu nových pracovných miest; e) realizovanie investičného zámeru v hlavnom mieste realizácie investičného zámeru, okrem strojov, prístrojov a zariadení umiestnených v doplnkových miestach realizácie investičného zámeru. Vo vyššie uvedenom ustanovení § 7 zákona v druhom odseku sú upravené podmienky pre poskytnutie investičnej pomoci na podporu realizácie investičného zámeru **v priemyselnej výrobe kombinovanej s technologickým centrom.**

V nasledovnom ustanovení § 8 zákona o regionálnej investičnej pomoci, zákonodarca definuje podmienky na poskytnutie investičnej pomoci na podporu realizácie investičného zámeru **v technologickom centre** sú to: a) práce na investičnom zámere sa nezačali pred podaním žiadosti o investičnú pomoc na ministerstvo hospodárstva; b) obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku podľa § 6 ods. 1 písm. a); c) vyplácanie minimálneho násobku priemernej mesačnej mzdy zamestnancom prevádzkarne počas doby podľa § 22 ods. 10 v porovnaní s priemernou nominálnou mesačnou mzdou v hospodárstve Slovenskej republiky zistenou štatistickým úradom v okrese hlavného miesta realizácie investičného zámeru za kalendárny rok predchádzajúci kalendárnemu roku, v ktorom bolo nové pracovné miesto vytvorené; d) vytvorenie minimálneho počtu nových pracovných miest; e) realizovanie investičného zámeru v hlavnom mieste realizácie investičného zámeru.

Podmienky na poskytnutie investičnej pomoci na podporu realizácie investičného zámeru **v centre podnikových služieb** sú upravené ustanovením § 9 predmetného zákona nasledovne: a) práce na investičnom zámere sa nezačali pred podaním žiadosti o investičnú pomoc na ministerstvo hospodárstva; b) obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku podľa § 6 ods. 1 písm. a); c) vyplácanie minimálneho násobku priemernej mesačnej mzdy zamestnancom prevádzkarne počas doby podľa § 22 ods. 10 v porovnaní s priemernou nominálnou mesačnou mzdou v hospodárstve Slovenskej republiky zistenou štatistickým úradom v okrese hlavného miesta realizácie investičného zámeru za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom bolo nové pracovné miesto vytvorené; d) vytvorenie minimálneho počtu nových pracovných miest; e) realizovanie investičného zámeru v hlavnom mieste realizácie investičného zámeru.

Na základe novely č. 65/2022 Z. z. s účinnosťou **od 15.03.2022** došlo k **zmierneniu podmienok poskytovania regionálnej investičnej pomoci** s ohľadom na pandémiu ochorenia COVID-19. Zmeny majú uľahčiť prijímateľom investičnej pomoci povinnosť udržiavať nové pracovné miesta, vytvorené v priamej súvislosti s realizáciou investičného zámeru.

V zmysle novo zavedenej výnimky je možné **poskytnúť investičnú pomoc** aj takému subjektu, ktorý je **podnikom v ťažkostiach**. Podmienkou ale je, že sa stal podnikom v ťažkostiach v období pandémie ochorenia COVID-19, konkrétne v čase **od 01.01.2020 do 31.12.2021**, pričom ale nebol podnikom v ťažkostiach k 31.12.2019.

Platí, že investičné stimuly a investičná pomoc, ktoré boli schválené do 14.03.2022, zostávajú v platnosti v rozsahu a za podmienok tak, ako bolo uvedené v rozhodnutí o poskytnutí investičných stimulov alebo v rozhodnutí o schválení investičnej pomoci. Konania o posudzovaní žiadosti o investičnú pomoc a schvaľovaní investičnej pomoc, ktoré boli začaté a právoplatne neukončené do 14.03.2022, sa dokončia podľa predpisov od 15.03.2022.

Zákonom č. 123/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 57/2018 Z. z. o regionálnej investičnej pomoci v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 01.05.2023 **zmierňujú vybrané podmienky na poskytnutie regionálnej investičnej pomoci** a súvisiace povinnosti, ktoré majú prijímatelia plniť v čase pretrvávajúcej energetickej krízy a jej negatívnych dôsledkov.

Povinnosť prijímateľa investičnej pomoci začať obstarávať dlhodobý hmotný a dlhodobý nehmotný majetok v súlade s rozhodnutím o poskytnutí investičnej pomoci **sa predlžuje z 12 na 24 mesiacov.** Zmena poskytuje prijímateľom investičnej pomoci väčší priestor na splnenie danej povinnosti s ohľadom na nepredvídateľný vývoj spôsobený energetickou krízou, ktorý mohol zásadne negatívne ovplyvniť spôsobilosť prijímateľov splniť danú povinnosť podľa pôvodných plánov a podmienok.

Povinnosť ukončiť práce na investičnom zámere sa predlžuje na päť rokov a pri veľkých investičných projektoch na sedem rokov.

Prechodným ustanovením sa dočasne, v rokoch 2023 a 2024, znižuje hodnota 85 % oprávnených nákladov uvedených v rozhodnutí o poskytnutí investičnej pomoci **na 70 %.**

Prechodným ustanovením sa dočasne, v rokoch 2023 a 2024, znižuje hodnota 90 % čistého nárastu pracovných miest uvedeného v rozhodnutí o poskytnutí investičnej pomoci **na 80 %.**

Na základe novely č. 31/2024 Z. z. s účinnosťou od 06.03.2024 majú byť investície v odvetviach strategických pre prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo zamerané na dekarbonizáciu.

- **Zákon zavádza mimoriadnu investičnú pomoc v odvetviach strategických pre prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo.**
- Ambíciou zákona nie je komplexne riešiť transformáciu hospodárstva, ale zavedením mimoriadnej investičnej pomoci **motivovať investorov pôsobiacich v oblasti výroby batérií, solárnych panelov, veterných turbín, tepelných čerpadiel, elektrolyzérov a vybavenia na zachytávanie a uskladnenie oxidu uhličitého k umiestneniu nových investícií na území Slovenskej republiky.**

Schválený zákon sa zameriava na vytýčenie špecifických pravidiel a podmienok pre mimoriadnu investičnú pomoc, pričom vo všetkých ostatných aspektoch aplikuje pravidlá a podmienky poskytovania regionálnej investičnej pomoci. Zákon tiež upravuje možnosť kumulácie mimoriadnej investičnej pomoci v odvetviach strategických pre prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo s inou štátnou pomocou.

ZÁKON Č. 91/2010 Z. Z. O PODPORE CESTOVNÉHO RUCHU v znení neskorších predpisov

Zákon upravuje podporu cestovného ruchu v SR, práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pôsobiacich v cestovnom ruchu, tvorbu koncepčných dokumentov a financovanie rozvoja cestovného ruchu. Podporou cestovného ruchu sa rozumejú **aktivity smerujúce k zvýšeniu počtu domácich a zahraničných návštevníkov, predĺženiu ich pobytu na území SR a zvýšeniu ich prínosu pre hospodárstvo**. Plnenie úloh v cestovnom ruchu zabezpečujú Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, vyššie územné celky, obce, príspevková organizácia zriadená ministerstvom krajské organizácie cestovného ruchu, oblastné organizácie cestovného ruchu a **turistické informačné centrá.**

Financovanie organizácií cestovného ruchu pozostáva z:

a) **garantovaných zdrojov**, ktorými sú dotácie zo štátneho rozpočtu, ktoré poskytne štát v rovnakej výške ako je súhrnná hodnota vybratých členských príspevkov oblastnej organizácie v predchádzajúcom roku, resp. krajskej organizácii v rovnakej výške ako je členský príspevok vyššieho územného celku v predchádzajúcom roku
b) **negarantovaných zdrojov**, ktoré tvoria dobrovoľné príspevky samosprávy, fyzických osôb a právnických osôb na aktivity organizácie cestovného ruchu, príjmy z činnosti organizácie cestovného ruchu z predaja produktov a služieb, odmeny za sprostredkovanie, výnosy z činnosti turisticko-informačných centier, príjmy z predaja reklamnej plochy a nenávratných finančných príspevkov z domácich a zahraničných zdrojov vrátane príspevkov z prostriedkov EÚ a ostatné príjmy.
c) **členských príspevkov** podnikateľských subjektov oblastnej organizácii.

Dotácia sa poskytne len organizáciám cestovného ruchu registrovaným ministerstvom na realizáciu aktivít, ktoré sú spojené s hlavným predmetom ich činnosti. Dotácia sa poskytuje na príslušný rozpočtový rok s výnimkou prvého roku činnosti organizácie cestovného ruchu z rozpočtovej kapitoly ministerstva na základe zmluvy o poskytnutí dotácie uzatvorenej medzi ministerstvom a organizáciou cestovného ruchu. Zákon zároveň ustanovuje oblasti, na ktoré možno použiť vyššie uvedené dotácie (§ 29 ods. 10).

Dotácia sa poskytuje na základe písomnej žiadosti organizácie cestovného ruchu a predloženého projektu, ktorý je zameraný na realizáciu aktivít, ktoré sú spojené s hlavným predmetom činnosti organizácie cestovného ruchu. Žiadosť o poskytnutie dotácie a návrh projektu doručí organizácia cestovného ruchu ministerstvu najneskôr do 15.03. príslušného rozpočtového roka, na ktorý sa dotácia poskytuje. Vzor žiadosti o poskytnutie dotácie ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

Projekt na poskytnutie dotácie organizácii cestovného ruchu obsahuje plán činnosti žiadateľa o dotáciu na príslušný rozpočtový rok a rozpočet žiadateľa o dotáciu na príslušný rozpočtový rok.

Na základe novely č. 92/2022 Z. z. **s účinnosťou od 30.03.2022** bolo pridané ustanovenie § 27k o príspevku na ubytovanie.

§ 27k Príspevok za ubytovanie
Ministerstvo poskytne príspevok za ubytovanie v ubytovacom zariadení na území Slovenskej republiky.

Ubytovacím zariadením podľa odseku 1 sa rozumie budova, v ktorej sa verejnosti celoročne alebo sezónne poskytuje prechodné ubytovanie a s ním spojené služby.
O príspevok za ubytovanie môže požiadať fyzická osoba alebo právnická osoba poskytujúca ubytovanie v ubytovacom zariadení podľa osobitného predpisu (ďalej len „osoba poskytujúca ubytovanie“) odo dňa vyhlásenia mimoriadnej situácie v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny, ak poskytne ubytovanie odídencovi a uzavrie s ministerstvom zmluvu o poskytnutí príspevku za ubytovanie.
Príspevok za ubytovanie sa poskytuje za každú noc ubytovania odídenca. Príspevok za ubytovanie možno poskytnúť aj najviac za sedem nocí poskytovania ubytovania predchádzajúcich dňu poskytnutia dočasného útočiska odídencovi, najskôr však od 26.02.2022.
Ministerstvo vypláca príspevok za ubytovanie do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti o poskytnutie príspevku za ubytovanie podľa odseku 3.
Príspevok za ubytovanie sa neposkytuje osobe, na ktorú sa vzťahuje poskytovanie príspevku podľa osobitného predpisu, alebo osobe, ktorá má nárok na akékoľvek iné peňažné plnenie súvisiace s poskytovaním ubytovania odídencovi podľa osobitných predpisov. Príspevok za ubytovanie sa neposkytuje ani osobe, ktorá si uplatní nárok na poskytnutie príspevku za ubytovanie odídenca, ktorému sa poskytuje ubytovanie v azylovom zariadení.
Ministerstvo je oprávnené vykonávať kontrolu poskytnutia príspevku za ubytovanie podľa odsekov 2 až 4.
Ministerstvo zverejní vzor zmluvy o poskytnutí príspevku za ubytovanie na webovom sídle, ktoré určí nariadenie vlády podľa odseku 9.
Výšku príspevku za ubytovanie, dobu jeho poskytovania a náležitosti zmluvy o poskytnutí príspevku za ubytovanie ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

Na základe **novely č. 490/2022 Z. z. s účinnosťou od 30.12.2022** dochádza k zosúladeniu legislatívnych rámcov podpory s aktuálnymi potrebami sektoru cestovného ruchu.

Pri príspevku na odstránenie negatívnych následkov pandémie COVID-19 **sa vypúšťa dátum 31.12.2022**, aby aj naďalej zostala možnosť poskytovať tento príspevok na podporu cestovného ruchu v súvislosti so zmiernením negatívnych následkov pandémie a nebola viazaná na konkrétny termín.

Do zákona **sa dopĺňa tiež príspevok na pomoc podnikom v súvislosti so zmiernením negatívnych ekonomických následkov v sektore cestovného ruchu,** keďže podniky zasiahla aj ekonomická kríza. Ministerstvo hospodárstva SR môže v príslušnom rozpočtovom roku poskytnúť zo svojej rozpočtovej kapitoly tento príspevok fyzickej osobe alebo právnickej osobe pôsobiacej v sektore cestovného ruchu v súlade so schémou štátnej pomoci alebo minimálnej pomoci alebo ako ad hoc pomoc. Zároveň môže vytvoriť aj schémy štátnej pomoci alebo schémy minimálnej pomoci alebo návrh na poskytnutie ad hoc pomoci podľa osobitného predpisu na pomoc podnikom v sektore cestovného ruchu, ktoré sú financované z rozpočtovej kapitoly ministerstva.

Taktiež sa upravuje prechodné ustanovenie, pri ktorom je **snaha zabrániť zániku už existujúcich oblastných organizácií cestovného ruchu**, z tohto dôvodu sa vypúšťa povinnosť preukazovať splnenie zákonných podmienok oblastnej organizácie každý rok, ale iba pri ich založení (a to, že oblastnú organizáciu môže založiť zakladateľskou zmluvou s podnikateľskými subjektmi najmenej päť obcí alebo mestské časti v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice, pričom súhrn počtu prenocovaných návštevníkov v

ubytovacích zariadeniach na území zakladajúcich obcí v predchádzajúcom kalendárnom roku musí dosiahnuť najmenej 100-tisíc prenocovaní. Oblastnú organizáciu môže založiť aj menej ako päť obcí, ak bol súhrnný počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach na území zakladajúcich obcí v predchádzajúcom kalendárnom roku najmenej 250-tisíc k 31.12.2022).

Na základe **novely č. 7/2024 s účinnosťou od 01.02.2024**, sa vzhľadom na vznik Ministerstva cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky a prechod kompetencií z Ministerstva dopravy Slovenskej republiky na novovzniknuté Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky vykonávajú formálne úpravy názvov.

Taktiež sa upravuje znenie ustanovenia § 27a ods. 1 písm.b) tak, aby Ministerstvo cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky mohlo podporovať rozvoj turistiky, pri ktorej je na presun využívaný bicykel, a to najmä infraštruktúry líniového typu, cykloturistického značenia, objektov doplnkovej infraštruktúry, mapových podkladov a propagácie, formou dotácie.

ZÁKON Č. 79/2015 Z. Z. O ODPADOCH v znení neskorších predpisov

Národná rada SR dňa 17.03.2015 schválila zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predmetný zákon nadobudol účinnosť dňa 01.01.2016. Týmto novým zákonom č. 79/2015 Z. z. došlo k zrušeniu pôvodného zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch. Pôvodný zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch bol viac ako 30 krát novelizovaný a do jeho textu bolo prevzatých desať smerníc vrátane ich zmien a dodatkov. Nakoľko niektoré ustanovenia stratili svoje opodstatnenie, prípadne niektoré ustanovenia nepriniesli želaný efekt, prax ukázala nevyhnutnosť koncepčnej zmeny pri nakladaní s niektorými odpadmi.

Novo prijatým zákonom došlo k rozsiahlej zmene právnej úpravy v oblasti odpadového hospodárstva. Nový zákon priniesol tri rozhodujúce zmeny. K 31.12.2016 sa predmetným zákonom **zrušil Recyklačný fond** bez právneho nástupcu a z toho vyplývajúce aj zrušenie povinnosti výrobcov a dovozcov platiť relevantný príspevok. Funkcia Recyklačného fondu prejde na výrobcov a na štát.

Zákon o odpadoch v ustanovení § 89 a nasl. upravuje podmienky autorizácie. Autorizáciou sa rozumie udelenie oprávnenia:

a) podnikateľovi na výkon niektorej z činností spracovania odpadu (ďalej len „**autorizácia na spracovateľskú činnosť**“), a to na

1. spracovanie a recykláciu použitých batérií a akumulátorov,
2. zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadových olejov,
3. spracovanie starých vozidiel,
4. spracovanie elektroodpadu,
5. prípravu na opätovné použitie elektroodpadu,
6. prípravu na opätovné použitie použitých batérií a akumulátorov,

b) právnickej osobe na výkon činnosti organizácie zodpovednosti výrobcov (ďalej len „**autorizácia na činnosť organizácie zodpovednosti výrobcov**“) alebo tretej osobe (ďalej len „**autorizácia na činnosť tretej osoby**“),

c) výrobcovi vyhradeného výrobku na výkon činnosti individuálneho nakladania s vyhradeným prúdom odpadu (ďalej len „**autorizácia na činnosť individuálneho plnenia povinností**“).

Činnosti podliehajúce autorizácií sa vykonávajú len na základe autorizácie udelenej Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky**. Autorizáciu ministerstvo udeľuje na dobu určitú, najviac na päť rokov**; v prípade autorizácie na činnosť organizácie zodpovednosti výrobcov a autorizácie na činnosť tretej osoby tak, aby doba platnosti uplynula k 31.12. kalendárneho roka. Ministerstvo vedie a priebežne aktualizuje zoznam osôb, ktorým bola udelená autorizácia. Aktuálny zoznam držiteľov autorizácie ministerstvo zverejňuje na svojom webovom sídle. Cieľom je najmä sprehľadniť činnosť týchto organizácií. Zákon zároveň ustanovením § 90 upravuje aj podmienky udelenia autorizácie.

Treťou zmenou je **sprísnenie podmienok a kontroly výkupu kovového odpadu od fyzických osôb – nepodnikateľov** a zákazu ukladať na skládky odpadov vytriedené zložky komunálneho odpadu, na ktoré sa uplatňuje rozšírená zodpovednosť výrobcov a vytriedený biologicky rozložiteľný odpad.

Od 01.01.2018 novela č. 90/2017 Z. z. nariaďuje výrobcovi obalov, ktorý poskytuje ľahké plastové tašky (hrubé menej ako 0,05 mm) k nákupu tovaru alebo výrobkov, povinnosť poskytovať ich za úhradu (táto povinnosť sa nevzťahuje na poskytovanie veľmi ľahkých plastových tašiek), a povinnosť poskytovať aj iné druhy tašiek.

Podľa vyhlášky č. 246/2017 Ministerstva životného prostredia SR o evidenčnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti ten, kto poskytuje konečnému spotrebiteľovi tašku na odnos tovaru, vedie evidenciu a ohlasuje množstvá všetkých obalových materiálov. Viesť evidenciu je potrebné od 01.10.2017. Prvý výkaz sa bude podávať za IV. kvartál 2017 v januári 2018. Evidencia sa uchováva v elektronickej podobe alebo v písomnej podobe päť rokov.

Novela č. 292/2017 Z. z. upravuje od 01.01.2018 povinnosť výrobcu výslovne zabezpečiť priebežné financovanie triedeného zberu, t. j. financovania nakladania s odpadom z obalov a s odpadom z neobalových výrobkov. Táto povinnosť je zároveň prenesená na organizáciu zodpovednosti výrobcov (ďalej len „OZV“), ktorá reálne financuje triedený zber v obciach. Upravujú sa výpovedné podmienky zo strany výrobcov. Doplnili sa ďalšie dôvody pre vypovedanie zmluvy medzi výrobcom a OZV z dôvodov porušenia zákona. V prípade, ak OZV poruší niektoré zo stanovených povinností, výrobca bude oprávnený zmluvný vzťah s organizáciou zodpovednosti výrobcov ukončiť výpoveďou do 30 kalendárnych dní po zistení porušenia povinností. Zmenil sa termín, dokedy môže výrobca alebo obec doručiť OZV výpoveď zmluvy. V prípade výpovede zo strany výrobcu musí byť doručená výpoveď do 30.09. v roku, v ktorom má byť zmluvný vzťah ukončený. Novela upresnila definíciu výrobcu obalov priamo pre prípad dovozu. **Výrobcom obalov je aj fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá prepraví alebo si nechá prepraviť cez štátnu hranicu SR tovar v obaloch a uvádza ho na trh alebo do distribúcie v SR.** Zároveň spresňuje definíciu výrobcu neobalového výrobku. Je ním subjekt, ktorý vyrobí alebo si nechá vyrobiť, prepraví alebo si nechá prepraviť, resp. dovezie alebo si nechá doviezť na územie SR neobalový výrobok a uvedie ho na trh v SR.

Výrobcovia, ktorí uvedú na trh do 100 kilogramov obalov, či neobalových výrobkov za kalendárny rok už nebudú povinní uzatvárať zmluvu s OZV, musia sa len jednorazovo zaregistrovať na ministerstve a viesť evidenciu, či skutočne vyprodukovali deklarované

množstvo odpadu a tieto údaje ročne ohlasovať. Knihy a viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky nebudú neobalovým výrobkom.

Novelou č. 372/2021 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2022 došlo k početným zmenám v zákone č. 79/2015 Z. z. o odpadoch. Najvýznamnejšie zmeny v zákone o odpadoch sú :

- Pôvodcom odpadu sa stal okrem doterajších dvoch kategórií aj každý prenajímateľ objektu, správca administratívneho alebo obchodného centra, ktorý plní prenesenú poplatkovú povinnosť za poplatníka a zároveň zabezpečuje zhromažďovanie vytriedených zložiek komunálnych odpadov z iných zdrojov svojich nájomcov na základe zmluvy. Týka sa to prípadov, kedy majú napríklad nájomcovia priestorov v rôznych centrách s prenajímateľom zmluvne dohodnuté zabezpečovanie zhromažďovania vytriedených zložiek komunálnych odpadov.
- V prípade zistenia nezákonného uloženia odpadu sa k vykonaniu miestnej ohliadky prizve aj zástupca iného orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva, ak je to odôvodnené. Zároveň v prípade, ak z oznámenia o nezákonnom umiestnení odpadu vyplýva, že ide o nezákonné umiestnenie odpadu v chránenom území, je povinnosť oznámiť to príslušnej štátnej organizácii ochrany prírody a krajiny.
- Aj naďalej môže obec vypovedať zmluvu s organizáciou zodpovednosti výrobcov k 31.12. kalendárneho roka bez udania dôvodu (§ 27 ods. 15 zákona o odpadoch). Aby sa však zabránilo účelovému odďaľovaniu momentu prevzatia výpovede organizáciou zodpovednosti výrobcov, namiesto momentu doručenia výpovede organizácii zodpovednosti výrobcov je rozhodujúce odoslanie tejto výpovede obcou, a to v novom termíne do 30.09.

Na základe **novely č. 230/2022 Z. z. s účinnosťou od 30.06.2022** sa zavádza povinná selektívna demolácia, vrátane systému kontroly pred a po demolácii stavieb. Zavádza sa aj povinnosť zriadenia miesta na triedenie odpadov pri stavbách a demoláciách, čím sa zvýši potreba skladovacích kapacít. Podnikateľom pribúda povinnosť zabezpečiť zhodnotenie a recykláciu stavebného odpadu a odpadu z demolácie, vrátane zasypávacích prác. Pôvodca odpadu je tiež povinný tieto odpady materiálovo zhodnotiť a recyklát priamo na stavbe prednostne využiť pri svojej činnosti.

Pribúdajú aj administratívne povinnosti, spočívajúce v písomnom ohlásení najneskôr 3 dni vopred pred demoláciou a ďalšom písomnom ohlásení najneskôr do 30 dní po demolácii orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva.

Hlavným cieľom tejto novely je zvýšiť potenciál obehovej ekonomiky v oblasti stavebného odpadu a sektoru stavebníctva, čo má viesť k vyššej miere recyklácie a predchádzaniu vzniku stavebného odpadu. Má sa tiež zvýšiť spracovanie stavebného materiálu a jeho opätovné využitie.

Na základe **novely č. 460/2019 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2023** ustanovenie § 14 odsek 5 **oprávňuje držiteľa odpadu odovzdať odpad vhodný na použitie v domácnosti aj inej osobe,** pokiaľ sa nejedná o nebezpečný odpad, elektroodpad, odpadové pneumatiky a použité batérie a akumulátory.

„(5) ***Držiteľ odpadu, ktorému bol vydaný súhlas*** *podľa § 97 ods. 1 písm. n),* ***je oprávnený odovzdať odpad aj inej osobe*** *ako osobe uvedenej v odseku 1 písm. e****), ak ide o odpad vhodný***

na využitie v domácnosti. Odpad vhodný na využitie v domácnosti je materiál, palivo,[26]) ktorým je len odpad z biomasy[26a]) alebo iná vec určená na konečnú spotrebu; konečnou spotrebou sa rozumie spotreba, v dôsledku ktorej vznikne komunálny odpad. *Pri tomto postupe sa na držiteľa odpadov nevzťahujú povinnosti podľa odseku 1 písm. d). Ustanovenia osobitných predpisov[27]) týmto nie sú dotknuté.* ***Na využitie v domácnosti sa nemôže odovzdať nebezpečný odpad, elektroodpad, odpadové pneumatiky a použité batérie a akumulátory.“.***

ZÁKON Č. 309/2009 Z. Z. O PODPORE OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV ENERGIE A VYSOKO ÚČINNEJ KOMBINOVANEJ VÝROBY v znení neskorších predpisov

Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby ustanovuje spôsob podpory a podmienky podpory výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou a biometánu. Upravuje tiež práva a povinnosti výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, elektriny kombinovanou výrobou, elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou a biometánu. Zákon sa venuje aj právam a povinnostiam ďalších účastníkov trhu s elektrinou a plynom, ako aj právam a povinnostiam účastníkov trhu, ktorí uvádzajú na trh motorové palivá a iné energetické produkty použité na dopravné účely. Cenu za elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnou kombinovanou výrobou stanovuje podľa zákona o OZE Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. Úrad taktiež vydáva potvrdenie o pôvode elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a záruku pôvodu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Tento zákon nadobudol **účinnosť 01.09.2009.**

Novela zákona **č. 181/2017 Z. z.** urýchľuje využívanie biopalív tzv. druhej generácie, teda biopalív využívajúcich suroviny z biomasy, ktoré nemajú vysokú ekonomickú hodnotu pri inom použití ako biopalivo. Podľa tejto novely je právnická osoba alebo fyzická osoba povinná najneskôr do 25. dňa po skončení kalendárneho štvrťroka podať colnému úradu hlásenie o plnení povinnosti uvádzať na trh pohonné látky s obsahom biopalív, a to na tlačive, ktorého vzor zverejní Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky na svojom webovom sídle. Táto novela nadobudla **účinnosť 01.08.2017.**

Novela zákona č. 85/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2022 dopĺňa do zákona ustanovenia § 4b odseky 12 a 13 zákona, ktoré znejú:

(12) Výrobca elektriny v lokálnom zdroji môže v rozsahu maximálnej rezervovanej kapacity lokálneho zdroja dodávať do sústavy elektrinu vyrobenú v lokálnom zdroji, ktorá nie je spotrebovaná v odbernom mieste identickom s odovzdávacím miestom lokálneho zdroja. Ak technické podmienky pripojenia lokálneho zdroja do distribučnej sústavy neumožňujú zmluvne dohodnúť maximálnu rezervovanú kapacitu lokálneho zdroja vo výške celkového inštalovaného výkonu lokálneho zdroja, maximálna rezervovaná kapacita lokálneho zdroja sa dohodne v nižšej hodnote, ktorú technické podmienky pripojenia lokálneho zdroja do distribučnej sústavy umožňujú.
(13) Výrobca elektriny v lokálnom zdroji, ktorý dodáva elektrinu do sústavy, má práva a povinnosti výrobcu elektriny podľa osobitného predpisu.

A § 5 ods. 8 a 9 zákona, ktoré znejú:

(8) Na účel zachovania bezpečnosti a spoľahlivosti sústavy vypracuje prevádzkovateľ prenosovej sústavy v spolupráci s prevádzkovateľmi distribučných sústav minimálne technicko-konštrukčné a prevádzkové požiadavky vzťahujúce sa na lokálne zdroje a tieto požiadavky pravidelne prehodnocuje. Požiadavky podľa prvej vety sú súčasťou technických podmienok prístupu a pripojenia do sústavy prevádzkovateľov sústavy.
(9) Prevádzkovateľ prenosovej sústavy určuje v technických podmienkach prístupu a pripojenia do sústavy pravidlá rozvrhnutia voľnej kapacity pripojenia do sústavy pre zariadenia na výrobu elektriny a osobitne pre lokálne zdroje medzi prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľov distribučných sústav. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy a prevádzkovateľ distribučnej sústavy zverejňuje na svojom webovom sídle voľnú kapacitu pripojenia do sústavy pre zariadenia na výrobu elektriny a osobitne pre lokálne zdroje a pravidelne ju aktualizuje.

Na základe **novely č. 363/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2023** sa precizuje zákon a dochádza k zavedeniu viacerých nových definícií a postupov, ako napríklad:

§ 3a / Spôsob podpory a podmienky podpory obnoviteľného plynu

(1) Podpora obnoviteľného plynu sa zabezpečuje:
a) prednostnou distribúciou biometánu distribučnou sieťou,
b) vydaním záruky pôvodu pre obnoviteľný plyn,
c) vydaním potvrdenia o množstve biometánu,
d) podporou výroby elektriny podľa odseku 2 na základe uplatnenia potvrdenia o množstve biometánu.
(2) Výrobca elektriny v zariadení na kombinovanú výrobu bez ohľadu na jeho celkový inštalovaný výkon, ktorý najmenej 60 % z vyrobeného tepla dodá centralizovaným zásobovaním teplom a doručí zúčtovateľovi podpory potvrdenie o pôvode elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou a potvrdenie o pôvode elektriny z obnoviteľných zdrojov energie preukazujúce spotrebu biometánu alebo bioplynu v zariadení na kombinovanú výrobu, má právo na doplatok na množstvo elektriny vyrobenej vysoko účinnou kombinovanou výrobou z biometánu určené podľa § 19 ods. 1 písm. a). Výška doplatku podľa prvej vety je rovnaká ako výška doplatku na elektrinu vyrobenú z biometánu, pričom pri výpočte doplatku sa vychádza z ceny elektriny určenej úradom podľa § 6 ods. 7. Množstvo biometánu preukazujúce spotrebu biometánu alebo bioplynu pri podpore elektriny nemôže presiahnuť výšku spotreby plynných palív použitých na výrobu elektriny.
(3) Na elektrinu, na ktorú si výrobca elektriny uplatňuje právo na podporu podľa odseku 2, nemožno súčasne uplatniť ďalšiu podporu doplatkom.
(4) Právo na podporu podľa odseku 2 si výrobca elektriny môže uplatniť bez ohľadu na rok uvedenia zariadenia na výrobu elektriny do prevádzky, ak od uvedenia zariadenia na výrobu obnoviteľného plynu do prevádzky neuplynulo viac ako 15 rokov.
(5) Podpora podľa odseku 2 sa pri zariadení výrobcu elektriny podľa § 14h ods. 2 vzťahuje len na elektrinu, pre ktorú uplatnené potvrdenie o množstve biometánu preukazuje splnenie kritérií trvalej udržateľnosti.
(6) Pri poskytovaní investičnej pomoci alebo inej podpory z národného systému podpory pre zariadenia na výrobu obnoviteľného plynu sa zohľadní pri určení intenzity pomoci trhová hodnota záruk pôvodu pre obnoviteľný plyn. Ustanovenie prvej vety sa nepoužije v súťažnom ponukovom konaní podľa osobitného predpisu.

ZÁKON Č. 152/1995 Z. Z. O POTRAVINÁCH v znení neskorších predpisov

Združenie, zväz výrobcov poľnohospodárskych výrobkov alebo potravín alebo zväz spracovateľov poľnohospodárskych výrobkov alebo potravín alebo fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá v čase podania prihlášky ako jediná výrobok vyrába, spracúva a pripravuje, môže prostredníctvom Úradu priemyselného vlastníctva SR požiadať o ochranu **označenia pôvodu alebo zemepisného označenia**.

Pred podaním žiadosti o ochranu označenia pôvodu alebo zemepisného označenia musí byť špecifikácia poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny a technická dokumentácia liehovín uchádzajúcich sa o zápis zemepisného označenia a zavedených zemepisných označení liehovín odborne posúdená a odsúhlasená ministerstvom. Žiadosť o zápis do registra označení zaručených tradičných špecialít z poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny uverejní ministerstvo vo Vestníku MPRV SR. Ak k žiadosti neboli uplatnené námietky, poľnohospodársky výrobok alebo potravina sa zapíše do registra, ktorý vedie ministerstvo. Žiadosť na ďalšie konanie zasiela ministerstvo Európskej komisii (§ 9a ods. 1, 2, 3, 5).

Na základe novely č. 69/2021 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2022 bolo do zákona pridané nové ustanovenie § 6, ktoré zavádza tzv. Register potravín pre potravinový semafor na účely poskytnutia informácií a podpory predaja vyrábaných potravín.

(1) Zriaďuje sa register potravín pre potravinový semafor. Potravinový semafor je jednoduchý, všeobecne zrozumiteľný a transparentný systém registrácie potravín, ktorý zohľadňuje požiadavky spotrebiteľov. Register potravín pre potravinový semafor je informačný systém, ktorý obsahuje informácie o potravine a prevádzkovateľovi, registrácia je dobrovoľná. Registrujúcim orgánom, správcom a prevádzkovateľom registra potravín je ministerstvo, ktoré zverejní tento register na svojom webovom sídle. Podrobnosti o registrácii, odmietnutí registrácie, rozsahu údajov, spôsobe ich využitia a sprístupnení údajov konečnému spotrebiteľovi ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.
(2) Do registra potravín sa zapisujú údaje o:
a) cieľovej skupine spotrebiteľov,
b) stupni a spôsobe spracovania potraviny,
c) zložení potraviny,
d) kvalite a politike kvality,
e) produkčnom systéme a pôvode potraviny,
f) certifikačnom systéme a požiadavkách na bezpečnosť pri výrobe potraviny.
(3) Prevádzkovateľ môže potravinu registrovať v registri potravín pre potravinový semafor za účelom poskytnutia informácií pre konečného spotrebiteľa o nadštandardných vlastnostiach potraviny, podpory jej predaja a zvýšenia potravinovej sebestačnosti. Podrobnosti o kritériách a spôsobe hodnotenia a prezentácií potraviny ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.“.

Na základe novely č. 211/2022 Z. z., **s účinnosťou od 01.07.2022**, **je možné predávať potraviny aj po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti.**

Prevádzkovateľ s predajnou plochou väčšou ako 400 m² je povinný najneskôr 48 hodín pred umiestnením potravín, ktorým uplynul dátum minimálnej trvanlivosti, na trh ponúknuť tieto potraviny najmenej jednej charitatívnej organizácii. Prevádzkovateľ môže potraviny, ktorým uplynul dátum minimálnej trvanlivosti, predávať, ak charitatívna organizácia do 48 hodín

od ponuky neprejaví záujem o tieto potraviny alebo ich odmietne. Za porušenie tejto povinnosti hrozí podnikateľom pokuta do výšky 100 000 eur.

Na základe prijatej novely **sa tiež obchodníkom uvoľnia ruky pri zostavovaní propagačných materiálov (napr. akciových letákov**). Ten, kto predáva potraviny, vrátane predaja na diaľku, je pri propagácii a marketingu poľnohospodárskych výrobkov a potravín prostredníctvom letáku, reklamného časopisu alebo inou formou, povinný uviesť na ktorejkoľvek strane propagačného letáku informáciu o percentuálnom podiele poľnohospodárskych výrobkov a potravín vyrobených v Slovenskej republike. **Predajcovia si teda budú môcť sami určiť, ktoré výrobky do letákov zaradia, resp. ktoré nie, a aj to, koľko priestoru im vyčlenia.** Veľkosť písma tejto informácie bude najmenej 8 milimetrov a musí byť čitateľná bez jej narušenia iným textom, obrázkom či iným prvkom.

Prijatou novelou bola schválená aj **regulácia, ktorá spočíva v tom, že každý väčší pripravovaný vývoz potravinárskych komodít s objemom nad 400 ton počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu bude musieť slovenský vývozca oznámiť elektronicky Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoju vidieka SR**. Následne bude prehodnotené, či daný obchod nespôsobí nedostatok domácej ponuky surovín. Ak štát proti obchodu nezasiahne, vývozca ho môže zrealizovať.

Zoznam plodín a potravín, ktorých by sa mala regulácia týkať, určí vykonávací predpis, ktorý stanoví aj kritické skladové zásoby jednotlivých komodít. Regulácia by sa mala dotknúť hlavne vývozu obilia a olejnín. Dvakrát do roka, vždy k 10.08. a 10.01., budú musieť všetci podnikatelia, ktorých sa daná regulácia týka (t. j. tí, ktorí umiestňujú na trh vybrané komodity podľa vykonávacieho predpisu) ministerstvu elektronicky oznámiť množstvo skladových zásob, čo mali ku koncu júla a ku koncu decembra.

Novela č. 257/2022 Z. z. **s účinnosťou od 25.07.2022** upravuje zase splatnosť pokuty uloženej podnikateľom podľa tohto zákona. Novela priznáva podanému odvolaniu odkladný účinok, čo v praxi znamená, že **až do rozhodnutia o odvolaní nie je podnikateľ povinný pokutu uhradi**ť. Doteraz platilo, že sa rozhodnutie o uložení pokuty stalo vykonateľným po jeho doručení adresátovi a uplynutím lehoty sa pokuta stala splatnou bez ohľadu na to, či bol alebo nebol podaný opravný prostriedok.

ZÁKON Č. 106/2018 Z. Z. O PREVÁDZKE VOZIDIEL V CESTNEJ PREMÁVKE v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky dňa 14.03.2018 schválila zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. K nadobudnutiu účinnosti predmetného zákona došlo dňa 13.04.2018, ktorým v prílohe č. 1 boli stanovené podmienky na zriadenie stanice technickej kontroly, pracoviska emisnej kontroly a pracoviska kontroly originality nad rámec existujúcej siete.

Kompletné znenie zákona nadobudlo účinnosť až dňa 20.05.2018. Cieľom zákona o prevádzke vozidiel je komplexne riešiť problematiku podmienok prevádzky vozidiel v cestnej premávke v súlade s požiadavkami novej legislatívy Európskej únie.

Subjekty, ktorých sa právna úprava dotkne:

- výrobcovia a zástupcovia výrobcu, ktorí vyrábajú typ vozidla alebo vykonávajú hroadné prestavby typu vozidla, vyrábajú typ systému, komponentu alebo samostatnej technickej jednotky,
- prevádzkovatelia vozidiel,
- technických služieb overovania, technickej služby technickej kontroly, technickej služby emisnej kontroly, technickej služby kontroly originality, technickej služby montáže plynových zariadení,
- nakladajúcich organizácií, osôb zodpovedných za nakládku vozidiel v nakladacej organizácii,
- oprávnených osôb technickej kontroly, emisnej kontroly, kontroly originality, montáže plynových zariadení a ich pracovníkov,
- fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb vykonávajúcich diagnostiku, opravy alebo údržbu cestných motorových vozidiel alebo vykonávajúcich opravy karosérií,
- fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb vykonávajúcich predaj ojazdených cestných motorových vozidiel priamo alebo sprostredkovane informácie,
- poisťovní.
- leasingových spoločností,
- znalcov,
- orgánov štátnej správy: Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Ministerstvo vnútra SR, okresné úrady, okresné úrady v sídle kraja, Slovenská obchodná inšpekcia, orgány Policajného zboru, inšpektoráty práce.

Zákon svojím znením upravuje technické požiadavky a schvaľovanie vozidiel, systémov, komponentov, samostatných technických jednotiek a nebezpečných častí alebo vybavenia vrátane ich overovania na účely schvaľovania na prevádzku v cestnej premávke, podmienky uvádzania a sprístupňovania vozidiel, systémov, komponentov, samostatných technických jednotiek a nebezpečných častí alebo vybavenia na trhu a dohľad nad trhom. Práva a povinnosti osôb, ktoré vyrábajú, uvádzajú na trh alebo sprístupňujú na trhu alebo uvádzajú do prevádzky v cestnej premávke vozidlá, systémy, komponenty, samostatné technické jednotky, nebezpečné časti alebo vybavenia. Taktiež upravuje doklady vozidla, podmienky prevádzky vozidiel v cestnej premávke, povinnosti prevádzkovateľov vozidiel, zákazy na trhu v súvislosti s vozidlami, systémami, komponentmi, samostatnými technickými jednotkami a nebezpečnými časťami alebo vybavením a s tým spojenými službami, vyradenie vozidiel z prevádzky v cestnej premávke.

Predmet zákona upravuje aj cestnú technickú kontrolu, systém kontroly upevnenia nákladu, poverovanie osôb výkonom technických služieb a ich činnosti, technickú kontrolu, práva a povinnosti osôb, ktoré prevádzkujú stanice technickej kontroly, emisnú kontrolu, práva a povinnosti osôb, ktoré prevádzkujú pracoviská emisnej kontroly, kontrolu originality, práva a povinnosti osôb, ktoré prevádzkujú pracoviská kontroly originality, montáž plynových zariadení, práva a povinnosti osôb, ktoré prevádzkujú pracoviská montáže plynových zariadení. Zároveň zákon vymedzuje technické požiadavky a typové schvaľovanie spaľovacích motorov necestných pojazdných strojov, podmienky uvádzania spaľovacích motorov necestných pojazdných strojov na trh, ich sprístupnenie na trhu a dohľad nad trhom, práva a

povinnosti osôb, ktoré vyrábajú, uvádzajú na trh alebo sprístupňujú na trhu spaľovacie motory necestných pojazdných strojov.

Zákon o prevádzke vozidiel precizuje 11 vykonávacích vyhlášok účinných od 20.05.2018, ktorými sa ustanovujú:

- podrobnosti v oblasti schvaľovania vozidiel,
- podrobnosti o technických požiadavkách na niektoré vozidlá, systémy, komponenty a samostatné technické jednotky na účely schvaľovania,
- podrobnosti o dokladoch vozidla,
- podrobnosti o prevádzke vozidiel v cestnej premávke,
- podrobnosti o cestnej technickej kontrole,
- podrobnosti o technickej službe overovania,
- podrobnosti v oblasti technickej kontroly,
- podrobnosti v oblasti emisnej kontroly,
- podrobnosti v oblasti kontroly originality,
- podrobnosti v oblasti montáže plynových zariadení,
- podrobnosti o štátnom odbornom dozore a odbornom dozore technických služieb na úseku prevádzky vozidiel v cestnej premávke.

Prijatým zákonom podnikateľské subjekty ako sú stanice technickej kontroly a pracoviská emisnej kontroly budú nútení investovať finančné prostriedky do technologického vybavenia. Dôjde k vytvoreniu registra prevádzkových záznamov vozidiel. Ide o vnútroštátny register cestných motorových vozidiel, ktoré sú prihlásené v evidencii vozidiel v Slovenskej republike, do ktorého sa zaznamenáva zobrazovaná hodnota počítadla celkovej prejdenej vzdialenosti cestného motorového vozidla v rôznych životných situáciách počas prevádzky vozidla až do jeho vyradenia z evidencie, tak aby sa eliminovala neoprávnená manipulácia so zobrazovanou hodnotou počítadla.

Na základe novely č. 455/2021 Z. z. s účinnosťou od 31.12.2021 sa v § 2 odsekoch 27 a 28 definuje, že:

„(27) Autorizovanou opravovňou je osoba poskytujúca opravu a údržbu pre vozidlá prevádzkované v rámci distribučného systému výrobcu.
(28) Nezávislou opravovňou je osoba poskytujúca opravu a údržbu pre vozidlá prevádzkované mimo distribučného systému výrobcu.“

Na základe novely č. 429/2022 Z. z. **s účinnosťou od 02.01.2023** sa v ustanovení § 2 odsek 2 dopĺňa písmenami ac) až ae), ktoré znejú:

*„ac) **automatizovaným vozidlom** automatizované vozidlo podľa osobitného predpisu[6a]) alebo iné motorové vozidlo navrhnuté a skonštruované tak, aby sa dokázalo určitý čas samostatne pohybovať bez nepretržitého dohľadu vodiča, pri ktorom sa ale zásah vodiča predpokladá alebo vyžaduje,*
*ad) **plne automatizovaným vozidlom** plne automatizované vozidlo podľa osobitného predpisu[6b]) alebo iné motorové vozidlo navrhnuté a skonštruované tak, aby sa dokázalo pohybovať samostatne,*

ae) ***automatizovaným systémom riadenia*** *systém riadenia vozidla, ktorý na zabezpečenie dynamickej kontroly nad vozidlom trvalo využíva hardware a software.“.*

Na základe **novely č. 331/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024** sa **definoval pojem „mladšie historické vozidlo“ ako vozidlo**, ktoré má preukaz mladšieho historického vozidla, ktorý bude vydávať príslušný národný orgán Medzinárodnej organizácie historických vozidiel FIVA. **Podmienkami sú**, aby vozidlo bolo vyrobené pred viac ako 20 rokmi, ale nie viac ako 30 rokmi, už sa nevyrába ako typ vozidla, je historicky zachované, udržiavané v pôvodnom stave a neprešlo žiadnou podstatnou zmenou technických vlastností jeho hlavných súčastí, obvykle sa používa vo voľnom čase a je prihlásené v evidencii vozidiel. **Pozmeňujúcim návrhom sa zrušil automatický nárok na vydanie preukazu historického vozidla po dovŕšení veku 30 rokov**. Každé vozidlo, vrátane tých, ktoré budú mať štatút mladšieho historického vozidla musia prejsť riadnym postupom žiadateľa o historicko-technickú kontrolu vozidla a v prípade, ak vozidlo vyhovie stanoveným kritériám hodnotenia historických vozidiel, komisia vydá preukaz historického vozidla. **Správny poplatok za zápis mladšieho historického vozidla je vo výške 33 eur.**

ZÁKON Č. 60/2018 Z. Z. O TECHNICKEJ NORMALIZÁCII v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky dňa 06.02.2018 schválila zákon č. 60/2018 Z. z. o technickej normalizácií s nadobudnutím účinnosti dňa 01.04.2018. Znenie zákona upravuje pôsobnosť Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) v oblasti technickej normalizácie, práva a povinnosti úradu ako slovenského národného normalizačného orgánu, tvorbu, poskytovanie, rozmnožovanie, rozširovanie, preverovanie a zrušenie slovenskej technickej normy a technickej normalizačnej informácie, výdavky na tvorbu slovenskej technickej normy a technickej normalizačnej informácie, ochranu slovenskej technickej normy a technickej normalizačnej informácie, poskytovanie inej technickej normy a inej technickej normalizačnej informácie, dohľad nad dodržiavaním tohto zákona, ukladanie pokút.

Slovenskou technickou normou je technická norma prijatá úradom ako slovenským národným normalizačným orgánom do sústavy slovenských technických noriem podľa tohto zákona. Slovenská technická norma má značku „STN“. **Dodržiavanie** slovenskej technickej normy alebo technickej normalizačnej informácie **je dobrovoľné**. Prijatý zákon má poukázať na rozdiel medzi technickou normou a technickým predpisom. Rozlišovanie je dôležité pre pochopenie samotného rozdielu medzi dobrovoľným používaním technických noriem a povinnosťou dodržiavať všeobecne záväzný právny predpis (technický predpis). **Nerozlišovanie týchto pojmov často vedie technickú verejnosť, ale aj zástupcov orgánov verejnej moci k názoru, že technická norma je rovnocenná s technickým predpisom a na základe toho predpokladá, že je záväzná a prístupná bezodplatne.** Prijaté, vyššie uvedené zákony, majú za cieľ riešiť pretrvávajúci problém **jednoznačným stanovením, že technická norma nie je technickým predpisom.**

Dotknutými subjektmi zákona o technickej normalizácií sú podnikateľské subjekty, vrátane malých a stredných podnikov, ktorí pri svojej činnosti môžu využívať poznatky z technických noriem, v ktorých sú stanovené technické požiadavky, ktoré má výrobok a služba spĺňať.

Na základe novely č. 249/2022 Z. z. **s účinnosťou od 01.9.2022** sa ustanovenie § 14 dopĺňa odsekom 7, ktorý znie:

„Úrad ako slovenský národný normalizačný orgán udelí súhlas na bezodplatné citovanie časti pôvodnej slovenskej technickej normy alebo časti pôvodnej technickej normalizačnej informácie zverejnenej podľa § 15a ods. 2 bezodkladne, najneskôr do desiatich pracovných dní odo dňa doručenia žiadosti o udelenie súhlasu.“.

Doterajší text § 15a sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:
„Úrad ako slovenský národný normalizačný orgán rozhodne o bezodplatnom poskytnutí pôvodnej slovenskej technickej normy alebo pôvodnej technickej normalizačnej informácie, ak je to potrebné z dôvodu zabezpečenia nevyhnutnej ochrany oprávneného záujmu v čase mimoriadnej situácie. Úrad poskytne prístup k pôvodnej slovenskej technickej norme alebo k pôvodnej technickej normalizačnej informácii podľa prvej vety jej zverejnením na svojom webovom sídle po dobu trvania mimoriadnej situácie. Pri poskytnutí pôvodnej slovenskej technickej normy podľa prvej vety neplatí povinnosť uhradiť výdavky za jej poskytnutie ustanovené pre orgán štátnej správy podľa § 12 ods. 2 po dobu trvania mimoriadnej situácie.“.

Novela č. 297/2023 Z. z. s účinnosťou od 12.04.2023 vytvorila legislatívne podmienky pre možnosť Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky poveriť vykonávaním niektorých alebo všetkých činností slovenského národného normalizačného orgánu inú právnickú osobu (ďalej len "poverená právnická osoba"). V prípade poverenia právnickej osoby vykonávaním všetkých činností slovenského národného normalizačného orgánu nadobúda, podľa návrhu zákona, poverená právnická osoba dňom oznámenia Európskej komisii postavenie slovenského národného normalizačného orgánu. Novele predchádzala aj analýza fungovania technickej normalizácie v ostatných členských štátoch Európskej únie, kde je štandardom, že technická normalizácia je oddelená od orgánu štátnej správy.

Cieľom novely je aj úprava základných pojmov a ďalšie zmeny, ktorých potreba vykonania vyplynula z aplikačnej praxe.

ZÁKON Č. 305/2013 Z. Z. O ELEKTRONICKEJ PODOBE VÝKONU PÔSOBNOSTI ORGÁNOV VEREJNEJ MOCI (ZÁKON O E - GOVERNMENTE) v znení neskorších predpisov

Dňa 08.10.2013 bol uverejnený **zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente).** Podstatou zákona je kodifikovanie elektronickej komunikácie ako nosnej formy komunikácie s verejnou mocou i samotnej verejnej moci medzi sebou tak, aby sa komunikačné procesy zjednodušili, zrýchlili, sprehľadnili, zjednotili a aby sa zvýšila bezpečnosť tejto komunikácie. Cieľom pritom nie je nahrádzať existujúce predpisy, (najmä upravujúce správne/súdne konanie), ale ustanoviť takpovediac elektronickú alternatívu k „papierovému, listinnému“ spôsobu výkonu verejnej moci, pri zachovaní regulácie tohto výkonu v jeho podrobnostiach osobitnými predpismi. Tento zákon nadobudol účinnosť 01.11.2013.

Cieľom novely zákona 273/2015 Z. z. o e-Governmente je zefektívnenie a zjednodušenie platného právneho stavu v troch hlavných oblastiach:

1/ zjednodušenie podmienok identifikácie a autentifikácie, kde sa napríklad vďaka zavedeniu **autentifikačného kvalifikovaného certifikátu** zavádza možnosť prístupu do informačného systému a k elektronickej komunikácii nielen pre oprávnenú fyzickú osobu, ale aj pre orgány verejnej moci a právnické osoby,
2/ ďalej sa zjednodušujú procesy týkajúce sa platenia za elektronické služby, kde sa racionalizujú procesy platobného modulu (zjednodušuje sa množstvo úkonov, potrebných na zabezpečenie informácií a evidencií úhrad platieb za služby orgánov verejnej moci) a zefektívňuje sa aj samotný proces výberu akreditovaných platiteľov (žiadateľ už nebude musieť predkladať veľké množstvo potrebných dokladov pre udelenie oprávnenia na činnosť),
3/ zavádza tiež nový **inštitút tzv. zdrojového registra**, slúžiaceho na prvozápis údaja, ktorý sa následne bude preberať do referenčných registrov.

Poslednou oblasťou sú legislatívno-technické zmeny a požiadavky, ktoré vyplynuli z praxe a potrieb orgánov verejnej moci aplikujúcich zákon o e-Governmente. V ďalších novelizačných článkoch sa v nadväznosti na túto novelu upravujú súvisiace procesy. Táto Novela nadobudla účinnosť 0**1.11.2015.**

Dňa 12.10.2017 bola pod č. 238/2017 Z. z. prijatá novela zákona o e-Governmente, ktorá by mala zjednodušiť využívanie elektronických služieb štátu. Zavádza aj dôležitú zmenu ohľadom tzv. fikcie doručenia do elektronickej schránky. Došlo k rozšíreniu funkcií ústredného kontaktného centra o nahlasovanie problémov a ich potvrdzovanie. Ústredné kontaktné centrum má slúžiť nielen na poskytovanie informácií, ale aj ako jednotné miesto na nahlasovanie technických problémov znemožňujúcich postup podľa zákona e-Governmente a na potvrdzovanie existencie týchto problémov a ich trvania. Zavádza sa možnosť uhradiť správne a súdne poplatky platobnou kartou a bezhotovostným prevodom. Definovala sa explicitná úprava potvrdenia odoslania elektronického podania, teda podanie je podané jeho odoslaním. Táto explicitná úprava má predísť potenciálnym výkladovým problémom, ktorý moment sa na účely zachovania lehôt v „elektronickom svete“ považuje za moment podania, resp. odovzdania na „prepravu“. Na základe schválenej novely zákona o e-Governmente sa zavádza pojem tzv. „fikcia doručenia“, to bude v praxi znamenať, že elektronická úradná správa sa považuje za doručenú uplynutím 15-dňovej lehoty bez ohľadu na to, či si ho adresát v elektronickej schránke otvoril alebo nie. Zmena sa vzťahuje na fyzické osoby aj na právnické osoby s aktívnymi elektronickými schránkami a bude sa vzťahovať napr. aj na elektronický platobný rozkaz a upovedomenie o začiatku exekúcie. Podľa prijatej novely List vlastníctva, živnostenský list, výpis z obchodného registra bude orgán verejnej moci od účastníka konania vyžadovať iba výnimočne. Zavádzajú sa aj verejne prístupné elektronické formuláre úradných dokumentov. **Účinnosť zákona je od 01.11.2017**.

Novelou č. 238/2017 Z. z. sa **od 01.01.2018** v sadzobníku správnych poplatkov zvyšuje suma za vyhotovenie odpisu (fotokópie) a osvedčenie odpisu (fotokópie), listinnej podoby elektronického dokumentu, výpisu alebo písomnej informácie z úradných kníh, úradných záznamov, evidencií, registrov listín a zo spisov alebo súkromných spisov v úradnej úschove, za každú aj začatú stranu na 2,- eurá. Suma sa zvyšuje na 2 eurá aj pri osvedčení podpisu na listine alebo na jej rovnopise, za každý podpis, pri overení správnosti údajov v žiadosti o výpis z registra trestov a v žiadosti o odpis registra trestov, a pri nahliadnutí do matrík, za každý zväzok matrík.

Bolo prijaté prechodné ustanovenie, ktoré stanovuje, že ak ide o právnické osoby, ktoré nemajú aktivovanú elektronickú schránku a nie sú zapísané v obchodnom registri, správca modulu elektronických schránok vykoná úkon v procese aktivácie 01.05.2018.

Na základe **novely č. 325/2022 Z. z. s účinnosťou od 01.11.2022** sa dopĺňajú ustanovenia ohľadom elektronickým schránok nasledovne:

V § 11 odsek 1 znie:
„(1) Elektronická schránka sa zriaďuje tomu, kto je v právnom postavení:
a) orgánu verejnej moci,
b) právnickej osoby,
c) fyzickej osoby,
d) fyzickej osoby podnikateľa,
e) zapísanej organizačnej zložky,
f) subjektu medzinárodného práva,
g) organizačnej zložky alebo organizácie podľa § 12 ods. 6,
h) inom než podľa písmen a) až g), ak tak ustanoví osobitný predpis.“.

V § 12 odsek 2 znie:
„(2) Pre každé právne postavenie sa zriaďuje jedna elektronická schránka. Ak je majiteľ elektronickej schránky súčasne osobou vo viacerých právnych postaveniach, zriaďuje sa mu elektronická schránka pre každé z týchto právnych postavení. Ak je majiteľ elektronickej schránky súčasne osobou v právnom postavení orgánu verejnej moci a inom právnom postavení, zriaďuje sa mu len jedna elektronická schránka v právnom postavení orgánu verejnej moci a ďalšia elektronická schránka sa mu zriaďuje len vtedy, ak je súčasne v právnom postavení fyzickej osoby.“.

§ 18 vrátane nadpisu znie:
„§ 18 / Notifikácie
(1) Notifikáciou je na účely tohto zákona právne nezáväzná informácia, ktorú zasiela orgán verejnej moci do elektronickej schránky alebo iným spôsobom v elektronickej podobe.
(2) Ak to nie je v rozpore s osobitnými predpismi, orgán verejnej moci môže zasielať notifikácie
a) o priebehu a stave konania o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach osobám, ktoré sú účastníkom konania alebo ktorých sa vec týka,
b) o iných dôležitých skutočnostiach, ktoré vyplývajú z výkonu jeho činnosti, osobám, ktorých sa vec týka,
c) obsahujúce výzvu v krízovej situácii alebo iné dôležité oznámenie určené verejnosti.
(3) Zasielanie notifikácií možno podmieniť registráciou alebo vopred daným súhlasom adresáta notifikácie. Zasielanie notifikácií podlieha registrácii alebo vopred danému súhlasu vždy, ak je spojené s nákladmi, ktoré má hradiť adresát notifikácie. Registrácia sa vykonáva a súhlas sa udeľuje spôsobom, ktorý určí orgán verejnej moci a tieto úkony sú bezodplatné.
(4) Ak je zasielanie notifikácie zvoleným spôsobom spojené s nákladmi, orgán verejnej moci, ktorý notifikáciu zasiela, môže požadovať ich úhradu od adresáta notifikácie; o tejto skutočnosti musí byť adresát vopred informovaný spôsobom, ktorý neumožní vykonanie registrácie alebo udelenie súhlasu bez toho, aby adresát potvrdil svoj súhlas s takým spôsobom zasielania notifikácií.
(5) Ak je zasielanie notifikácie zvoleným spôsobom spojené s nákladmi a notifikácia sa zasiela cez notifikačný modul, orgán verejnej moci, ktorý notifikáciu zasiela, je povinný tieto náklady

vopred uhradiť v sume podľa sadzobníka úhrad za činnosť ústredného portálu a spoločných modulov.
(6) Zasielanie notifikácií výlučne s využitím funkcionality ústredného portálu alebo spoločného modulu, ako aj zasielanie elektronickou poštou, je pre orgán verejnej moci a adresáta vždy bezodplatné.“.

Zároveň sa od 01.11.2022 zrušila Vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 25/2014 Z. z. o integrovaných obslužných miestach a podmienkach ich zriaďovania, označovania, prevádzky a o sadzobníku úhrad v znení vyhlášky č. 3/2015 Z. z. a vyhlášky č. 314/2015 Z. z.

ZÁKON Č. 22/2004 Z. Z. O ELEKTRONICKOM OBCHODE v znení neskorších predpisov

Tento zákon **upravuje vzťahy medzi poskytovateľom služieb informačnej spoločnosti a ich príjemcom, ktoré vznikajú pri ich komunikácii na diaľku, počas spojenia elektronických zariadení elektronickou komunikačnou sieťou a spočívajú na elektronickom spracovaní, prenose, uchovávaní, vyhľadávaní alebo zhromažďovaní dát vrátane textu, zvuku a obrazu**; dohľad nad dodržiavaním zákona; medzinárodnú spoluprácu v elektronickom obchode.

Predmetný zákon v časti definície pojmov vymedzuje subjekty internetového obchodu ako poskytovateľ a príjemca služieb. V zmysle § 2 zákona o elektronickom obchode je **poskytovateľom služieb informačnej spoločnosti fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá na účely podnikania** alebo na iné účely **poskytuje služby informačnej spoločnosti**.
Príjemcom služieb informačnej spoločnosti fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá využíva služby informačnej spoločnosti, najmä vyhľadáva alebo poskytuje informácie; ak je príjemcom služieb fyzická osoba, ktorá využíva služby informačnej spoločnosti na iný účel ako na podnikanie alebo výkon svojho povolania, považuje sa za spotrebiteľa.
Prevádzkovateľom internetového obchodu sa môže stať právnická osoba zapísaná v obchodnom registri alebo fyzická osoba podnikajúca na základe osvedčenia o živnostenskom oprávnení.

Poskytovateľ služieb je povinný príjemcovi služby na elektronickom zariadení poskytnúť najmä tieto informácie: názov, obchodné meno a sídlo poskytovateľa služieb, ak ide o právnickú osobu, alebo meno, priezvisko, miesto podnikania a adresu bydliska poskytovateľa služieb, ak ide o fyzickú osobu; daňové identifikačné číslo, ak je platiteľom dane z pridanej hodnoty; adresu elektronickej pošty a telefónne číslo; označenie registra, ktorý ho zapísal, a číslo zápisu; názov a adresu orgánu dozoru alebo dohľadu, ktorému činnosť poskytovateľa služieb podlieha. Poskytovanie služieb informačnej spoločnosti možno obmedziť, ak poskytovateľ služieb porušuje povinnosti uložené osobitným predpisom na ochranu bezpečnosti štátu, verejného poriadku, verejného zdravia, životného prostredia a spotrebiteľa.

Medzi poskytovateľom a príjemcom služby dochádza k uzatvoreniu zmluvy prostredníctvom elektronických zariadení, pričom sa na právny vzťah medzi týmito subjektmi vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, zákona č. 108/2000 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji, zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhláška Národného

bezpečnostného úradu č. 542/2002 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku ak tento zákon neustanovuje inak.

ZÁKON Č. 289/2008 Z. Z. O POUŽÍVANÍ ELEKTRONICKEJ REGISTRAČNEJ POKLADNICE A O ZMENE A DOPLNENÍ ZÁKONA Č. 511/1992 ZB. O SPRÁVE DANÍ A POPLATKOV A O ZMENÁCH V SÚSTAVE ÚZEMNÝCH FINANČNÝCH ORGÁNOV v znení neskorších predpisov

Na prijímanie hotovosti v zákonom stanovenej výške niektorí podnikatelia, ale aj obchodné spoločnosti musia používať elektronickú registračnú pokladňu. Podnikateľ si musí v prvom kroku zistiť, či spĺňa podmienky podľa ktorých je povinný používať elektronickú registračnú pokladnicu:

- na základe oprávnenia na podnikanie (§ 2 ods. 2 Obchodného zákonníka) predáva tovar alebo poskytuje službu podľa prílohy č. 1 zákona o ERP,
- prijíma tržby, pričom tržbou je platba prijatá z predaja tovaru alebo z poskytovania služby na predajnom mieste v hotovosti alebo inými platobnými prostriedkami nahrádzajúcimi hotovosť, najmä elektronickými platobnými prostriedkami alebo poukážkou oprávňujúcou na nákup tovaru alebo poskytnutie služby; tržbou je aj platba prijatá ako preddavok.

Ak podmienky spĺňa, bude sa musieť rozhodnúť medzi dvomi spôsobmi:

- tržby za úhradu faktúr bude prijímať v hotovosti - v tomto prípade je **povinný evidovať v hotovosti prijaté tržby v registračnej pokladnici**, alebo
- úhrady faktúr bude od odberateľov prijímať len bezhotovostne - v tomto prípade **nebude povinný evidovať tržby v pokladnici.**

Povinnosť evidovať tržbu v registračnej pokladni sa nevzťahuje na

a) predaj
1. cenín, cestovných lístkov mestskej hromadnej dopravy, telefónnych kariet, dennej tlače a periodickej tlače,
2. mincí z drahých kovov, pamätných bankoviek, pamätných mincí, zberateľských mincí, hárkov bankoviek a súborov obehových mincí, ako aj bankoviek a mincí, ktoré boli stiahnuté z peňažného obehu a stratili status zákonného platidla po uplynutí obdobia určeného na ich výmenu, v Národnej banke Slovenska, v bankách, v pobočkách zahraničných bánk a na numizmatických burzách,
3. poštových cenín na filatelistických burzách,
4. tovaru prostredníctvom predajných automatov,
5. tovaru na dobierku,
6. doplnkového tovaru súvisiaceho s poskytovaním poštových služieb,
7. tovaru súvisiaceho s poskytovaním doplnkových služieb vo vozidlách železničnej dopravy a autobusovej dopravy, v leteckej doprave a vodnej doprave,
8. tovaru občanmi s ťažkým zdravotným postihnutím,
9. živých zvierat okrem akvarijných rybičiek, exotického vtáctva, exotických zvierat, hadov, škrečkov, morčiat a iných hlodavcov,
10. tovaru predávaného vo vysokohorských zariadeniach, ktoré sú bez napojenia na cestnú sieť a verejnú rozvodnú sieť elektrickej energie,
11. tovaru vyrobeného v rámci praktického vyučovania žiakov,

b) služby poskytované
1. občanmi s ťažkým zdravotným postihnutím,
2. vo vysokohorských zariadeniach, ktoré sú bez napojenia na cestnú sieť a verejnú rozvodnú sieť elektrickej energie,
3. v rámci praktického vyučovania žiakov,
4. prostredníctvom predajných automatov.

Zákon však v prípade služieb ide ešte ďalej a presne definuje konkrétne služby, na ktoré sa vzťahuje povinnosť evidencie tržieb v hotovosti registračnou pokladňou. Ak prijímate platby v hotovosti alebo platobnou kartou na mieste predaja za vymenované služby, musíte mať registračnú pokladňu. Ak prijímate platby v hotovosti za akékoľvek iné služby, než sú vymenované, nemusíte mať registračnú pokladňu.

Služby, na ktoré sa vzťahuje povinnosť evidencie tržieb v elektronickej registračnej pokladnici:

1. Opravy a údržba osobných motorových vozidiel
1.1 . Bežné opravy a údržba osobných motorových vozidiel
1.2 . Opravy elektrického systému osobných motorových vozidiel
1.3 . Opravy pneumatík vrátane nastavenia a vyváženia kolies osobných motorových vozidiel
1.4 . Opravy karosérií osobných motorových vozidiel
2. Umývanie osobných motorových vozidiel
3. Parkovacie služby
4. Služby spojené s podávaním jedál a nápojov okrem služieb poskytovaných v ležadlových alebo lôžkových vozňoch a iných dopravných prostriedkoch
4.1 . Reštauračné služby s obsluhou
4.2 . Služby v samoobslužných zariadeniach
4.3 . Služby v bufetoch, stánkoch a v cukrárňach
4.4 . Služby spojené s dodávkou hotových jedál vrátane nápojov pre iné podniky a inštitúcie
4.5 . Služby spojené s dodávkou hotových jedál vrátane nápojov pre domácnosti
4.6 . Služby spojené s podávaním nápojov
5. Nájom a lízing
5.1 . Nájom a lízing osobných motorových vozidiel a ľahkých motorových vozidiel do 3, 5 t určených prevažne na prepravu osôb a služby s tým spojené; nepatrí sem nájom podľa zmluvy o kúpe prenajatej veci
5.2 . Nájom a lízing tovaru osobnej spotreby a potrieb pre domácnosť a služby s tým spojené s výnimkou zdravotníckych a parazdravotníckych pomôcok a potrieb, požičiavania kníh a časopisov; nepatrí sem nájom podľa zmluvy o kúpe prenajatej veci
5.3 . Nájom a lízing predmetov a zariadení na rekreačné účely a športové účely a služby s tým spojené; nepatrí sem nájom podľa zmluvy o kúpe prenajatej veci
6. Fotografické služby
6.1 . Portrétne fotografické služby
6.2 . Reklamné a súvisiace fotografické služby
6.3 . Fotografické služby a video služby poskytované pri rôznych spoločenských a iných udalostiach
6.4 . Zber filmov, vyvolávanie filmov okrem filmov z produkcie filmových a televíznych ateliérov a vyhotovovanie diapozitívov, fotografií, kópií filmov a audiovizuálnych nosičov
6.5 . Reštaurovanie, kopírovanie a retušovanie fotografií
7. Prevádzka krytých a prevádzka nekrytých kúpalísk
8. Služby lunaparkov a služby zábavných parkov

9. Služby zberní odevov, bielizne a ich rozvoz
10. Pranie odevov, kožených výrobkov, textilných výrobkov a kožušín a čistenie odevov, kožených výrobkov, textilných výrobkov a kožušín okrem poskytovania takýchto služieb u zákazníka
11. Chemické čistenie odevov, kožených výrobkov, textilných výrobkov a kožušín okrem poskytovania takýchto služieb u zákazníka
12. Úschova kobercov, závesov, kože a kožušín a chemická údržba kobercov, závesov, kože a kožušín
13. Služby žehliarní a služby mangľovní
14. Farbenie odevov a textilných výrobkov okrem farbenia vlákien a priadzí a tónovanie odevov a textilných výrobkov okrem farbenia vlákien a priadzí
15. Služby kadernícke pre ženy a dievčatá
16. Služby kadernícke a holičské pre mužov a chlapcov
17. Služby kozmetické, manikúra, a pedikúra vrátane poradenských služieb týkajúcich sa starostlivosti o pleť a služby tetovacie
18. Služby na zlepšenie telesnej pohody
19. Strihanie psov

Ak nepredávate tovar, iba poskytujete služby a služba, ktorú poskytujete v zozname nie je, nemáte povinnosť používať elektronickú registračnú pokladnicu a môže aj naďalej prijať úhradu faktúry v hotovosti prostredníctvom príjmového pokladničného dokladu.

Podľa § 3 ods. 4 zákona o ERP podnikateľ je povinný používať elektronickú registračnú pokladnicu na všetkých predajných miestach. Podľa § 2 písm. k) predajným miestom je miesto, kde sa prijíma tržba.
V zmysle uvedených ustanovení zákona o ERP v prípade, ak má podnikateľ viac predajných miest, t. j. miest, kde sa prijíma tržba (napr. aj úhrada pohľadávky, t.j. úhrada faktúry), je povinný používať pokladnicu na **každom takomto predajnom mieste** (napr. na vianočných trhoch má podnikateľ prenajatých viac stánkov, ktoré sú od seba vzdialené alebo má v rôznych častiach mesta viac prevádzok, napr. okrem svojho stáleho predajného miesta má dočasné súbežné predajné miesto aj na výstavisku).

Pri predaji napr. na trhoviskách alebo burzách predajným miestom je každý predajný stôl - pult. Ak má podnikateľ predajné stoly vedľa seba, môže na takomto predajnom mieste použiť jednu pokladnicu. Ak má však podnikateľ, ktorý má povinnosť evidovať tržbu v elektronickej registračnej pokladnici, predajné miesta – stoly nachádzajúce sa na rôznych miestach, na ktorých sa tovar predáva alebo služba poskytuje súbežne, **je povinný používať pokladnicu na každom predajnom mieste.** Ak má podnikateľ dve predajné miesta, na ktorých **súbežne nevykonáva** podnikateľskú činnosť predaj tovaru, alebo poskytnutie služby taxatívne vymedzenej zákonom o ERP, môže používať jednu pokladnicu. Takáto pokladnica musí byť zaregistrovaná ako „prenosná".

Vyhotovovanie náhradných dokladov – paragónov namiesto pokladničných dokladov z elektronickej registračnej pokladnice zákon o ERP upravuje v § 10. Podľa tohto ustanovenia zákon o ERP tento postup podnikateľovi umožňuje, ale len v súvislosti s prerušením prevádzky elektronickej registračnej pokladnice **z určitého dôvodu nezavineného podnikateľom**, kedy nie je možné pokladnicu, napr. pre výpadok elektriny alebo poruchu použiť. V prípade takéhoto prerušenia prevádzky pokladnice zákon určuje povinnosti tak pre podnikateľa, ako aj pre servisnú organizáciu. Takouto povinnosťou pre podnikateľa je túto skutočnosť bez

zbytočného odkladu nahlásiť servisnej organizácii a zároveň dôvod, dátum a čas prerušenia prevádzky pokladnice zaznamenať v knihe pokladnice.

Od začiatku roku 2016 sa môžu všetci podnikatelia, ktorí majú povinnosť evidovať tržby, rozhodnúť, či budú používať virtuálnu registračnú pokladnicu alebo klasickú elektronickú registračnú pokladnicu.

Ustanovenie § 4a ods. 2 zákona č. 289/2008 Z. z. v znení účinnom do 31.08.2017 v nadväznosti na vyhlášku Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 188/2016 Z. z., ktorou sa ustanovuje počet vydaných pokladničných dokladov na účely používania virtuálnej registračnej pokladnice (ďalej len „vyhláška č. 188/2016 Z. z.“) upravovali podmienky, za akých môže podnikateľ používať na evidenciu tržby prijatej v hotovosti alebo inými platobnými prostriedkami nahrádzajúcimi hotovosť virtuálnu registračnú pokladnicu (ďalej len „VRP“). Vypustením § 4a ods. 2 zo zákona č. 289/2008 Z. z. a zrušením vyhlášky č. 188/2016 Z. z. sa od nadobudnutia účinnosti novely č. 180/2017 Z. z. **ruší mesačný limit pokladničných dokladov vydaných pri používaní VRP**. Všetci podnikatelia tak môžu s účinnosťou od 01.09.2017 používať VRP bez akéhokoľvek obmedzenia.

Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 01.09.2017 [§ 18cc] upravuje možnosť podnikateľov, ktorým FR SR v súlade s § 15a ods. 4 zákona č. 289/2008 Z. z. v znení účinnom do 31.08.2017 ukončilo používanie VRP z titulu prekročenia počtu vydaných pokladničných dokladov, začať opätovne používať VRP. Na účely pridelenia nového kódu VRP je podnikateľ povinný predložiť ktorémukoľvek daňovému úradu písomnú žiadosť v súlade s § 7a zákona č. 289/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Od 01.01.2018 novela zákona č. 270/2017 Z. z. v § 3 ods. 2 písm. a) ôsmom bode a písm. b) prvom bode upravuje, že výnimka z povinnosti používať ERP alebo VRP na evidenciu tržieb sa aplikuje iba vtedy, ak tovar predáva alebo službu uvedenú v prílohe č. 1 zákona č. 289/2008 Z. z. poskytuje podnikateľ – fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím alebo jeho zamestnanec, resp. iná fyzická osoba (manželka, deti a pod.) s ťažkým zdravotným postihnutím (§ 2 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 447/2008 Z. z.“), ak sú držiteľmi preukazu podľa § 16 zákona č. 447/2008 Z. z. Ak však za takúto osobu prijíma tržbu fyzická osoba, ktorá nie je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, výnimka sa neuplatní. Výnimka sa nevzťahuje ani na fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré sú držiteľmi preukazu podľa právnej normy iného štátu.
Podnikateľ je povinný na každom predajnom mieste sprístupniť oznámenie, v ktorom uvedie, že nie je podľa tohto zákona povinný používať ERP alebo VRP (ďalej len „pokladnicu“) (§ 3 ods. 7). Novelou zákona sa taxatívne neustanovuje formát oznámenia, jeho obsah alebo jeho umiestnenie, ale oznámenie musí byť pre zákazníka jednoznačné, zrozumiteľné, dobre čitateľné a umiestnené na prístupnom mieste. Podnikateľ v oznámení napr. uvedie, že nie je podnikateľom podľa § 1 ods. 2 zákona č. 289/2008 Z. z., neposkytuje službu uvedenú v prílohe č. 1 k zákonu alebo podľa ktorého písmena a bodu § 3 ods. 2 sa na neho vzťahuje výnimka z povinnosti evidovať tržbu v pokladnici.

Ak podnikateľ nemá povinnosť používať pokladnicu podľa § 3 ods. 2 písm. a) ôsmeho bodu alebo písm. b) prvého bodu, je povinný okrem oznámenia mať na účely kontroly na predajnom mieste preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, resp. úradne osvedčenú fotokópiu týchto

preukazov (§ 3 ods. 7). Pri VRP sa skracuje lehota, v ktorej je podnikateľ povinný oznámiť zmenu predajného miesta daňovému úradu, a to z 30 na 15 dní od uskutočnenia jeho zmeny (§ 7a ods. 3).

Podnikateľ je ďalej povinný v lehote do 15 dní od vykonania zápisu zmeny predajného miesta, ak je odlišné od miesta podnikania alebo od sídla podnikania, zmeny servisnej organizácie alebo zápisu druhej servisnej organizácie v knihe ERP predložiť ktorémukoľvek DÚ oznámenie o vykonaní zápisu týchto zmien v knihe ERP.

V úprave pokút za nesprávne označenie tovaru/služby nastáva liberalizácia – najskôr upozornenie a až po neodstránení nedostatkov sa uloží pokuta, ktorej výška sa znižuje na rozpätie 20-100,- eur. Zároveň dochádza k odstráneniu administratívnej záťaže z dôvodu zrušenia vyhotovovania dennej uzávierky z paragónov.

Výrobcovia, dovozcovia a distribútori elektronických registračných pokladníc budú po novom povinní poskytnúť Colnému úradu Bratislava pri výkone technickej expertízy súčinnosť a všetky podklady nevyhnutné pre vykonanie technickej expertízy. Zároveň budú povinní oznamovať aktualizáciu vstavaného registračného programu. Servisné organizácie budú povinné zaznamenať kumulovaný obrat do knihy pokladnice.

Zákon č. 368/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice nadobudol **účinnosť dňa 01.01.2019**. Novelou **sa má zabezpečiť on-line pripojenie všetkých elektronických registračných pokladníc na portál finančnej správy, tzv. systém e-kasa.** Podľa dôvodovej správy systém e-kasa predstavuje systém evidencie tržieb a pokladničných dokladov v reálnom čase, ktorý umožní integráciu on-line pokladníc, ako aj virtuálnych registračných pokladníc na centrálnu databázu finančnej správy, zasielanie údajov v reálnom čase, ako aj v off-line režime. **Pokladnicou e-kasa klient** rozumie on-line registračná pokladnica. Pričom za **on-line registračnú pokladnicu** sa považuje súbor pokladničného programu, chráneného dátového úložiska, hardvérových prostriedkov, ktoré zabezpečujú komunikáciu so systémom e-kasa prostredníctvom integračného rozhrania, ktoré zverejní Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky na svojom webovom sídle, a ďalších prostriedkov, ktoré zabezpečujú plnenie povinností podľa tohto zákona. Zákon vo svojom texte vysvetľuje aj ďalšie pojmy súvisiace so systémom e-kasa.

Novela zákona sa vzťahuje na podnikateľov, ktorí sú v zmysle zákona č. 289/2008 Z. z. povinní evidovať prijaté tržby z predaja tovaru alebo poskytnutia služieb v registračnej pokladnici a tiež na dovozcov a distribútorov registračných pokladníc. Podľa ustanovenia § 18ce predmetného zákona podnikateľ, ktorý používa na evidenciu tržieb elektronickú registračnú pokladnicu, **môže najskôr od 01.04.2019** začať používať on-line registračnú pokladnicu, ktorá spĺňa zákonné požiadavky. **Povinnosť** podnikateľovi začať používať on-line registračnú pokladnicu **vzniká najneskôr od 01.07.2019**. Zároveň podnikateľ, ktorému vznikne povinnosť evidovať tržby podľa tohto zákona prvýkrát od 01.04.2019, je povinný používať pokladnicu e-kasa klient (v tomto prípade ide o novovzniknuté podnikateľské subjekty). V prípade nesplnenia si novej povinnosti používaním e-kasy hrozí podnikateľovi uloženie pokuty.

ZÁKON Č. 452/2021 Z. Z. O ELEKTORNICKÝCH KOMUNIKÁCIÁCH v znení neskorších predpisov

Elektronické komunikačné siete a služby (napr. telefónna služba, vysielanie a retransmisia i služby poskytované prostredníctvom siete internet) sú v dnešnej dobe **kľúčovým faktorom v procese informovania spoločnosti.** Neustále zavádzanie nových technológií v tejto oblasti si vyžiadalo aj zmenu právnej úpravy. Tento zákon **s účinnosťou od 01.02.2022** nahradil *pôvodný zákon č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách.*

Novým zákonom bola do právneho poriadku SR transponovaná **smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1972 z 11.12.2018**, ktorá ustanovuje Európsky kódex elektronických komunikácií.

Nový zákon o elektronických komunikáciách, ktorý nadobudol účinnosť upravuje práva a povinnosti spotrebiteľov, podnikateľských subjektov pôsobiacich v sektore elektronických komunikácií a kompetencie orgánov štátnej správy v oblasti elektronických komunikácií (napr. Ministerstva dopravy a výstavby SR).

***Konkrétne upravuje**:*

- reguláciu v odvetví elektronických komunikácií,
- podmienky poskytovania elektronických komunikačných sietí a elektronických komunikačných služieb a pridružených prostriedkov a pridružených služieb,
- ochranu hospodárskej súťaže v odvetví elektronických komunikácií a ochranu práv užívateľov a ich ďalší rozvoj,
- určenie práv a povinností týkajúcich sa budovania sietí a prístupu k pasívnej infraštruktúre,
- určenie podmienok používania koncových zariadení,
- úlohy a pôsobnosť orgánov verejnej správy v odvetví elektronických komunikácií.

Jeho cieľom je **zabezpečiť rozvoj odvetvia elektronických komunikácií** a tým efektívne poskytovanie a prístup osôb ku kvalitným, cenovo prijateľným a bezpečným službám a sieťam, efektívne využívanie frekvenčného spektra a čísel a ochranu koncových užívateľov v odvetví elektronických komunikácií. Taktiež má za cieľ **podporovať udržateľnú a efektívnu hospodársku súťaž**, budovanie a využívanie vysokokapacitných sietí, investície a inovácie v odvetví elektronických komunikácií a rozvoj trhu v odvetví elektronických komunikácií.

Medzi tie najvýznamnejšie zmeny, ktoré, v porovnaní s pôvodnou právnou úpravou, zavádza nový zákon v súlade so smernicou EÚ sa týkajú:

- definovania pojmov,
- pravidiel upravujúcich konzultácie s Európskou komisiou a Orgánom európskych regulátorov pre elektronické komunikácie (BEREC) v prípade opatrení, ktoré by mohli predstavovať prekážku rozvoja vnútorného trhu,
- harmonizácie správy frekvenčného spektra a čísel v záujme ich efektívneho využívania, podpory konkurencie a maximalizácie úžitku pre spotrebiteľa,

- podmienok spoločného používania prvkov elektronických komunikačných sietí v záujme vytvorenia podmienok pre budovanie sietí a podmienok pre vznik konkurencie založenej na infraštruktúre,
- podmienok týkajúcich sa prístupu do miestnych rádiových sietí a budovania bezdrôtových prístupových bodov s malým dosahom,
- podmienok týkajúcich prístupu do elektronických komunikačných sietí a prepojenia elektronických komunikačných sietí,
- regulácie hospodárskej súťaže v sektore elektronických komunikácií, najmä definície nadnárodného trhu, nadnárodného dopytu a ukladania povinností podnikom s významným vplyvom na relevantnom trhu,
- posilnenia ochrany spotrebiteľov v súvislosti s využívaním elektronických komunikačných služieb.

V súvislosti s vyššie uvedenou zmenou ohľadne definovania zákonných pojmov došlo nielen k predefinovaniu pôvodných definícií pojmov (napr. verejná sieť, nadnárodný trh), ale aj k **zavedeniu nových legálnych definícií** (napr. sieť, tiesňová komunikácia, rádiokomunikačná služba, priamy marketing).

Okrem zmien v oblasti budovania elektronických sietí a regulácie hospodárskej súťaže prináša nový zákon o elektronických komunikáciách **aj zmeny v oblasti osobných údajov,** napríklad ohľadne:

- spracúvania súborov cookies,
- priameho marketingu.

Konkrétne **upravuje pravidlá o používaní cookies** ako osobných údajoch návštevníkov na webových stránkach či e-shopoch. Od februára 2022 je na zber ich osobných údajov potrebný aktívny súhlas návštevníka.

Na webovej stránke alebo e-shope preto po novom musí byť nainštalovaná tzv. vyskakovacia cookies lišta, ktorá musí obsahovať tlačidlá „súhlasím/ nesúhlasím“ a tiež výber kategórie osobných údajov, ktoré chce alebo nechce návštevník povoliť.

V prípade **priameho marketingu - tzv. nevyžiadanej komunikácie** (napr. prostredníctvom textovej, hlasovej, zvukovej alebo obrazovej správy) platilo do 31.01.2022, že na jeho účely bolo dovolené volanie alebo používanie automatických volacích a komunikačných systémov bez ľudského zásahu, telefaxu, elektronickej pošty vrátane služby krátkych správ účastníkovi alebo užívateľovi, avšak len s jeho predchádzajúcim súhlasom. Pričom podmienky udelenia predchádzajúceho súhlasu boli dané nariadením GDPR. Výnimkou z tejto zásady, kedy nebolo treba predchádzajúci súhlas, bol napríklad prípad kontaktovania užívateľa alebo účastníka, ktorý bol právnickou osobou (napr. s. r. o.).

Najvýznamnejšou zmenou, ktorú priniesol nový zákon, je vypustenie pojmu volanie zo všeobecného zákazu vykonávania priameho marketingu bez predchádzajúceho súhlasu účastníka alebo užívateľa. To znamená, že volanie za účelom priameho marketingu je zakázané iba vtedy, keď je kontaktovaná fyzická osoba zapísaná v tzv. Robinsonovom zozname (ten má byť účinný od 01.11.2022, budú v ňom uvedené telefónne čísla fyzických osôb, ktorých užívatelia vyjadrili nesúhlas s volaním na účely priameho marketingu) alebo že táto osoba namietla volanie priamo u subjektu, ktorý ju telefonicky kontaktuje. Zákon tiež

prináša výnimku z povinnosti získania súhlasu kontaktovanej osoby, a to v situácii, ak je elektronická pošta adresovaná na zverejnené kontaktné údaje účastníka alebo užívateľa, ktorý je fyzickou osobou podnikateľom alebo právnickou osobou. Ak má teda firma zverejnený e-mail, na ktorý jej bola napríklad doručená správa o ponuke predaja tovarov, nemusí predajca za účelom priameho marketingu získať jej súhlas.

Novela č. 287/2023 Z. z. s účinnosťou od 14.04.2023 reaguje na niektoré zmeny vyplývajúce z vykonávacieho predpisu vydaného na základe zákona o elektronických komunikáciách, konkrétne vyhlášky Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb č. 283/2022 Z.z. o podrobnostiach o vybraných rádiových zariadeniach, o zriaďovaní skúšobnej komisie, o prílohách k žiadosti o vydanie osvedčenia, o obsahu, rozsahu a priebehu skúšky osobitnej odbornej spôsobilosti a o osvedčeniach osobitnej odbornej spôsobilosti. Keďže týmto vykonávacím predpisom nebolo možné doplniť zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, navrhuje sa jeho novelizácia teraz.

Novela tiež odstraňuje duplicitu zákona č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov s právnou úpravou v § 116 zákona o elektronických komunikáciách.

ZÁKON Č. 250/2007 Z. Z. O OCHRANE SPOTREBITEĽA v znení neskorších predpisov

Predmetný zákon svojím znením upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti výrobcov, predávajúcich, dovozcov a dodávateľov, pôsobnosť orgánov verejnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa a označovanie výrobkov cenami. **Spotrebiteľom** je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania. Zákon vo svojom znení definuje aj subjekty ako sú predávajúca osoba, výrobca, dovozca a dodávateľ, s ktorými bude spotrebiteľ vstupovať do právneho vzťahu.

Za **predávajúceho** sa považuje osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti alebo povolania, alebo osoba konajúca v jej mene alebo na jej účet. Podľa § 4 zákona o ochrane spotrebiteľa **je predávajúci povinný**:

- predávať výrobky v správnej hmotnosti, miere alebo v správnom množstve a umožniť spotrebiteľovi prekontrolovať si správnosť týchto údajov,
- predávať výrobky a poskytovať služby v bežnej kvalite; ak kvalita nie je predpísaná, môže predávajúci predávať výrobky v nižšej ako bežnej kvalite, len ak spotrebiteľa upozorní na všetky rozdiely,
- predávať výrobky a poskytovať služby za dohodnuté ceny,
- správne účtovať ceny pri predaji výrobkov alebo pri poskytovaní služieb,
- zabezpečovať hygienické podmienky pri predaji výrobkov a poskytovaní služieb,
- dodržiavať pri predaji výrobkov a poskytovaní služieb podmienky skladovania výrobkov určené výrobcom alebo osobitným predpisom tak, aby nedošlo k ich znehodnoteniu,
- predviesť spotrebiteľovi výrobok, ak to povaha výrobku umožňuje,

- zabezpečiť predaj výrobkov a poskytovanie služieb spôsobom, ktorý umožňuje ich riadne a bezpečné použitie,
- poskytnúť potrebnú súčinnosť Európskemu spotrebiteľskému centru pri riešení sporu medzi spotrebiteľom a predávajúcim,
- uviesť v akejkoľvek obchodnej komunikácii vrátane reklamy a marketingu tovarov a služieb, ktorá od spotrebiteľa vyžaduje, aby na získanie tovaru alebo služby kontaktoval predávajúceho telefonicky na čísle služby so zvýšenou tarifou.

Predávajúci zároveň **nesmie** ukladať spotrebiteľovi povinnosti bez právneho dôvodu, upierať spotrebiteľovi zákonom priznané práva a používať nekalé obchodné praktiky a neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách. Okrem vyššie uvedených povinností predmetný zákon vo svojom znení ukladá predávajúcemu aj ďalšie povinnosti.

Zákon o ochrane spotrebiteľa taktiež definuje čo sú nekalé obchodné praktiky, klamlivé konanie a klamlivé opomenutie a agresívnu obchodnú praktiku.

Novela č. 261/2023 Z. z. s delenou účinnosťou od 21.07.2023 a 25.07.2023 reaguje na potrebu transponovania smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1828 z 25.11.2020 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a o zrušení smernice 2009/22/ES (ďalej len "smernica (EÚ) 2020/1828")" do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Novelou sa do právneho poriadku Slovenskej republiky preberá smernica (EÚ) 2020/1828, ktorou sa ruší smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/22/ES, ktorá umožňovala oprávneným subjektom podávať žaloby na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov najmä na účely upustenia od porušenia práva Únie alebo zákazu porušenia práva Únie poškodzujúceho kolektívne záujmy spotrebiteľov. V uvedenej (predošlej) smernici sa však nedostatočne riešili výzvy týkajúce sa presadzovania spotrebiteľského práva, preto bola nahradená novou smernicou (EÚ) 2020/1828. Problémom je, že niektoré členské štáty nemajú zavedený žiadny procesný mechanizmus pre kolektívne žaloby o vydanie nápravných opatrení, čo znižuje dôveru spotrebiteľov a podnikov vo vnútorný trh a ich schopnosť pôsobiť na vnútornom trhu. Preto sa pristúpilo k prijatiu novej smernice (EÚ) 2020/1828, ktorá tento problém odstraňuje. Cieľom transponovanej smernice (EÚ) 2020/1828 je zaistiť, aby spotrebitelia vo všetkých členských štátoch mali k dispozícii aspoň jeden účinný a efektívny procesný mechanizmus pre žaloby na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a zvýšiť tak dôveru spotrebiteľov, posilniť ich postavenie pri uplatňovaní ich práv, priviesť k spravodlivejšej hospodárskej súťaži a vytvoriť rovnaké podmienky pre obchodníkov pôsobiacich na vnútornom trhu.

Novela zabezpečuje potrebnú rovnováhu medzi zlepšujúcim sa prístupom spotrebiteľov k spravodlivosti a poskytnutím primeraných záruk pre obchodníkov pred zneužívaním sporov, ktoré by neodôvodnene bránili podnikom vykonávať činnosť na vnútornom trhu. Novela v niektorých prípadoch prekračuje minimálne požiadavky transpozície smernice (EÚ) 2020/1828, ktoré však predkladateľ vyhodnotil vo väčšine prípadov ako pozitívny goldplating. Obsahovo sa návrh zákona zameriava na tieto požiadavky vyplývajúce z transpozície smernice (EÚ) 2020/1828:

1. zaviesť účinný a efektívny spôsob ochrany kolektívnych záujmov spotrebiteľov, ktorý by oprávneným osobám umožnil konať s cieľom zabezpečiť, aby obchodníci dodržiavali príslušné

ustanovenia práva Únie a prekonať prekážky, ktorým čelia spotrebitelia v rámci individuálnych žalôb,

2. zabezpečiť potrebnú rovnováhu medzi zlepšujúcim sa prístupom spotrebiteľov k spravodlivosti a poskytnutím primeraných záruk pre obchodníkov pred zneužívaním sporov, ktoré by neodôvodnene bránili podnikom vykonávať činnosť na vnútornom trhu (s cieľom zabrániť zneužívaniu žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov sa zavádza mechanizmus zabraňujúci duplicitné priznávanie sankčných náhrad škody a stanovujú sa pravidlá týkajúce sa určitých procesných aspektov, ako napríklad prihlasovanie spotrebiteľov do konania, tiež sa stanovuje systém sankcií a odmien, a pod.),

3. umožniť oprávneným osobám podávať žaloby na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov s cieľom chrániť kolektívne záujmy spotrebiteľom.

K najzásadnejším zmenám, ktoré zákon prináša, patria:

1. zavedenie rovnakých kritérií pre oprávnené osoby, ktoré sú po ich splnení vedené v zozname na účely podávania vnútroštátnych aj cezhraničných žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov;

2. zavedenie systému opt-in (formou prihlášok zo strany spotrebiteľov k žalobnému zámeru) v konaní o žalobách na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov;

3. zavedenie možnosti účasti spotrebiteľa v konaní za jednorazový poplatok (vo výške dvadsať eur);

4. zavedenie pravidla, že neúspešná strana znáša trovy konania, s výnimkou spotrebiteľa - toto je možné len výnimočne (v dôsledku úmyselného konania alebo konania z nedbanlivosti zo strany spotrebiteľa), ale so súčasným zmäkčením zákona pre oprávnené osoby v prípade dôvodu hodného osobitného zreteľa;

5. zavedenie informačnej povinnosti voči spotrebiteľom zo strany ministerstva a oprávnených subjektov (o oprávnených subjektov, o žalobách, a pod.);

6. zavedenie povinnej konzultácie oprávnenej osoby, orgánu dohľadu alebo samoregulačného orgán pred podaním žaloby o abstraktnej kontrole s dotknutým obchodníkom s cieľom dosiahnuť, aby tento upustil od porušovania právnych predpisov;

7. zavedenie fikcie, že rozhodnutie súdu/správneho orgánu ktoréhokoľvek členského štátu o existencii porušenia kolektívnych záujmov spotrebiteľov môžu použiť strany konania ako dôkaz na účely akejkoľvek ďalšej žaloby proti tomu istému obchodníkovi pre ten istý postup;

8. zavedenie systému sankcií (v prípade porušenia zákona) a odmeňovania (v prípade úspechu v konaní).

ZÁKON Č. 102/2014 Z. Z. O OCHRANE SPOTREBITEĽA PRI PREDAJI TOVARU ALEBO POSKYTOVANÍ SLUŽIEB NA ZÁKLADE ZMLUVY UZAVRETEJ NA DIAĽKU ALEBO ZMLUVY UZAVRETEJ MIMO PREVÁDZKOVÝCH PRIESTOROV PREDÁVAJÚCEHO v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti predávajúcich pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho, podmienky organizovania predajných akcií a predaja tovaru alebo poskytovania služieb na predajných akciách a pôsobnosť orgánov dohľadu pri kontrole dodržiavania tohto zákona. Jeho hlavnými cieľmi sú najmä zvýšenie úrovne ochrany spotrebiteľov, posilnenie právnej istoty vo vzťahoch vznikajúcich medzi spotrebiteľmi a predávajúcimi a snaha o elimináciu spoločensky nežiadúcich faktorov, ktoré vznikajú pri predaji tovaru a poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku.

Zmluvou uzavretou na diaľku sa na účely tohto zákona rozumie zmluva medzi predávajúcim a spotrebiteľom dohodnutá a uzavretá výlučne prostredníctvom jedného alebo viacerých prostriedkov diaľkovej komunikácie bez súčasnej fyzickej prítomnosti predávajúceho a spotrebiteľa, najmä využitím webového sídla, elektronickej pošty, telefónu, faxu, adresného listu alebo ponukového katalógu.

ZÁKON Č. 161/2011 Z. Z. O OCHRANE SPOTREBITEĽA PRI POSKYTOVANÍ NIEKTORÝCH SLUŽIEB CESTOVNÉHO RUCHU v znení neskorších predpisov

Predmetný zákon vo svojom znení upravuje práva spotrebiteľa a povinnosti predávajúceho týkajúce sa časovo vymedzeného užívania ubytovacích zariadení, poskytovania dlhodobých rekreačných služieb, ich výmeny a sprostredkovania ich ďalšieho predaja, náležitosti týchto spotrebiteľských zmlúv a pôsobnosť orgánov dohľadu pri kontrole dodržiavania tohto zákona.

Zákon zároveň ukladá predávajúcemu povinnosť informovať bezodplatne, jasne a zrozumiteľne spotrebiteľa o zákonom vymedzených informáciách prostredníctvom informačného formulára.

ZÁKON Č. 266/2005 Z. Z. O OCHRANE SPOTREBITEĽA PRI FINANČNÝCH SLUŽBÁCH NA DIAĽKU v znení neskorších predpisov

Predmetom právnej úpravy tohto zákona je **ochrana spotrebiteľa pri finančných službách poskytovaných dodávateľom prostredníctvom prostriedkov diaľkovej komunikácie na základe zmluvy na diaľku a uzavieranie zmluvy na diaľku.** Podľa § 2 zákona č. 266/2005 Z. z. sa za **finančnú službu** považuje služba poskytovaná nasledovnými subjektmi: poisťovňou, poisťovňou z iného členského štátu, zahraničnou poisťovňou alebo ich pobočkami; obchodníkom s cennými papiermi, zahraničným obchodníkom s cennými papiermi, pobočkou zahraničného obchodníka s cennými papiermi; správcovskou spoločnosťou, zahraničnou správcovskou spoločnosťou, pobočkou zahraničnej správcovskej spoločnosti; bankou, zahraničnou bankou, pobočkou zahraničnej banky; dôchodkovou správcovskou spoločnosťou, doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou; inštitúciou elektronických peňazí, zahraničnou inštitúciou elektronických peňazí, pobočkou zahraničnej inštitúcie elektronických peňazí; veriteľom, ktorý poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojho

podnikania, alebo inou osobou s obdobným predmetom činnosti, ako majú osoby uvedené vyššie.

Za **dodávateľa** sa v zmysle zákona považuje osoba, ktorá je v rámci svojho podnikania zmluvným poskytovateľom finančných služieb prostredníctvom **prostriedkov diaľkovej komunikácie**, ktorými sa rozumejú najmä **elektronická pošta, telefón, fax, adresný list, ponukový katalóg**, na základe zmluvy na diaľku. **Spotrebiteľom** fyzická osoba, ktorej sa výlučne na osobnú spotrebu poskytujú finančné služby na základe zmluvy na diaľku a ktorá pri jej uzavieraní a plnení nekoná v rámci svojho zamestnania, povolania alebo podnikania.

Dodávateľ môže použiť na ponuku finančných služieb spotrebiteľovi prostriedky diaľkovej komunikácie umožňujúce priamu komunikáciu **len s jasným a zrozumiteľným súhlasom spotrebiteľa**, alebo ak proti ich použitiu spotrebiteľ **výslovne nenamieta**. Automatický telefónny volací systém a fax môže dodávateľ použiť len s predchádzajúcim súhlasom spotrebiteľa. Dodávateľ je ďalej povinný pred uzavretím zmluvy na diaľku súčasne s ponukou finančnej služby **oznámiť spotrebiteľovi zákonom uvedený rozsah informácií o dodávateľovi, finančnej službe, zmluve na diaľku, spôsobe vybavovania reklamácií a sťažností** alebo o možnosti mimosúdneho vybavenia sťažností, a **existencii iných garančných fondov alebo systémov náhrad**, ako sú garančné fondy alebo systémy náhrad podľa osobitných zákonov.

Dodávateľ je povinný oznámiť spotrebiteľovi informácie podľa predchádzajúceho odseku **zreteľným a zrozumiteľným spôsobom vhodným pre použitý prostriedok diaľkovej komunikácie** v súlade so **zásadami dobrých mravov** a v súlade so **zásadami poctivého obchodného styku** tak, aby bol zrejmý obchodný účel týchto informácií; **informácie musia byť aktuálne, úplné a pravdivé**.

Podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 266/2005 Z. z. **spotrebiteľ je oprávnený odstúpiť od zmluvy na diaľku bez zaplatenia zmluvnej pokuty a bez uvedenia dôvodu v lehote 14 kalendárnych dní** od uzavretia zmluvy na diaľku alebo od doručenia informácií podľa § 4 ods. 7 tohto zákona, ak zmluva na diaľku bola uzavretá na žiadosť spotrebiteľa prostredníctvom prostriedku diaľkovej komunikácie, ktorý neumožňuje poskytnutie informácií podľa § 4 ods. 1 a 5 predmetného zákona v listinnej podobe alebo v podobe zápisu na inom trvanlivom médiu. Zákon o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku okrem vyššie uvedených práv a povinností svojím znením upravuje aj problematiku neprijateľných zmluvných podmienok zmluvy na diaľku, nevyžiadané služby, odplatu za finančnú službu poskytnutú pred odstúpením od zmluvy na diaľku atď.

ZÁKON Č. 530/2011 Z. Z. O SPOTREBNEJ DANI Z ALKOHOLICKÝCH NÁPOJOV v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje zdaňovanie alkoholických nápojov spotrebnou daňou.

Zákonom č. 9/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov v znení neskorších predpisov (ďalej len „novela č. 9/2023 Z. z.) **s účinnosťou od 01.04.2023** sa natrvalo **znižuje sadzba DPH na 10 % pre reštauračné a stravovacie služby**, **ubytovacie služby, športoviská, ako aj služby súvisiace s prepravou osôb a pozemnými lanovkami a lyžiarskymi vlekmi** z dôvodu ich podpory, keďže znížená

sadzba DPH pomôže podnikateľom stabilizovať ceny týchto služieb, prípadne má značný potenciál ceny v tomto sektore aj znížiť.

Pôvodne bola táto sadzba DPH znížená len na časovo obmedzené obdobie **do 31.03.2023** (novelou č. 516/2022 Z. z.), avšak prijatou novelou č. 9/2023 Z. z. **došlo k prijatiu trvalej zmeny výšky DPH.**

Zároveň sa novelou č. 9/2023 Z. z. **zvyšuje:**

- **základná sadzba dane** z liehu **zo 100 % na 130 %,**
- **znížená sadzba dane** z liehu **z 50 % na 65 %.**

Novela zákona sa dotkne podnikateľských subjektov, ktorí vyrábajú, spracúvajú alebo podnikajú s liehom.

Sadzba dane sa prvýkrát uplatní za zdaňovacie obdobie začínajúce prvým dňom kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom novela nadobudne účinnosť, t. j. 01.04.2023.

Na základe novely č. 530/2023 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2024 sa zvyšuje základná sadzba spotrebnej dane z alkoholického nápoja, ktorým je lieh**, a to z pôvodných 130 % na 138 %.** Znížená sadzba dane bude aj po zvýšení predstavovať 50 % zo sadzby dane z alkoholického nápoja, ktorým je lieh. **Zvýšenie spotrebnej dane sa nebude vzťahovať na pivo a víno.**

ZÁKON Č. 233/1995 Z. Z. O SÚDNYCH EXEKÚTOROCH A EXEKUČNEJ ČINNOSTI (EXEKUČNÝ PORIADOK) v znení neskorších predpisov

Tento zákon upravuje postavenie a činnosť súdnych exekútorov a samosprávu exekútorov.

Zákonom č. 48/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 01.04.2023 bola prijatá novela Exekučného poriadku, ktorá **zavádza štyri základné donucovacie opatrenia,** a to:

- peňažnú pokutu,
- zadržanie vodičského preukazu,
- zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla,
- použitie technických prostriedkov brániacich užívaniu veci.

Peňažnú pokutu ako donucovacie opatrenie môže po novom uložiť priamo súdny exekútor **právnickej osobe do 1.000,- Eur** a pri opakovanom uložení peňažnej pokuty, **najviac v súhrne 30.000,- Eur. Súdny exekútor môže podať aj návrh na uloženie donucovacieho opatrenia súdu**, ak uloženie donucovacieho opatrenia priamo súdnym exekútorom neviedlo k splneniu dotknutej povinnosti alebo je zrejmé, že takéto opatrenie nebude postačujúce. Súd môže na návrh exekútora uložiť peňažnú pokutu právnickej osobe **až do výšky 10 % jej ročného obratu za predchádzajúce účtovné obdobie**, ak nie je možné zistiť ročný obrat, **najviac v súhrne 50.000,- eur.**

Do maximálnej výšky peňažnej pokuty uloženej súdom **sa započítava** aj peňažná pokuta uložená súdnym exekútorom (ak bola uložená) za rovnaké porušenie dotknutej povinnosti.

Donucovacie opatrenia v podobe zadržania vodičského preukazu, použitia technických prostriedkov brániacich užívaniu veci alebo zadržanie osvedčenia o evidencii vozidla môže exekútor uložiť až v prípade, ak uloženie peňažnej pokuty neviedlo k splneniu dotknutej povinnosti. **Toto pravidlo sa však nepoužije, ak pôjde o exekúciu na vymoženie pohľadávky na výživnom.**

ZÁKON Č. 309/2023 Z. Z. O PREMENÁCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ A DRUŽSTIEV v znení neskorších predpisov

Zákon o premenách obchodných spoločností a družstiev (ďalej len „***ZOPOS***“), s delenou účinnosťou 01.08.2023,, 01.01.2024, 01.03.2024 a 01.01.2025 upravuje premeny, cezhraničné premeny a zmeny právnej formy obchodných spoločností a družstiev, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s premenou, cezhraničnou premenou a zmenami právnej formy spoločností.

ZOPOS reaguje na potrebu zabezpečiť transpozíciu Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2121 z 27.11.2019, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o cezhraničné premeny, zlúčenia alebo splynutia a rozdelenia (ďalej len ako "***smernica (EÚ) 2019/2121***") do slovenského právneho poriadku.

ZOPOS predkladá jednotnú, ucelenú a prehľadnú právnu úpravu splynutí, zlúčení, rozdelení, zmeny právnej formy a tiež ich cezhraničných alternatív, ktorá nahrádza aktuálne platnú právnu úpravu.

V súčasnosti je právna úprava vnútroštátnych splynutí a zlúčení, rozdelení, zmeny právnej formy ako aj cezhraničných zlúčení a splynutí obsiahnutá v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník. Nakoľko bola do Obchodného zákonníka právna úprava dopĺňaná priebežne aj v súvislosti s čiastkovou transpozíciou obchodnoprávnych smerníc, je zložito usporiadaná a fragmentovaná. Transpozícia smernice (EÚ) 2019/2121 dáva priestor na to, aby popri novej právnej úprave vyplývajúcej zo smernice (EÚ) 2019/2121 prešli revíziou aj ostatné ustanovenia Obchodného zákonníka týkajúce sa zlúčení, splynutí, rozdelení a zmeny právnej formy obchodných spoločností a družstva (ďalej ako "***spoločnos***ť").

ZOPOS tak vychádza z ustanovení Obchodného zákonníka. Dopĺňa sa o nové postupy pre cezhraničnú mobilitu spoločností s úmyslom jej väčšej podpory, a tiež s cieľom poskytnúť primeranú (a oproti pôvodnej úprave silnejšiu) ochranu vlastníkom obchodných podielov alebo akcií, veriteľom spoločností a zamestnancom. Súčasne návrh zákona prichádza so zmenami, ktoré si vyžiadala aplikačná prax.

Predkladaná úprava zavádza novú terminológiu. Premeny a cezhraničné premeny predstavujú zásadné zmeny v spoločnosti, kedy dochádza k transformácii imania spoločnosti, vzniku nových a zániku pôvodných spoločností, čo má významný dopad aj na spoločníkov spoločnosti, ktorí prestávajú byť spoločníkmi v pôvodných spoločnostiach a vzniká im vzťah k spoločnostiam novým, pričom veriteľom pôvodných spoločností sa mení subjekt záväzku. Aj preto bol zvolený pojem premena ako nové označenie pre tieto typy zmien v obchodných spoločnostiach.

Premenou sa rozumie fúzia (splynutie a zlúčenie spoločností) a rozdelenie spoločností. Cezhraničnou premenou sa rozumie cezhraničná fúzia (splynutie a zlúčenie spoločností) a cezhraničné rozdelenie. Zmeny právnej formy zahŕňajú zmenu právnej formy a cezhraničnú zmenu právnej formy.

ZOPOS zavádza tieto nové inštitúty:

1) odštiepenie - inštitút zodpovedajúci čiastočnému rozdeleniu, kedy rozdeľovaná spoločnosť nezaniká a jej časť sa odčleňuje do inej spoločnosti. Predmetnú úpravu vyžaduje smernica (EÚ) 2019/2121 pre cezhraničné rozdelenia, predkladateľ ju však rozširuje aj na rozdelenia vnútroštátne s cieľom poskytnúť spoločnostiam ďalšiu možnosť ako svoje podnikanie usporiadať,
2) cezhraničné rozdelenie - smernicou (EÚ) 2019/2121 vyžadovaný inštitút, ktorý má podporiť cezhraničnú mobilitu spoločností v EÚ - ide o také rozdelenie spoločnosti, kedy nástupníckou spoločnosťou je novozaložená spoločnosť a je prítomný cezhraničný element v podobe aspoň jednej zúčastnenej alebo nástupníckej spoločnosti zapísanej v inom členskom štáte EÚ,
3) cezhraničná zmena právnej formy - rovnako smernicou (EÚ) 2019/2121 vyžadovaný inštitút, kedy spoločnosť mení sídlo z jedného členského štátu do druhého a zároveň sa mení aj jej právna forma v súlade s právom štátu po zmene právnej formy.

SCHVÁLENÝM POZMEŇUJÚCIM NÁVRHOM K ZÁKONU SA ZAVÁDZA ZMENA V SÚVISLOSTI SO SÚHLASOM SPOLOČNÍKOV, RESPEKTÍVE AKCIONÁROV S DOHODOU O TOM, ŽE NIEKTORÍ SPOLOČNÍCI (AKCIONÁRI) SA PRI PREMENE SPOLOČNOSTI NESTANÚ SPOLOČNÍKMI NÁSTUPNICKEJ SPOLOČNOSTI. V NÁVRHU PROJEKTU PREMENY S.R.O. MOŽNO DOHODNÚŤ, ŽE NIEKTORÍ SPOLOČNÍCI ROZDEĽOVANEJ SPOLOČNOSTI NEOSTANÚ SPOLOČNÍKMI ROZDEĽOVANEJ SPOLOČNOSTI. NA PLATNOSŤ DOHODY SA VYŽADUJE SÚHLAS DVOJTRETINOVEJ VÄČŠINY HLASOV SPOLOČNÍKOV SPOLOČNOSTI. V NÁVRHU PROJEKTU PREMENY AKCIOVEJ SPOLOČNOSTI MOŽNO DOHODNÚŤ, ŽE NIEKTORÍ AKCIONÁRI ROZDEĽOVANEJ SPOLOČNOSTI NEOSTANÚ AKCIONÁRMI ROZDEĽOVANEJ SPOLOČNOSTI. NA PLATNOSŤ DOHODY SA VYŽADUJE SÚHLAS DVOJTRETINOVEJ VÄČŠINY PRÍTOMNÝCH AKCIONÁROV SPOLOČNOSTI, PRIČOM VALNÉ ZHROMAŽDENIE SPOLOČNOSTI MUSÍ ROZHODNÚŤ O NADOBUDNUTÍ VLASTNÝCH AKCIÍ SPOLOČNOSTI.

ZÁKON Č. 261/2023 Z. Z. O ŽALOBÁCH NA OCHRANU KOLEKTÍVNYCH ZÁUJMOV SPOTREBITEĽOV v znení neskorších predpisov

Zákon o žalobách na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov (ďalej len „***ZOOS***“), s účinnosťou 25.07.2023 upravuje právne vzťahy súvisiace s podávaním žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a pravidlá uplatňovania tohto mechanizmu.

Cieľom ZOOS je zaistiť, **aby spotrebitelia vo všetkých členských štátoch mali k dispozícii aspoň jeden účinný a efektívny procesný mechanizmus pre žaloby na ochranu**

kolektívnych záujmov spotrebiteľov a zvýšiť tak dôveru spotrebiteľov, posilniť ich postavenie pri uplatňovaní ich práv, prispieť k spravodlivejšej hospodárskej súťaži a vytvoriť rovnaké podmienky pre obchodníkov pôsobiacich na vnútornom trhu.

Obsahovo sa ZOOS zameriava na tieto transpozičné požiadavky:

- **zaviesť účinný a efektívny spôsob ochrany kolektívnych záujmov spotrebiteľov**, ktorý by oprávneným osobám umožnil konať s cieľom zabezpečiť, aby obchodníci dodržiavali príslušné ustanovenia práva Únie a prekonať prekážky, ktorým čelia spotrebitelia v rámci individuálnych žalôb,
- **zabezpečiť potrebnú rovnováhu** medzi zlepšujúcim sa prístupom spotrebiteľov k spravodlivosti a poskytnutím primeraných záruk pre obchodníkov pred zneužívaním sporov, ktoré by neodôvodnene bránili podnikom vykonávať činnosť na vnútornom trhu (s cieľom zabrániť zneužívaniu žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov sa zavádza mechanizmus zabraňujúci duplicitného priznávaniu sankčných náhrad škody a stanovujú sa pravidlá týkajúce sa určitých procesných aspektov, ako napríklad určenie a financovanie oprávnených subjektov),
- **umožniť oprávneným osobám podávať žaloby na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov** s cieľom chrániť kolektívne záujmy spotrebiteľom.

K najzásadnejším zmenám, ktoré ZOOS prináša, patrí:

- **zavedenie rovnakých kritérií pre oprávnené osoby**, ktoré sú po ich splnení vedené v zozname na účely podávania vnútroštátnych aj cezhraničných žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov;
- **zavedenie systému opt-in** (formou prihlášok zo strany spotrebiteľov k žalobnému zámeru) v konaní o žalobách na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov;
- zavedenie možnosti oprávnenej osoby **požadovať od spotrebiteľov poplatok za zapojenie sa do konania na čiastočné krytie nákladov spojených s podaním žalob**y (vo výške desať eur);koncesio
- **zavedenie pravidla, že neúspešná strana znáša trovy konania, s výnimkou spotrebiteľa** – toto je možné len výnimočne (v dôsledku úmyselného konania alebo konania z nedbanlivosti zo strany spotrebiteľa);
- **zavedenie informačnej povinnosti voči spotrebiteľom zo strany ministerstva a oprávnených subjektov** (o oprávnených subjektov, žalobách, a pod.);
- **zavedenie povinnej konzultácie oprávnenej osoby pred podaním žaloby o abstraktnej kontrole s dotknutým obchodníkom** s cieľom dosiahnuť, aby tento upustil od porušovania právnych predpisov;
- **zavedenie fikcie, že rozhodnutie súdu/správneho orgánu ktoréhokoľvek členského štátu o existencii porušenia kolektívnych záujmov spotrebiteľov môžu použiť strany konania ako dôkaz na účely akejkoľvek ďalšej žaloby proti tomu istému obchodníkovi pre ten istý postup**;
- **zavedenie systému sankcií** (v prípade porušenia zákona) a **odmeňovania** (v prípade úspechu v konaní).